L. rel. 2629 h

<36633749540010

<36633749540010

Bayer. Staatsbibliothek

Ex Libris

P. Timothei Mikusovszkÿ mpia

MAGYAR ÉS NÉMET

BESZÉLGETÉSEK.

Ungrische und deutsche

Gespräche.

MAGYAR ÉS NÉMET

BESZÉLGETÉSEK.

A' KÉT NYELVET

BESZÉLNI KEZDŐK' SZÁMÁRA.

A' STRASSBURGI ISMERETES BESZÉLGETÉSEK' TIZENÖTÖDIK KIADÁSA SZERINT

ALKALMAZTA

CSATÓ PÁL,

A' MAGYAR NEMZETI TUDÓS TÁRSASÁG' LEVELEZŐ TAGJA.

PESTEN, 1834.

IFJ. KILIAN GYÖRGY KÖNYVÁROS' TULAJDONA.

Ungrische und deutsche

Gespräche.

Ein Mittel

Anfängern in beiden Sprachen das Sprechen zu erleichtern.

Nach der fünfzehnten Original-Ausgabe der beliebten Levrault'schen Gespräche

frei bearbeitet

Von P. v. CSATÓ,

Corresp. Mitglied der ungr. Gelehrten-Gesellschaft.

Pesth, 1834.

Verlag von Georg Kilian jun. Buchhändler.

A|68|830
37 BS div

ELŐSZÓ.

Kezdőket a' magyar és német nyelvben minél könynyebb 's rövidebb úton beszédre vezetni: ez czélja a' jelen könyvecskének.

A' *társalkodás'* nyelvével kell minden, kivált elő, nyelv' tanulását kezdeni. Az itt következő beszélgetésekből mulattatva fog azzal az olvasó megbarátkozni. A' két nyelvbeli saját szólásmódok' 's szokottabb műszavak' nagy része is előfordul ezekben. A' fordítás természet szerint nem betű szerint, nem szóról szóra történt, sőt a' forditó szabadabb eltéréseket is engedett magának: a' tanulóra hagyván, hogy ez a' betűszerinti forditást megtegye 's azt a' könyvével egybehasonlítsa. Legelső tanulmányúl e' beszélgetések nincsenek szánva; de ki a' grammatikai formákban már némileg jártas, nagy haszonnal fogja azokat forgatni 's a' társalkodási nyelvben hamar haladni.

Az eredetileg *franczia*-német könyv' szerzője nem soká kétkedhetett munkája' használhatóságán. Kevés év alatt a' könyvnek tizenöt kiadása kelt-el, 's a' köz javalat, mellyel az mind Német- mind Francziaországban (hol több iskolának 's nevelőintézetnek kézikönyve is lett) fogadtatott, becsét 's használhatóságát eléggé hirdeti.

A' magyar fordító ohajtja, hogy a' könyv honunkban is megtalálja publicumát. Jele lenne ez először annak, hogy nyelvünk mint társalkodás' nyelve is közösebbé, divatosabbá kezd lenni a' hazában, azaz, hogy mind inkább nemzetisedünk, erősödünk; 's másodszor talán annak is, hogy a' fordító itt nem tévesztette-el egészen a' magyar társalkodási nyelv' szellemét. Ha e' reménye 's ohajtása valósul: gondja leend, hogy a' munkának, mellyet mostani alakjában inkább csak próbáúl nyújt, másodszori kiadatása a' jelennek hibáiból 's hiányaiból mennyire csak lehet kitisztúltan 's rövid grammatikával vagy egy kisded gyökszótárral bővülten jelenjen-meg.

Bayerische Staatsbibliothek München

Vorwort.

Anfänger sowohl in der ungrischen als deutschen Sprache auf eine leichte und geschwinde Art zum Sprechen zu führen, ist der Zweck dieses Werkchens.

Mit der Umgangssprache muß man immer, besonders aber bei lebenden Sprachen, den Anfang machen. Folgende Gespräche sind bestimmt, auf eine leichte und unterhalteude Art mit derselben vertraut zu werden. Die Uebersetzung sollte und konnte natürlich nicht immer wörtlich seyn; man hat sich sogar absichtlich Abweichungen erlaubt. Dem Lernenden bleibt es überlassen, die buchstäbliche Uebersetzung selbst zu machen und sie alsdann mit der unsrigen zu vergleichen. — Für den allerersten Anfang sind diese Gespräche nicht bestimmt; wer aber mit den grammatischen Formen einigermassen bekannt ist, wird dieselben mit wesentlichem Vortheile gebrauchen und in der Sprache des Umgangs schnelle Fortschritte machen.

Der Verfasser des ursprünglich französisch-deutsch erschienenen Werkes konnte nicht lange in Ungewißheit bleiben über die Nützlichkeit seines Unternehmens. Fünfzehn Auflagen haben sich schnell vergriffen, und der Beifall, mit dem diese Gespräche sowohl in Deutschland als in Frankreich (wo sie in vielen Schulen und Erziehungsanstalten eingeführt sind) aufgenommen wurden, spricht laut für den Werth und Nutzen derselben; und diese Eigenschaften sind es eben, die auch der vorliegenden ungrisch-deutschen Bearbeitung eine günstige und ausgebreitete Aufnahme bereiten dürften.

FOGLALAT. — Inhalt.

A' társalkodásban legszokottabb szólásmódok.	Sammlung der gebräuchlichsten Redensarten im gesellschaftlichen Umgange.	1
Kérők, sürgetők, ajánlók.	Jemanden zu bitten, etwas von ihm zu verlangen oder ihm anzubieten.	1
Megadók, megegyezők.	Um einzuwilligen, die verlangte Gunst zu gestatten.	3
Köszönők.	Um zu danken.	4
Megtagadók, mentőzők.	Eine Bitte abzuschlagen und sich zu entschuldigen.	6
Bókolatok.	Komplimente.	7
Erősítők, tagadók, kételkedők.	Zu bejahen, zu verneinen, zu bezweifeln.	8
Kérdők, tanakodók.	Zu fragen, zu berathschlagen	10
Jövésről, menésről, mozgásról.	Zu kommen, zu gehen, sich zu bewegen.	11
Szólásról, beszédről, hallgatásról.	Sprechen, reden, still schweigen	13
Csodálók, csodálkozók.	Um zu bewundern, sich zu verwundern.	15
Öröm- vagy únalomjelentők.	Um Freude oder Verdruß zu bezeigen.	16
Panaszt, reményt, kétségbesést jelentők.	Sich zu beklagen, zu hoffen, zu verzweifeln.	16
Felkiáltások.	Ausrufungen.	17
Az időről.	Vom Wetter.	18
Hallás, értés, megfogás.	Verstehen, hören, fassen.	23
Tudni, mondani.	Wissen, sagen.	24
Ismerés, feledés, emlékezés.	Kennen, vergessen, sich erinnern	26
BESZÉLGETÉSEK.	**Gespräche.**	
Az időről és óráról.	Von der Zeit und Stunde.	29
Irásról és irószerekről.	Vom Schreiben und von den Schreibmaterialien.	31
A' franczia nyelvről.	Von der französischen Sprache.	33
A' magyar nyelvről.	Von der ungrischen Sprache.	37
Férjfiöltözetről.	Von Mannskleidern.	40
Asszonyi öltözetről.	Ueber die Kleidung der Frauenzimmer.	42
Útban.	Auf der Reise.	45
A' vámtisztekkel.	Mit den Zollbeamten.	49
A' kapuirnokkal.	Mit dem Thorschreiber.	50
Megérkezvén a' vendégfogadóban.	Bei der Ankunft im Wirthshause	51
Körültekintvén a' városban.	Die Stadt zu besehen.	53
Fodorítóval.	Mit einem Perrückenmacher.	57
Ebédnél.	Bei dem Mittagsessen.	60
A' vargával.	Mit dem Schuster.	64

A' szabóval.	Mit dem Schneider.	65
Posztó- és selyemárussal.	In einem Gewölbe von Tuch und Seidenwaaren.	68
Kalapossal.	Mit einem Hutmacher.	71
Szöllőben.	In einem Weinberge.	73
Lovakról és lovaglásról.	Von Pferden und vom Reiten.	74
Alvásról.	Vom Schlafengehen.	77
Sakjátékról.	Von Schachspiel.	79
A' loteriáról.	Von der Lotterie.	81
Az órással.	Mit dem Uhrmacher.	82
A' kertészetről.	Von der Gärtnerei.	84
Fakereskedővel.	Mit einem Holzhändler.	87
Halászatról.	Vom Fischfange.	88
Kárpitossal.	Mit einem Tapezirer.	90
Kereskedésről.	Vom Handel.	92
Egy kereskedő és legénye közt.	Zwischen einem Handelsmanne und seinem Kommis.	94
Dohányról és serről.	Vom Tobak und Bier.	98
Vivoskolában.	Auf dem Fechtboden.	101
Házi gazdaságról.	Ueber das Hauswesen.	103
Asszonyi szépségről.	Von der Schönheit eines Frauenzimmers.	105
Könyvnyomtatóval.	Mit einem Buchdrucker.	109
Egy fiatal asszonyság 's orvosa közt.	Zwischen einer jungen Dame und ihrem Arzt.	111
Ostábla-, piquet- és billardjáték közben.	Beim Damen- Piquet- und Billiardspiel.	113
Katonaságról.	Vom Soldatenstande.	117
Megszállásról.	Von einer Belagerung.	121
Egy toborzó és egy napszámos közt.	Zwischen einem Werber und einem Taglöhner.	124
Égésről.	Von einer Feuersbrunst.	127
Könyvárussal.	Mit einem Buchhändler.	129
Házasságról.	Von einer Heirath.	131
A' házról 's annak részeiről.	Von einem Hause und dessen Theilen.	133
Egy templomról.	Von einer Kirche.	139
Temetésről.	Von einer Beerdigung.	142
Falun.	Auf dem Lande.	144
Madarászatról.	Vom Vogelfange.	146
Egy öreg asszony 's egy fogorvos közt.	Zwischen einem alten Weibe und einem Zahnarzt.	148
Fördésről.	Vom Bade.	150
A' télről.	Vom Winter.	152
Rokonságról.	Von der Verwandtschaft.	154
Nyereg- és kocsigyártóval.	Mit einem Sattler und Kutschenmacher.	156
Egy koldus és egy fukar gazdag közt.	Zwischen einem Bettler und einem hartherzigen Reichen.	159
Egy kutyáról.	Von einem Hunde.	160
Virágárusnéval.	Mit einem Blumenmädchen.	162
A' lakatossal.	Mit dem Schlosser.	163
Pénzváltáskor.	Um Geld zu wechseln.	164
Borról.	Vom Weine.	166
Kávéról.	Vom Kaffee.	169
Egy asszonyság 's egy komorna közt.	Zwischen einer Dame und einer Kammerjungfer.	172
Gazdagságról.	Vom Reichthum.	174
Udvariságról.	Von der Höflichkeit.	175
Himlőoltásról.	Von den Kuhpocken.	178
Nemességről.	Vom Adel.	180
Nevelésről.	Ueber die Erziehung.	182
Földirástudományról.	Von der Geographie.	186

A' csillagászatról 's természettudományról.	Von der Astronomie und der Naturlehre.	189
Egy hitelező és adósa.	Ein Gläubiger und sein Schuldner	196
Csacskaságok.	Klatschereien.	199
Két nagyvilági asszonyság közt.	Zwischen zwei Damen vom großen Tone.	201
Játékszinről.	Vom Schauspiel.	205
Mindennemű nyavalyákról.	Von allerlei Krankheiten.	208
Az örökség.	Die Erbschaft.	213
Egy házasulándóról.	Von einem Heirathslustigen.	217
Egy asszonyság 's egy festő közt.	Zwischen einer Dame und einem Maler.	219
A' rabszolga és tulajdonosa.	Der Herr und der Sklave.	222
A' klastromról.	Vom Kloster.	224
Egy iró 's egy könyvárus közt.	Zwischen einem Schriftsteller und einem Buchhändler.	228
Könyvkötővel.	Mit dem Buchbinder.	232
Egy ebédről.	Von einer Mahlzeit.	236
Képtárban.	In einer Gemälde-Gallerie.	240
A' kőmetszésről.	Von dem Steindruck.	243
Az izlésről.	Ueber den Geschmack.	247
Gyöngyárussal.	Mit einem Juwelenhändler.	250
A' szenvedélyekről.	Von den Leidenschaften.	253
Rendes panasza egy vén asszonynak.	Sonderbare Klage eines alten Weibes.	255
Kertészetről.	Ueber die Gartenkunst.	261
A' vadászat.	Die Jagd.	266
A' baromudvar.	Der Viehhof.	271
A' románokról.	Ueber die Romane	274
A' gyözelemről.	Vom Siege.	278
Bérkocsissal.	Mit einem Miethkutscher.	281
Hajóra keléskor.	Um sich einzuschiffen.	282
Magyarból németre fordítandó.	Aus dem ungrischen ins Deutsche zu übersetzen	283
Németből magyarra fordítandó.	Aus dem Deutschen ins Ungrische zu übersetzen	295

Bayerische Staatsbibliothek München

A' TÁRSALKODÁSBAN LEGSZOKOTTABB SZÓLÁSMÓDOK.

Sammlung der gebräuchlichsten Redensarten im gesellschaftlichen Umgange.

---

1. *Kérők, sürgetők, ajánlók.*

Jemanden zu bitten, etwas von ihm zu verlangen oder ihm anzubieten.

Mondja-meg *az Ur*, *) kérem.	Sagen Sie mir gefälligst.
Legyen olly jó és mondja-meg.	Haben Sie die Güte mir zu sagen.
Szabad-e kérnem, v. kérdenem?	Darf ich Sie wohl bitten, fragen?
Bocsánat, ha közbe szóllok. Bocsánat, ha félbe szakasztom (a' beszédet t. i.).	Verzeihen Sie, wenn ich Sie unterbreche.

*) Statt dieses az Ur, az Aszszony (der Herr, die Frau) hat man nach Umständen entweder den ganzen, gebührenden Titel, als: a' Tekintetes Ur, a' Tekintetes Asszony; a' Méltóságos Gróf Ur, a' Méltóságos Grófné oder Asszony, u. s. w.; oder ihre Stellvertreter, als da sind: Kegyed (welches dem deutschen Sie entsprechen und allgemein gelten soll); Uraságod, Asszonyságod, Nagyságod, Méltóságod, Excellentiád, zu sagen und zu schreiben; doch müssen selbe nicht allemal wiederholt werden; wie dies hier, in den Gesprächen selbst, ersichtlich seyn wird.

Engedje-meg az Ur észrevennem, hogy . . .	Erlauben Sie mir zu bemerken, daß . . .
Csak egy észrevételt vagyok bátor tenni: azt, hogy . .	Erlauben Sie mir die eine Bemerkung, daß . .
Egy kérelmem (kérésem) van az Urhoz.	Ich habe eine Bitte an Sie.
Egy kérelemmel akarám az Urat fárasztani.	Ich wollte Sie um eiue Gefälligkeit anſprechen.
Megtesz-e nekem az Ur egy szivességet?	Wollten Sie mir eine Gefälligkeit erweiſen?
Szólhatok-e egykét pillanatig az Urral? Nyerhetek-e egykét pillanati hihallgattatást?	Wollten Sie mir einen Augenblick Gehör geben?
Ha nem esnék terhére az Urnak.	Wenn es Ihnen nicht läſtig fiele.
Ha az Ur olly jó, olly kegyes akarna lenni.	Wenn Sie ſo gütig, ſo gnädig ſeyn wollten.
Tegye-meg az Ur nekem azt az örömöt.	Machen Sie mir das Vergnügen.
Tegye-meg az Ur azt a' szivességet, barátságot v. kegyelmet nekem.	Erweiſen Sie mir den Gefallen, dieſe Ehre, dieſe Gnade.
Tegye-meg az Ur én érettem, v. kedvemért.	Thun Sie es mir zu Liebe, zu Gefallen.
Legyen olly jó, (olly szives, olly kegyes) az Ur irántam.	Seyn Sie ſo gütig, (ſo gnädig, ſo gefällig).
Kérem az Urat.	Ich bitte Sie darum.
Könyörgök. Esedezem az Urnak.	Ich bitte Sie inſtändig.
Kérem igen szépen, igen nagyon.	Ich bitte Sie recht ſehr.
Mindenre kérem az Urat.	Ich bitte ſie um Alles in der Welt. (Ich beſchwöre Sie).

Ismétlen kérelmemet, könyörgésemet.	Ich wiederhole mein Bitten, mein inständiges Bitten.
Ne tagadja-meg az Ur kérelmemet.	Schlagen Sie mir meine Bitte nicht ab.
Jussak eszébe az Urnak.	Ich bitte Sie, denken Sie an mich.
Ne feledje az Ur.	Vergessen Sie es nicht.
Igen lekötelez az Ur.	Sie werden mich sehr verbinden.
Megköszönöm az Urnak.	Ich werde Ihnen dankbar dafür seyn.
Holtig lekötelez az Ur. Holtig hálása v. adósa leszek az Urnak.	Ich werde Ihnen lebenslänglich Dank dafür wissen.
Tartson számot az Ur hálámra, v. köszönetemre.	Zählen, oder rechnen Sie auf meine Erkenntlichkeit.
Annál inkább lekötelez az Ur.	Um so mehr werden Sie mich zum Danke verpflichten.
Tiszta szivemből ajánlom az Urnak.	Ich biete es Ihnen von ganzem Herzen an.
Egész hódolattal ajánlomfel az Urnak.	Ich lege es Ihnen demüthigst, oder ergebenst zu Füssen.
Fogadja-el az Ur, mint háladatosságom' csekély jelét.	Nehmen Sie es als einen geringen Beweis meiner Erkenntlichkeit an.

2. *Megadók, megegyezők.*

Um einzuwilligen, oder die verlangte Gunst zu gestatten.

Legyen. Legyen ugy.	Es sey. So sey es.
Nem bánom. Jól vagyon.	Ich bin's zufrieden. Gut.
Ám legyen.	Nun wohl.
Nem ellenzem. Nincs ellenemre.	Ich bin nicht dagegen.
Nincs semmi kifogásom ellene.	Ich habe nichts dawieder, (nichts einzuwenden).

Hagyd legyen. Hagyd (hadd) menjen.	Das mag hingehen. Es mag seyn.
A' mint tetszik.	Wie es Ihnen gefällt. Es steht Ihnen frei.
Szives örömest. Miért ne?	Sehr gern. Warum nicht?
Nagy örömmel. Ezer örömmel.	Mit vielem Vergnügen.
Tiszta szivemből. Teljes szivemből.	Von ganzem Herzen.
Szolgálatjára.	Zu Ihren diensten.
Csak parancsoljon.	Befehlen Sie.
Parancsoljon velem az Ur.	Ich stehe zu Ihrem Befehl.
Mikor az Urnak tetszeni fog.	Wann es Ihnen gefällig seyn wird.
Ne kiméljen az Ur.	Schonen Sie mich nicht.
Szabadon. Tessék.	Es steht Ihnen frei. Immerhin.
Megtisztel az Ur.	Sie erweisen mir eine Ehre.
Csekély a' szolgálat, mellyet ebben az Urnak teszek.	Es ist ein geringer Dienst, den ich Ihnen hiedurch leiste.
Örűlök, ha az Urnak hasznára, v. szolgálatjára lehetek.	Es freut mich, Ihnen nützlich seyn zu können.
Tartson rá számot az Ur.	Sie können darauf zählen.
Én egészen az Uré vagyok.	Ich bin ganz der Ihrige.
Az Urnak semmit sem tagadhatok-meg.	Ich kann Ihnen nichts abschlagen.
Mindenkép fogok igyekezni. } Mindent el fogok követni. }	Ich werde mein Möglichstes, od. Aeußerstes thun.

3. *Köszönők.*

Um zu danken.

Köszönöm. Igen köszönőm.	Dank. Großen dank.
Le vagyok kötelezve.	Sehr verbunden.

Alázatosan köszönöm.	Ich danke ergebenst.
Köszönetem határtalan. Vég nélkül le vagyok kötelezve.	Ich bin Ihnen unendlich verbunden.
Ezer köszönettel fogadom-el.	Ich nehme es mit vielem Danke an.
Ezt nem lehet el nem fogadnom.	Das ist nicht auszuschlagen.
Az Ur megelőzi kérésemet.	Sie kommen meinen Bitten (Wünschen) zuvor.
Míg megszolgálhatom.	Auf Wiedervergeltung.
Az Ur igen jó, igen kegyes.	Sie sind sehr gütig.
Az Ur igen nemes, igen nyájas.	Sie sind sehr höflich, sehr gefällig.
Az Ur engem megpirít, v. megszégyenít.	Sie beschämen mich.
Az annyi volna, mint az Ur' jóságával visszaélni.	Das hieße Ihre Güte mißbrauchen.
Fogadja az Ur érzékeny hálámat. Fogadja az Ur legforróbb köszönetemet.	Empfangen Sie meinen heißesten, aufrichtigsten Dank.
Sőt inkább én tartozom köszönettel az Urnak.	Im Gegentheil ich bin es, der Ihnen dafür zu danken hat.
Én nem tudom, mikép viszonozzak ennyi nyájasságot, v. ennyi szivességet; nem tudom, mikép szolgálhatom-meg.	Ich weiß nicht, wie ich so viele Höflichkeiten erwiedern soll; wie ich den Dienst erwiedern kann.
Nem hálálhatom-meg eléggé az Urnak.	Ich kann Ihnen nicht genug dafür danken.
Ez egy ujabb tanúja az Ur' barátságának.	Das ist ein neuer Beweis Ihrer Freundschaft.

Nyujtson alkalmat az Ur viszonti szolgálatra. Ajánlom viszonti szolgálatomat.	Verschaffen Sie mir Gelegenheit, Ihnen Gegendienste zu erweisen.

4. *Megtagadók, mentőzők.*

Eine Bitte abzuschlagen, und sich zu entschuldigen.

Nem lehet.	Das kann ich nicht. Das kann nicht seyn.
Lehetetlen.	Das ist mir unmöglich.
Teljes lehetetlen (ezt tennem).	Es ist mir schlechterdings unmöglich.
Sajnálom, de meg nem tehetem.	Es thut mir leid, allein ich kann es nicht thun.
Igen fájlalom, hogy meg kell az Ur' kérelmét tagadnom.	Es thut mir weh, Ihre Bitte abschlagen zu müssen.
Nem vagyok oka.	Ich kann nichts dafür.
Nem az én hibám.	Es ist meine Schuld nicht.
Nem rajtam áll. Nem tőlem függ.	Das hängt nicht von mir ab.
Nem engem illet.	Das geht mich nicht an.
Semmi közöm hozzá.	Das geht mich nichts an.
Ebbe nem avatkozom, v. nem elegyedem.	Ich mische mich in diese Dinge nicht.
Ez nem az én dolgom.	Das schlägt nicht in mein Fach ein.
Ezt ugyan nem teszem.	Das werde ich bleiben lassen.
Ebből ugyan semmi sem lesz.	Da wird nichts daraus.
Az idő nem kedvező.	Der Augenblick ist nich günstig.
Más ízben (máskor), ha tetszik.	Auf ein andermal.
Ha akarnám, sem tehetném.	Ich könnte es nicht thun, wenn ich auch wollte.

Fölötte fájlalom, hogy nem szolgálhatok az Urnak; v. nem teljesíthetem kivánságát.	Es thut mir außerordentlich leid, daß ich Ihnen nicht dienen kann.
Engedjen-meg. Bocsásson-meg.	Verzeihen Sie. Entschuldigen Sie mich.
Ne vegye rosz neven.	Nehmen Sie es nicht übel.
Ne nehezteljen.	Seyen Sie deswegen nicht böse auf mich.
Ne haragudjék.	Zürnen Sie nicht.
Kiméljen-meg az Ur.	Verschonen Sie mich damit.
Én ártatlan vagyok a' dologban.	Ich bin unschuldig an der Sache.
Eszemben sem volt.	Das ist mir nie in den Sinn gekommen.
Kinek jut minden eszébe.	Man kann nicht an alles denken.
Ez már megesett.	Geschehen ist geschehen.
Ezen nem lehet segíteni, v. másítani.	Dies ist nun nicht mehr zu ändern. (Da ist nun nicht mehr zu helfen).

5. *Bókolatok.*

Komplimente.

Semmi bókolat. Semmi complimentek.	Ohne Komplimente.
Hagyjuk a' bókolatokat, a' czifraságokat.	Lassen wir die Ceremonien beyseite.
Semmi czifraság.	Ohne Umstände.
Hozta Isten az Urat.	Seyen Sie willkommen.
Mint van az Ur? / Mint szolgál egészsége?	Wie befinden Sie sich?
Szolgálatjára.	Ihnen aufzuwarten.
Örűlök, hogy jó egészségben láthatom az Urat.	Es freut mich, Sie wohl zu sehen.

Örvendek. Sok szerencsét kivánok az Urnak hozzá.	Ich wünsche Ihnen Glück dazu.
Van szerencsém, jó reggelt mondani.	Ich habe die Ehre guten Morgen zu wünschen.
Ajánlom magamat.	Ich empfehle mich.
Tartsa Isten az Urat. Jó egészséget.	Leben Sie wohl.
Míg meglátjuk egymást.	Auf Wiedersehen.
Tisztelem N. urat.	Meine Empfehlungen an Herrn N.
Köszöntse az Ur őt nevemben.	Grüßen Sie ihn (sie) in meinem Namen.
Mély tiszteletemet az aszszonyságnak.	Versichern Sie Madam meiner Hochachtung.
Tegye őt bizonyossá az Ur barátságom felöl.	Versichern Sie ihn (sie) meiner Freundschaft.
Szolgája az Urnak.	Ihr Diener.
Aláz' szolgája (szolgálója).	Ihr ergebener Diener (Dienerin).

6. *Erősitők, tagadók, és kételkedők.*

Zu bejahen, zu verneinen, und zu bezweifeln.

Az igaz.	Das ist wahr.
Nagyon is igaz.	Das ist nur allzu wahr.
Ez igazság.	Es ist die Wahrheit.
Ez csupa igazság.	Es ist die reine Wahrheit.
Ugy van. Valóban.	So ist's. In der That.
Ez bizonyos.	Es ist gewiß.
Ebben bizonyos vagyok.	Ich bin meiner Sache gewiß.
Bizonyosan tudom.	Ich weiß es bestimmt, genau.
Kétség kivül.	Unstreitig.
Ebben nincs semmi kétségem.	Ich zweifle nicht daran.

Elhiheti az Ur.	Sie können es glauben.
Bizonyos lehet az Ur benne.	Sie können es versichert seyn.
Ezt én is erősíthetem.	Ich kann es bezeugen.
Ez az Ur tanúm.	Der Herr hier ist Zeuge.
Bizonyossá teszem az Urat, hogy ugy van.	Ich versichere Sie, daß es dem so ist.
Igaza van az Urnak. } Jól mondja az Ur. }	Sie haben Recht.
Nem hazudok.	Ich lüge nicht.
Jót állok érte.	Ich stehe Ihnen dafür.
Az egész világ megmondhatja.	Jederman wird es Ihnen sagen.
Esküszöm az Urnak.	Ich schwöre es Ihnen.
Becsületemre mondom.	Auf Ehre.
Akár megeskűdjem.	Ich will es beschwören.
Nem igaz.	Das ist nicht wahr.
Hazugság.	Es ist eine Lüge.
Rágalom.	Es ist eine Verläumdung.
Azt gyanítottam.	Dies habe ich mir eingebildet.
Rá akar az Ur szedni.	Sie wollen mich hintergehen.
Ezt tagadom.	Ich läugne dies.
Ez lehetetlen.	Es ist nicht möglich.
Nem tudok semmit, Nem hallottam semmit (t. i. a' dolog felöl).	Ich weiß nichts davon.
Szó sem igaz az egész dologban.	Es ist kein wahres Wort an der Sache.
Épen ellenkezőleg áll a' dolog.	Im Gegentheil.
Fogadok, hogy ugy van.	Ich wette, es ist so.
Fogadok, hogy nincs ugy.	Ich wette, es ist dem nicht so.
Fogadni mernék, hogy nem ugy van a' dolog.	Ich will wetten darauf, daß die Sache sich nicht so verhält.
Igaz-e? valljon igaz-e?	Ist es wahr?
De igazán? —	Aber in der That?

Lehetséges-e?	Wäre es möglich?
Komolyan beszél az Ur?	Ist es Ihr Ernst?
Nem csalódik-e az Ur?	Irren Sie sich nicht?
Nem csalódás? nem tévedés?	Ist es nicht ein Irrthum?
Az Ur csalódik, v. tévedésben van.	Sie irren sich.
Én kételkedem.	Ich zweifle daran.
Én nem hiszem.	Ich glaube es nicht.
Nehezen hiszem. Alig hiszem.	Ich kann es nicht glauben.
Az Ur tréfál, v. enyeleg.	Sie spaßen. Sie scherzen.
Ez tréfa.	Sie machen Spaß.
Ez mese.	Das ist ein Mährchen.
Ez hihetetlen. Megfoghatatlan.	Das ist unglaublich. Unbegreiflich.
Hallatlan.	Unerhört.
Elámitották az Urat.	Man hat es Ihnen weiß gemacht.
Az Ur el akar engem ámitani.	Sie wollen mir einen Bären anbinden.
Ezt én nem értem.	Das geht über meinen Horizont.
Ez alatt valami fekszik.	Da steckt etwas dahinter.
Nem megy a' fejembe. Nem foghatom-meg.	Das will mir nicht in den Kopf.

7. *Kérdők, tanakodók.*

Zu fragen, zu berathschlagen.

Mit mond az Ur?	Was sagen Sie?
Hogy' mondja az Ur?	Wie sagen Sie?
Tessék?	Wie beliebt?
Miről szól az Ur?	Von was sprechen Sie?
Mint érti az Ur?	Wie verstehen Sie das? wie meynen Sie?
Mit ért az Ur ez alatt?	Was verstehen Sie darunter?

Mit parancsol az Ur?	Was wünschen Sie?
Mit akarsz? mi kell?	Was willst du?
Mire mondja ezt az Ur?	Warum sagen Sie das? Worauf bezieht sich das?
Mit tegyünk? mit csináljunk? Mit cselekedjünk?	Was ist da zu thun?
Mit gondol az Ur?	Was halten Sie davon?
Mit tanácsol az Ur?	Was rathen Sie mir zu thun?
Mihez fogjunk?	Was sollen wir thun?
Mi tévők legyünk?	Was ist da für ein Mittel zu ergreifen?
Hogy' lehet ezen segiteni?	Wie kann man dieses wieder gut machen? Wie kann man dem abhelfen?
Mikép menekedjem?	Wie kann ich mich aus dieser Verlegenheit ziehen.
Mi az Ur' véleménye?	Was ist Ihre Meinung?
Nem jobb volna-e? . .	Wäre es nicht besser? . .
Nem jobb volna-e elállani?	Wäre es nicht besser, abzustehen?
Mit cselekednék az Ur helyettem, v. az én helyemben?	Was würden Sie an meiner Stelle thun?
Meg kell gondolni, hogy...	Man muß bedenken, daß...
Minél tovább fontolom a' dolgot, annál inkább érzem, hogy nem volt igazam, v. hogy roszul cselekedtem.	Je mehr ich nachdenke, desto mehr fühle ich, daß ich Unrecht hatte.

8. *Jövésről, menésről, mozgásról.*

Zu gehen, zu kommen, sich zu bewegen.

Hova megy az Ur?	Wo gehen Sie hin?

Honnan jő (jön) az Ur?	Wo kommen Sie her?
A' . . . ba megyek; a' . . . ból jövök.	Ich gehe in (nach) . . .; ich komme von (aus) . . .
Épen az Urtól jövök.	Ich komme so eben von Ihnen.
Szabad! Tessék!	Herein!
Haza megyek.	Ich gehe nach Hause.
Hazulról jövök.	Ich komme vom Hause (von zu Hause).
Itthon vagyok.	Ich bin (hier) zu Hause.
Otthon leszek.	Ich werde (dort) zu Hause seyn.
Ne siessen az Ur.	Eilen Sie nicht so sehr.
Ne menjen olly igen sebesen.	Gehen Sie nicht so geschwind.
Egészen neki tüzesedett.	Sie haben sich außer Athem gelaufen.
Vegyen lélekzetet.	Kommen Sie wieder zu Athem. (Schöpfen Sie Luft).
Álljon-meg.	Halten Sie ein. (Bleiben Sie stehen).
Várjon-meg.	Warten Sie, bis ich komme.
Nem mehetek, nem haladhatok az Urral.	Ich komme Ihnen nicht nach.
Nem érhetem-el az Urat.	Ich kann Sie nicht einholen.
Menjen lassabban.	Gehen Sie langsamer.
Pihenjünk egy kicsinyt.	Lassen Sie uns ein wenig ausruhen.
Én is elmegyek (az Urral, v. az Urakkal).	Ich gehe mit.
Erre jőjön az Ur.	Kommen Sie daher.
Itt menjen-el az Ur.	Gehen Sie da durch.
Induljon előre.	Gehen Sie vorwärts.
Menjen egyenesen.	Gehen Sie gerade fort.
Forduljon jobbra; balra.	Wenden Sie sich rechts; links.
Menjen az udvaron keresztűl.	Gehen Sie durch den Hof.

Jőjön közelebb.	Kommen Sie näher.
Maradjon itt.	Bleiben Sie hier.
Álljon-meg itt.	Bleiben Sie da stehen.
Ne mozduljon-el innen.	Gehen Sie da nicht weg.
Menjen-fel. Jöjön-fel.	Gehen Sie hinauf. Kommen Sie herauf.
Menjen-le. Jőjön-le.	Gehen Sie hinunter. Kommen Sie herunter.
Térjen vissza.	Kehren Sie um.
Térjen v. jőjön minél előbb vissza.	Kommen Sie bald wieder zurück.
Ne maradjon-ki soká.	Bleiben Sie nicht lange aus.
Ne várakoztasson.	Lassen Sie mich nicht auf sich warten.
Hiába jártam.	Ich habe den Weg vergebens gemacht (nichts ausgerichtet.)
Menjen odább.	Gehen sie weiter weg.
Menjen hátrább. Hátráljon egy kicsinyt.	Gehen Sie ein wenig zurück.
Menjen-el.	Gehen Sie fort.
Menjen dolgára.	Gehen Sie Ihres Weges.
Eredj haza.	Geh nach Hause.
Adjon helyet. Helyet!	Machen Sie Platz. Platz da!
Eresszen az Ur. Hagyd menjek.	Lassen Sie mich fort, hindurch gehen.
Menj. Eredj.	Geh fort. Geh weg.
Lódulj. Takarodj'.	Packe dich fort.

9. *Szólásról, beszédről, hallgatásról.*

Sprechen, reden, still schweigen.

Beszéljen az Ur velem.	Sprechen Sie mit mir.
Beszéljen, szóljon az Ur vele.	Sprechen Sie, reden Sie mit ihm.

Beszéljen fen szóval, halk szóval az Ur.	Sprechen Sie laut, leise.
Szóljon hangosabban, halkabban.	Sprechen Sie lauter, leiser.
Beszélgessünk, v. csevegjünk egy kicsinyt.	Schwatzen wir ein wenig.
Kivel beszél az Ur?	Mit wem reden Sie?
Kihez szólott az Ur?	Zu wem sprachen Sie?
Velem beszél az Ur?	Sprechen Sie mit mir?
Miről beszél az Ur?	Von was sprechen Sie?
Miért nem szólott az Ur hamarabb?	Warum sprachen Sie nicht eher?
Tud, v. beszél az Ur németűl?	Sprechen Sie deutsch?
Tudok, v. beszélek egy kicsinyt.	Ich spreche es ein wenig.
Beszéljen az Ur vele komolyan.	Sprechen Sie ernstlich mit ihm.
Az Ur mindent összebeszél.	Sie schwatzen drunter und drüber.
Ne is említse az Ur.	Sprechen Sie mir nichts davon.
Hallani sem akarok felöle.	Ich will nichts davon hören.
Ez ám a' beszéd!	Das heiß' ich geredet!
Szóljunk okosan.	Reden wir vernünftig. (Lassen Sie uns vernünftig sprechen).
Majd megnyitom én a' szádat.	Ich will Euch reden lehren.
Te egész nap mindig beszélsz.	Ihr plaudert den ganzen Tag.
Mindig csevegsz.	Ihr plaudert immerfort.
Elöl az Ur a' sok beszéddel.	Sie betäuben mich mit Ihrem Geschwätze.
Már a' fejem is fáj.	Ihr macht mir Kopfweh.
Te csacska. Oh, a' csacska!	Du Schwätzer (Schwätzerin). Oh, der Schwätzer, die Plaudertasche!

Mit csacsogsz? mit beszélsz? mit csevegsz?	Was plaudert Ihr mir da vor?
Nem tudsz hallgatni?	Könnt Ihr nicht schweigen?
Hallgass. Ne csacsogj.	Schweigt! Seyd still.
Fogd-be a' szád'.	Haltet das Maul.
Majd elhallgatsz!	Ich will Euch das Maul stopfen.
Csitt! Csendesen!	Still! Ruhig!
Halljuk!	Hört!

10. *Csodálók, csodálkozók.*

Um zu bewundern, und sich zu verwundern.

Már ez szép. Ez igen szép.	Das läßt recht schön.
Ez gyönyörű.	Das ist köstlich, allerliebst, entzückend.
Ez pompás. Felséges.	Das ist prächtig. Vortrefflich.
Dicső. Mennyei. Isteni.	Herrlich. Göttlich.
Ez valóban csodálást érdemel.	Das ist in der That bewundernswürdig.
Nem győzi az ember eléggé csodálni.	Man wird nicht müde es zu bewundern.
Ez bámulatos.	Das ist zum Erstaunen.
Ezen csodálkozom.	Das wundert mich.
Nagy a' csodám.	Ich bin erstaunt.
Meg nem foghatom.	Ich kann mich nicht genug verwundern.
Ébren vagyok-e, vagy álmodom?	Ich weiß nicht, schlafe oder wache ich.
Higyek-e szemeimnek?	Kann ich meinen Augen trauen?
Ez meglepő.	Das ist sehr überraschend.
Ez rendes. Ez különös. Ez csudálatos.	Das ist seltsam, wundersam.
Mennyi kecs!	Wie viel Reize!
Melly fény! melly pompa! mennyi dicsőség!	Welcher Glanz, welche Pracht, welche Herrlichkeit!

11. *Öröm- vagy únalom-jelentők.*

Um Freude oder Verdruß zu bezeigen.

Melly gyönyör! melly öröm!	Welch Vergnügen (Entzücken), welche Freude!
Melly váratlan öröm, v. szerencse!	Welch unerwartetes Glück!
Melly édes (kéjes, boldog) pillanat!	Welch süsser (freudiger, seliger) Augenblick!
Melly boldog vagyok!	Wie bin ich so glücklich!
Örűlök rajta.	Es freut mich.
Igen (fölötte, kimondhatatlanul) örűlök.	Es ist mir außerordentlich lieb.
Egészen elragad az öröm.	Ich bin ganz entzückt darüber.
Szinte magamon kivül vagyok örömemben.	Ich meine, ich bin im Himmel vor Freude.
Ez engem egészen felderít.	Das macht mich guter Laune (ganz heiter).
Nincs semmi kedvem.	Ich bin gar nicht wohl aufgelegt (nicht bei Laune).
Rosz kedvben vagyok.	Ich bin übler Laune.
Únom magamat. Unatkozom.	Ich habe Langeweile.
Ez engem faggat, boszont, gyötör.	Das macht mich böse, betrübt, ungeduldig.

12. *Panaszt, reményt, kétségbesést jelentők.*

Sich zu beklagen, zu hoffen, zu verzweiflen.

Én szerencsétlen!	Ich unglücklicher!
Melly boszuság, melly szerencsétlenség!	Welcher Unfall, welch ein Unglück!
Melly viszás eset!	Welch verdrießlicher Unfall!
Ma minden ember boszont.	Alles steht mir heut im Wege.

Mintha csak összeesküdtek volna ellenem.	Jederman ist gegen mich.
'S még haragudnom sem szabad.	Und ich darf mich nicht einmal beklagen, (zürnen).
Ez, épen ez, fáj (ez boszont) leginkább.	Das ist's, was mich am meisten kränkt.
Csupa kín az élet. (Csupa nyomorúság).	Es ist ein Elend heutzutage.
Nem lehet kiállani.	Es ist nicht auszuhalten.
Én megszököm.	Ich gehe durch.
Meg kell szökni, meg kell bolondúlni az embernek.	Es ist zum durchgehen, zum närrisch werden.
Oda vagyok.	Es ist aus mit mir.
Mindennek vége.	Alles ist verloren.
Oda minden reménységem.	Ich bin ganz trostlos.
Türelem! Csendesen!	Geduld!
Be kell várni.	Man muß abwarten. (Geduld haben).
Talán még jóra fordul a' dolog.	Man muß hoffen, daß es besser gehen wird.
Nem kell mingyárt kétségbe esni.	Man muß nicht alsobald verzweiflen.
Vigan! Reménység!	Fassen Sie Muth.

13. *Felkiáltások.*

Ausrufungen.

Szent isten!	Großer Gott!
Az istenért! Az isten' szerelméért!	Um Gottes Willen!
Adja isten.	Das gebe Gott.
Adná isten. Adná az ég.	Wollte Gott, es geschähe.
Isten nyugtassa-(nyugassza)-meg.	Gott hab' ihn selig.

Isten legyen neki irgalmas, kegyelmes.	Gott erbarme sich seiner.
Mentsen isten. Isten őrizz.	Gott bewahre.
Ne adja isten.	Da sey Gott vor.
Isten neki.	In Gottes Namen.
Ha isten segít. Ha isten éltet.	Will's Gott. So Gott will.
Isten látja.	Gott ist mein Zeuge.
Hála istennek. (Hál' istennek).	Gott sey Dank.
Oh, szégyen! Oh, gyalázat!	Oh der Schande!
Fih, melly ocsmányság!	Pfui doch! o wie garstig.
Jaj nekem! Jaj neked!	Wehe mir! Wehe Euch!
Segítsetek! Ne hagyjatok!	Zu Hülfe!
Menj. Vigyen ördög.	Pack dich fort. Geh zum Teufel.
Ne lássalak.	Geh mir aus den Augen.
Vigyázz! Félre!	Aufgeschaut! Aus dem Wege!

14. *Az időről.*

Von dem Wetter oder der Witterung.

Millyen idő van? Millyen az idő?	Was ist es für ein Wetter?
Süt a' nap? Napfény van?	Scheint die Sonne?
A' nap szépen süt. Szép napfény van.	Es ist ein heller (schöner) Tag.
Süt a' hold? Holdvilág van?	Haben wir Mondschein?
Ujholdban vagyunk.	Es ist Neulicht.
Első negyedben (fertályban) vagyunk.	Es ist das erste Viertel.
Holdtöltén vagyunk. (Holdtölte van).	Wir haben Vollmond.
Holdfogytán, v. az utolsó negyedben, vagyunk.	Wir sind im abnehmenden Mond (im letzten Viertel.)
A' holdnak udvara van.	Der Mond hat einen Hof.

Hajnallik (pitymallik). Virad. Reggellik.	Der Tag bricht an. Es wird Tag.
Estellik. Esteledik. Alkonyodik. Az éj közelget.	Es wird Abend. Die Nacht bricht ein.
Beesteledett. Beállott az est. Bealkonyodott. Beállott az alkony.	Es ist (voller) Abend.
Beéjjeledett. Beállott az éj.	Es ist Nacht.
Szép idő van. Szép az idő.	Es ist schön Wetter.
A' nap szépen (tisztán) keltfel.	Die Sonne ist prächtig aufgegangen.
Lágy idő vau. Az idő igen lágy.	Es ist gelindes Wetter.
Nincs sem igen hideg, sem igen meleg.	Es ist nicht zu warm und nicht zu kalt.
A' tavasz jól kezdődik.	Der Frühling läßt sich gut an.
A' fák már rügyeznek (bimbóznak, hajtanak), nem sokára virágzani fognak, 's ha az idő igy (p. o. illy lágy) marad, három hét alatt már el is virágoznak.	Die Bäume treiben schon Knospen, sie werden bald blühen, und wenn die Witterung anhält, so werden sie in drei Wochen verblüht haben.
Az idő megváltozott,	Das Wetter hat sich geändert.
Változékony idő van.	Es ist ein unbeständiges, veränderliches Wetter.
Szél fú.	Es ist windig.
Tegye-be Kegyed az ablakot; félek a' fúvalomtól v. keresztszéltől.	Machen Sie das Fenster zu; ich scheue den Zugwind.
Erős szél támad. Forgó-szél támad.	Es erhebt sich ein Windstoß; ein Wirbelwind.

Ugyancsak zúg a' szél.	Es weht (saust) gewaltig.
A' szél enged, múlik.	Der Wind legt sich.
Borúl. Az ég borúlni kezd. Beborúl.	Es wird trüb. Der Himmel trübt sich.
Az ég egészen be van borúlva.	Der Himmel ist ganz mit Wolken umhüllt.
A' felhők igen sürük, nehezek.	Die Wolken sind sehr dick (schwer).
Félek, hogy esőt kapunk.	Ich fürchte, wir bekommen Regen.
Esni kezd. Szemzik.	Es will regnen. Es fängt an zu regnen, (tropfenweise).
Esik.	Es regnet.
Nagyon esik. Szakad.	Es regnet sehr stark. Es gießt.
Permetez.	Es ist ein lauer Sommerregen.
Egész nap esni fog.	Es wird den ganzen Tag regnen.
Vonúljunk valahová.	Stellen wir uns unter.
Megáztam.	Ich bin naß geworden.
Jól megvert az eső. Áltáztam. Egészen áltáztam. Áltáztam a' bőrig.	Ich bin durch und durch naß.
Csak futó-eső; mingyárt vége lesz.	Es ist nur ein Schauer (Uibergang); es wird bald vorüber seyn.
Látja Kegyed a' szivárványt?	Sehen Sie den Regenbogen?
A' felhők oszlanak. Lassankint tisztúlni kezd.	Die Wolken zertheilen sich. Es heitert sich nach und nach auf.
Ismét kiderült.	Der Tag hat sich wieder aufgeklärt.
Az eső leverte a' port.	Der Regen hat den Staub gelegt.
Nagy por volt.	Es hat sehr gestaubt.
A' nap újra kisütött.	Die Sonne scheint wieder.

Meleg van. Melege van az Urnak? (Nincs melege az Urnak?)	Es ist warm. Ist Ihnen warm? (Ist Ihnen nicht warm?)
Nagyon melegem van.	Es ist mir sehr warm.
A' nap éget; egyenesen süt.	Die Sonne sticht. Sie wirft ihre Strahlen senkrecht herunter.
Izzadok, nagyon izzadok. Megöl az izzadság.	Ich schwitze. Ich schwitze über und über.
Megöl a' hőség.	Ich vergehe vor Hitze.
Szörnyü meleg van.	Ah, wie ist es so heiß.
Majd megfúlok a' melegben.	Ich möchte vor Hitze ersticken.
Ki nem állhatom a' hőséget.	Ich kann die Hitze nicht aushalten.
Nyomásztó (tikkasztó) meleg van.	Es ist eine drückende Hitze.
Hiába; caniculában vagyunk.	Das macht, wir sind in den Hundstagen.
A' nyár' közepén vagyunk.	Wir sind mitten im Sommer.
Vihar v. vész támad.	Es erhebt sich ein Sturm.
Égiháboru közeledik.	Es naht ein Gewitter.
Jég esik.	Es hagelt.
Nagy jegek esnek.	Es wirft große Schlossen.
Dörög (menydörög). Villámlik.	Es donnert. Es blitzt.
Hallotta Kegyed ezt a' csattanást?	Hören Sie diesen Schlag (Donnerstreich)?
Beütött. (Becsapott).	Es hat eingeschlageu.
Egy fába ütött a' villám (a' menykő).	Der Blitz hat in einen Baum geschlagen.
Egy embert megütött a' villám.	Der Blitz hat einen Mann gerührt (gestreift, getroffen).
A' vihar v. vész elmult.	Der Sturm ist vorüber.
A' nap tisztán (szépen) áldozik-le.	Die Sonne geht schön unter.

Lucskos, sáros az út.	Es ist schmutzig, kothig draußen.
Rút idő van ott kin.	Es ist abscheulich (Wetter) draußen.
Hideg szél fú.	Es geht ein kalter Wind.
Éjszaki szél fú.	Es geht ein Nordwind.
Közel van az ősz.	Wir nahen uns dem Herbste.
A' napok fogynak (rövidülnek).	Die Tage nehmen ab.
A' reggelek és esték hivesek.	Die Morgen und Abende sind kühl.
Ma reggel nagy dér volt.	Es hat diesen Morgen einen starken Reif gehabt.
Hideg van.	Es ist kalt.
Fázik az Ur?	Ist Ihnen kalt? Frieren Sie?
Nagyon fázom. Szinte megfagyok.	Es friert mich sehr. Ich bin ganz erstarrt.
Ujaim megmerevedtek.	Ich habe steife Finger.
Menjen az Ur a' tűzhöz, a' kályhához, a' kandalóhoz.	Gehen Sie zum Feuer, zum Ofen, zum Kamin.
Melegedjék egy kicsinyt.	Wärmen sie sich ein wenig.
Igazítsa-meg a' tüzet.	Schüren Sie das Feuer.
Füst van itt. A' kandaló füstöl.	Es ist Rauch hier. Das Kamin raucht.
Fagy? Fagyott?	Friert es? Hat es gefroren?
Fagy. Az út sikos.	Es friert. Es ist glatt zu gehen.
A' folyam befagyott.	Der Fluß ist gefroren.
Keményen fagy.	Es ist ein harter Frost.
Borult, hideg idő van.	Es ist eine dunkle, kalte Witteruug.
Hó esik. Havaz.	Es schneit.
Nagy pillék esnek.	Es wirft große Flocken.
A' szél megfordult. Az idő enyhülni, lágyulni kezd.	Der Wind hat sich gedreht; das Wetter wird gelinder.
Enged.	Es thaut auf, (geht auf).

Az idő enged.) A' fagy fölenged.)	Es ist Thauwetter eingetreten.
A' hó olvad.	Der Schnee schmilzt.
A' jég megindult.	Das Eis (im Fluß) geht.
Nézze az Ur, milly köd száll amott fel.	Sehen Sie, was für ein Nebel dort aufsteigt.
Majd eloszlatja a' nap.	Die Sonne wird ihn bald zerstreuen.
A' köd leszáll. Szép idő lesz.	Der Nebel fällt. Wir werden schönes Wetter bekommen.
A' napok nőnek, (hoszabbodnak).	Die Tage nehmen zu:
A' tél nem sokára elmúlik.	Der Winter wird bald vorüber seyn.

15. *Hallás, értés, megfogás.*

Verstehen, hören, fassen.

Érti az Ur? Hallja az Ur? (t. i. a' mit mondok).	Verstehen Sie mich? Hören Sie mich?
Hallom, de nem értem.	Ich höre Sie wohl, allein ich verstehe Sie nicht.
No hát hallgassa-meg jól. Hallgasson ide. Figyeljen ide.	Nun so hören Sie mich an. Hören Sie zu.
Ide hallgass. Ide vigyázz.	Höre zu.
Hallom, uram, hallom.	Ich höre schon.
Nyisd-ki a' füledet.	Thut die Ohren auf.
Te hallgatóztál az ajtón, v. a' kulcslyukon.	Ihr habt an der Thüre gehorcht.
Csak hallásból (hallomásból) tudom.	Ich weiß es blos vom Hörensagen.
Ugy hallom. Mondják.	Man sagt.
Nagyot hall. Roszúl hall.	Er (sie) hört etwas übel.
Siket.	Er (sie) ist taub.

Siketnek tetteti magát.	Er stellt sich taub.
Neszt hallok. Zajt, lármát hallok.	Ich höre was. Ich höre Lärmen.
Nem hallok semmit.	Ich höre nichts.
Ezt csak a' siket nem hallja.	Man muß taub seyn um dies nicht zu hören.
Tehát ne szólj közbe, hanem hallgasd és értsd-meg jól a' mit mondok.	Nun so unterbrecht mich nicht, sondern hört zu und fasset wohl, was ich Euch sage.
Tudom (értem) én jól, mit akar az Ur mondani; tudom (értem) jól, hová czéloz; de én nem ugy értem a' dolgot, (nem ez a' szándékom).	Ich begreife sehr wohl, was Sie sagen wollen; ich sehe wo Sie hinaus wollen; allein so ist es nicht gemeint (so meine ich es nicht).
Nem fogta-fel a' dolgot.	Er hat die Sache nicht begriffen.
'S csakugyan nem akarsz eszedre térni?	Wollt Ihr der Vernunft Gehör geben?
Semmit sem akarok hallani.	Ich will nichts anhören.
Halljunk szót! Halljuk!	Laßt uns zuhören. Hört!
Fogadj szót.	Gehorche.

16. *Tudni, mondani.*

Wissen, sagen.

Tud-e Kegyed valàmi ujságot? Nem tud Kegyed valami ujságot?	Wissen Sie was Neues?
Mi ujság?	Was gibts Neues?
Semmi ujság. Semmit sem tudok.	Nichts. Ich weiß gar nichts.
Mit? 's nem tudná Kegyed a' mit az egész város beszél?	Wie? Sie wissen nicht was man in der ganzen Stadt sagt?

Én nem hallottam semmit.	Ich habe von nichts sprechen hören.
Tetteti Kegyed, v. ugy tesz, Kegyed, mintha semmit sem tudna.	Sie stellen sich als wenn Sie davon nichts wüßten.
Ha tudnám, megmondanám.	Wenn ich es wüßte, so würde ich es Ihnen sagen.
Ugy hát költött hir (álhir, hazug hir) lesz, különben Kegyednek tudnia kellene.	Es ist alſo ein falsches Gerücht, den Sie müßten es wissen.
Mondja-meg, kérem, mi lehet az. Alig várom, hogy megtudjam.	Sagen Sie mir, ich bitte Sie, was es ist. Ich brenne vor Begierde es zu wissen.
Azt mondják, hogy Kegyed' férje követül van kinevezve a' nagymogolhoz.	Man sagt, Ihr Mann (Gemahl) sey zum Gesandten beim großen Mogol ernannt.
Ki mondja ezt?	Wer sagt das?
Az egész világ. Minden ember.	Jederman sagt es.
Szabad-e tudnom, kitől hallotta az Ur?	Darf ich wissen, wer es Ihnen gesagt hat?
Egy igen hiteles embertől, N. urtól.	Eine glaubwürdige Person. Herr v. N.
Hazud. (Hazudik). Mondja-meg az Ur ezt neki nevemben. Ha én mindent el akarnék mondani a' mit ő róla beszélnek, ugy én eleget mondhatnék.	Er lügt. Sagen Sie ihm das in meinem Namen. Wenn ich alles sagen wollte, was man von ihm spricht, so hätte ich viel zu sagen.
Ha neheztel Kegyed, vegye ugy, mintha semmit sem (mit sem) mondottam volna.	Wenn Sie darüber böse werden, so sey es als wenn ich nichts gesagt hätte.

Ha az, a' mit az Ur itt mond, igaz volna, az én férjem azt nekem megmondotta volna.	Wenn das, was Sie mir da sagen, wahr wäre, so würde mir mein Mann etwas davon gesagt haben.
Talán nem akarja, hogy tudják.	Er will vielleicht nicht, daß man es wissen soll.
Előttem nem titkolná a' dolgot, mert tudja, hogy én hallgatni szoktam.	Er würde mir kein Geheimniß daraus machen, denn er weiß daß ich verschwiegen bin.
De még is csak kell valaminek lenni a' dologban, különben miért mondanák?	Es muß doch etwas an der Sache seyn, denn was hätte man für ein Interesse es zu sagen?
Én megyek nyomban és megtudom tőle, miben van a' dolog.	Ich will sogleich zu ihm gehen, und erfahren, was an der Sache ist.

17. *Ismerés, feledés, emlékezés.*

Kennen, vergessen, sich erinnern.

Ismer az Ur engemet?	Kennen Sie mich?
Nincs szerencsém, Kegyedet ismernem.	Ich habe die Ehre nicht, Sie zu kennen.
Hogy' hogy'? 's csakugyan nem ismer rám az Ur?	Wie, Sie kennen mich nicht?
Nem emlékezem Kegyedre. Neve nem jut eszembe.	Ich kann mich nicht auf Sie besinnen. Ich kann mich Ihres Namens nicht erinnern.
Pedig ezelőtt jól ismert az Ur.	Sie kannten mich doch vor Zeiten.
Nem emlékezem hogy ez a' szerencsém volt volna.	Ich erinnere mich nicht, diese Ehre gehabt zu haben.

Csodálatos. Pedig képemnek ismerősnek (ismeretesnek) kellene lenni az Ur előtt. Ismeri az Ur ezt az asszonyságot?	Das ist sonderbar. Mein Gesicht sollte Ihnen bekannt seyn. Erkennen Sie diese Dame?
Nem tudom, van-e szerencsém ezen Ur által ismertetnem.	Ich weiß nicht, ob ich die Ehre habe von diesem Herrn gekannt zu seyn.
Bocsánat; én igen jól emlékezem, hogy a' mult télen volt szerencsém Kegyedhez (Asszonyságodhoz) a' bálban.	Verzeihen Sie; ich erinnere mich das Vergnügen gehabt zu haben, Sie vergangenen Winter auf dem Balle zu sehen.
Ugy-e? emlékezik még az Ur?	Erinnern Sie sich dessen?
Igen jól emlékezem; sokkal több örömömre volt, hogy sem elfeledhetném.	Ich erinnere mich sehr wohl; ich hatte zu viel Vergnügen dabei, als daß ich es vergessen könnte.
Én sem feledem-el (felejtem-el); igen jól emlékezem azokra is, miket az Ur nekem akkor mondott.	Auch ich werde mich dessen immer erinnern; ich habe nicht vergessen was Sie mir damals gesagt haben.
Ezek már nem maradtak emlékezetemben; én igen rosz emlékező (emlékezetű) vagyok.	Ich kann mich dessen nicht mehr erinnern; ich habe ein kurzes Gedächtniß.
Tetteti az Ur, mintha nem emlékeznék; pedig bizonyos vagyok benne, hogy az Ur emlékezik.	Sie thun, als ob Sie sich nicht erinnerten; ich bin aber gewiß, daß Sie sich dessen sehr wohl erinnern.
Szabad-e kérnem, juttassa eszembe Asszonyságod.	Dürfte ich Sie bitten, mich daran zu erinnern.

Az Ur nekem akkor udvarolt 's nem tudta, hogy ez az ur itt férjem.

Ah, most már emlékezem. Jut eszembe, hogy ez az ur is jelen volt 's maga is kért részemre bocsánatot.

Sie machten mir den Hof; wußten aber nicht, daß der Herr hier mein Mann war.

Ha, nun weiß ich es. Ich erinnere mich, daß der Herr zugegen war, und selbst bei Ihnen um Verzeihung für mich bat.

BESZÉLGETÉSEK.

Gesellschaftliche Gespräche.

1. *Az időrűl és óráról.*

Von der Zeit und Stunde.

Ugyan hány óra, kedves Ur? (Mondja-meg az Ur, kérem, hány óra?)	Wie viel Uhr ist es, Herr...* (Wollen Sie mir sagen welche Zeit es ist?)
Még nincs nagy idő. (Még kora).	Es ist noch frühe.
Szeretném pontosan tudni.	Ich möchte es genau wissen.
Az én órámon két fertály tizenkettőre (tizenketted-fél); de minthogy ez egy fertályt késik, már három fertály is meglehet a' tizenkettőre.	Meiner Uhr nach ist es halb zwölf, da sie aber um eine Viertelstunde zu spät geht, so mag es wohl schon drei Viertel auf zwölf Uhr seyn.
Azt hittem, hogy még nincs annyi. Mint múlik az idő! Tizet ütött, midőn hazúlról elindultam; fél óra telt bele, mig ide jöttem; 's most már több volna három fertályánál, hogy szerencsém van az Urral beszélgetnem?	Ich glaubte, es wäre früher. Wie doch die Zeit vergeht! Es schlug zehn Uhr, als ich vom Hause wegging, ich brauchte eine halbe Stunde um hieher zu kommen; und nun sollten es schon mehr als drei Viertelstunden seyn seit ich das Vergnügen habe mich mit Ihnen zu unterhalten?

* A' németben ezen Herr után a' megszólított' nevét vagy hivatalát is szokás tenni.

Tehát el akar az Ur menni? Siet? (Sietős dolga van?)	Wollen Sie denn fortgehen? haben Sie so Eile?
Pontban tizenkettőkor a' külvárosban kell lennem, 's igen sok függ tőle, hogy későn ne jőjek (el ne késsem).	Schlag zwölf Uhr soll ich in der Vorstadt seyn, und es liegt mir sehr daran, nicht zu spät zu kommen.
Ha ugy van a' dolog, ne mulasson az Ur; mert innen jó fél óra (fél óra járás) a' kapu.	Wenn dem so ist, haben Sie keine Zeit zu verlieren; denn man rechnet eine gute halbe Stunde Wegs von hier bis ans Thor.
Ha hamarabb megyek, húsz percz (minutum) alatt ott vagyok. Elvárnak.	Wenn ich ein wenig geschwinde gehe, so kann ich in zwanzig Minuten dort seyn. Man erwartet mich.
Ha elvárják az Urat, ugy nem félhet, hogy későn jő.	Da man Sie erwartet, haben Sie nicht zu befürchten zu spät zu kommen.
Egy házba vagyok reggelire híva, hol az órát pontosan megtartják; ha a' kijelelt pillanatra meg nem jelenném, könnyen megeshetnék, hogy nálam nélkül (nélkülem) reggeliznének.	Ich bin in einem Hause, wo man die Zeit genau nimmt, zum Frühstück eingeladen; wenn ich nicht auf den bestimmten Augenblick einträfe, so könnte man wohl ohne mich frühstücken.
Már úgy vétek volna az Urat tovább tartóztatni. Pillanati drágák.	In diesem Falle müßte ich mir ein Gewissen daraus machen, Sie länger aufzuhalten. Ihre Augenblicke sind kostbar.
Megyek (futok). Jó egészséget.	Ich laufe. Leben Sie wohl.

2. *Irásról és irószerekről.*

Vom Schreiben und von den Schreibmaterialien.

Adjon az Ur, kérem, tollat, tintát és egy level papirost; valamit irnom kell.	Geben Sie mir gefälligst eine Feder, Tinte und ein Blatt Papier; ich habe etwas zu schreiben.
Üljön az Ur az iróasztalhoz; ott tintatartót 's mindent talál, a' mi az íráshoz szükséges.	Setzen Sie sich an den Schreibtisch; da werden Sie ein Schreibzeug und alles finden, was zum Schreiben nöthig ist.
Ez a' papiros itat. Nincs az Urnak keményebb papirosa?	Dieses Papier fließt. Haben Sie keines, das besser geleimt ist?
Van minden fajú és nagyságú. Ime itt egy iv nagy hivatalpapiros kérelmekre; itt a' legfinomabb postapapiros levelekre; itt símitott velín szerelmeslevelekre. Tessék választani.	Ich habe von allen Sorten und Größen. Hier ist ein Bogen großes Ministerpapier zu Bittschriften; hier ist extrafeines Postpapier zu Briefen, und da geglättetes Velinpapier zu Liebesbriefen. Suchen Sie aus.
Csak egy negyed (lap) iró-papirosra van szükségem. Az Ur' tollai (pennái) semmit sem érnek; vagy igen vékonyak vagy igen vastagok (tompák); ennek itt szakála van 's mocskol (karczol); repedéke igen nagy. Magam metszek egyet saját kezemre.	Ich brauche nur ein Viertelsblatt (Viertelbogen) gemeines Schreibpapier. Ihre Federn taugen nichts; sie sind entweder zu fein oder zu grob; diese hier hat Zähne und spritzt, der Spalt ist zu lang. Ich will mir eine nach meiner Hand schneiden.

Tessék ezt a' tollkést használni: jól metsz (v. éles); csak imént fentem-meg (huztam-meg).	Bedienen Sie sich dieses Federmessers; es schneidet gut: ich habe es so eben abgezogen.
Az Ur' levelezése, mint látszik, lassú; igen kevés a' tinta a' tintatartóban.	Es scheint, Ihr Briefwechsel geht nicht stark; es ist sehr wenig Tinte im Tintenfaß;
Csak sürű. Egy kevés vizet töltök bele.	Sie ist etwas dick. Ich will ein wenig Wasser darein gießen.
Kérni fogok ostyát vagy spanyol- viaszt 's egy pecsétnyomót is.	Ich brauchte auch Oblaten oder Siegellack, nebst einem Petschaft.
Mind ezt ebben a' fiókban találja az Ur; valamint szinte simitót, vakarókést és porzót.	In dieser Schublade finden Sie dieses alles; so wie auch ein Falzbein, ein Radiermesser und Streusand.
Hányadik van ma? Fel kell tennem a' napot.	Den wievielten haben wir heute? ich muß das Datum beisetzen.
Ma junius' 26-ika (huszonhatodika) van.	Wir haben den 26-sten Juny.
Ez megvan. Most már csak össze kell hajtanom levelemet, aztán boritékot tennem rá a' czímmel, 's végre bepecsételnem.	Nun ist es geschehen. Ich habe meinen Brief nur noch zusammen zu legen, einen Umschlag mit der Aufschrift darum zu machen und ihn zu petschiren (zu versiegeln).
Az Urnak igen szép, folyó irása van.	Sie schreiben eine sehr schöne, geläufige Hand.
Bocsánat; csak mázolok, midőn sietnem kell.	Verzeihen Sie, ich schmiere blos, wenn ich Eile habe.

Postára küldjem a' levelet? — Wollen Sie, daß ich den Brief auf die Post schicke?

Az N*be menő leveleket ki kell fizetni? — Müssen die Briefe nach N* frankirt werden?

Nem; csak a' ládába veti az ember. — Nein, man darf sie nur ins Loch werfen.

Ime itt épen jókor jő a' levélhordó; neki adom. — Hier kommt eben der Briefträger; ich will ihm ihn mitgeben.

3. *A' francia nyelvről.*

Von der französischen Sprache.

Az Ur egészen betemetkezett könyveibe (könyvei közzé vette magát); ugy látszik, tanúl. — Sie sind ja ganz in Büchern begraben. Sie studiren, wie es scheint.

Franciából kezdek németre fordítani. — Ich versuche aus dem Französischen ins Deutsche zu übersetzen.

Tehát franciaúl tanul (a' francia nyelvet tanúlja) az Ur? — Sie lernen also Französisch?

Igen. A' francia nyelv mindennek, ki fentebb müveltségre akar számot tartani, nálunk is naponkint szükségesebb; de nekem annál inkább, minthogy gyakran kell utaznom. — Ja. Die französische Sprache wird nun auch bei uns für jeden, der auf höhere Bildung Anspruch machen will, mit jedem Tage nothwendiger; und für mich ist sie es um so mehr, da ich oft im Falle bin zu reisen.

Igaz: már alig lehetünk-el nála nélkül. Egyébiránt is a' francia nyelv olly sima, olly kedves hang- — Es ist wahr, man kann sie kaum mehr entbehren. Auch ist die französische Sprache so sanft, wohlklingend und

zatú, 's a' kifejezésben olly gazdag, hogy már ezért is megérdemli a' tanúlást. Ezen kivűl Racine, Corneille, Boileau, Voltaire és Rousseau olly irók, kiket szükségképen az eredeti nyelvben kell olvasni.	ausdrucksvoll, daß sie schon deswegen allein verdient studirt zu werden. Racine, Corneille, Boileau, Voltaire und Rousseau sind überdies Schriftsteller, die man schlechterdings in der Originalsprache lesen muß.
Igen szerencsésnek fogom magamat tartani, ha őket majd tőkéletesen megérthetem.	Ich werde mich sehr glücklich schätzen, wenn ich sie einst vollkommen verstehen werde.
Micsoda könyvek ezek itt?	Was haben Sie da für Bücher?
Mozin' franczia grammatikája (nyelvkönyve); a' Dictionnaire des deux nations' eredeti kiadása; egy zsebszótár; egy kisded szótár, mellyben a' szók tárgy szerint vannak sorozva; 's nehány kezdő-könyv közbevetett fordítással.	Mozins Sprachlehre; die OriginalAusgabe des Dictionnaire des deux nations; ein Taschen-Wörterbuch; ein Wörterbuch, wo die Wörter nach den Materien eingetheilt sind; und einige ElementarBücher mit zwischenzeiliger Uebersetzung.
Nincs az Urnak mestere? (Nem tart az Ur mestert?)	Haben Sie keinen Lehrmeister?
Kénytelen vagyok mester nélkül lenni-el, mivel itt egy sincs, kinek jó módja (tanitásmódja) volna.	Ich muß ihn entbehren, denn es ist keiner hier, der eine gute Lehrart im Unterrichte hätte.
De mikép fogja (reményli) az Ur majd a' jó kiejtést megtanúlhatni?	Wie wollen Sie es aber machen, nm eine gute Aussprache zu erlernen?

Olly Francziákkal fogok társalkodni, kiknek ejtésök jó.

Ennél jobbat alig is tehetne az Ur. Tudja-e már a' grammatikának fő szabályait?

Én azokat könyvnélkül tanultam-meg.

Ez a' mód (tanulásmód) nem rosz, de igen fáraszt. Nem kell az emlékezetet igen megterhelni.

Nem tehetek különben v. másképen. Most egy válogatott prosagyüjteményt (v. válogatott prosadarabokat) olvasok; a' költeményeket még nem birom-meg.

'S mikép használja az Ur olvasmányait?

Kijegyzek magamnak minden szót, mellyet még nem értek, 's felütöm azokat szótáromban; azután kihúzogatom a' legjobb szóllásmódokat 's kifejezéseket; végre az igy fejtegetett szakaszt leforditom.

Igen jól cselekszik (v. jól fog hozzá) az Ur. Két-

Ich werde mit Franzosen umgehen, die einen guten Accent haben.

Das ist das Beste, was Sie thun können. Sind Ihnen die Hauptregeln der Grammatik schon bekannt?

Ich habe mich beflissen, sie auswendig zu lernen.

Diese Art zu lernen ist nicht übel; allein sie ist ermüdend. Man muß das Gedächtniß nicht überladen.

Ich kann es nicht anders machen. Ich fange jetzt an eine Sammlung auserlesener prosaischer Aufsätze zu lesen, die Gedichte sind noch zu schwer für mich.

Und wie machen Sie es, um von Ihrer Lekture Nutzen zu ziehen?

Ich schreibe alle, mir noch unbekannte Wörter auf, und suche ihre Erklärung in meinem Wörterbuche; dann mache ich einen Auszug von den besten Redensarten und Ausdrücken, und hernach übersetze ich die Stellen, die ich zergliedert habe.

Sie greifen es sehr gut an. Ohne Zweifel zeichnen Sie

ségkivül kijegyzi a' rokonértelmű szavakat is?
auch die sinnverwandten Wörter auf?

Természetesen; minthogy ezek' megkülönböztetésében fekszik egy része annak mit a' nyelv' lelkének (geniusának) nevezünk.
Ja freilich; weil sie einen Theil dessen, was man den Geist der Sprache nennt, ausmachen.

Csinál az Ur apró franczia beszélgetéseket is?
Setzen Sie auch kleine französische Gespräche auf?

Még nem; még csak egyes kezdő-gyakorlatokat készítek.
Noch nicht; ich begnüge mich mit einigen Schulübungen.

Nem tapasztalja (v. véli) az Ur, hogy a' franczia előadás sokkal könnyebb 's természetesebb mint a' német?
Bemerken Sie nicht, daß die französische Schreibart leichter und natürlicher ist als die deutsche?

Igen is, kivált a' történeti (t. i. előadás).
Ja, insonderheit der historische Styl.

Gyakran beszél-e az Ur francziául?
Sprechen Sie oft Französisch?

Csak néha; most még csak töröm.
Manchmal; ich radbreche es noch.

Bocsánat; az Ur elég folyvást beszél.
Verzeiheu Sie; Sie sprechen ja ziemlich geläufig.

Szeretném, ha alkalmam volna, többször beszélhetnem; mert csak igy kaphatja-meg a' nyelv azon forgékonyságot, v. gördülékenységet, melly a' helyes kifejezéshez olly igen szükséges.
Ich wünschte Gelegenheit zu haben öfters zu sprechen, um mir die Geläufigkeit der Zunge zu erwerben, die so nothwendig ist, wenn man sich gut ausdrücken will.

Jól mondja az Ur; de a' ki jól akar beszélni, ne féljen roszul is beszélni.	Sie haben Recht; doch um gut sprechen zu lernen, muß man sich nicht scheuen, schlecht zu sprechen.

A' magyar nyelvről.

Von der ungarischen (magyarischen) Sprache.

Sokra ment-e már az Ur a' magyar nyelv' tanulásában?	Machen Sie gute Fortschritte in Erlernung der ungrischen Sprache?
Nem igen. Ugy veszem észre, hogy a' Németnek sok fáradságába kerül azt megtanúlni.	Nicht so sehr. Ich sehe, daß es einen Deutschen viele Mühe kostet, sie zu erlernen.
Igaz; de ha már annyira ment valaki benne, mint az Ur: nem kell annak a' nehézségektől elijednie.	Es ist wahr; wenn man aber in dieser Sprache schon so weit gekommen ist, wie Sie: so soll man sich durch Schwierigkeiten nicht abschrecken lassen.
A' kiejtés kivált nagy nehezemre esik.	Besonders kommt mir die Aussprache sehr schwer vor.
Elhiszem (meghiszem), mert a' némettől egészen elüt 's az ország' némelly tájai szerint különböző.	Ich glaub es gern; weil sie mit der des Deutschen gar nichts gemein hat, und in verschiedenen Gegenden Ungarns verschieden ist.
A' Magyarok tehát még nem egyeztek-meg a' legjobb kiejtés felett?	Die Ungarn sind also über die beste Art auszusprechen noch nicht einig?
Ez még nem is igen jött kérdésbe, mert a' különbözés nem épen tetemes. Legjobb kiejtés az,	Hierüber wurde kaum noch gestritten; denn der Unterschied ist nicht sehr groß. Die beste Aussprache ist,

mellyen a' tájat nem lehet kiismerni, vagy is a' könyv–szerinti.

an der man keine Gegend erkennt, das ist, die Aussprache nach der Schrift.

Ez a' nyelv nekünk naponkint szükségesebb, mióta annak köz divatát a' nemzet olly igen ohajtja.

Diese Sprache wird uns täglich nothwendiger, seit die Nation ihr Allgemeinwerden so sehr wünscht.

És méltán ohajtja. A' nemzeti egységnek 's erőnek egyik fő feltétele a' nyelv' egysége. Azért minden jó hazafi kötelességének ismeri, nemzete' nyelvét tudni vagy tanulni. Ezen kivül a' magyar literatúra' némelly ujabb termékei valóban minden figyelemre méltók.

Und zwar mit Recht. Eine der Hauptbedingungen der NationalEinheit und Kraft ist die Einheit der Sprache. Daher hält es jeder gute Bürger (Patriot) für Pflicht, seine Nationalsprache zu wissen, oder sie zu lernen. Ueberdies sind einige neuere Erzeugnisse der ungrischen Literatur alle Beachtung werth.

Ezt mondotta mesterem is, ki született Magyar.

Dies sagte mir auch mein Sprachmeister, der ein geborner Ungar ist.

Az Urnak tehát van mestere, 's ollyan, ki a' magyar újabb literaturában jártas?

Sie haben also einen Lehrer, der sich mit der neuesten Literatur seines Landes bekannt gemacht hat?

Sőt maga is igen érdemes literator.

Ja; er ist sogar selbst ein Schriftsteller von vielem Verdienste.

Micsoda könyv ez itt?

Was haben Sie da für ein Buch?

Kazinczy' munkáinak egyik kötete.

Es ist ein Band von Kazinczy's Werken.

Oh, azok igen kecsesen vannak írva. Kazinczy'

Ah, diese sind sehr reizend geschrieben. Aus seiner Fe-

tollából a' magyar nyelv mind addig páratlan bájjal, kellemmel, erővel 's változékonysággal folyt.

Azt is mondják, hogy a' magyar nyelv kivált a' hősköltemény' magas, pompás, fenlengő előadásira felette alkalmatos.

Erről meg fog győződni az Ur, ha majd Vörösmarty Mihály' munkáit olvassa.

Oh, még ennyire nem vagyok; de mindent el fogok követni, hogy e' költőt megérthessem, kinek munkáiban, mint mondják, a' magyar nyelvnek legsajátabb szépségei tündöklenek.

Nem lesz hiába az Ur' fáradsága. Általában a' Magyarok ötven év óta igen nagy előmenetelt tettek a' költészetben 's a' tudományok' némelly ágaiban, különösen a' szép- és gyógytudományéiban.

De sok ujitást is hoztak-be nyelvökbe, mellyeket a' nagyobb olvasó-közönség

der floß die ungrische Sprache mit einer bis dahin nicht gekannten Anmuth, Grazie, Kraft und Vielgestaltung.

Man sagt auch, die ungrische Sprache sey für das Erhabene, das Majestätische, das Rauschende des Heldengedichts vorzüglich geeignet.

Sie werden sich davon überzeugen, wenn Sie die Werke von Michael v. Vörösmarty lesen werden.

O, so weit bin ich noch nicht; ich werde aber alles anwenden, um es dahin zu bringen, diesen Dichter, dessen Werke, wie man sagt, voll der eigenthümlichsten Schönheiten der ungrischen Sprache sind, einst verstehen zu können.

Ihre Mühe wird wohl belohnt werden. Uiberhaupt haben die Ungarn seit fünfzig Jahren große Fortschritte gethan in der Dichtkunst und einigen Zweigen der Wissenschaften, namentlich der Aesthetik und der Arzneikunde.

Sie haben aber auch viele Neuerungen in ihre Sprache eingeführt, die von dem

ugy látszik, nem ért vagy nem szeret.

größeren Lesepublikum, wie es scheint, nicht ganz begriffen, oder doch nicht geliebt werden.

Igaz; de ez onnan van, mivel kevés Magyar tanulja nyelvét szabályosan; 's mivel azon újitások' elvei 's határai nincsenek eléggé kifejtve vagy közösen tudva.

Sehr wahr; doch dies kommt daher, weil wenig Ungarn ihre Sprache grammatisch lernen; und weil die Grundsätze und Gränzen jener Neuerungen noch theils nicht gehörig entwickelt, theils nicht allgemein gekannt sind.

Én igen jól értem az ugy nevezett nyelvújítás' szükségét. Egy nyelv sem születik azon bőséggel és szépségekkel, mellyek csak a' később fejlődésnek 's mivelésnek lehetnek gyümölcsei.

Ich begreife sehr wohl die Nothwendigkeit einer sogenannten Sprachneuerung. Keine Sprache wird mit dem Wortreichthum und den Schönheiten geboren, die nur Früchte einer spätern Entwickelung und Bildung seyn können.

5. *A' férjfiöltözetről.*

(Egy ur és inasa közt.)

Von Mannskleidern.

(Zwischen einem Herrn und seinem Bedienten).

Uram, az Ur (Nagysád) azt parancsolta tegnap, hogy ma reggel nyolcz órakor keltsem-fel.

Herr, Sie haben mir gestern gesagt, ich sollte Sie heute um acht Uhr wecken.

No's hány óra most?

Wieviel Uhr ist es denn?

Hat. Csak azt akarám mondani, hogy még két órát alhatik.	Es iſt ſechs Uhr. Ich will Ihnen nur ſagen, daß Sie noch zwey Stunden zu ſchlafen haben.
Bolond! Menj, felkelek. Add-ide az alsó-nadrágomat, pongyolámat 's papucsomat.	Dummkopf! — Wohlan, ich ſtehe auf. Gib mir meine Unterhoſen, meinen Schlafrock und meine Pantoffeln.
Posztó pantalont és sarut (csizmát) fog ölteni (v. felhúzni) Nagysád?	Werden Sie lange Hoſen und Stiefeln anziehen?
Nem; nankin nadrágot 's fejér selyem harisnyát veszek-fel.	Neiu, ich will Beinkleider von Nankin und weiße ſeidene Strümpfe anlegen.
Tessék.	Hier ſind ſie.
Add-ide alsó-mellényemet 's nadrágtartómat, 's végy abból az almárjomból egy tiszta, fodros inget 's egy batiszt nyakravalót.	Gib mir nun mein Untergilet und meinen Hoſenträger, unb nimm iu jenem Schranke dort ein weißes Hemd mit einer Krauſe und eine batiſtene Halsbinde.
Nyomban.	Ganz wohl.
Hé! (v. hallod-e?) hozzd-el egyszersmind piqué-mellényemet 's kaputomat. Tiszta-e a' czipőm?	Hör! bring mir zu gleicher Zeit mein geſtepptes Gilet und meinen Rock. Haſt du meine Schuhe geputzt?
Igen is, tiszta. Felhúzzam?	Ja. Wollen Sie, daß ich ſie Ihnen anlege.
Magam húzom-fel. Nem felejtéd-el kiporozni 's kikefélni kabátomat?	Ich werde es ſelbſt thun. Haſt du daran gedacht, meinen Ueberrock auszuklopfen und auszubürſten?
Nehány szenyfolt (pecsét) volt benne; a' tisztitóhoz vittem.	Es waren einige Flecken darin; ich habe ihn zum Fleckputzer getragen.

Hol a' kalapom? Add-ide tobáktartómat (szelenczémet), zsebkendőmet, erszényemet (pénzzacskómat), keztyümet és botomat (pálczámat).

Wo ist mein Hut? — Gib mir meine Dose, mein Schnupftuch, meinen Geldbeutel, meine Handschuhe und meinen Stock,

Jobb volna, ha esernyőt vinne Nagyságod, az ég borult.

Sie würden besser thun, einen Regenschirm zu nehmen; der Himmel ist umwölkt.

Kocsit veszek. Ha valaki keres, mondd, hogy nem sokára itthon leszek.

Ich will einen Wagen nehmen. Wenn jemand nach mir fragt, so sage, daß ich bald wieder nach Hause kommen werde.

6. *Asszonyi öltözetről.*

(Két asszonyság között).

Uiber die Kleidung der Frauenzimmer.

(Zwischen zwey Damen).

Vette észre Kegyed, milly csudálatosan volt tegnap öltözve az öreg grófné?

Haben Sie gestern die alte Gräfin bemerkt? wie wunderlich sie gekleidet war!

Sokáig néztem; minden szem ő rajta függött. Azt hittem, megfakadok nevettemben. Ön hajában volt, és porozva. Fején egy fekete mázos tő 's fejér, széles, atlacz szalag. Ollyan volt, mint egy szarka.

Ich habe sie lange betrachtet: alle Augeu waren auf sie geheftet. Ich glaubte, ich müßte sterben vor Lachen. Sie war frisirt und gepudert; ihre Haare waren mit einem Kopfputze von schwarzem Schmelz und einem breiten weißen atlassenen Bande geziert. Sie sah einer Elster ähnlich.

Alól meg' ollyan, mint egy papagáj. Talpas ruhája himzett szerből volt nagy gallyakra; feneke zöld, virági vörösek; talpával (aljával) az egész sétát kisöprötte.

Soha (sem láttam t. i.) életemben illy fura öltözetet. Zefírek játszadoztak hosszú, csipkés ingfodraival. Száraz kebelét roppant olasz-virág (v. csinált virág) bokor diszesité, melly olly mivleg vala utánozva, hogy csak nagy üggyel zavarhatta-el a' körüle csapkodó lepkéket.

De azt kelle még látni, milly komolysággal lépdelt föl 's alá, egyik kezében (p. o. jobbjában) egy nagy, arany-pillangós legyezőt, a' másikban (p. o. baljában) pedig napernyőt tartván, melly hódito kecseit a' naptól óltalmazza.

'S minthogy a' jó grófné egész fülig befestette magát, kétség kivül azt hitte mindenki, hogy

Von unten her glich sie hingegen einem Papagey: sie hatte einen Schlepprock von gesticktem Stoffe mit Astwerk, grünem Boden und rothen Blumen an, dessen Schleppe den ganzen Spaziergang reiu kehrte.

In meinem Leben habe ich keine so komische Kleidung gesehen. Die Zephire spielten mit ihren langen Spitzen-Manschetten. Ihr dürrer Busen war mit einem ungeheuer großen Strauß von italienischen Blumen geschmückt, die so gut nachgeahmt waren, daß sie Mühe hatte, die Schmetterlinge zu scheuchen, die um ihn her flogen.

Man mußte aber sehen, wie sie so gravitätisch einher gieng; in der einen Hand hielt sie einen großen mit Goldblättchen besäeten Fächer, und in der andern einen Sonnenschirm, um ihre verführerischen Reize vor dem Sonnenbrande zu schützen.

Und da sie bis über die Augen geschminkt war, so bin ich gewiß, daß sie jedermann für eine Maske gehalten hat,

álorczája van; most ugy is farsangban vagyunk.	da wir jetzt in der Fastnachtszeit sind.
A' farsangról eszembe jut, hogy én ma álorczás bálba vagyok meghíva. Eljő Kegyed?	Es fällt mir eben bei, ich bin diesen Abend auf den Maskenball eingeladen: wollen Sie mit mir gehen?
Ezer örömmel; de mikép (minek) őltözzünk?	Sehr gern. Aber wie wollen wir uns ankleiden?
Én rómainénak öltözöm. Hosszu fejér ruhát veszek muselinből; ujjakat és harisnyát testszín kötött-selyemből (tricot); szőke hajat (parókát), és sarut szalagkötelékkel; álarczot nem veszek, hanem e' helyett hosszu, áltlátszó patyolat (gáz) fátyolt, 's reá fejér rózsákból koszorút. Ez egy vestaszüzet fog ábrázolni.	Ich will mich auf römische Art kleiden: ein langes weißes Kleid von Nesseltuch; die Aermel und die Strümpfe von fleischfarbener gestrickter Seide; eine blonde Perrücke und Sohlen mit Bändern; keine Maske, aber einen langen Schleier von durchsichtigem Gase, mit einem Kranze von weißen Rosen auf dem Kopfe. Ich werde eine Vestalin vorstellen.
Vestaszüzet a' bálban! mit gondol Kegyed? mit mondanak majd az emberek, ha Kegyedre ismernek? — Részemről én juhásznénak öltözöm; kis szalmakalapot teszekfel rózsaszin szalaggal; kék tafota mellényt hozzá; kurta szoknyácskát 's kisded kötényt.	Wo denken Sie hin? eine Vestalin auf dem Maskenball! Was wird man sagen, wenn man Sie erkennt? — Was mich anbelangt, so werde ich mich als Schäferin verkleiden: einen kleinen Strohhut mit einem rosenfarbenen Bande aufsetzen, ein blautaffetnes Leibchen anthun, ein kurzes Unterröckchen und eine kleine Schürze.
Ám, a' juhászné' ártatlansága nem fogja megpirítani a' vestaszüzét.	Die Unschuld einer Schäferin wird jener einer Vestalin nichts vorzuwerfen haben.

7. *Útban.*

Auf der Reise.

Mi útat tettünk már? (Mennyit haladtunk már?)

Wieviel Weg haben wir zurückgelegt?

Hat postamértföldet, de ezt csak öt közönséges (kis) mértföldnek lehet venni; sőt jó gyalogló négy óra alatt is megjárná.

Wir haben sechs Poststunden gemacht, die man aber nur für fünf gemeine Stunden rechnen kann; ein guter Fußgänger würde sie gar in vier Stunden machen.

Lassan haladunk; pedig az országút jó, és sík földön megyünk. Hajts jobban legény, biz' elalszol.

Wir kommen nicht viel vorwärts; die Landstraße ist doch gut, und wir haben bloß flaches Land. — Fahr doch zu, Schwager! du schläfst ein.

Nem hajthatok jobban, hogy össze ne rázzam az Urakat. Látják, hogy az út rögös (göröngyös) és tele vágánnyal (kerekvágással).

Ich kann nicht geschwinder fahren, wenn Sie nicht wollen zusammengerüttelt werden. Sie sehen, daß der Weg holpericht und voller Furchen ist.

Mit tesz az? mi sietünk.

Was macht uns das? wir haben Eile anzukommen.

De könnyen azt nyerhetnék az Urak, hogy vagy a' függszíj leszakad, vagy egy toll, vagy egy kerek törik-el.

Sie würden aber Gefahr laufen, den Hangriemen, ein Rad oder eine Feder zu zerbrechen.

Ne félj te attól. Ha jól hajtasz, kettős (dupla) borravalót kapsz, ha nem: csak a' kiszabottat. Ho,

Darum bekümmere dich nicht. Wenn du uns gut fährst, so verdoppeln wir das Trinkgeld; wo nicht, so bekömmst

ho! most már vágtat. Megállj! feldöntesz.	du bloß die Taxe. — Ho, ho! nun fährt er in vollem Galoppe. — Halt ein! du wirst umwerfen.
Csak eddig a' hegy' aljáig (tövéig) akartam ügetni. Most már kérem az Urakat, szálljanak-ki 's kövessék a' kocsit (jőjenek a' kocsi után) gyalog.	Ich wollte nur bis an den Fuß dieses Berges stark zufahren. Jetzt ersuche ich Sie abzusteigen und dem Wagen zu Fuße zu folgen.
Meredek-e a' fölmenet?	Ist die Auffahrt steil?
Nagyon meredek 's mély árkok (nyilások) vannak körülötte. Itt lovakat kell vennem.	Sehr steil, und der Weg ist mit Abgründen umgeben. Ich muß hier Vorspann nehmen.
Már ugy leszállunk. Nyisd-ki az ajtót 's ereszd-le a' léptőt. Várj csak, lebocsátom az üveget, hogy el ne törjék.	In diesem Falle wollen wir absteigen. Mach den Schlag auf und laß den Tritt herunter. Wart, ich will das Kutschenfenster herunter lassen, es möchte sonst zerbrechen.
Előre is mehetnek az Urak, ha tetszik. Én itt még várok (megállok) egy kicsinyt, hagyd fujjákki magokat 's hagyd viszeljenek lovaim.	Sie können voraus gehen, wenn Sie wollen. Ich werde hier einen Augenblick halten meine Pferde müssen Athem schöpfen und stallen.
Jó, majd megvárunk a' hegy' tetején. Jobbra menjünk-e vagy balra?	Gut; wir wollen dich auf der Anhöhe des Berges erwarten. Muß man rechts oder links gehen?
Csak egyenesen mindig, hogy el ne tévedjenek. Majd odább valamivel elválik az út 's ott egy mutatót	Gehen Sie immer gerade fort, daß Sie sich nicht verirren. Nach einer Strecke werden Sie eine Wegscheide mit

fognak találni, melly az útat megmutatja.	einem Wegweiser antreffen, der Ihnen den rechten Weg zeigen wird.
Szinte jól esik az embernek, egy kicsinyt gyalogolni. Én már alig birom a' czombomat.	Es thut einem wohl, ein wenig zu marschiren; ich bin ganz lendenlahm.
Az én lábom pedig egészen elzsibbadt a' sok ülésben.	Ich fühle meine Beine vom langen Sitzen nicht mehr.
Itt jő a' diligence (dilizsansz) le a' hegynek.	Hier kommt der Postwagen den Berg herunter.
Ugyan meg van rakva. (v. terhelve). Mi a' tatár? tizenkét ló van befogva; rosz útnak mehetünk.	Er ist schwer beladen. Sappermént! es sind zwölf Pferde vorgespannt. Wir müssen schlechte Wege zu passiren haben.
Hé, biztos! nem mondanámeg Kegyed, minő útat találtak eddig elé?	He, Conducteur! sagen Sie uns doch gefälligst wie Sie die Wege hieher angetroffen haben.
Nagyon roszat, Uram. Két órányira ide felakadtunk a' sárban, 's csak nagy üggyel tudtunk kivergődni.	Abscheulich. Wir sind zwey Stunden von hier im Moraste stecken geblieben, und haben uns nur mit vieler Mühe herausgezogen.
Messze van-e még a' posta?	Sind wir noch weit von der Station?
Nincs. Ide még csak egy jó óra. Innen e' halomról meglátszik a' város. Ha az Urak ezen az ösvényen (gyalogúton) mennek, melly résút, jó darabot elvágnak az útból.	Nein, Sie haben nur noch eine gute Stunde; Sie können die Stadt auf dieser Anhöhe sehen. Wenn Sie diesen Fußpfad, der ein Querweg ist, nehmen wollten, so würden Sie ein gutes Stück Weg abschneiden.

Nem lehet eltérnünk az országútról; kocsink utánunk jő. Mellyik a' legjobb fogadó (vendégfogadó) a' városban?	Wir dürfen uns nicht von der Landstraße entfernen, unser Wagen folgt uns. Welches ist das beste Wirthshaus in der Stadt?
Tessék a' postához szállani; ott meg lesznek elégedve.	Sie können im Posthause absteigen; Sie werden es da sehr gut finden.
Köszönjük. Hah, legény, itt vagy? Felülhetünk?	Großen Dank! — Ha, bist du da, Schwager? Können wir nun wieder einsteigen?
A' mikor tetszik.	Ja, wenn Sie wollen.
De nincs-e veszély? A' lemenet, ugy látszik, igen meredek.	Ist aber keine Gefahr? die Hinabfahrt scheint mir ziemlich steil zu seyn.
Majd megkötöm á' kereket 's lassan megyek.	Ich werde sperren und langsam fahren.
Vigyázz, ne menj a' szélre, mert ha a' ló egyet csuszik 's elesik, mindnyájan oda vagyunk.	Vermeide den Rand sorgfältig; denn wenn die Pferde einen Fehltritt thäten und fielen, so wären wir ohne Rettung verloren.
Ne tartsanak az Urak semmitől. Mindenütt karfák vannak.	Fürchten Sie nichts, es sind überall Brustwehren.
A' bőrláda hátúl jól van-e még kötve?	Der Koffer ist doch noch gut hinten aufgebunden?
Jól. Épen most húztam-meg a' kötelet.	Er hält gut; ich habe so eben die Stricke festgezogen.
Nyerges lovad ugy látszik, jól elfáradt, ez a' rudas pedig egyik patkóját vesztette-el.	Dein Sattelpferd scheint sehr müde zu seyn, und dein Handpferd hat ein Hufeisen verloren.
Csak lépést hajtok.	Wir werden bloß im Schritte fahren.

Rajta tehát, ülj-fel 's igyekezz', hogy baj nélkül 's még éj előtt (világoson) érjünk-be szállásunkra.	Wohlan, eile dich! steig wieder zu Pferd, und mache, daß wir ohne Zufall und vor der Nacht im Nachtlager ankommen.
Ime, itt vagyunk a' sorompónál.	Hier sind wir an dem Zoll-Büreau.

8. *A' vámtisztekkel.*

Mit den Zollbeamten.

Nem visznek az Urak valami tiltott árut?	Haben Sie keine verbotene Waaren?
Nincs velünk semmi kobzani való. Csak egykét czikkelyünk van, melly fizet, 's azt nyomban bejelentjük.	Wir haben keine Schleichwaaren. Wir haben bloß einige Effekten, die Zoll bezahlen, und die wir deklariren wollen.
Lássuk, mi. — Adják ide az Urak láda- és párnazsákkulcsaikat.	Lassen Sie sehen was es ist. Geben Sie mir die Schlüssel zu Ihren Koffern und Mantelsäcken.
Ime. Tessék fürkészni; de kérjük, tegyen ismét mindent helyére vissza.	Hier sind sie. Sie können visitiren; allein wir bitten Sie, alles wieder an seinen Ort zu legen.
Mi van ebben a' vászon zsákban?	Was ist in diesem Nachtsacke?
Fejér ruha 's egykét öltönyeg; semmi más.	Nichts als Weißzeug und einge Kleidungsstücke.
Legény, segíts lecsatolni a' felső-ládát.	Postillion, hilf mir die Vache losbinden.
Sajnáljuk, hogy úgy fárad az Ur.	Wir bedauern die Mühe, die Ihnen dieses verursacht.
Kötelességem.	Ich thue meine Pflicht.

Itt van az útvám (útpénz) 's itt (*halkan*) valami a' fáradságért.	Hier ist das Weggeld, (leise) und etwas auf unsere Gesundheit zu trinken.
Köszönöm. Hajts kocsis; megónoztam (pecsételtem) már a' ládákat; ezek az Urak nem visznek semmi tilost.	Ich dank' Ihnen. — Fahr zu, Postillion! ich habe die Koffer plombirt; diese Herren haben nichts gegen die Ordonnanz.

9. *A' kapuirnokkal.*

Mit dem Thorschreiber.

Kérem az Urak' nevét és hivatalát (v. characterét).	Wollen Sie mir Ihre Namen und Ihren Charakter sagen?
Nevem A... Az enyim B...	Mein Name ist A.... — Ich heiße B....
Kereskedők?	Sind Sie Kaufleute?
Azok. (Kitalálta az Ur).	Sie haben es errathen.
Honnan jőnek? hova mennek?	Wo kommen Sie her? wo gehen Sie hin?
C..ből jövünk 's D..be megyünk a' vásárra.	Wir kommen von C..., und gehen zur Messe nach D....
Csak keresztül utaznak itt az Urak?	Passiren Sie bloß durch diese Stadt?
Éjjelre itt maradunk. (Meghálunk).	Wir werden die Nacht über da bleiben.
Mellyik fogadóba szállanak az Urak?	In welchem Wirthshause werden Sie einkehren?
A' postához.	Auf der Post.
Hol vannak útleveleik?	Wo sind Ihre Päße?
Ime.	Hier.
Jó. Holnap megkapják az Urak a' városházán.	Gut. Sie können sie morgen auf dem Rathhause wieder abholen.
Hogy' hogy'? elveszi az Ur?	Wie, Sie behalten sie?

Itt így a' szokás. Mi legelébb is veszünk.	Es iſt der Gebrauch ſo hier. Unſer erſtes iſt nehmen.
De aztán adnak is az Urak?	Sie geben ſie doch am Ende wieder zurück?
A' mint jő. Ha az útlevelek rendén vannak 's a' személyleirás tökéletes, akkor amazok látomásoztatnak, 's az Urak mehetnek minden akadály nélkül.	Je nachdem. Wenn Ihre Päſſe der Vorſchrift gemäß ſind, und die Beſchreibung Ihrer Perſon genau angegeben iſt, ſo wird man ſie viſiren und Ihnen keine Schwierigkeit machen.

10. *Megérkezvén a' vendégfogadóban.*

Bei der Ankunft im Wirthshauſe.

Végre megérkeztünk. Szálljunk-le.	Endlich ſind wir augekommen. Steigen wir ab.
Hozzak-e lovakat, hogy tüstént tovább utazhassanak az Urak? 's megkenjük-e a' kerekeket?	Wollen Sie ſogleich Pferde um weiter zu fahren, und ſoll der Wagen geſchmiert werden?
Nem kell; itt maradunk. Adhat az Ur szállást éjszakára?	Nein; wir wollen hier bleiben. Können Sie uns dieſe Nacht beherbergen?
Igen is, és reménylem, meg lesznek elégedve Uraságtok. Széles (kettős) ágy tetszik?	Ja freilich; und ich ſchmeichle mir, daß Sie zufrieden ſeyn werden. Wollen Sie ein zweyſchläfriges Bett?
Nem; adjon az Ur egy szobát két ágyra.	Nein, wir wünſchten ein Zimmer mit zwey Betten zu haben.
Inas (cseléd), vezesd ezeket az Urakat a' 2-ik számra, az első emeletbe, elől; 's vidd-fel a' po-	Kellner, führ' Er dieſe Herren in Nummer 2, im erſten Stock vorn heraus, und trag Er ihre Effekten hinauf. Soll

gyászt. A' hintót (kocsit) betolassam a' szinbe?	man Ihren Wagen in den Wagenſchoppen thun?
Ha olly jó akar az Úr lenni. De be lehet-e a' színt zárni (t. i. kulcsra)?	Ja, wenn Sie wollen ſo gütig ſeyn. Kann man ihren Schoppen zuſchließen?
Oh, én mindenért jót állok. Szobájokban tetszik vacsorálni?	O, ich ſtehe Ihnen für alles. Werden Sie auf Ihrem Zimmer zu Nacht ſpeiſen?
Tart az Úr társasztalt (közös asztalt)?	Halten Sie Wirthstafel?
Igen is; és szép társaságot fognak ott az Urak találni.	Ja, Sie werden da gute Geſellſchaft antreffen.
Annál jobb. Hány órakor vacsorálnak az Urnál?	Deſto beſſer. Um wieviel Uhr ſpeiſet man bey Ihnen zu Nacht?
Tíz órakor, a' játékszín után. Csengetni fognak.	Um zehn Uhr, nach der Komödie. Man wird zu Tiſche läuten.
Igen jó. Addig is adjon az Úr egy palaszk bort 's egy falat kenyeret.	Gut. Geben Sie uns indeſſen eine Flaſche Wein und ein Stückchen Brod.
Tüstént fogok szolgálni.	Sie ſollen ſogleich bedient werden.
Készíttesse-el az Ur ágyainkat is; adasson tiszta és száraz lepedőt 's két matráczot; mi nem szeretjük a' tollas ágyat.	Laſſen Sie uns auch unſere Betten zurecht machen, und geben Sie uns weiße Leintücher, die nicht feucht ſind, und zwey Matratzen; wir lieben die Federbetten nicht.
Mind ez nyomban meglesz, ugy szinte alsó és felső párna hozzá 's pamut takaró (paplan). Oh, én tudom, mi kell a' franczia ágyhoz. Parancsol-	Sie ſollen dieſes alles haben, ſo wie auch Hauptpolſter, Kopfkiſſen und baumwollene Bettdecken. Ich weiß, was zu einem Bett auf franzöſiſche Art gehört. Haben

nak még valamit Uraságtok?	Sie sonst noch etwas zu befehlen?
Mondja-meg az Ur inasának, hogy költsön fel minket korán reggel.	Sagen Sie Ihrem Kellner, er soll uns morgen früh wecken.
Mit tetszik reggelizni?	Was verlangen Sie zum Frühstück?
Kávét tejjel 's pirított zsemlyével, és fris irósvajat.	Kaffee mit Milch, und geröstete Brodschnitte, nebst frischer Butter.

11. *A' városban körültekintvén.*

Die Stadt zu besehen.

Ha meg akarják az Urak a' város' ritkaságait látni, ime egy bérinas, ki az Urakat elvezeti. Hé, János, menjen Ked ezekkel az Urakkal.	Wenn Sie die Merkwürdigkeiten der Stadt besehen wollen, hier ist ein Lohnbedienter, der Sie herum führen wird. — He, Johann! begleit' er diese Herren.
Mi szeretnénk mindent látni, mi e' városban nevezetes, legyen az épület, piacz, séta, emlék, képtár, természeti-tárgy-gyüjtemény, könyvtár 's más efféle.	Wir möchten alles sehen, was es hier Merkwürdiges, sowohl an Gebäuden, öffentlichen Plätzen und Spazziergängen, als an Denkmälern, Bildergallerien, Naturalienkabinetten, Bibliotheken, und so weiter, gibt.
Csak tessék velem jöni, én nem feledek-el semmit, mi az Urak' figyelmét megérdemli.	Folgen Sie mir, wenn es Ihnen gefällig ist; ich werde nichts vergessen, was Ihrer Aufmerksamkeit würdig ist.
Mi Kedre (Kelmedre) bizzuk magunkat.	Wir verlassen uns auf Ihn.

Itt a' fő utczában vagyunk. Ez a' legszélesb 's legegyenesb mindnyája közt. A' kilátás egyik részről a' plébánia' templomára (városi egyházra), másik részről a' színházra esik.	Hier ſind wir in der Hauptſtraße: ſie iſt die breiteſte und geradeſte unter allen. Die Ausſicht geht von der einen Seite auf die Pfarrkirche, und von der andern auf das Schauſpielhaus.
Ez igen jó (kényelmes); az ember egyikből a' másikba mehet.	Das iſt ſehr bequem; man kann leicht von der einen zum andern gehen.
A' kövezet általában véve igen jó; közzel kőzzel csatornalyukak vannak, mellyekbe a' víz és pocsék az utczákról befolyik.	Das Pflaſter iſt, überhaupt genommen, ſehr gut; in einer gewiſſen Entfernung von einander ſind Goſſen, worin das Waſſer der Straßen und der Unrath abläuft.
A' házak téglából vannak építve mind, mint ezek itt?	Sind alle Häuſer, wie dieſe hier, mit Backſteinen erbaut?
Vannak osztályok, hol a' házak fából vannak építve 's gipsszel bevonva; de minthogy az épületfa itt kevés, illyen ház sincsen sok.	Es gibt Quartiere, wo ſie von Holz gebaut und mit Gyps beworfen ſind: da aber das Bauholz hier ſelten iſt, ſo ſieht man deren nicht viele.
Miből készülnek tehát itt az épületek rendszerint?	Welches ſind denn die gewöhnlichſten Baumaterialien in dieſem Lande?
Vannak a' környéken kőbányáink, mellyek mészköveket adnak, 's ismét téglavetőink.	Wir haben Steinbrüche in der Gegend, die uns Kalkſteine liefern, und mehrere Ziegelhütten.
Milly nagy a' város' kerülete?	Wie groß iſt die Stadt im Umfange?

Egyik végétől a' másikig egy órát számítanak 's kerületben hárum órát; de ebből a' folyót (folyamot), melly a' várost keresztűl metszi 's a' földterületnek egy nagy részét, melly zöldség- 's mulató-kertekre használtatik, le kell vonni.

Man rechnet eine Stunde von einem Ende zum andern, und drey Stunden im Umkreise. Von dieser Größe aber ist der Fluß, der durch die Stadt läuft, und ein großer Theil Grund, der zu Gemüse- und Lustgärten angewandt ist, abzurechnen.

Menjünk a' vizpartra, hogy az egészet annál jobban felfoghassuk.

Gehen wir auf das Gestade, um das Ganze besser zu übersehen.

Ugy sem vagyunk messze. Útközben megláthatják az Urak a' fegyvertárt, a' diszpiaczot, halpiaczot, kórházat, szegények házát és az árházat (börzét) mind ez útunkban van.

Es ist nicht weit von hier. Sie können im Vorbeygehen das Zeughaus, den Paradeplatz, den Fischmarkt, das Spital, das Armenhaus, das Kaufhaus sehen: alles dieses ist auf unserm Wege.

Van-e valami nevezetes a' fegyvertárban?

Ist etwas merkwürdiges im Zeughause zu sehen?

Van ott sok, az ellenségtől elvett zászló, diadali diszjelek, régi és újabb fegyverek, egész hadi öltözetek és más jelességek.

Man bewahrt darin eine Menge den Feinden abgenommener Fahnen, Trophäen, alte und neue Waffen, ganze Rüstungen und andere merkwürdige Dinge mehr.

Kit ábrázol ez az érczlovag, mellyet itt alant látni?

Wen stellt diese eherne Bildsäule zu Pferde vor, die wir da unten sehen?

A' meghalt fejedelmet. Emlékére emeltetett, midőn az 1740-iki békét megköté.

Den verstorbenen Fürsten; sie wurde, bey Gelegenheit des im Jahr 1740 von ihm geschlossenen Friedens, ihm zu Ehren errichtet.

Ah, itt a' hidnál vagyunk. Melly pompás látomány.	Ah, hier sind wir nahe an der Brücke. Welch majestätischer Anblick.
A' város a' víz' hosszában épült; mi a' hídon túl esik, az külváros.	Die Stadt ist längs dem Flusse gebaut. Was Sie jenseits der Brücke sehen, ist die Vorstadt.
Ez a' kőhid dicső.	Diese steinerne Brücke ist prächtig.
Tiz íven nyugszik; mind a' két oldalon márvány karzat fut 's felemelt út a' gyalogok' számára; minden húsz lépésre egy-egy oszlop áll vas-rúddal és lámpával.	Sie hat zehn Schwibbögen; auf jeder Seite ist ein marmornes Geländer, nebst erhabenen Fußwegen für die Fußgänger, und alle zwanzig Schritte eine Säule, wo auf einer eisernen Stange eine Laterne angebracht ist.
Menjünk-ált a' hidon.	Gehen wir über die Brücke.
A' tulsó óldalon nincs semmi ritkaság, ha talán kivesszük a' füvészkertet 's a' zálogházat; de ha itt a' parton felmennek az Urak, látni fogják a' muzeumot 's a' csillagásztornyot.	Es ist nichts sehr merkwürdiges auf der andern Seite, es sey denn der botanische Garten und das Pfandhaus; aber wenn Sie längs dem Flusse hinaufgehen, so finden Sie das Museum, und die Sternwarte.
Menjünk-fel a' toronyba, hogy onnan az egész várost és környékét láthassuk; azután minden egyes tárgyat külön megnézhetünk.	Lassen Sie uns auf den Thurm steigen, um das Ganze der Stadt, nebst den umliegenden Gegenden zu besehen. Wir wollen hernach jede Sache besonders betrachten.

12. *Fodorítóval.*

Mit einem Perrückenmacher.

Kegyed ma igen elkésett; már alig várhattam Kegyedet.	Sie kommen heute sehr spät; ich habe Sie mit Ungeduld erwartet.
Bocsánatért esdek; lehetetlen volt hamarabb eljőnöm. Az egész reggelt szaladozással töltöttem, itt borotválnom, ott fodorítanom, itt egy fürtöt, amott egy hajcsigát kelle csinálnom. Egy idő óta annyi a' dolgom, hogy lehetetlen mindent, a' ki hí, kielégítenem.	Entschuldigen Sie mich; es war mir nicht möglich früher zu kommen. Ich bin den ganzen Morgen gelaufen: ich mußte den einen rasiren, den andern frisiren: hier eine Harlocke machen, dort eine andere zurecht richten. Ich habe seit einiger Zeit so viel zu thun, daß ich nicht mehr weiß, wie ich alle meine Kunden befriedigen will.
Örvendek rajta; de ha hozzám is akar az Úr járni, pontosabb legyen.	Ich gratulire Ihnen dazu; allein wenn Sie meine Kundschaft behalten wollen, so müssen Sie pünktlicher seyn.
Még mind e' mellett is eljöhettem volna, ha egy fiatal jegyeshez (menyasszonyhoz) nem hínak, kinek haját fölbontanom, megnyirnom, megmetszenem, betekergetnem 's befonnom kellett; de legtöbb gondot adott arczvonalmi' characterét kitanúlnom.	Dieses alles hätte mich nicht gehindert, wenn ich nicht zu einer jungen Braut berufen worden wäre, der ich die Haare auskämmen, schneiden und abschärfen, auch Haarwickelchen und Zöpfe machen mußte; besonders hatte ich den Charakter ihrer Physiognomie zu studiren.
Hogy'? hát az Úr physiognomista?	Wie, Sie sind ein Physiognomiker?

'S kinek kell ez inkább, mint nekem? Mi müvészek csak egy pillanatot vetünk az arczra, 's azonnal meghatározzuk, mellyik képhez mellyik hajállás illik. Mi teremtünk, szépítünk, 's ide tehetség, képzelő erő és zseni kell.

Szinte elhalok csudámban 's bámulatomban.

Tessék elhinni, az ember fodoritóvá szintugy születik, mint költővé; hiába hizelkedik magának a' köz parókás, hogy a' művészet' tetőpontjára eljuthat. Én észt tudok adni egy főnek, melly előbb kába volt.

Az Ur tehát csodákat tesz?

Igen is Uram. Én kijavítom a' természet' hibájit 's megmásítom az ember' characterét. Ha egy hajcsigát müvészleg teszek-fel, ha egy pár hajcsipetet pongyolán eresztek a' vállakra, vagy ha egy tömeget gyüjtök a' főtetőn: akkor én kény szerint vagy édes, vagy bágyadó, vagy komoly tekintetet adok az ábrá-

Wer mehr als ich muß es seyn! Wir Künstler brauchen bloß die Miene zu betrachten, um sogleich die Art Frisur zu bestimmen, die ihr ansteht. Wir schaffen, wir verschönern: dazu wird Talent, Einbildungskraft und Genie erfordert.

Ich bin von Erstaunen und Bewunderung hingerissen.

Glauben Sie mir, man wird zum Haarkräusler wie zum Poeten geboren; umsonst schmeicheln sich gemeine Perückenmacher, die Höhe der Kunst zu erreichen. Ich gebe einem Kopf Verstand, der keinen hat.

Sie thun also Wunder?

Ja, mein Herr. Ich verbessere die Fehler der Natur, und verändere den Charakter der Leute. Wenn ich auf künstliche Art eine Locke zurichte, wenn ich einige Büschelchen Haare nachläßig auf die Achseln fallen lasse, oder einen dicken Busch auf dem Scheitel bilde, so gebe ich, nach Gutdünken, entweder ein sanftes, oder ein schmachtendes, oder ein ern-

zatnak. Okos nyiréssel eltitkolom a' széles és szögletes homlok' keménységit 's egy pár ügyesen fodorított fürttel a' leghosszabb füleket is bájolókká teszem.

stes Ansehen. Durch einen kunstreichen Schnitt verberge ich das Widrige einer breiten und viereckigen Stirne, und durch einige geschickt geschlungene Haare gebe ich den längsten Ohren Anmuth.

De mit csinál az Ur a' kopasz fejekkel? mert ezeket nehéz hajon fogni.

Allein, wie machen Sie es mit den Kahlköpfen? denn man weiß nicht wo man diese angreifen soll.

Nincs könnyebb, mint ezen segíteni. Én egy hajkenőt találtam-fel, melly a' hajat növeszti és festi; 's ha ez sem használ, parókát készítek, mellynek mintáját az ó vagy ujabb kor' hires emberinek képeiről veszem. Igy teremtek vezéreket, tudósokat, bölcseket, hősöket.

Nichts ist leichter als dieß. Ich habe eine Pommade erfunden, um die Haare wachsen zu machen und sie zu färben; und wenn dies nicht hilft, so verfertige ich eine Perrücke, wozu ich das Muster unter den Bildnissen berühmter Personen der neuern Geschichte oder des Alterthums wähle. Auf diese Art bilde ich Krieger, Gelehrte, Weise und Helden.

Már látom, hogy az Ur csakugyan nagy ember 's méltó hogy kortársait borotválja. Rajta tehát fésüljön-meg (fürtözzön-fel) engem szaporán.

Ich sehe, daß Sie wirklich ein großer Mann sind, und würdig Ihren Zeitgenossen den Bart zu scheren.... Nun frisiren Sie mich geschwind.

13. *Ebédnél.*

Bei dem Mittagsessen.

Asztalon az étel (v. ben van az étel); üljünk-le.
Das Essen ist aufgetragen; setzen wir uns zu Tische.

A' mint parancsolja.
Wie es Ihnen gefällig ist.

Kérem, tessék leülni.
Belieben Sie Platz zu nehmen.

Én ide ülök.
Ich will mich hieher setzen.

Nem, nem; azt meg nem engedhetem. Ez a' hely van az Urnak szánva.
Nicht doch; ich werde Sie nicht da lassen. Dieser Platz hier ist für Sie bestimmt.

Engedek parancsolatjának.
Ich gehorche Ihnen, weil Sie es so haben wollen.

Szolgálhatok ris(kása) levessel?
Kann ich Ihnen mit Reissuppe aufwarten?

Kérek egy keveset.
Ich bitte mir ein wenig davon aus.

Húst eszik az Ur, vagy bőjtől?
Essen Sie Rindfleisch, oder essen Sie bloß Fastenspeisen?

Én minden nap húst eszem (soha sem bőjtölök). Kérek ebből a' marhahúsból egy darabkát.
Ich esse alle Tage Fleisch; ich will ein Stückchen davon nehmen.

Itt a' mustár; itt a' zöld mártalék; tessék választani. De ugy látom, nincs kenyere. Ime; mi csak házi (itthon sült) kenyérrel élünk.
Hier ist Senf und Kukümmerchen; wählen Sie. — Aber ich sehe, Sie haben kein Brod. Hier ist welches; wir haben nur Hausbacken-Brod.

Én azt jobban szeretem a' zsemlyénél, kivált ha puha, mint ez.
Ich ziehe es dem Weißbrode vor, insonderheit wenn es frisch gebacken ist, wie dieses.

Tessék ebből a' pástétomból. Szereti az Ur a' héjat (haját)?
Ich will Ihnen von dieser Pastete anbieten. Lieben Sie die Kruste?

Csak egykét kis gombóczot 's egy kevés szarvasgombát kérek.	Ich bitte Sie, mir bloß einige Klößchen und einige Trüffeln zu geben.
Szolgálhatok virágos-káposztával?	Darf ich Ihnen mit Blumenkohl aufwarten?
Igen lekötelez Kegyed; én ezt a' zöldséget nagyon szeretem.	Ich werde Ihnen dafür verbunden seyn; ich esse dieses Gemüse sehr gern.
'S ebből a' potykából?	Essen Sie von diesem Karpfen?
Bizony félek a' szálkától.	Ich scheue die Gräten.
Tehát egy falat ángolnát! — Kegyed, édesem, vigye a' házi asszony (gazda asszony) tisztét 's kinálja ezt az Urat, hogy egyék valamit. Én ezt a' sültet darabolom-el; készítse-el Kegyed addig a' salátát.	So nehmen Sie denn ein Stückchen Aal. — Sie, Madam, retten Sie die Hausehre: reden Sie dem Herrn zu, etwas zu essen. Ich will diesen Braten zerschneiden; machen Sie unterdessen den Salat an.
Nem tudom, ha jól fogom-e elkészíthetni. Adja ide Kegyed az eczetes üveget 's a' bors- és sótartót. Kóstolja az Ur, ha eltaláltam-e; félek, hogy nem forgattam-meg eléggé 's talán sok eczetet is töltöttem rá.	Ich weiß nicht, ob ich gut damit umgehen werde. Reichen Sie mir die Oehlflasche nebst der Pfeffer- und Salzbüchse. — Sehen Sie, ob er nach Ihrem Geschmacke ist; ich besorge ihn nicht genug unter einander gemacht, und vielleicht zu viel Essig darauf gethan zu haben.
Fölséges.	Er ist ganz vortrefflich.
Szereti az Ur a' vadhúst? Ime egy falat őz-sült (pecsenye); vegyen az Ur, tessék.	Essen Sie gern Wildpret? hier ist Rehbraten; bedienen Sie sich, wenn es Ihnen beliebt.
'S Kegyed,.. Asszonyom, nem eszik belőle?	Sie nehmen nichts davon, Madam?

Nem szeretem a' szagos (illatos, finom) étkeket. Ez vadászoknak való.	Ich liebe den Hochgeschmack nicht; das ist ein Gericht für die Jäger.
De az Ur nem iszik.	Sie trinken ja nicht.
Épen most ittam.	Ich habe so eben getrunken.
Jeannette (Zsánet)! öblíts poharat (kelyheket) 's adj somlyait ide és a' dugaszhuzót.	Hannchen! schwenke Kelchgläser; gib uns Schomlauer und einen Pfropfzieher, um den Kork heraus zu ziehen.
Még megittasodom.	Sie werden mir einen Rausch anhängen.
Ne féljen az Ur semmit. Üssük össze (t. i. poharainkat).	Fürchten Sie nichts. Stoßen wir an.
Asszonyom, megengedi Kegyed, hogy egészségére igyam?	Madam, wollen Sie mir erlauben auf Ihre Gesundheit zu trinken?
Becsületnek tartom.	Sie erweisen mir viele Ehre.
Ez a' bor finom, de erős. Kérem azt az üveget; egy kevés vizet töltök bele.	Dieser Wein ist vortrefflich, aber er ist stark: reichen Sie mir gefälligst die Wasserflasche; ich will ein wenig Wasser dazu gießen.
Tetszik egykét szelet füstölt nyelv?	Beliebt Ihnen ein Stückchen geräucherte Zunge?
Köszönöm alássan; nem ehetem többet.	Ich danke Ihnen, ich kann nichts mehr essen.
De még is egy falat befőtt almát?	Sie werden doch ein wenig Aepfelmuß nicht ausschlagen.
Köszönöm, igen köszönöm.	Ich danke Ihnen vielmals.
Vagy egy kevés süteményt? egykét tortácskát?	Oder einige Pfannküchlein? oder einige Törtchen?
Bizony, lehetetlen többet ennem.	Es ist mir unmöglich mehr zu essen.

De az istenért, hiszem az Ur épen semmit sem eszik. Igen sajnálom, hogy semmivel sem szolgálhatok, a' mi inyére volna.	Aber, ums Himmels willen! Sie essen ja beynahe gar nichts. Es thut mir leid, daß ich Ihnen nicht mit etwas aufwarten kann, das Ihnen schmeckt.
Minden fölséges, minden fölségesen van készítve; de én már nagyon sokat ettem.	Alles ist köstlich, alles ist gut zubereitet; allein ich habe überflüssig gegessen.
Roszúl ebédelt ma az Úr.	Sie haben eine schlechte Mahlzeit gehabt.
Tréfál Kegyed, sőt inkább igen is sok alkalmatlanságot okoztam.	Sie belieben zu scherzen; Sie haben im Gegentheil nur zu viel Ceremonien meinetwegen gemacht.
Adjátok-fel (hordjátok) a' csemegéket. Itt vannak édességek, mézes-kalács, kétszersült, mandola, gyümölcsök. Vagy talán előbb egy falat sajt tetszik?	Man trage den Nachtisch auf! Hier sind Konfekt, Waffeln, Zwieback, gebackene Mandeln, Obst. Oder beliebt Ihnen zuerst ein Stückchen Schweizerkäse?
Ettől nem vonakodom (Ezt nem vethetem-meg). Azt mondják: a' sajt a' nyalánkok' piskótája.	Diesen schlage ich nicht aus: man sagt, er ist das Zuckerbrod der feinen Kenner von Speisen.
Igyunk még egyet. Itt az édes borok. — Ha ugy tetszik, keljünk-fel, 's menjünk a' terembe kávét 's liqueurt inni.	Trinken wir noch eins! hier sind süße Weine. — Stehen wir auf, wenn es Ihnen gefällig ist, und gehen wir in den Saal, um Kaffee und Liqueur zu trinken.

14. *A' vargával.*

Mit dem Schuster.

Ah, Kegyed az, mester uram! sarumat (csizmámat) hozza?

Ha, ist er da, Meister! Bringt er mir meine Stiefel?

Igen is. Fel tetszik huzni?

Ja; wollen Sie sie anziehen?

Lássuk.

Geb Er her.

Tessék: itt a' fülek 's itt a' huzó-vas; én majd segitek.

Nehmen Sie die Zugbänder mit den Haken; ich will Ihnen helfen.

A' szája egy kicsinyt szük, mint látom.

Die Oeffnung scheint zu enge zu seyn.

Szorosra tetszett parancsolni. Húzza csak jobban.

Sie wollten haben, daß sie gut anliegen. Ziehen Sie stark an.

Most már benne vagyok.

Nun bin ich darin.

Ugy hiszem, nincs varga a' városban, ki jobb csizmát varjon. Szára lóbőrből van, hajtókája fénymázas borjubőr, 's talpa a' legjobb fontos talp.

Ich schmeichle mir, daß kein Stiefelmacher in der ganzen Stadt sie Ihnen besser machen wird. Die Schäfte sind von Pferdeleder, die Umschläge von gefirnißtem Kalbleder, und die Sohlen vom besten Pfundleder.

Adja ide a' csizmahuzót; lehuzom. Most lássuk a' czipelőt (czipőt). Forditott kordovány-e, mint rendeltem?

Geb er mir den Stiefelknecht, ich will sie ausziehen. Laß Er nun die Schuhe sehen. Sind es korduanlederne, umgewandte Schuhe, wie ich sie bestellt habe?

Igen is; tessék megvisgálni.

Ja, besehen Sie sie nur.

Torka igen magas, mint látom; nincs eléggé kivágva, 's nincsen sarka.

Das Quartier scheint mir zu hoch zu seyn; sie sind nicht genug ausgeschnitten; auch ist kein Absatz daran.

Ugy van csinálva, a' mint ma viselik. Itt a' bőr (v. csont), tessék felhúzni.	Sie sind wie man sie jetzt trägt; nehmen Sie den Riemen, um sie anzuziehen.
Igen szorít. Ezt még egyszer kaptára kell ütni.	Sie drücken mich; Er wird sie noch einmal über den Leisten schlagen müssen.
Nyomja-be az Ur jól a' lábát. Uraságod' lábfőcsontja egy kicsinyt magas; majd változtatok valamit a' fején.	Treten Sie fest auf. Sie haben die Fußbiege ein wenig hoch; ich werde etwas am Oberleder ändern.
Vigye-el csak Kegyed, 's hozza-el majd a' bálczipőmmel 's félsarummal együtt, mellyet fejeltetni küldöttem.	Nimm Er sie wieder mit, und bring Er mir sie, nebst den Tanzschuhen und Halbstiefeln, die ich Ihm zu sohlen gegeben habe, wieder zurück.
Mind készen lesz a' jövő héten, szent Crispin' napjára.	Sie sollen alles künftige Woche auf den heiligen Crispinus-Tag bekommen.

15. *A' szabóval.*

Mit dem Schneider.

Kaputomat hozza itt az Ur?	Ist es mein Rock, den Er mir da bringt?
Azt; de még nem kész; csak összeférczeltem, hogy felpróbáljam.	Ja, er ist aber noch nicht fertig; ich habe ihn bloß zu Faden geschlagen, um Ihnen denselben anzuprobiren.
Lássuk. Jól áll; jól testhez áll (v. jól tapad).	Laß Er sehen. — Er steht gut, er schließt gut.
Tessék megfordulni, hagyd lássam, nem vet-e ránczot.	Drehen Sie sich gefälligst, um zu sehen, ob er keine unrechten Falten wirft.

Ugy tetszik, az ujja egy kicsinyt szűk és rövid.

Még meghosszíthatom 's megbővíthetem (kiereszthetem). De szabása tetszik?

Valljon a' dereka nem igen hosszú, 's a' szárnya nem igen széles? Ez majd akkor tetszik-ki leginkább, ha a' ruha be lesz gombolva.

Ezen könnyü segíteni. Látom már, mit kell rajta igazítanom.

Készítse-el Kegyed minél elöbb, tudja hogy szükségem van rá 's hogy egész uj öltözetet kell számomra varrnia. Egész ruhatáromat meg akarom ujitani.

Meglesz holnapra a' köpönyeggel együtt.

A' köpönyegre nézve, volt-e Kegyednek gondja rá, hogy a' posztónak fényét elvegyék 's azt jól beáztassák?

Minden bizonnyal.

Egy formaruhára is kell Kegyednek mértéket vennie. Ezt zöld posztóból akarom vörös gallérral és

Die Aermel scheinen mir ein wenig zu kurz und zu enge zu seyn.

Ich kann sie noch länger und weiter machen. — Dieser Schnitt ist Ihnen doch recht?

Ist die Taille nicht zu lang? und sind die Schösse nicht zu breit? Das wird sich insonderheit zeigen, wenn das Kleid zugeknöpft ist.

Dem ist leicht abzuhelfen; ich sehe schon was daran zu machen ist.

Mach' Er ihn bald fertig; denn Er weiß, daß ich ihn nöthig habe, und daß Er mich von Fuß bis zu Kopf neu kleiden muß. Ich will meinen ganzen Kleidervorrath umstalten.

Sie sollen ihn morgen nebst dem Mantel haben.

Was den Mantel betrifft, da hat Er doch dafür gesorgt, dem Tuche den Glanz zu benehmen, und es im Netzen wohl einlaufen zu lassen?

Das versteht sich von selbst.

Er muß mir auch das Maß zu einer Uniform nehmen; ich will eine von grünem Tuche mit rothen Aermelaufschlä-

hajtókával, fejér béllés-sel 's vörös mell-lappal (v. mellhajtókával).	gen und Kragen, weißen Umschlägen und weißem Futter, nebst rothem Vorstoße.
Illyet már többet is csináltam.	Ich habe deren schon mehrere gemacht.
Végre még egy gálaruha fog kelleni, aranyos mellénnyel és fekete atlacz nadrággal.	Dann brauche ich noch ein Staatskleid, nebst einer goldenen Weste und schwarz atlassenen Beinkleidern.
Szélezve (szegve, v. szegélyezve) lesz-e a' köntös vagy himezve?	Wird das Kleid mit Borten besetzt oder gestickt?
Himezve (kivarrva). Ha kiszabta Kegyed, küldje-el himvarrómhoż (himezőmhöz). Mi a' nadrágot (czombruhát) illeti, ajánlom, hogy lapocsát (ajtaját) kicsinyre 's térdkötőjét jó szorosra csinálja. E' mellett, kérem, az órazsebet el ne feledje, mint a' minap.	Es wird gestickt. Wenn Er es zugeschnitten hat, so trag Er es zu meinem Sticker. Was aber die Hosen betrifft, so empfehle ich Ihm, den Latz klein und die Kniebänder wohl schließen zu machen. Auch muß er die Uhrentaschen nicht vergessen, wie es Ihm letzthin geschehen ist.
Ugy fogok késziteni mindent, hogy meg legyen elégedve Nagyságod. Parancsolja, hogy kiigazítsam ezt a' kabátot?	Ich will alles so machen, daß Sie zufrieden seyn werden. Befehlen Sie, daß ich diesen Ueberrock ausbessere.
Vigye-el Kegyed 's tegyen rá teveszőr gombokat az érczgombok helyett, mellyek már nem módik (nem divatosak).	Das kann Er thun und setz' Er kameelhärne Knöpfe, statt diesen messingenen daran, die nicht mehr Mode sind.
Uj zsebet is kellene bele varrni 's a' gomblyuka-	Es sollten auch neue Taschen hinein, und die Knopflöcher

kat ujra kivarrni és kivasalni; de látom, hogy a' ruha már egyszer forditva van, a' posztó elkopott, már szálai (fonalai v. szövete) is látszanak; nem érdemli a' kiigazittatást.

Csak hagyja tehát Kegyed úgy; majd inasomnak ajándékozom.

hätten nöthig wieder ausgenäht und ausgebügelt zu werden. Allein ich sehe, daß er schon gewendet ist; das Tuch ist abgetragen, man sieht den Faden daran: es lohnt sich der Mühe nicht.

So laß Er ihn demnach wie er ist; ich will ihn meinem Bedienten schenken.

16. *Posztó- és selyemárussal.*

In einem Gewölbe von Tuch- und Seidenwaaren.

Mutasson nekem az Ur finom posztó mustrákat.

Itt a' tábla; méltóztassék választani. Csíkosat parancsol Nagysád, vagy tarkázottat?

Egy szinűt akarok.

Itt van egy darab szürke posztó, melly a' zöldbe megy által, 's igen módi; én már sokat adtam-el belőle.

Lássuk nyalábban.

Ime; felnyitom (felbontom). Ez az posztó a' legjobb fajta 's felette erős.

Ich bitte Sie, mir Muster von feinem Tuche zu weisen.

Hier ist die Musterkarte, worin Sie die Wahl haben. Wollen Sie gestreiftes oder gesprenkeltes?

Nein, ich möchte ein einfärbiges haben.

Hier ist ein graues, das ins Grünliche fällt, sehr nach der Mode ist, und wovon ich viel verkaufe.

Lassen Sie mich es am Stücke sehen.

Da ist es, ich will es aufmachen. Dieses Tuch ist von der besten Sorte, und sehr stark.

De színe, ugy látszik, nem igen tartós; félek, hogy megkopik (elhagyja, v. elveszti a' szinét).

Die Farbe scheint mir aber nicht dauerhaft zu seyn; ich fürchte sie schießt ab.

Jót állok (felelek), hogy gyapjúban van festve.

Ich stehe Ihnen dafür, daß es in der Wolle gefärbt ist.

Igen fényes, 's az áztatásban durva lesz.

Es hat viel Glanz, und wird durch das Netzen grob werden.

Bocsánatot kérek, a' posztó tökéletes nyiretű és sajtolatú. Megmutatom a' belső végét, ez csak az eleje. A' szőr ellen (visszáján) tetszik tapintani.

Erlauben Sie, es ist sehr gut geschoren und wohl gepreßt; ich will Ihnen das innere Ende davon weisen, dies ist bloß der Anschnitt. Sie fühlen es wider den Strich an.

Milly széles? és hány réf kell nekem egy kaputhoz, melly posztóval béllelve és elég bő legyen?

Wie breit ist es? und wie viel Ellen brauche ich zu einem Rocke, mit dem nämlichen gefüttert und etwas weit?

Széle 9 nyolczad réf. Egy réf 's három negyed fog kelleni Nagyságodnak a' bélléssel együtt.

Es ist neun Achtel breit; Sie werden eine Elle und drei Quart haben müssen, das Futter mit inbegriffen.

Hogy' adja az Úr réfét? (Hogy' réfe?)

Wie theuer verkaufen Sie die Elle?

Húsz talléron. (Húsz tallér).

Zwanzig Thaler.

Ez igen drága. Mondja-meg az Úr utolsó árát; nem szeretek alkudni.

Das ist sehr theuer. Sagen Sie mir den nächsten Preis; ich handle nicht gern.

Nem is lehet semmit lealkudni; ez szabott árra. Tessék csak tekintetbe venni a' posztó' jóságát; ez a' legfinomabb posztó

Es ist da nichts abzuhandeln, es ist ein festgesetzter Preis. Betrachten Sie aber auch die Qualität: es ist vom allerfeinsten Tuche.

Ötven forintot adok az Urnak.

Ich biete Ihnen fünfzig Gulden dafür.

Lehetetlen valamit engednem. Nem tartottam magas árron; ez a' gyárbeli árr.

Igy tehát meg kell adnom, a' mit az Ur kiván. Vágja-le a' mi szükséges és mérjen jól.

Nem parancsol Nagysád selyemposztót, kártonyt 's keményvásznat zseb- és hátbéllésnek?

Ezt majd a' szabó adja. Adjon az Ur bársonyt egy pár pantalonra.

Pamut- (gyapott) vagy selyembársony tetszik? sima vagy barázdás? Ez itt négy sodros és igen szép.

Szép, az igaz, de nem törik-e?

Nem; igen jó gyármű. Csak ez a' maradványom van még belőle.

Tegye az Ur félre a' többihez. Szabóm majd elviszi.

Van még nálam igen szép atlatz, tafota, tricot, kártonyposztó, keletindiai muselin, basin; ugy

Es ist mir unmöglich etwas nachzulassen: ich habe Sie nicht übernommen; ich gebe es Ihnen um den Fabrikpreis.

Ich muß also eingehen was Sie wollen. Schneiden Sie so viel als nothwendig ist herunter, und messen Sie gut.

Brauchen Sie nicht auch Seidentuch, Kattunleinwand, Sarsch und Steifleinwand, zu Futter für die Taschen und den Rücken?

Das wird mir der Schneider liefern. Nun bitte ich Sie, mir Sammet für lange Hosen zu weisen.

Wollen Sie Baumwollensammet oder Seidensammet? glatt oder geribbt? Hier ist vierdrähtiger, der sehr schön ist.

Er ist wohl hübsch; aber bricht er nicht?

Nein, er ist sehr gut fabrizirt. Ich habe nur noch dies Restchen davon.

Legen Sie es zu dem Uebrigen beyseite; ich werde es durch meinen Schneider abholen lassen.

Ich bin auch wohl versehen mit Atlaß, Taffet, gestricktem Zeug, Kattun, ostindischem Nesseltuche, Bombasin; mit

szinte selyem- és gyapott-, vászon- és gyapjuharisnyák, zsebkendők, batiszt és perkál nyakravalók.	seidenen, baumwollenen, leinenen und wollenen Strümpfen; mit Schnupftüchern, battistenen und perkalenen Halsbinden.
Ezekre most nincs szükségem.	Ich brauche für jetzt nichts von alle dem.
Itt van nevem (névjegyem); kikérem Nagysád' bizodalmát továbbra is, ha majd ismét leend valamire szüksége.	Hier ist meine Adresse; ich bitte Sie, mir Ihr Zutrauen ferner zu schenken, wenn Sie etwas nöthig haben.

17. *Kalapossal.*

Mit einem Hutmacher.

Kalapra van szükségem; mutasson az Ur ide egynehányat.	Ich habe einen Hut nöthig. Wollen Sie mich einige sehen lassen.
Szőr- vagy castorkalap tetszik?	Wollen Sie einen Filzhut oder einen Kastorhut?
Félcastor, de finom legyen.	Einen Halbkastor, der aber fein seyn muß.
Kereket és magas fedelüt parancsol Nagysád?	Beliebt Ihnen ein runder mit einem hohen Kopfe?
Nem; hajtott karamút (karimáút) 's hosszu szőrűt kivánok.	Nein, ich möchte einen aufgestülpten langhaarigen.
Ime ez széles karamú; azonnal felhajtatom, ha megelégszik vele Nagysád. Tessék feltenni 's jól benyomni.	Hier ist einer mit breiten Krempen, den ich aufstülpen lassen will, wenn er Ihnen ansteht. — Drücken Sie ihn in den Kopf.
Egy kicsinyt szük.	Er ist ein wenig enge.

Azon könnyű segíteni. Csak szalagát oldom-meg.	Dem ist leicht abzuhelfen, ich darf bloß die Tresse weiter machen.
Most már jó. Bélleltesse-meg az Úr 's szegessebe keskeny bársonyszalaggal. Mi lesz az árra, ha kész lesz?	Nun geht er gut. Machen Sie ein Futter hinein, und fassen Sie ihn mit einem schmalen Sammetband ein. Wie theuer wird er mich ganz fertig zu stehen kommen?
Egy lajos-arany.	Einen Louisd'or.
Ezt igen drágálom (soknak tartom).	Das scheint mir sehr theuer.
Legutolsó árra; lehetetlen olcsóbban adnom; igy is csak alig nyerek rajta valamit.	Es ist der genaueste Preis: ich kann ihn nicht wohlfeiler geben; ich habe nur einen ganz geringen Gewinn dabey.
Adja ide az Úr húsz forintért.	Sie müssen mir ihn um zwanzig Francs erlassen.
Megosztjuk a' különséget.	Wir wollen den Unterschied theilen.
Nem adok érte többet.	Ich will nicht mehr daran wenden.
Ám, vigye-el Nagysád. Örömest áldozok, hogy Nagyságodat megnyerhessem, 's mivel ma még semmit sem árultam.	Nun, so nehmen Sie ihn. Ich mache eine Aufopferung, um Ihre Kundschaft zu haben, und weil ich noch nichts gelöset habe.
Mikor vihetem-el?	Wann kann ich ihn abholen?
Reggel korán. (Holnap reggel).	Morgen früh.
Jó; akkor ezt itt hagyom kitisztittatás (vasaltatás) végett.	Gut; dann werde ich Ihnen diesen zum Ausputzen da lassen.

18. *Szőllőben.*

In einem Weinberge.

Folyvást szorgoskodik az Ur szőllőjében?	Immer in Ihrem Weinberge beschäftigt?
Mint látja az Ur. Mindig akad itt valami munka. Majd nyitni kell a' tőkét, majd fedni; majd főldelni, gyomlálni, lombozni; majd metszeni, karózni, sarjazni, kapálni; nem éri ez ember végét.	Wie Sie wohl sehen. Es gibt da immer etwas zu thun. Bald muß man den Weinstock ab- und zugraben; bald muß man ihn mit Erde befestigen, ausgäten, ablauben, schneiden, pfählen, die Schößlinge ausbrechen, umhacken; man kömmt nicht zu Ende.
De a' fáradságot gazdag jutalom is éri.	Für diese Mühe werden Sie aber auch reichlich belohnt.
Nem mindenkor. A' fagy gyakran elveszi az egész termést és egy éj alatt semmivé teszi a' gazdának minden reménységét.	Nicht immer; der Frost verdirbt manchmal die Reben, und vernichtet oft in einer einzigen Nacht die Hoffnung des Winzers.
De most már nincs a' dértől mit tartani; a' szőllő csaknem egészen megérett.	Jetzt ist aber nichts mehr vom Reife zu befürchten; die Trauben sind beynahe schon zeitig.
Nem minden szem. Ez a' tőke itt még csak most indúl virágzásnak, amaz még nem virágzott-el.	Alle Beeren sind es noch nicht. Diese Rebe hier steigt noch zur Blüthe, und dieser Kamm dort blüht.
Ez az egész, közel harmincz láncz (fertály, járás) szőllő az Uré?	Gehört dieses ganze Rebstück von einigen dreyßig Morgen Ihnen zu?
Nem; csak ez a' rész itt enyím, hol a' tőkék szél-	Nein, ich habe nur diesen Theil, den Sie da sehen,

tében futnak 's magasak. Ama' kis tőkéjű 's alacsony rész nem enyim.	wo die Stöcke schichtenweise gepflanzt und hochstämmig sind. Jene mit kleinen Stämmen und niedrig gepflanzt sind nicht mein.
Csak fekete szőlleje vannak az Urnak?	Haben Sie bloß blaue Trauben?
Vannak fejérek is.	Ich habe auch weiße.
Mikor szándékozik az Ur szüretelni?	Wann gedenken Sie zu herbsten?
Ha az idő illy szép marad, egy hónapra szüretelünk. Legyen szerencsém.	Wenn das schöne Wetter anhält, so werden wir in einem Monathe Weinlese halten. Ich lade Sie dazu ein.
'Az Ur igen kegyes.	Sie sind sehr gütig.
Örömmel fog az Ur minket nézni. Kiki hozzá lát; egyik szedi a' gerezdeket, másik tapossa a' kádban, harmadik sajtolja a' sajtóban.	Sie werden uns mit Vergnügen zusehen. Jedermann legt Hand an: der eine liest die Trauben, der andere stampft sie in der Kufe, während ein dritter an der Kelter arbeitet, um sie zu keltern.
Részemről, én itt nem fogok nagy szerepet játszani. Én csak enni tudom a' szőllőt 's a' bort inni.	Dabei werde ich keine wichtige Rolle spielen, denn ich kann bloß die Trauben essen, und den Wein trinken.

19. *Lovakról és lovaglásról.*

(Egy lóárussal)

Von Pferden und vom Reiten.

(Mit einem Pferdehändler).

Én egy lovat akarnék venni.	Ich wünschte ein Pferd zu kaufen.

Millyet akar az Ur? Mént, heréltet, vagy kanczát? szekér- (igás), kocsi- (hintó) - lovat, vagy nyereg alá valót (paripát).	Was für eines verlangen Sie? Wollen Sie einen Hengst, einen Wallachen, oder eine Stutte? ein Zug-, oder ein Kutschenpferd, oder ein Reitpferd?
Ollyat szeretnék, mellyet kocsiba is, nyereg alá is lehetne használni.	Ich möchte eins, das zum Reiten und Fahren zu gebrauchen ist.
Tessék az istállóba fáradni, ott lát az Ur eleget. Van itt roh, szürke, almás szürke, deres, pej, tarka 's a'. t. Válasszon az Ur.	Kommen Sie in den Stall, da werden Sie viele sehen. Hier sind Rappen, Schimmel, Apfelschimmel, Rothschimmel, Füchse, Schecken; wählen Sie.
Színre nem nézek, csak jó (ép) legyen és jól kitanúlt.	Die Farbe ist mir gleichgültig wenn es nur gut und schulgerecht ist.
Ha bennem bízik (nekem hisz) az Ur, ezt a' kurtafarkút válassza. Ez szép növésű 's jól kitanult.	Wenn Sie sich auf mich verlassen wollen, so rathe ich Ihnen zu diesem Stumpfschwanze, der sehr schön gewachsen und gut zugeritten ist.
Zömök; széles szügye és dereka.	Er ist untersetzt, und stark von Brust und Kreuz.
Nézze az Ur pompás (délczeg) nyakát; vékonyát és sörényét. Mint hegyezi füleit.	Betrachten Sie seinen prächtigen Hals, seine Hüften und seine Mähne. Wie er die Ohren spitzt.
Mennyi idős? (Hány esztendős).	Wie alt ist er?
Még igen fiatal. Zápfoga még nem jött-ki.	Er ist noch sehr jung; er hat die Hackenzähne noch nicht gestossen.

Nem szilaj, nem konok (makranczos)?	Iſt er nicht wild oder ſtätig?
Sőt inkább szelíd mint a' bárány, igen lágy szájú 's engedelmes. Rá ültessem lovászomat, csak szőrire?	Im Gegentheil er iſt fromm wie ein Lamm, er iſt weichmäulig und ſehr folgſam. Soll ich ihn von einem meiner Reitknechte ungeſattelt vorreiten laſſen?
Magam ülök rá. Mondja-meg az Ur szolgájának, tegyen rá egy angol nyerget.	Ich will ihn ſelbſt beſteigen. Sagen Sie Ihrem Stallknecht, daß er ihm einen engliſchen Sattel auflege.
Hé Jancsi! vezesd ezt a' lovat az udvarra. Nyergeld-meg és kantározd-fel. Húzd-meg jól a' hevedert 's ereszdlejebb a' kengyelt. Igy. Itt áll a' ló készen: nyeregben és kantározva. Tessék felülni.	He, Johann, führt dieſes Pferd in den Hof und ſattelt und zäumet es. Zieht die Gurte feſt und ſchnallt die Steigbügel weiter herunten. So. Hier iſt er geſattelt und gezäumt. Sitzen Sie auf.
Adjon az Ur egy vesszőt (suhogót).	Geben Sie mir eine Gerte (Reitgerte).
Ehol. Látszik, hogy az Ur jó lovag; jól és könnyen űl a' lovon. Engedje az Ur őt szabadon; vezesse könnyen; meglátja, hogy érti.	Hier iſt eine. Man ſieht, daß Sie ein guter Reiter ſind, Sie ſitzen feſt und doch leicht im Sattel. Laſſen Sie Ihr Pferd aus der Fauſt gehen; geben Sie ihm die Hülfe; Sie werden ſehen, daß es ſie gut verſteht.
Rug és kikicsap.	Es ſchlägt aus, es iſt unſtät.
Üljön-meg az Ur jól a' nyeregben. Ne húzza-meg nagyon a' kantárt; azt	Setzen Sie ſich feſt in den Sattel. Ziehen Sie die Trenſe nicht zu ſehr an;

nem szenvedheti. Eressze neki az Ur.	es kann sie nicht leiden. Lassen Sie ihm den Zügel schießen.
Most már ágaskodik; bokros és kemény szájú.	Nun bäumt es sich; es ist scheu und hartmäulig.
Állítsa-meg az Ur 's bocsássa aztán kis ügetve, vagy kis vágtatva.	Machen Sie es stille stehen, und lassen Sie es hernach traben, oder im kurzen Galopp gehen.
Oh, ho! most meg' nyargal, szinte dől bele. Fejét a' szügyibe szegle: ragad!	Oh ho, jetzt läuft es im gestreckten Galopp; es bekommt den Koller, es geht durch.
Bizonyosan megsarkantyúzta az Ur.	Sie werden ihm die Sporen gegeben haben.
Ördög vigye a' rosz dögét, bizony majd kivetett a' nyeregből, majd leestem.	Der Teufel hol' Ihre Schindmähre; sie hätte mich beinahe aus dem Sattel gehoben, und abgeworfen.
Csodálom, mert ez különben remek egy ló: nem taknyos, nem reszket, nem dermedt. Nézzen csak rám: én jót állok, hogy semmi hibája sincs.	Das wundert mich; es ist doch sonst ein vortreffliches Thier: es ist weder rotzig, noch herzschlächtig, noch steif. Lassen Sie es sehen, und ich stehe Ihnen dafür, daß es keinen Fehler hat.
Ez ugyan nehezen fog az Urra nézni, mert épen most veszem észre, hogy vak.	Es wird schwer seyn, es sehen zu lassen, denn ich merke eben, daß es blind ist.

20. *Alvásról.*

Vom Schlafengehen.

Miért jösz te ma olly korán haza?	Warum kommst du heute so früh nach Hause?

Alhatnám; levetkezem és lefekszem.	Ich bin schläfrig; ich will mich auskleiden und zu Bette gehen.
Hogy' hogy' te túnya! 's illyen korán?	Wie, du Fauler! jetzt schon?
A' mult éjjel épen nem aludtam; ki kell nyúgodnom magamat.	Ich habe vergangene Nacht nicht geschlafen, und habe Ruhe nöthig.
Mit mondasz? hisz' én hortyogni hallottalak.	Was sagst du? Ich habe dich ja schnarchen hören.
Csalódol; én az egész éjjel szememet sem húnytam be.	Du irrst dich; ich habe die ganze Nacht kein Auge zugethan.
Mélyen aludtál, ha mondom. Sőt roszakat kellett álmodnod, vagy a' boszorkányok nyomtak, mert ugy kiabáltál, mint a' kit nyúznak.	Du warst in tiefem Schlafe, sag' ich dir. Du mußt sogar einen übeln Traum gehabt, oder es muß dich der Alp gedrückt haben; denn du hast geschrieen wie ein Zahnbrecher.
Lehet, hogy elszunnyadtam egy kissé, de nem hiszem, hogy álmodtam volna; már pedig én álomjáró rem vagyok.	Ich war vielleicht ein wenig eingeschlummert, allein ich glaube nicht daß ich geträumt habe; ich bin doch kein Nachtwandler.
Részemről én egész éjjel ébren voltam (áltvirasztottam az éjszakát). 's csak hajnal felé aludtam-el. Mint dörzsölöd a' szemedet!	Was mich anbelangt, so habe ich die ganze Nacht durchgewacht, und bin erst bey Tagesanbruch eingeschlafen. — Ey, wie du dir die Augen reibst!
Alig állhatok már álmomban; ugy ellepett (elfogott) az álom, hogy szempilláim önkényt be-	Ich kann mich vor Schlaf nicht mehr halten; er hat mich so überwältigt, daß meine Augenlieder von selbst zu-

esnek; őt perez alatt nem leszek többé ez életben.	fallen: in weniger als fünf Minuten werde ich nichts mehr von dieser Welt wissen.
Fölkeltselek-e holnap korán reggel?	Willst du, daß ich dich morgen in aller Frühe wecke?
Mentsen isten; szeretek hajnalban szunnyadozni; nincs édesebb, mint a' reggeli álom. Majd csak dél felé kelek-fel.	Thue das bey Leibe nicht: ich schlummere gern bei Tagesanbruch; nichts ist süßer als der Morgenschlaf. Ich werde erst gegen Mittag aufstehen.
Tehát fényes nappalig akarsz aludni. Eloltsam a' gyertyát?	Du willst also lang in den Tag hinein schlafen. Soll ich das Licht auslöschen?
Elvihet'd magaddal 's ágyfüggönyeimet is behúzhatod.	Du kannst es mit fort nehmen, und die Vorhänge an meinem Bette zuziehen.
Fekszel már?	Liegst du denn schon im Bette?
Fekszem; már Morphaeus' (Morfeusz) karjaiban vagyok.	Ja; ich bin schon in Morphäus Schooße.
Jó éjszakát! aludjál jó ízűt!	Gute Nacht! angenehme Ruh!

21. *A' sakjátékról.*

Vom Schachspiel.

Ime a' saktábla; akar az Ur velem egyet (egy partít) játszani?	Hier ist ein Schachbret; wollen Sie eine Partie Schach spielen?
Szívesen. Mellyik jegyet ajándékozza nekem az Ur?	Mit Vergnügen. Welchen Stein geben Sie mir vor?
Egyiket sem; még nem ismerem az Ur' erejét.	Keinen; ich kenne Ihre Stärke nicht.
Én már rég óta nem játszottam; pedig ez a' játék szünetlen gyakorla-	Ich habe schon sehr lange nicht mehr gespielt, und dieses Spiel erfordert eine im-

tot kiván. Egyik lovát ide ajándékozhatja az Ur.

Nem bánom. Lássuk, ki kezdi. Fejér vagy fekete?

Fekete. Az Ur kezdi.

Én a' parasztot húzom a' király elől.

Az enyim kettőt lép.

Az én királyom' futója az Ur' királynéja' futójának negyedik négyszögére megy.

Én a' lovammal megyek a' királyné mellől.

Én királynémat királyom' futójának harmadik négyszögére teszem.

Az én királyném' parasztja egyet lép. De hiszem ez haszontalan. Csak érintem.

A' mihez ki nyúl, azt húzni kell. Az én királyném üti az Ur' parasztját királya' futója elől, és sakmatt!

Vesztettem.

Nem fog ártani, ha megolvassa az Ur Philidor' munkáját 's a' játék' végeire nézve a' Sakjáték' titkai-t.

merwährende Uebung. Sie können mir einen Springer vorgeben.

Gut! wir wollen sehen, wer von uns beiden anfängt. Wählen Sie: weiß oder schwarz?

Schwarz. Der Zug ist an Ihnen.

Ich ziehe den Bauer vor dem Könige.

Der meinige macht 2 Schritte.

Der Laufer meines Königs geht auf das vierte Feld des Laufers Ihrer Königin.

Ich ziehe den Springer meiner Königin.

Ich setze meine Königin auf das dritte Feld des Laufers meines Königs.

Der Bauer meiner Königin macht einen Schritt. — Dieser Zug wäre vergebens; ich berühre bloß den Stein.

Ein Stein, der berührt worden ist, muß gezogen werden. — Meine Königin nimmt den Bauer vor dem Laufer Ihres Königs, und gibt Schachmatt.

Ich habe verloren.

Sie werden wohl thun, das Werk von Philidor, und für die SpielEndungen die Schachspielgeheimnisse zu studiren.

22. *A' loteriáról.*

Von der Lotterie.

Hova sietsz? (Hova olly szaporán?) — Wo gehst du hin so geschwind?

A' húzásra megyek. — Ich will der Ziehung der Lotterie beiwohnen.

Sokat tettél a' loteriába? — Hast du einen beträchtlichen Einsatz gemacht?

Egy tallért kijelelt huzásokra 's ugyan annyit ambókra és ternókra. — Ich habe einen Thaler auf bestimmte Auszüge eingesetzt, und eben so viel auf Amben und Ternen.

Reménylesz-e nagy nyereséget? — Hoffst du denn etwas Ansehnliches zu gewinnen?

Ha számaim a' kijelelt rendben jőnek-ki, akkor én szerencse' fia vagyok. — Wenn meine Zahlen in der vorgeschriebenen Ordnung heraus kommen, so ist mein Glück gemacht.

'S min építed ezen reménységet? — Und worauf gründest du deine Hoffnung?

Megálmodtam a' számokat. — Ich habe die Zahlen geträumt, auf die ich gesetzt habe.

'S hiszesz te az álmoknak? — Glaubst du denn an Träume?

Miért ne? nekem egy álmos-könyvem van, melly csalhatatlan. — Warum nicht? ich habe ein Traumbuch, das unfehlbar ist.

Én is tettem a' loteriába; de én tíz számot tettem egy sorba 's nem jeleltem-ki a' helyeket. Igy könnyebb a' nyereség. — Ich habe auch in die Lotterie gesetzt, aber ich habe eine Reihe von zehn Zahlen zusammen genommen, und bloß auf einfache Auszüge gesetzt. Auf diese Art scheint das Los günstiger zu seyn.

Igen, de igy soha sem nyersz nagyot (sokat). Ha én nyerek, a' mi kétségtelen, kocsin jövök hozzád vissza, hirdetni szerencsémet.

Auf diese Art kannst du aber nie einen großen Gewinn machen. — Wenn ich gewinne, wie denn nicht daran zu zweifeln ist, so komme ich im Wagen wieder zu dir, um dir mein Glück anzukündigen.

***

Hogy' hogy'? már megjöttél? és gyalog!

Wie, bist du schon wieder zurück? und zu Fuß!

23. *Az órással.*

Mit dem Uhrmacher.

Egy órát hozok az Urhoz kiigazittatni.

Ich bringe Ihnen eine Uhr, die einige Ausbesserungen nöthig hat.

Lássuk, mi baja. Hah, ez verő óra!

Lassen Sie sehen, was daran zu machen ist. Ha, es ist eine Repetier-Uhr.

Olly szerencsétlen valék, hogy épen midőn fel akarám húzni; elejtettem. A' tábla és a' mutató egy kicsinyt megsérültek. Szét kell vennem, hogy lássam, nincs-e müvének valami baja.

Ich hatte das Unglück, sie in dem Augenblicke, als ich sie aufzog, fallen zu lassen. Das Zifferblatt und der Zeiger haben ein wenig dabei gelitten. Ich muß sie auseinander legen, um zu sehen, ob nichts an dem Werke verdorben ist.

Azonnal elállott; félek, hogy a' nagy rugó pattant-el.

Sie ist sogleich stehen geblieben; ich fürchte, die Feder ist gebrochen.

Nem, ez még épen van itt a' borékban; hanem a'

Nein, sie ist noch ganz in dem Gehäuse, aber das Kronrad

kerékből pattant-ki egy fog, 's a' vessző elgörbült: Igazitsa-meg az Ur a' kis rugót is; mert az óra majd siet, majd késik.

hat einen Zahn verloren, und die Unruhe ist verbogen. Sie müssen auch die Spiralfeder zurecht richten, denn bald läuft sie vor, bald geht sie zu spät.

Meglesz; kár volna; ha ez a' szép óra roszúl járna; ütő szere igen jó, 's a' tok pompás.

Ich werde sie herrichten: es wäre Schade wenn sie nicht gut ginge, da sie so schön ist: das Schlagwerk ist sehr gut, und das Gehäuse ist prächtig.

Mikorra lesz kész?

Wann wird sie fertig seyn?

Holnaputánra. Addig is szolgálok eggyel kölcsön.

Uebermorgen. Ich will Ihnen inzwischen eine andere leihen.

Igen lekötelez az Ur; mert óra nélkül soha sem tudja az ember, mennyi az idő; a' toronyórákat sem hallja mindig ütni.

Ich werde Ihnen sehr verbunden seyn; denn ohne Uhr weiß man nie, welche Zeit es ist, und man hört nicht immer schlagen.

Itt van egy, melly a' napot is mutatja; 's itt egy másik, melly másod-perczeket mutat.

Hier ist eine, die das Datum zeigt, und eine andere mit einem Sekundenzeiger.

Ezt veszem. Jól jár?

Ich will diese hier nehmen. Geht sie gut?

Lejárta egész kerekét; mingyárt felhúzom 's a' város' tornyához igazítom; pontosan jár. Nem parancsol az Ur fali órát? van nálam minden féle és minden árrú. Az amott, mellyet az Ur a' tokban lát porphyr talpazaton,

Sie ist abgelaufen; ich will sie aufziehen und nach der Stadtuhr richten: sie wird auf die Minute gehen. — Brauchen Sie keine Wanduhr? ich habe deren von allen Gattungen und zu allen Preisen. Jene, welche Sie dort in ihrem Gehäuse

's mellynek ékitményei tompán aranyozott érczből (bronszból) vannak, ütő óra; ez emitt csörtető.	auf einem porphyrnen Gestelle sehen, deren Verzierung von matt vergoldetem Erze ist, ist eine Schlaguhr; diese da hat einen Wecker.
Jót áll az Ur jó járásokról?	Stehen Sie dafür, daß sie gut gehen?
Általdom próbára.	Ich will sie Ihnen zur Probe geben.

24. *A' kertészetről.*

Von der Gärtnerei.

Mit csinál Ked itt, Ferencz?	Was macht Ihr da, Franz?
Öntözöm ezeket az ágyakat és virágszéleket.	Ich begieße die Beeten und Blumenrabatten.
Megmetszette Ked az eleven sövényt 's a' gyertyánfasort a' gyöptér (pázsit) körül, 's lemetszette-e a' fattyu növéseket az alma- és körtefákon, mellyek már igen is vastagodni kezdettek? Tudja Ked, hogy az illyen ifju hajtásokat ritkítani kell.	Habt Ihr den lebendigen Zaun und die Hagebuchen um den Rasenplatz her beschnitten, und die Wasserreiser an den Aepfel- und Birnbäumen, die zu sehr ins Holz getrieben haben, abgeschnitten? Ihr wißt, daß man die jungen Schößlinge ein wenig lichten muß.
Én ezt a' munkát holnapra hagytam; eltört a' késem.	Ich habe diese Arbeit auf morgen verschoben; meine Hippe ist zerbrochen.
Ezeket a' cserjéket és sorokat sem hernyózta-le, sem védte, sem kötötte a' falhoz Ked; mit csi-	Ihr habt auch diese Staudengewächse und Spaliere nicht von Raupen gereinigt, nicht vor dem Winde geschirmt,

nált 'hát tegnap egész nap?

noch an die Mauer gebunden. Was habt Ihr denn geſtern gethan?

A'narancs- (v. czitrom) kertben, üvegházban és faiskolában dolgoztam; feleségem pedig a' veteményágyak' széleit gyomlálta 's tisztitotta-ki.

Ich habe im Pommeranzengarten, im Treibhauſe und in der Baumſchule gearbeitet, während mein Weib in den Rabatten des Gemüſegartens gejätet und das Unkraut ausgeriſſen hat.

És ma reggel?

Aber heute?

Ma meg' a' dinnyéket tettem üveg alá; szegfűket bujtattam; rózsacsemetéket ültettem; nehány szabadon álló gyümölcsfa mellé karót ütöttem; végre ezt a' spárgaágyat trágyáztam-meg, 's most a' melegágyból jövök.

Heute habe ich die Melonen unter Glocken gethan, Abſenker von den Nelken gemacht, Steckreiſer von Roſenhecken gepflanzt, Pfähle an einige freiſtehende Obſtbäume gebunden, dieſes Spargelbeet gedüngt: und nun komme ich vom Miſtbeete.

Érzem (v. veszem észre). Oltott Ked abba a' kajszínbaraszkfába ott len, az ernyezet mellett?

Es iſt wahr, ich riech' es. — Habt Ihr auch den Aprikoſenbaum da unten bei der Bogenlaube gepfropft?

Még nem; nem tudtam: őszibaraszkfából, szilva- vagy mandolafából vegyek-e oltoványt; tudja Nagysád, hogy keménymagúba csak keménymagút olthatok.

Noch nicht; ich wußte nicht, ob ich ein Pfropfreis von einem Pfirſichbaume, Pflaumbaume oder Mandelbaume nehmen ſollte. Sie wiſſen wohl, ich kann Steinobſt nicht anders als wieder auf Steinobſt pfropfen.

Tegyen Ked, a' mit jónak gondol. Kapok-e az idén

Macht es, wie Ihr es für gut findet. — Werde ich dieſes

szép királyné - szilvákat?	Jahr grüne Mirabellen bekommen?
Ez a' gyümölcs az idén nem termett.	Sie sind nicht gerathen.
Pedig tavasszal, ugy vettem észre, szépen mutatkozott.	Ich hatte doch dieses Frühjahr bemerkt, daß sie angesetzt hatten.
Igen, de a' fagy sokat ártott neki. Itt igen szép szőrös baraszkok vannak, mellyek szemlátomást érnek. Leszakasztok egyet, mellyik legérettebb, ha kóstolni akarja Nagysád.	Ja, allein der Frost hat ihnen vielen Schaden gethan. — Hier sind Pfirsichen, die zusehends reifen; ich will Ihnen die reifste brechen, wenn Sie eine davon kosten wollen.
Lássuk; majd meghámozom. Ej be' savanyú! maghéja (magva) még lágy; héja (bőre) és béle (húsa) még zöld.	Gebt sie her, ich will sie schälen. — Ei, sie ist sauer! der Kern (Stein) ist noch weich, die Haut und das Fleisch sind grün.
Egy hét alatt mind megérik, valamint a' szilva és kajszinbaraszk is.	In Zeit von acht Tagen werden sie alle reif seyn, so wie die Pflaumen (Zwetschken) und Aprikosen.
Előre is örülök a' becsinált zöld diónak. Vigyázzon Ked, hogy idejét ne mulassza.	Ich freue mich darauf, frische, grün ausgemachte Wallnüsse zu essen; gebt Acht, daß Ihr die Zeit dazu nicht vorbeigehen lasset.
Ne tartson Nagysád; majd verek én diót, mielött még könnyen hámozni lehessen, 's mig még kopácsa zöld.	Seyen Sie unbesorgt: ich werde Ihnen Nüsse schlagen, ehe sie sich leicht schälen lassen, und während die Schale noch grün ist.
Jól teszi Ked; de legyen gondja a' zöldségekre (konyhanövényekre) is.	Ihr werdet wohl daran thun; sorgt aber auch für die Küchengewächse.

Nem feledem-el. Jőjön ide Nagysád és nézze ezt a' káposztát, ezt a' tövis- és sárga- (murok) répát, babot, ugorkát, czéklát; mint diszlenek ezek!	Ich vergesse sie nicht. Kommen Sie hirher, und sehen Sie diesen Kohl, diese Steckrüben, gelbe Rüben, Bohnen, Kukummern, rothe Rüben: wie dies alles so schön wächst!
Jó; csak dolgozzék Ked; megelégszem Keddel.	Nun, setzt Eure Arbeit fort; ich bin mit Euch zufrieden.

25. *Fakereskedővel.*

Mit einem Holzhändler.

Tüzi-fára van szükségem.	Ich habe Brennholz nöthig.
Itt van nyir- gyertyán-, és fenyőfa.	Hier ist Birken-, Tannen- und Fichtenholz.
Nem kell; ez mind puha és tövén száradt fa, melly hamar ég, pattog és nem ad meleget.	Davon mag ich keines; es ist weiches, auf dem Stamme verdorrtes Holz, das zu schnell brennt, im Feuer knistert und nicht heitzt.
Tessék hát ebből a' tölgyfából venni.	So nehmen Sie von diesem Eichenholz.
Ez igen törpe és csomós.	Es ist krüppelhaft und knorrig.
De ez a' bük kétségkivül fog tetszeni az Urnak. Igen egészséges és tiszta fa; a' legjobb fatárambam.	Dies Buchenholz wird Ihnen ohne Zweifel anständiger seyn; es ist gesundes, reines Holz, und das beste in meinem Holzmagazin.
Nem szeretem az úsztatott fát.	Ich mag kein geflößtes Holz.
Ez nem úsztatott; arról felelek.	Es ist nicht geflößt, ich stehe Ihnen dafür.
Adjon tehát az Ur két ölet. Hivassa ide (idézze elő) az ölezőt.	Geben Sie mir zwei Klafter davon. Lassen Sie den Holzmesser kommen.

Nem szükség; a' fa már meg van ölezve (mérve). — Sie haben ihn nicht nöthig: es ist schon gemessen.

Ugy tehát csak szekeresre van szükségem, ki azt haza vigye, és favágóra. — Nun, so brauche ich nur einen Kärrner, der mir es nach Hause führt, und einen Holzsäger.

Nem parancsol az Ur galylyakat is? Ezt begyújtásra szokták használni, 's arra a' száraz gally csakugyan jobb is, mint a' gyalu- (asztalos) vagy ácsforgács. — Wollen Sie nicht auch Reisbüschel? man gebraucht sie um das Feuer anzuzünden, und dazu sind sie besser als Hobel- oder Zimmerspäne.

Ez csak silány tüskefa; azonban adjon az Ur egykét száz csomót. — Das ist nur geringes Heckenholz; doch will ich einige Hundert davon nehmen.

26. *Halászatról.*

Vom Fischfange.

Ebben a' halas-tóban, ugy látszik, sok hal van; azt tartom, nem rég öntötték bele haltojást. Halásszunk egy kicsinyt. — Dieser Weiher scheint fischreich zu seyn; ich glaube, er ist noch nicht lange mit Fischbrut besetzt. Belustigen wir uns ein wenig mit fischen.

Nem bánom; de mivel akarsz halászni, a' kezeddel? itt nincs se' rudas-, se' vető-, se' nagy-háló. — Meinetwegen! Willst du aber mit der Hand fischen? wir haben weder Stangengarn, noch Wurfgarn, noch Zuggarn.

Itt van egy vessző és horog. — Hier ist eine Angelruthe und Angeln.

Jó. Keressünk étket; néhány legyet vagy férget (péld. gilisztát). — Gut! Laß uns nun Köder suchen, einige Fliegen oder Würmer.

Ugy, de azzal csak görgöcsét (kövi pontyot), fejér halakat, kőfúrót — 's más illyes apró halakat foghatunk.

Tehát mit akarsz le fogni? Czethalat, czápát?

Nem; de legalább egy rááját, félszegúszót vagy skombort, melly utóbbi fajat én igen szeretem.

Tréfálsz; hisz' ezek nem vízi-, hanem tengeri-halak. Örülj (köszönd), ha egy márnát, potykát, vagy czompót keríthetsz horogra.

Pszt! itt jön egy derék sügér! add ide hamar azt a' horgot.

Húzd; fenakadt.

Ah, ihol ni, egy orsóhal!

Az ám: béka!

Hagyjuk abba; nem szeretek egész óráig itt ülni minden szó nélkül, 's utóljára is mit se' fogni.

So können wir aber nur Grundeln, Weißfische, Schmerlen und andere kleine Fische fangen.

Was willst du denn fangen? Wallfische, Haifische?

Nein, aber doch wenigstens Rochen, Tornbütten, Makrelen, die ich sehr gern esse.

Du spaßest; dies sind ja keine Süßwasser-Fische, sondern Seefische. Sey zufrieden, wenn du etwa eine Barbe, einen Karpfen, oder eine Schleie erhaschest.

Still! da ist ein prächtiger Barsch; gib mir geschwind die Angelruthe.

Zieh! er hat angebissen.

Ah, da ist er! es ist eine Lamprete.

Du irrst dich, es ist ein Frosch.

Gehen wir fort! ich habe die Geduld nicht, eine Stunde da zu stehen, ohne ein Wort zu sprechen, um vielleicht nichts zu fangen.

27. *Kárpitossal.*

Mit einem Tapezirer.

Én az Ur' bútorait jövök nézni; nehány szobát (egy szobasort) akarok kibútoroztatni.	Ich komme um Ihre Mobilien zu besehen; ich habe eine Reihe Zimmer zu möbliren.
Mindent talál nálam az Ur, a' mire szüksége van. Drága bútorok tetszenek mahagóniból, diófából, tölgyfából; vagy csak közönségesek, festett, puha fából?	Sie finden bei mir alles was Sie brauchen. Wollen Sie kostbare Mobilien von Mahagoniholz, von Nußbaumholz, von Eichenholz, oder nur einfache, angestrichene?
Illyen is, amollyan is. Ez a' karmasin damaszttal (kamukával?) bevont terembútorozat egész?	Je nachdem. Sind diese Mobilien von karmesinrothem Damaste zu einem Saale vollständig?
Igen is: hat karszékből, tizenkét székből, két ágyszékből 's egy pamlagból (kanapéból) áll; mindenik darabhoz takaró is járul.	Ja: sie bestehen in sechs Armsesseln, zwölf Stühlen, zwey Ruhesesseln und einem Kanape; auch ist für jedes Stück ein Ueberzug dabei.
Ugy látszik, nem új.	Sie sehen nicht neu aus.
Bocsánatot kérek, épen most jő a' műhelyből. Tessék megnézni a' formát, mind a' legújabb izlés szerint készült.	Verzeihen Sie, sie kommen erst aus der Arbeit. Betrachten Sie die Form, sie ist nach dem neuesten Geschmacke.
Mutasson az Ur iróasztalokat.	Zeigen Sie mir Schreibtische.
Van nálam több igen szép. Itt van egy gyökérfából.	Ich habe sehr schöne. Hier ist einer von Maserholz, mit

aranyozott bronsz czifrázattal; itt egy másik habos mahagoniból 's fénymázas; ez itt rejtett zárú.	vergoldetem Bronze geziert, und hier ein anderer von gefleckten Mahagoniholz, gefirnißt; dieser hier hat ein geheimes Schloß.
'S most mutasson az Ur almárjomokat.	Weisen Sie mir nun Kommodschränke.
Tessék ide lépni: itt van minden féle. Amaz ott igen becses.	Belieben Sie hieher zu kommen; hier sind von allen Sorten. Dieser dort ist sehr kostbar.
De ó szabású.	Es ist aber ein altfränkisches Stück.
Itt egy másik; ez czikkelyes.	Hier ist ein anderer von eingelegtem Holze.
Utálom a' czikkelyes munkát. Mind felpattog.	Ich hasse die eingelegte Arbeit; sie wirft sich immer.
Emez talán inkább fog tetszeni; legjelesb asztalosunk' müve.	Dieser hier steht Ihnen vielleicht eher an; er ist von unserm besten Kunsttischler.
Ezt majd megnézem. Néhány asztalra is van szükségem.	Ich will ihn nachher besehen. Ich habe auch einige Tische nöthig.
Ebben is bővelkedem. Itt állanak hármas használatú asztalok, szárnyasztalok, theeasztalok 's más neműek.	Ich bin gut damit versehen. Hier sind Tische zu dreyfachem Gebrauche, Klapptische, Theetische und andere.
Főkép egy ebédlő asztalra van szükségem, tizenkét személyre 's toladék tábllákkal.	Ich muß vor allem einen Speisetisch zu zwölf Personen mit Anstößen haben.
Illy naggyal e' pillanatban nem szolgálhatok.	In diesem Augenblicke habe ich keine so große.
Itt egy szép könyvtartója van az Urnak, melly fel is van deszkázva.	Sie haben hier einen schönen Bücherschrank mit seinen Bretern.

Nem új; csak történetből jutottam hozzá; tegnap vettem egy árrverésen.	Er ist nicht neu; es ist ein zufälliger Kauf: ich habe ihn gestern in einer Versteigerung erstanden.
Majd meglátom, találok-e neki helyet szobáimban.	Ich will sehen, ob ich ihn in meiner Wohnung aufstellen kann.
Nem parancsol az Ur pohárszékeket, ék-asztalokat, asszonyi kis asztalkákat, éjasztalokat (ágyasztalokat), lámpatartókat, ágyakat, lábszönyegeket; vagy közönséges házi bútort, u. m. nád-, v. szalmaszékeket 's t. ef.?	Brauchen Sie nicht auch Glasschränke, Putztische, Frauenzimmertischchen, Nachttischchen, Leuchterstühle, Bettstellen, Fußteppiche, oder gemeines Hausgeräthe, als Rohrsessel, Strohsessel, ꝛc.?
Holnap ismét meglátogatom az Urat 's jegyzékét hozom mind annak, a' mi kelleni fog. Akkor az árr iránt is majd szóllhatunk.	Ich will morgen wieder kommen, und Ihnen eine Note bringen von allem, dessen ich benöthigt bin. Dann wollen wir von den Preisen reden.
Megalkuszunk.	Wir werden schon Handels eins werden.

28. *Kereskedésről.*

Vom Handel.

Mióta adta Kegyed magát kereskedésre, kedves barátom?	Seit wann geben Sie sich mit der Handlung ab, lieber Freund?
Nem rég óta.	Seit Kurzem.
No's hát mint mennek dolgai?	Nun, wie gehen denn die Geschäfte?

Nem épen jól. Nagy csökkenés (tespedés) van a' kereskedésben; a' kész pénz felette ritka; az adósok nem fizetnek; kiki behúzza erszényét, 's hónaponkint szinte két percentet (száztól kettőt) kell fizetni kamatúl. Ez rettenetes!	Nicht zum Besten. Es ist eine große Stockung im Handel: das baare Geld ist sehr rar, die ausstehenden Gelder gehen nicht ein, Jedermann schließt den Beutel zu, und man bezahlt bis zu zwey Procent monatliche Zinsen: das ist ungeheuer!
Most a' nagy tőkepénzesek, kik pénzt adhatnak-ki kamatra, legtöbbet nyernek.	Die reichen Kapitalisten, welche Gelder auszuleihen haben, gewinnen jetzt am meisten.
Igaz; nincs vállalat, melly ennyit hajtana.	Das ist wahr: es gibt keine Unternehmung, wobei so viel zu gewinnen wäre.
De bukásokba is keverednek gyakran 's elvesztik a' tőkét kamatostúl.	Aber oft werden sie auch in Fallimente verwickelt, und verlieren Zinsen und Kapital.
Oh, nem teszik ők ki pénzöket illy koczkára; nem kölcsönöznek pénzt zálog nélkül.	O, sie setzen sich dieser Gefahr nicht aus; sie leihen nur auf Unterpfand.
Pedig az Ur most tetemes foglalatokba ereszkedett. Az Ur csak nagyban árul, ugy-e?	Sie machen doch jetzt beträchtliche Geschäfte. Sie verkaufen nur im Großen, nicht wahr?
Nem; árulok kicsinyben is; de nincs vevő. A' beviteli (hozatali) vám 's a' sok adó szinte elnyomnak minket.	Ich verkaufe auch im Kleinen; allein der Verkauf geht schlecht. Der Eingangszoll und die vielen Abgaben drücken uns beinahe darnieder.
Kétségkivül a' csenők is sokat ártanak az Uraknak.	Gewiß, die Schleichhändler müssen Ihnen viel Schaden

De mit tegyen az ember? várni (tűrni) kell 's jobb időket reményleni.

thün. Aber was ist zu machen? man muß Geduld haben, und bessere Zeiten abwarten.

Épen ez a' jobb időkre várás buktat ma meg annyi házat.

Eben diese Erwartug glücklicher Zeiten bringt mit sich, daß heutzutage viele Handelshäuser falliren.

29. *Egy kereskedő és legénye közt.*

Zwischen einem Handelsmanne und seinem Commis.

Csak maga van Kegyed az iró-szobában?

Sie sind allein im Comtoir?

A' könyvvivő (számvivő) kiment, hogy N... el számot vessen, 's a' tárnok a' Kegyed' váltójához (bankírjához) ment, hogy tőle a' hamburgi váltó' értékét felvegye.

Der Buchhalter ist ausgegangen, um mit N... die Rechnung abzuschließen, und der Kassier ist bey Ihrem Wechsler, um den Betrag des Hamburger Wechsels in Empfang zu nehmen.

És az inas?

Und der Lehrling?

A' vámházban van, hogy nehány, a' frankfurti hajón érkezett, bált áltvegyen.

Er ist im Kaufhause, um einige Ballen, die mit dem Frankfurter Schiffe angekommen sind, zu beziehen.

Épen postanap tudnak kimenni mindnyájan, midőn legnagyobb szükségem volna rájok. Indítsa-el Kegyed nyomban ezt a' ládát üvegárukkal, a' számadást irja-be addig is a' jegyzékkönyvbe, 's irjon tíz tallért bizo-

Sie gehen alle an einem Posttage aus, wo ich ihrer am meisten benöthigt bin! Spediren Sie sogleich diese Kiste mit Glaswaaren; tragen Sie die Faktura inzwischen ins Kladdebuch, und setzen Sie zehn Thaler für Kommissionsgebühr, Einpacken

mánybér', rakbér' 's mellék költségek' fejében. Irjon egyszersmind vitellevelet. A' málhás (teherhordó) azonnal elviszi; a' rakók már várnak rá, hogy felrakják.

und Nebenkosten dazu. Schreiben Sie auch einen Frachtbrief dazu. Der Packträger wird sie sogleich abholen; die Packer warten darauf, um sie zu laden.

Nem kell-e bevarrni rakvászonba 's jegyet tenni rá, hogy lássák, hogy töredékeny áru van benne.

Muß man sie nicht in Packtuch einnähen, und ein Zeichen darauf machen, damit man sieht, daß zerbrechliche Waaren darin sind?

Igen; a' szekeres úgy sem áll jót a' törésért. Ha elvégzi Kegyed, csinálja-meg N... ur' számadását.

Ja; denn der Güterfuhrmann steht nicht für den Bruch. Wenn Sie damit fertig sind, so machen Sie Herrn N... die Rechnung.

Megvan már; ime. Lehúzván azt, a' mit ő Kegyednek küldött 's a' mit már lefizetett, még 100 tallérral marad Kegyednek adósa, 's ezt egy váltóval akarja lefizetni, melly a' kelés' napjától három hónapra lesz fizetendő.

Sie ist schon gemacht; hier ist sie. Nach Abzug dessen, was er Ihnen geliefert und auf Abschlag bezahlt hat, kommen Ihnen noch hundert Thaler zu gut, für welche er Ihnen einen Wechsel auf drey Monate dato ausstellen will.

Ez a' határidő igen hosszu; ezek készpénzköltségek, mellyeket rég kötelessége lett volna visszafizetni.

Dieser Termin ist zu lang; es sind baare Auslagen, die er mir längst hätte zurückbezahlen sollen.

Mondja, hogy sok vesztesége volt 's e' pillanatban nincs pénz kezénél.

Er sagt, er habe großen Verlust erlitten, und sey in diesem Augenblicke nicht bei Kasse.

Ezt mondja minden röst adós. Nekem egy napot sem engednek hitelezőim.

Egyébiránt a' ház jól áll 's mindig becsülettel vitte dolgait.

Volt Kegyed a' váltósegédnél, hogy azt a' Baselre szóló levelet eltukmálja (vevőt, elfogadót találjon neki).

Még nem voltam; nürnbergi szállitónknak kellett azon hordó égett-bor (pálinka) végett irnom, mellynek rendeltetését, mint mondja, nem tudja.

Avisolevelemet még akkor nem kapta; most már kezében kell lennie.

Mit irjak lüttichi levelezőnknek, ki tőkehalat és sózott-húst ajánl puskakohákért?

Azt, hogy ajánlatát nem fogadhatom-el, mert azon czikkelyekre most nincs vevő; az emberek most igen takarékosan élnek.

Mit végez Kegyed azon kalmárra nézve, ki különnemü árukat kivánt?

So sprechen alle böse Schuldner. Mir geben meine Gläubiger nicht einen Tag Frist.

Er steht übrigens gut, und hat immer seinen Geschäften Ehre gemacht.

Sind Sie bei dem Wechselcourtier gewesen, um das Briefchen auf Basel negoziren zu lassen?

Noch nicht; ich mußte unserm Spediteur zu Nürnberg wegen des Fäßchens Branntwein schreiben, von welchem, wie er meldet, er die Bestimmung nicht weiß.

Er hatte damals den Avisbrief noch nicht erhalten; jetzt muß er aber in seinen Händen seyn.

Was soll ich unserm Korrespondenten in Lüttich antworten, der Ihnen Stockfische und Pöckelfleisch gegen Flintensteine in Tausch anbietet?

Daß ich seinen Vorschlag nicht annehmen kann, indem man jetzt keine Liebhaber zu diesen Artikeln findet, da sich Jedermann im Essen einschränkt.

Was ist Ihr Entschluß in Rücksicht des Meßkrämers, der von Ihnen verschiedene Waaren verlangt?

Mondja-meg neki Kegyed, ha ísmét eljő, hogy ha kész pénzzel fizet: jó fontot kap 's öt percent jutalmat.	Sagen Sie ihm, wenn er wieder kommt, ich wolle ihm gut Gewicht und fünf Prozent Rabatt geben, wenn er baar bezahlen will.
Illy kevés jutalommal nem lesz megelégedve.	Er wird sich mit einer so kleinen Provision nicht begnügen.
Mennyire megy az, a' mit kiván?	Wie hoch beläuft sich das, was er verlangt?
Közel 1,000 tallérra.	Auf ungefähr tausend Thaler.
No jó: ha ép szélű 's teljes sulyú hollandi aranyokkal fizet, jó olcsón kap árut.	Nun, wenn er mich in geränderten, vollwichtigen, holländischen Dukaten bezahlt, so will ich ihm einen wohlfeilen Preis machen.
Olvasta az Ur N.. özvegy' körlevelét, mellyben férje' halálát jelenti.	Haben Sie das Umlaufschreiben der Wittwe N... gelesen, in welchem sie den Todesfall ihres Mannes anzeigt?
Még nem volt időm, kezembe vennem. (v. bele néznem). Folytatja? 's ugyanazon czímmel?	Ich habe noch nicht Zeit gehabt einen Blick darauf zu werfen. Fährt sie unter der nämlichen Firma fort?
Nem; eláll egészen a' kereskedéstől. N... testvérek, kik az egészet megvették, minden activ és passiv adóságot is áltvettek.	Nein, sie zieht sich von der Handlung zurück. Die Gebrüder N... haben das ganze Lager mit allen Aktiv- und Passiv-Schulden an sich gebracht.
Ugy tetszik, nekünk még van valami számolni valónk ezzel a' házzal?	Ich glaube, wir haben noch einen Rechnungsrest bei diesem Hause zu gut.
Igen is; majd elkészítem a' kivonatot; 's ha nem tetszik váltót küldeni rá-	Ja; ich will die Rechnung ausziehen, und wenn Sie nicht gerade auf sie trassiren wol-

Bayerische Staatsbibliothek München

jok, áruban is bevehetjük a' tartozást. Ők fűszerekkel, gyapjúval, festék 's más vegyes árukkal kereskednek 's elvállalnak bizományokat is, még pedig igen csekély jutalom mellett.

len, so können Sie den Betrag in Waaren nehmen: sie handeln mit Spezereiwaaren, Wolle, Materialwaaren, Krämerwaaren; sie übernehmen auch Kommissionen, und verlangen nur eine geringe Provision.

Irok nekik; talán későbben tetemesb 's mind a' két részre jutalmas dolgaink lehetnek egymással.

Ich werde ihnen schreiben; vielleicht können wir in der Folge einträglichere und für beide Theile vortheilhafte Geschäfte mit einander machen.

Még egy más dolog is adta elő magát. A' vámházi irnokoktól azt hallottam tegnap, hogy Kegyednek harmincz bál gyapotját tartóztatták-le 's foglalák-el a' vámnál, mint angol árut (Angliából jövőt).

Da ist noch eine andere Angelegenheit: ich habe gestern von den Kaufhausschreibern erfahren, daß man Ihnen am Zolle dreyßig Ballen Baumwolle angehalten und weggenommen habe, unter dem Vorwande, es wäre englische Waare.

Csalódás (tévedés); a' gyapot Görögországból jő. Megyek nyomban a' vámházi főtiszthez, nyilatkozásomat megtenni 's az eredetről szólló irományokat bemutatni.

Man irrt sich; es ist levantische Baumwolle. Ich will sogleich zu dem Vorsteher des Kaufhauses gehen, um ihm meine Deklaration zu machen, und die Ursprungsscheine vorzuweisen.

30. *Dohányról és serről.*

Vom Tabak und Bier.

Csak folytassa az Ur; dohányozzék.

Rauchen Sie nur fort.

Félek, hogy a' dohányfüst terhére lesz az Urnak.	Ich fürchte, der Tabaksrauch möchte Ihnen lästig seyn.
Söt szeretem; magam is dohányos vagyok.	Im Gegentheil, ich habe ihn gern; ich rauche selbst.
Ugy talán velem fog tartani Uraságod. Itt a' pipa, itt a' dohány.	Da werden Sie mir vielleicht Gesellschaft leisten; hier ist eine Pfeife und Tabak.
Örömest elfogadom. Az Urnak ebben pompás egy tajtékpipája van; födele (kupakja) igen csínos.	Ich nehme es mit Vergnügen an. — Sie haben da einen prächtigen meerschaumenen Pfeifenkopf; er ist sehr hübsch beschlagen.
Masszája (tömege) elég jó, de ezüstözete (ékitménye) szebb is lehetne.	Die Masse ist ziemlich gut, aber das Beschläge könnte schöner seyn.
Melly szép pipaszár!	Welch schönes Pfeifenrohr!
Talán jobban szeret az Ur cserép pipát?	Vielleicht ist Ihnen eine köllnische (irdene) Pfeife lieber?
Bocsánat; én e' mellett maradok. Mingyárt meg is töltöm.	Verzeihen Sie, ich werde mich dieser hier bedienen; ich will sie stopfen.
Itt a' dohány, 's itt a' viasz gyertya és papiros, gyujtani.	Hier ist der Tabak, und da ist ein Wachsstock nebst Fidibus zum anzünden.
Ez a' dohány igen jó, igen könnyü (gyönge).	Dieser Tabak ist sehr gut, er ist leicht.
Igazi varínász; egy neme a' knaszternek.	Es ist Varinas, eine Art Knaster.
Itt nem igen kap az ember jó félét. Az első és második fajú igen drága; a' harmadik fajú (féle) olcsó ugyan, de kellemetlen szaga van 's bántja	Man bekommt hier zu Lande keinen guten: die erste und zweite Sorte sind zu theuer; die dritte Sorte ist wohlfeil, hat aber einen unangenehmen Geruch und kraẞt im

a' torkot. Itt rendszerint magyar dohányt szinak, különösen vihnyédit.	Halſe. Man raucht hier gewöhnlich ungriſchen Tabak, beſonders Lettinger.
Nem tetszik egy pohár sör, frisitőül?	Wollen Sie ſich nicht mit einem Glas Bier erfriſchen?
Szivesen veszem. Dohányzás közben inni kell; a' pipa szárasztja a' mellet, 's én sokat pökök.	Recht gerne; denn beym Rauchen muß man trinken; der Tabak trocknet die Bruſt aus, und ich muß viel ausſpeien.
A' fejér vagy fekete (barna) sört tartja az Ur jobbnak?	Ziehen Sie das braune Bier dem weißen vor?
Én egyiket szintúgy szeretem, mint a' másikat. A' barna, mint mondják, egészségesebb.	Ich trinke eins ſo gern als das andere. Man ſagt, das braune ſey geſünder.
Habbal szereti az Ur?	Haben Sie gern, daß es ſchäumt?
Mondják, hogy a' hab puffaszt.	Man ſagt, der Schaum verurſache Blähungen.
Kóstolja az Ur ezt. No's hogy' tetszik? Álló-sör!	Nun, ſo koſten Sie dieſes. — Was halten Sie davon? Es iſt Lagerbier.
Igen jó, de egy kicsinyt erős.	Es iſt vortrefflich, aber etwas ſtark.
Régóta nincs panasz az erős sör ellen. A' serfőző urak félnek, hogy ha a' sörivók igen felhevülnének, ez csak vitára 's verekedésekre adna okot, 's a' vendégek a' takarodót is könnyen elmulasztanák.	Ueber die Stärke des Biers hat man ſich ſchon lange nicht mehr zu beklagen. Die Herren Bierbrauer fürchten, daß, wenn die Gemüther zu ſehr erhitzt würden, es nur zu viel Zank und Schlägereien gäbe, und die Gäſte dabei vergäßen, ſich nach der Feyerabend-Glocke zu richten.

Ez nem rosz gondolat. — Hogy' lehet a' sert sokáig eltartani (jó izben t. i.)? Nekem volt a' pinczémben kő korsókban, de megeczetesedett.	Dies ist nicht übel gedacht! — Wie macht man es, um das Bier immer gut zu erhalten? Ich habe welches in steinernen Krügen in meinem Keller, allein es ist sauer geworden.
Mielött az ember lehúzná, a' palaczkokat jól ki kell mosni (öblögetni) sréttel, 's csupán új dugaszokat használni. Nyárban én öt napig hagyom a' palaczkokat homokban, aztán kiveszem 's egymástól széllyel rakom. — De az Ur' pipája mint látom kialudt; rá tetszik gyújtani?	Man muß, ehe man es abzieht, die Flaschen wohl mit Schrot ausspülen, und lauter neue Pfröpfe gebrauchen. Im Sommer lasse ich sie fünf Tage im Sande liegen; dann nehme ich sie heraus, und stelle sie auseinander. — Ich sehe daß Ihre Pfeife ausgegangen ist; wollen Sie sie wieder anzünden?
Nem; már eleget dohányoztam. A' pipa meg, árt az embernek, ha nem szokott hozzá.	Nein, ich habe genug geraucht; der Tabak macht einem übel, wenn man ihn nicht gewohnt ist.
Nyissuk-ki egy kicsinyt az ablakot, hagyd menjenki a' füst.	Wir wollen das Fenster ein wenig aufmachen, um den Qualm zu vertreiben.

31. *A' vivoskolában.*

Auf dem Fechtboden.

Akar az Ur ví-leczkét venni?	Wollen Sie Ihre Lektion im Fechten nehmen?
Kész vagyok rá; csak keztyűmet veszem és alakomat.	Ich bin ganz dazu bereit. Ich will meine Fechtschuhe und meine Drahtmaske nehmen.

Én pedig mellényemet. Szurásra akar az Ur vivni, vagy vágásra?

Szurásra.

Itt vannak a' szurdancsok. Csak színre vivjunk?

Nem; vivjunk testre.

Jó. Álljon-ki az Ur (vegyen állást).

Jól állok igy?

Ökle igen magas. Fordúljon az Ur kijebb; dőljön bal csipejére 's hajtsa-meg térdét. Tegye vasát negyedbe.—Vessen cselt. —Döfjön. —Emelje-fel kezét; nyujtsa-ki karját 's feszítse-ki baltérdét. Nyúljék-ki jól az Ur.

Megütöttem az Urat?

Nem; nem jól ütött az Ur. Támadjon-meg az Ur még egyszer.—Csupán az ökölnek szabad mozogni 's csak kis körben. — Lessen az Ur rést v. nyilást.

Nagyon szorít az Ur.

Und ich meinen Brustlatz. — Wollen Sie auf den Stoß oder auf den Hieb fechten?

Auf den Stoß.

Hier sind Rappiere. Wollen Sie bloß gegen die Wand ziehen?

Lassen Sie uns fechten.

Wohlan! Nehmen Sie die Stellung.

Stehe ich so recht?

Ihre Faust liegt zu hoch gegen die Spitze der Klinge. Halten Sie den Körper mehr seitwärts. Stützen Sie sich wohl auf die linke Hüfte, und biegen Sie das Knie. Belegen Sie die Klinge in Quart. —Machen Sie eine Finte. — Stoßen Sie auf mich los; heben Sie die Hand empor; strecken Sie den Arm und die Kniekehle. Fallen Sie stark aus.

Habe ich Sie berührt?

Nein, Sie haben Ihren Stoß nicht recht angebracht. Los zu noch einmal! Sie müssen die Bewegung bloß mit dem Faustgelenke machen und einen kleinen Raum beschreiben. Suchen Sie eine Blöße zu erhalten.

Sie gehen mir zu sehr auf den Leib.

Miért nem lép az Ur vissza. Ne hadarásszon (ne csapkodjon); az nem ér semmit. Ha vasamat csavarja az Ur, alá bukom, 's megbököm az Urat. Üssön-el az Ur tertzben (harmadban v. háromban) 's szurjon-rá mingyárt másodban.	Warum treten Sie nicht zurück. — Fuchteln Sie nicht, es taugt nichts. Wenn Sie mir die Klinge winden, so falle ich unterwärts ab, und bringe Ihnen einen Stoß bey. Pariren Sie Terz! — Gut! stoßen Sie sekund nach.
Csaknem vasába szaladtam az Urnak.	Ich wäre Ihnen beinahe ins Eisen gelaufen.
Mert igen elő hajlott az Ur. Nosza védje magát Kegyed.	Weil Sie den Körper zu sehr vorwärts hängen. Fassen Sie Muth und vertheidigen Sie sich!
Jajjaj! be' kemény döfést kaptam oldalba. Lefegyverzett az Ur. Elég.	Au weh! ich habe einen fürchterlichen Rippenstoß bekommen. Sie haben mich entwaffnet. Ich habe genug.
Éj, be' érzékeny az Ur. A' jó vivó, ha agyon szurják, sem nyikkan.	Ei, wie sind Sie so weichlich! ein guter Raufer soll sich erstechen lassen, ohne einen Laut von sich zu geben.

32. *A' házi-gazdaságról.*

Ueber das Hauswesen.

Te ma igen későn jösz haza, leányom, hol voltál olly soká?	Du kommst ziemlich spät nach Hause; wo warst du so lange?
A' varróné, hihez édes Anyám küldött, egész mostanig tartóztatott; a' gyolcs fejérruhát nem jegyzette még meg.	Die Nähterin, zu welcher Sie mich schickten, hat mich bis jetzt aufgehalten; sie hatte die feine Wäsche noch nicht gezeichnet.

Inkább hiszem, hogy csevegtél az úton.	Ich sollte eher glauben, daß du unterwegs geplaudert hast.
Oh, én nem szoktam csevegni. Jövet szappanyt és keményítőt vettem a' mosáshoz.	O, ich bin keine Plaudertasche! Ich habe im Rückwege Seife und Stärke zum Waschen gekauft.
Vidd-le ezt a' szennyest a' mosó-konyhába, hagyd tegyék a' teknőbe, 's mondd-meg a' mosónénak, áztassa-be jól; vidd-le nekik ezt a' szapuruhát is, mellyen majd a' lúgot áltereszik.	Trage diese schwarze Wäsche in die Waschküche, damit sie in die Bütte gethan werde; und sage den Wäscherinnen, sie sollen sie gut einweichen: bring ihnen auch dies Ascher-tuch, sie haben es znm Ab-ziehen der Lauge nöthig.
Megyek.	Ich gehe.
Aztán az ing- és mellfodrokat, mellyeket már beszappanyoztál, vasalhatod-ki, hajtogathatod 's redőzheted össze. Hát ezt a' vastag ruhát, ezeket az abroszokat, asztalkendőket 's konyharuhákat összehajtottad 's megolvastad már?	Du kannst hernach die Hand-krausen und Busenstreifen, die du eingeseift hast, bü-geln, legen und fälteln. — Hast du diese grobe Wäsche, diese Tischtücher, Handtü-cher und Küchenschürzen zu-sammengelegt und abgezählt?
Meg; mind megvan.	Ja, Mama, sie sind alle da.
Itt van bátyádnak egy nyakkendője, ezen igazítani kell. Hol vannak harisnyái?	Hier ist eine Halsbinde von deinem Bruder, die aus-gebessert werden muß. Wo sind seine Strümpfe?
A' foltozónéhoz vittem; magam nem értem kifoltozásokra.	Ich habe Sie der Strumpf-flickerinn gegeben; ich hatte nicht Zeit sie selbst zu flicken.
Ezt az inget meg' végezd-el; a' dereka már ki van	Mache nun dies Hemd vollends fertig: der Unterstock ist

szabva, csak az ujjakat kell rá varrnod.

schon geschnitten, du darfst nur die Aermel annähen.

A' gyűszüm elveszett, 's csak egyetlenegy tűm sincs tűtartómban. Ennek itt ollyan kicsiny a' füle, hogy ezt a' fonalat nem húzhatom bele.

Ich habe meinen Fingerhut verloren, und habe nicht eine einzige gute Nadel in meinem Büchschen Diese da haben ein so kleines Oehrchen, daß ich diesen Zwirn nicht einfädeln kann.

Hát köss; hol a' kötésed?

Nun, so stricke; wo hast du deine Strickarbeit hingethan?

A' zacskómban; de három sodrú (rétű) gyapotfonalam egy csomó sincs többé.

Sie ist in meinem Arbeitsbeutel; allein ich habe keinen einzigen Strang dreidrähtige Baumwolle mehr.

Ime egy egész gombolyag.

Hier ist ja ein ganzer Knäuel.

Ma igen sötét van Anyám, leejteném a' hurkokat.

Es ist heute zu finster, ich würde Maschen fallen lassen.

Jó; hát ülj a' guzsalyhoz (rokkához) és fonj. Vagy motóláld-le ezt a' font selymet ezekre a' csövekre; ne' a' motóla.

So setze dich dann ans Rädchen und spinne; oder winde diese gezwirnte Seide auf diese Spulen ab: hier ist der Haspel.

Fáj az ujjam.

Der Finger thut mir weh.

Nem igaz, túnya vagy. Soha se' lesz belőled jó gazdasszony.

Es ist nicht wahr. Du bist eine faule Dirne; du wirst nie eine gute Haushälterin werden.

33. *Asszonyi szépségről.*

Von der Schönheit eines Frauenzimmers.

Te sohajtasz, barátom; mi lelt?

Du seufzest, Freund; ei, was fehlt dir denn?

Semmi.

Nichts.

Búd van?	Hast du Verdruß?
Nincs.	Nein.
Beteg vagy? (Bajod van?)	Bist du krank?
Épen nem.	Noch viel weniger.
Valami történik veled, a' mit én nem értek. Nehány nap óta sem eszel, sem iszol.	Es geht etwas Ungewöhnliches mit dir vor. Du issest nicht mehr seit einigen Tagen; du schläfst nicht mehr.
Oda étvágyam; oda nyúgodalmam!	Ich habe den Appetit und die Ruhe verloren.
Szegény fiú! te tehát szerelmes vagy.	Armer Junge! du bist also verliebt!
A' legszerencsétlenebb ember vagyok a' világon. Szeretek, imádok egy ifju szépséget.	Ach, ich bin der unglücklichste Mensch von der Welt! ich liebe, ich bete eine junge Schöne an.
'S nem szerettetel? ('S ő nem viszonozza?)	Und du wirst nicht wieder geliebt?
Nem; 's ez az, a' mi kétségbe ejt. Igaz, hogy még csak egyszer láttam ablakomból.	Nein; das ist es eben, was mich zur Verzweiflung bringt. Ich habe sie zwar nur ein einzigesmal von meinem Fenster aus gesehen.
'S ki lehet a' büvösné, ki illy hirtelen 's heves lángot tuda gerjeszteni szivedben?	Wer ist denn die Zauberin, die eine so plötzliche und heftige Leidenschaft in dir erweckte?
Egy asszony, barátom; — nem, nem asszony; — egy angyal, egy istenség.	Ein Weib, mein Freund; — nein, nicht ein Weib — ein Engel, eine Gottheit ist es!
Maga Venus szállott-e le Olympból, hogy neked megjelenjék?	Sollte Venus vom Olymp gestiegen seyn, um vor deinen Augen zu erscheinen?
A' természet soha sem alkotott valami remekeb-	Die Natur hat nie etwas Vollkommeneres hervorgebracht.

bet. A' három kegyszűz mindössze sem bir annyi szépséggel. Képzelj magadnak egy szőke hölgyet, mellynek színe rózsákkal és liliomokkal vetélkedik; két nagy, bágyadó (epedő) kék szemet; hosszu, arany hajfürtöket, mellyek alabástromfejér kebelre omlanak; szóval képzelj hölgyet, millyeknek a' hurikat festik Mahomet' paradicsomában.	Die drei Grazien zusammen haben nicht mehr Reize. — Stelle dir eine Blonde vor, deren Farbe den Lilien und Rosen gleicht; zwei große blaue und schmachtende Augen; ein langes goldenes Haar, das auf einem alabasternen Busen schwebt: wie man die Mädchen in Mahomets Paradiese beschreibt.
Kiváncsivá tészesz.	Du erregst meine Neugierde.
Bár mennyit mondanék feőle, alabb maradnék a' valóságnál. Ezt a' sugár, deli növést látni kell, látni e' puha, kerekded formákat, e' picziny lábat 's e' könnyű, nemes járást!..	Alles, was ich dir davon sagen könnte, wäre noch unter der Wirklichkeit. Man muß den schlanken Wuchs sehen, diese runden und weichen Formen, den niedlich kleinen Fuß, den edeln und leichten Gang...
Valóban sok tökély.	Das sind viele Vollkommenheiten!
Valamennyi egyesülve van benne. Egész vagyonomat od' adnám egyetlen pillanatáért. Az ő lábainál akarok meghalni.	Sie sind alle in ihr vereint. Ich würde mein Vermögen für einen einzigen ihrer Blicke geben. Ich will zu ihren Füßen sterben.
Mint lángolsz barátom! — A' szerelem vak, 's gyakran...	Wie deine Flamme auflodert, Freund! die Liebe ist blind, und oft....

Érzéktelen (szívtelen) ember! minek nevezed le tehát ezt a' mennyei érzelmet, ezt a' sympathiát (össz'-érzést) két lélek között, ezt a' kimagyarázhatlan valamit, melly egyiket a' másikhoz vonza?	Unempfindlicher! wie nennst du denn dieses göttliche Gefühl, diese Sympathie der Seelen, dieses unbeschreibliche Unbekannte, das einen zum andern anzieht?
Én ezt — bolondságnak nevezem.	Ich nenne es Thorheit.
Melly káromlás!	Welche Lästerung!
Én e' kis, hamis istennek szemkötőjét leveszem 's kisegítelek a' bűvőlet alól. Jer velem, látni a' kegyetlent; én őt ismerem.	Ich will dem kleinen schelmischen Cupido die Binde abnehmen, und dir von deiner Bezauberung helfen. — Komme mit mir, deine Unmenschliche zu sehen; ich kenne sie.
Ismered?	Du kennst Sie?
Igen, jobban mint te. Bemutatlak nála; akkor meg fogod látni bűvölő (bájoló) kecseit. Ez a' szép haj, ez a' bájoló liliomarcz, a' gyémánt fogak, ajkainak korall (bibor) pirossága...	Ja, besser als du. Ich will dich bei ihr einführen. Du sollst den Zauber ihrer Reitze sehen. — Dieses schöne Haar, die bewundernswürdige Gesichtsfarbe, die elfenbeinernen Zähne, die Korallenfarbe ihrer Lippen....
No's?	Nun?...
Mind ezt öltöző-asztalkáján fogod találni.	Alles dies sollst du auf ihrem Putztische sehen.

34. *Könyvnyomtatóval.*

Mit einem Buchdrucker.

Kéziratot hozok itt az Urnak, mellyet ki akarnék nyomtattatni.

Ich bringe Ihnen hier ein Manuscript, das ich möchte drucken lassen.

Lássuk, mi. Tudósitás? körlevel? hiradás? vagy könyv? (tudományos munka). Én mindent elfogadok, nagy és apró munkát; csak személygyalázó 's gúnyiratokat (pasquilleket) nem.

Lassen Sie sehen was es ist. Ist es eine Ankündigung, ein Umlaufschreiben, ein Anschlagzettel, oder ein Buch? Ich übernehme alles, Werke und Accidenzien, ausgenommen Schmähschriften und Pasquillen.

Ime. Ez egy menyegzői versezet egyik barátom' egybekelésére.

Hier ist es. Es ist ein Hochzeitgedicht auf die Verbindung eines meiner Freunde.

Milly rétben parancsolja az Ur? iv–, nyolczad–, tizenkettedrétben?

In welchem Formate soll es gedruckt werden? in Folio, in Oktav oder in Duodez?

Negyedrétben. Hány ivet gondol az Ur hogy tenni fog?

In Quart. Wie viel Bogen glauben Sie, daß es geben wird?

Az a' betűtől függ, mellyet az Ur választ. Közép (t. i. nagyságú) betűkkel 's közölve két ivet, garmonddal pedig 's közetlenűl csak egy ivet fog tenni.

Das hängt von der Schrift ab, die Sie dazu wählen. Mit Mittelschrift, durchschossen, kann es zwei, und mit Garmond, undurchschossen, als welches weniger auslauft, nur einen Bogen geben.

Ezt én az Ur' izlésére bizom, 's csak azt jegyzem-meg, hogy az első lapon minden sornak kezdetbetűje nagyobb le-

Ich überlasse dieses Ihrem Geschmacke. Nur bemerke ich Ihnen, daß die Anfangsbuchstaben jeder Zeile auf der ersten Seite mit Ver-

gyen, minthogy ezek a' házas pár' nevének anagrammját képzik. A' többi betük aprók legyenek, az aláhuzott szók pedig schwabachi betűkkel szedessenek.	salien müssen gedruckt werden, weil sie das Anagramm der Namen des Ehepaars bilden. Die übrigen sollen mit kleinen Buchstaben, und die unterstrichenen Wörter mit Schwabacher gesetzt werden.
Hány példányban legyen a' kiadás?	Wie stark soll die Auflage seyn?
Négyszáz példány, azt tartom, elég lesz.	Vierhundert Abdrücke, denke ich, werden hinreichen.
Nyomasson az Ur inkább öt százat, a' szedés' és lenyomat' árra ugyanaz.	Lassen Sie lieber fünfhundert drucken. Der Preis von Satz und Druck ist der nämliche.
Legyen ugy. Egy pár koncz papirossal nem gondolok.	Nun gut: es kommt auf ein paar Buch Papier mehr oder weniger nicht an.
Milly nemü papirost parancsol az Ur? fél-enyvezettet vagy enyvezetlent? Ez a' kékes itt igen erős és nem drága.	Was für eine Sorte Papier soll ich dazu nehmen? halbgeleimtes oder ungeleimtes? Hier ist bläuliches, das stark und nicht theuer ist.
Vegyen az Ur a' legfinomabb (legszebb) postapapirosból; én nem kimélem a' költséget.	Nehmen Sie vom feinsten Postpapier; ich scheue die Kosten nicht.
Igen jól van. Factorom majd áltveszi az igazitást (correcturát), hanemha maga akarná Kegyed a' mutatványokat áltnézni.	Sehr wohl. Mein Faktor wird die Korrektur besorgen; es seye denn, Sie wollten den Probebogen selbst durchlesen.
Ezt én ő rá hagyom; de ügyeljen, hogy nyomtatási hibák ne csússzanak	Ich will ihm diese Sorge überlassen; allein er soll sich in Acht nehmen, daß sich keine

a' munkába. Megkaphatom holnap?

Druckfehler einschleichen. Kann ich es morgen abholen lassen?

Én nyomban általom a' kéziratot a' szedőnek; de nyomtatványt csak holnap után kaphat az Ur, mivel idő telik bele, mig a' papirost megáztatják 's mig az ált ázik.

Ich werde sogleich das Manuscript dem Setzer übergeben; aber Sie können es erst übermorgen bekommen, indem einige Zeit erfordert wird, bis das Papier gefeuchtet und durchstanden ist.

Jól van; legyen tehát gondja az Urnak, hogy a' nyomtatás jól és csinosan essék.

So machen Sie nur, daß der Druck mit allem Fleiße besorgt und schön sey.

Meg lesz elégedve az Ur. Fő gondom mindig, becsületet szereznem sajtóimnak (műhelyemnek)

Sie werden zufrieden seyn. Ich suche immer meiner Druckerey Ehre zu machen.

35. *Egy fiatal asszonyság 's orvosa közt.*

Zwischen einer jungen Dame und ihrem Arzte.

Hivatott Nagysád: nem jól érzi magát?

Sie haben mich rufen lassen, Madam. Sind Sie umpaß?

Nehány nap óta roszúl érzem magam'. Rettentő főfájásom van; vérem mind a' fejembe tolúl; egész testem bágyadt.

Seit einigen Tagen ist mir nicht wohl. Ich habe ein schreckliches Kopfweh, das Blut steigt mir zu Kopfe; ich spüre eine Mattigkeit in allen meinen Gliedern.

Lássuk üterét. Erősen ver. Egy kis láza van Nagyságodnak.

Lassen Sie mich Ihren Puls fühlen. — Er schlägt stark; Sie haben etwas Fieber.

Ollykor a' hányás erőltet. Gyakor bőfögéseim vannak.

Zuweilen befällt mich eine Neigung zum Erbrechen: ich habe öfters Aufstoßen.

Nem érez néha vesefájdalmakat?	Haben Sie nicht auch Lendenschmerzen?
Ugy van; eltalálta az Ur. Beteg vagyok én, ugy-e Doctor Ur?	Ja, Sie haben es errathen. Ich bin wohl sehr krank, nicht wahr?
Rég óta nem vágatott eret Nagysád?	Haben Sie schon lange nicht zu Ader gelassen?
Két hónapja lesz, hogy a' seborvos (sebész) két kis szilke vért eresztett ereimből.	Es sind kaum zwei Monate, daß mir der Wundarzt zwei Schälchen Blut abgelassen hat.
Ezen esetben hajtó-szert kell bevenni Nagyságodnak.	In diesem Falle müssen Sie purgiren.
Micsoda hajtó-szert rendel az Ur? Nem vehetek mást, csak labdacsokat (pilulákat).	Was für ein Abführungsmittel verordnen Sie mir? Ich kann nur Pillen nehmen.
Azok itt nem használhatók. Recipét fogok irni, mellyet Nagysád a' gyógyszertárba (patikába) küld.	Bei diesen Umständen taugen sie nichts. Ich will Ihnen ein Rezept verschreiben, das Sie in die Apotheke schicken müssen.
Csak arra kérem az Urat, hogy az orvosság keserű ne legyen, 's ne jöjön bele se manna, se rabarbara, se szennalevél, mert ezeket nem szenvedhetem.	Daß nur die Arznei nicht bitter ist, darum bitte ich Sie; auch darf weder Manna, noch Rhabarber, noch Senesblätter darunter seyn: denn gegen diese Medikamente habe ich einen Abscheu.
Ne féljen semmit Nagysád: csupán hűtő ital lesz, fű-főzet, édes-gyökérlévvel.	Lassen Sie sich nicht bange seyn; es wird bloß ein Kühltrank seyn, ein Kräutertrank mit Süßholzsaft versüßt.
Már azt szeretem.	Das lasse ich mir gefallen!

Kevés erősitőt is teszek hozzá. Van-e étvágya?	Auch werde ich etwas Stärkendes beifügen. Haben Sie Appetit?
Kevés.	Nicht viel.
Mutassa nyelvét. Kevéssé mocskos. Estére ne egyék Nagysád egyebet egy tömött (hízott) csibénél, 's lefekvés elött vegyen egy klisztirt. Egyébiránt nem szükség értrendet tartani.	Weisen Sie mir Ihre Zunge. —Sie ist ein wenig unrein. Essen Sie heute Abends ein fettes Hühnchen, und nehmen Sie vor Schlafengehen ein Klystier. Uebrigens will ich Ihnen keine Diät vorschreiben.
Reménylhetem-e, hogy hamar felgyógyulok?	Geben Sie mir Hoffnung zu baldiger Genesung?
Bizonyossá teszem Nagyságodat, hogy hét hónap alatt tökéletesen helyre áll (t. i. egészsége.)	Sie werden vollkommen wiederhergestellt seyn, ehe sieben Monathe vergehen: ich stehe Ihnen dafür.

36. *Ostábla-, piquet-* *) *és billardjáték közben.*

Bei'm Damen-, Piquet- und Billardspiel.

Tetszik az Urnak időtöltésül egy partí tric-trac-ot játszani?	Wollen Sie zum Zeitvertreib eine Partie im Bret spielen?
Inkább ostáblázzunk.	Wir wollen lieber Dame ziehen.
Itt az ostábla. Rakjuk-fel a' köveket.	Hier ist das Damenbret. Setzen wir die Steine.
Fejér vagy fekete kő tetszik?	Nehmen Sie die weißen oder die schwarzen?
Mindegy.	Es ist mir einerlei.

*) Ezt piké, vagy piketnek mondhatjuk, 's az szerint vagy pikézünk vagy piketezünk.

Én ezt ütöm.	Ich schlage diesen da.
Én ezt fúvom (kifúvom).	Ich blase diesen hier.
Nem baj; nekem még is hamarabb lesz királyom.	Es gilt gleich, ich werde vor Ihnen in die Dame kommen.
Nem; nekem van előbb. Tegye-fel az Ur.	Nein, ich bin zuerst darin. Damen Sie auf!
Én is királyra megyek (bemegyek).	Ich ziehe auch in die Dame.
Nekem két királyom van.	Ich habe zwei Damen.
Valóban én már tovább nem húzhatok, a' nélkül hogy többet üssön az Ur egyszerre. Elvesztettem. Piquetezzünk; talán ebben nyerhetek valamit az Urtól.	Ich kann wirklich nicht weiter ziehen, ohne daß Sie mehrere Steine zumal schlagen. Ich habe verloren.— Wir wollen nun Piquet spielen, und sehen, ob ich Ihnen nichts abgewinnen kann.
Mennyibe játszuk szemét?	Wie hoch wollen wir den Fisch spielen?
Játszuk tiz krajczárba, ha tetszik, ngy hogy minden csont egy krajczár legyen.	Zu zehn Kreuzer, wenn Sie wollen, so daß jede Marke einen Kreuzer gilt.
Nem bánom; lássuk, ki oszt. Húzzon az Ur.	Gut: lassen Sie sehen, wer gibt. Ziehen Sie eine Karte.
Én osztok; enyém a' nagyobb. Az Ur az első; emeljen.	Ich gebe; ich habe die höchste. Sie haben die Vorhand. Heben Sie ab.
Keverve van már?	Sind sie gemischt?
Keverve.	Ja.
El van osztva. Nekem egy kártyával több van.	Die Karte ist vergeben; ich habe eine Karte zu viel.
Ujra osztok. Itt a' talon. Felveszi az Ur mind az ötöt?	Ich will sie noch einmal geben. — Hier ist der Stock. Nehmen Sie alle fünfe?

Csak hármat veszek. Roszúl vetettem-el (tettem-le); semmi jót sem kaptam helyette.	Ich will nur drei nehmen. — Ich habe unrecht weggeworfen, und nichts Gutes dafür bekommen.
Mije van az Urnak?	Geben Sie Ihr Spiel an.
Öt szin (öt kártya egy szinből).	Fünf Karten.
Jó.	Sie sind gut.
Négyes carreau-ban.	Eine Quart in Eckstein.
Millyen?	Wie stark?
Major (ásztól). — Négy ász.	Sie ist major. — Vierzehn Aß.
Patvart! bizony még kilenczvenest csinál az Ur.	Zum Henker! Sie werden einen Neunziger machen.
Lehetetlen; legfölebb hatvanast.	Es ist nicht möglich; höchstens einen Sechziger.
Én szerencsétlen vagyok e' játékban, Merő kis kártyáim vaunak 's csak egy figurám. Az Urnak igen jó kártyája lehet.	Ich habe Unglück in diesem Spiele; ich habe bloß niedrige Karten, und nur ein einziges Bild. Sie müssen ein gutes Spiel haben.
Öt kártya 's a' négyes, az kilencz; négy ász: huszonhárom; kiadom a' négyest: ez 27; a' carreau kilenczest: 28; coeur ászt: 29; pique ászt: 30, tehát 60.	Ich zähle; fünf Karten, und meine Quart: 9; — vierzehn Aß: 23; — ich spiele aus meine Quart: 27; — den Ecksteinneuner: 28; — das Herzaß: 29; — das Pikaß: 30 = 60.
Oh, én matsot kaptam. Az Ur ütötte mind 's megnyerte az egész játékot. Ma igen rosz napom van (nincs semmi szerencsém).	Oh, ich bin matsch; Sie haben den Rummel und Alles. Ich bin heute nicht glücklich.
Vissza kapom billardon a' kölcsönt?	Wollen Sie Ihre Gegenpartie auf dem Billiard machen?

Örömest, de én igen roszúl játszom (rosz játékos vagyok).	Recht gern; ich bin aber ein schlechter Spieler.
Nem játszunk nagyba. Játszunk a' billardpénzbe (partípénzbe), ha tetszik. Vegyen az Ur botot. Legény, tedd-ki a' vöröset.	Wir wollen nicht hoch spielen; spielen wir bloß um das Partiegeld, wenn Sie wollen. Nehmen Sie einen Billiardstock. Markirer, setz' Er den rothen Ball.
Én a' fokával (nyelével) játszom, nem a' hegyével. Mit ad az Ur előre?	Ich spiele nicht mit der Spitze, sondern mit dem Kolben. Wieviel geben Sie mir vor?
Semmit. Játszuk az első partít egyenlőn, hagyd lássuk, ki erősebb.	Nichts. Wir wollen die erste Partie spielen, ohne daß einer dem andern etwas vorgibt, um zu sehen wer der Stärkere ist.
Tegye-ki az Ur labdáját. (Adjon acquit, akit).	Setzen Sie aus.
Eh, karczot adtam.	Oh weh! ich habe einen Kicks gemacht.
Kezdje ujra az Ur.	Fangen Sie wieder an.
Hah, bizony majd elvesztettem magam'; labdám épen a' lyuk előtt állott-meg; ez elveszett.	Oh! ich hätte mich beinahe verlaufen; mein Ball ist vor dem Loche stehen geblieben; ich habe ihn geliefert.
Ezt nehéz megcsinálni; hátulról kell vennem. Elhibáztam.	Er ist schwer zu machen; ich muß ihn von hinten nehmen. — Ich habe ihn verfehlt.
Igen, de én meg' a' szél alá szorultam. Ezt igen vastagon (középen) vettem; de még is az Urét megérte. Karamboláztam. Szerencselökés.	Ja, aber nun bin ich unter dem Bande kollirt. — Ich habe ihn zu voll genommen; er hat aber den Ihrigen gestreift: ich habe karambolirt. Es ist ein Glücksstoß.

Kettő és semmi. — Én most az Ur' labdáját ebbe a' lyukba (szögbe) ütöm. Ben van, (megvan), de az enyim is bement; ütést kapott.	Dies zählt zwei auf nichts. — Ich will nun Ihren Ball in diese Ecke zu machen suchen. — Er ist darin, aber der meinige auch; er hat einen Widerstoß bekommen.
Ez négyet olvas (számít). De ím', itt egy társaság verősdit (à la guerre) akar játszani; hagyjuk abba partínkat; az Ur a' nyertes.	Dieser Stoß zählt vier. — Doch hier ist eine Gesellschaft die à la guerre spielen möchte; lassen wir unsere Partie, ich gebe sie gewonnen.

37. *Katonaságról.*

Vom Soldatenstande.

Jó napot bajtárs, mint vagy? be' rég óta nem láttuk egymást.	Guten Tag, Kamerad, wie gehts? wir haben uns schon lange nicht gesehen.
Igen jól vagyok. Utolsó találkozásunk óta én meszsze földet bejártam.	Es geht mir vortrefflich. Ich habe seit unserer letzten Zusammenkunft einen weiten Weg gemacht.
Formaruhád, granátossüveged, vállrojtod 's bajuszod olly hajnokképet adnak neked, melly megrettenti az ellenséget. Mi vagy?	Deine Uniform, deine Grenadiermütze, deine Achselbänder und dein Schnurbart geben dir ein kriegerisches Ansehen, das den Feind zittern machen muß. Was hast du für einen Grad?
Hát nem látod sinóromról, hogy strázsamester vagyok? Rövid időn alhadnagyságot reménylek.	Siehst du nicht an meinen Schnüren, daß ich Feldwebel bin? ich hoffe bald Unterlieutenant zu werden.

Hány táborozáson voltál te már? (hányszor voltál háborúban?)

Wieviel Feldzüge hast du mitgemacht?

Minden ütközeten 's csatán jelen voltam Olaszországban, és sebeim mutatják, hogy nem voltam a' kalózok közt.

Ich war bei allen Schlachten und Gefechten in Italien, und meine Wunden bezeugen, daß ich kein Nachzügler gewesen bin.

Nem estél soha fogságba?

Bist du nie zum Gefangenen gemacht worden?

Egy izben közel voltam hozzá. Egy része az elősseregnek kin táborzott, 's én szélső őrnek valék kitéve, a' mint egyszerre egy ellenséges lövész száguldó őrcsapat megtámad 's leszegzett puskakéssel (bajonettel) szorít, hogy tegyem-le a' fegyvert. Elnyomott volna a' sokaság; de én védtem magam' a' mint csak lehetett, 's már két embert terítettem földre, midőn segedelmem érkezett. A' lovasőrség tudtára adá a' főőrhelynek, mi történt, 's én szerencsésen megszabadúltam.

Einmal lief ich Gefahr es zu werden. Ein Theil des Vortrabs war auf der Nachtwache, und ich als verlorne Schildwache ausgestellt; plötzlich überfiel mich eine feindliche Streifwache von Scharfschützen, und wollte mich mit gefälltem Bajonette zwingen, das Gewehr zu strecken. Ich hätte der Uebermacht unterliegen sollen; allein ich wehrte mich so gut ich konnte, und schon hatte ich zwei Mann zu Boden gestreckt, als man mir zu Hülfe kam. Die Reiterwache hatte die Hauptwache von dem, was vorging, benachrichtiget, und ich wurde glücklicherweise befreit.

Nem estél sebbe?

Bist du nicht verwundet worden?

Egy kardesapást (kardvágást) kaptam, melly azonban csak bőrömet karczolta-fel 's nem tartóztatott részt vennem egy kis vagdalkozásban, melly csakhamar azután a' két had' táborszemei között keletkezett.	Ich habe einen Säbelhieb bekommen, der mir aber bloß die Haut streifte; dies hinderte mich nicht, einem kleinen Gefechte beizuwohnen, das bald darauf unter den Vorposten der beiden Armeen entstand.
Az illyen esete-paták rendszerint sikeretlenek 's nem döntenek-el semmit.	Solche Scharmützel sind gewöhnlich unnütz und entscheiden nichts im Ganzen.
E' támadásnak az ellenség' menetét kelle takarnia, melly is minket meglepni 's megkerülni szándékozott; de lármát ütött a' táhorban, 's hadunk azonnal csatarendbe állván, egy fő ütközet történt, mellyben az ellenséget egészen tőnkre vertük.	Dieser Angriff sollte dazu dienen, den Marsch des Feindes zu decken, der uns überrumpeln und umzingeln wollte: allein er machte Lärm im Lager; die Armee stellte sich in Schlachtordnung, und es wurde eine Hauptschlacht geliefert, wobei der Feind gänzlich geschlagen wurde.
A' te vitézséged tehát egyik oka volt a' győzödelemnek?	Deine Tapferkeit hat also zu diesem Siege beigetragen?
Kétség kivül. Meg is dicsért ezredesem a' szemlén, melly kevéssel azután tartatott, 's közlegényből strázsamesterré tett.	Unstreitig; auch hat mich mein Oberster bei der Heerschau, die bald darauf gehalten worden, vom gemeinen Soldaten zum Unteroffizier erhoben.
Én olly szerencsés nem voltam. Nézzd ezt a' sebhelyt; ezt én egy könnyü lovastól kaptam, ki	So glücklich war ich nicht. — Sieh diese Schramme, ich habe sie von einem leichten Reiter, der mir das Feld-

tőlem a' tábori kórszekeret, mellyet nehány bajtársammal kisértem, el akará venni. Ezen kivül még egy pisztolylövést kaptam bal karomba; egy markotányostalyigára tettek, melly azonban nehány fosztogatónak kezeibe került, kik engem magokkal elhurczoltak.

Hogy' menekedtél-ki kezökből?

Nehány tábori szekeres ragadott-ki közűlök.

Azóta, reménylem, fényesen kitüntetted magadat?

Volt ez a' szerencsém. Kehl mellett állottunk a' Rajna' partján 's vigan edegéltünk, midőn egyszerre az ellenség egy lőket kartácsot röpíte közünkbe. Jól be volt árkolva, telepei is fedezve voltak, és sok emberünket elejtett. Ekkor én felbuzdítám bajtársaimat: ússzuk keresztűl a' Rajnát 's foglaljuk-el az álgyukat. Ez el is sült az ellenünk irányzott 's jól táplált puskatüz mellett

spital, das ich mit einigen Kameraden begleitete, wegnehmen wollte. Ich hatte überdies einen Pistolenschuß in den Arm bekommen; man lud mich auf einen Marketenderskarren, der das Unglück hatte, mehreren Plünderern in die Hände zu fallen, die mich fortschleppten.

Wie bist du ihnen wieder entwischt?

Ich wurde ihnen von einigen Armee-Fuhrknechten entrissen.

Und du hast dich, wie ich hoffe, seither gut ausgezeichnet?

Dies Vergnügen hatte ich. — Bei Kehl saßen wir am Rhein, und aßen ruhig mit einander, als plötzlich der Feind anfieng eine Kartätschenladung auf uns abzufeuern: er war gut verschanzt, seine Batterien waren verdeckt, und er tödtete uns viele Leute. Nun munterte ich meine Kameraden auf, über den Rhein zu schwimmen und die Kanonen wegzunehmen. Es gelang uns, ungeachtet eines wohlunterhaltenen

is; kivont fegyverrel rohantunk az ellenségre, 's rettentő mészárlás kezdődött.

Musketenfeuers, das auf uns gerichtet war; wir fielen den Feind mit blankem Gewehre an, und es entstand ein fürchterliches Gemetzel.

Már ez csakugyan jeles egy tett volt. Jer a' csapszékbe barátom; beszéljük-el egymásnak hőstetteinket 's igyunk fegyvereink' diadalára!

Dies war eine ausgezeichnete That. — Komm mit mir in die Schenke; wir wollen einander unsere Heldenthaten erzählen, und auf das Glück unserer Waffen trinken.

38. *Megszállásról.*

Von einer Belagerung.

Közel két hete már, mióta e' vár körül van szállva 's mióta az ostromzár elkezdődött. Alig hiszem, hogy éhség által be lehessen venni.

Nun sind es bald vierzehn Tage, daß die Festung eingeschlossen ist, und daß die Blokade angefangen hat; es wird schwer halten, sie durch Hunger zu bezwingen.

Mi haszna, hogy a' megszállottak' utait elzártuk 's az elességvitelt tőlök elrekesztettük? Eleséggel, ugy látszik, hosszu időre vannak ellátva, vagy valami módot találtak, uj eleséget vinni a' várba (uj eleséggel látni-el a' várat). Ítéletem szerint meg kellene a' futó-árkokat nyitni, rést lőni 's a' falakat és

Was nützt es uns, daß wir den Belagerten die Wege versperrt und die Lebensmittel abgeschnitten haben? es scheint, sie sind auf lange Zeit verproviantirt, oder haben Mittel gefunden, den Platz von neuem mit Proviant zu versehen. Man sollte, meines Erachtens, die Laufgräben eröffnen, Bresche schießen, und die Mauern der Wälle mit

bástyákat megrohanással bevenni.

Sturmleitern ersteigen.

De ez nem olly könnyű, mint gondolod. Utóbbi kicsapásokkor jót nyertek felettünk, tetemes veszteséggel vertek minket vissza, egy álgyutelepünket elronták, 's tizenkét 24 fontos álgyunkat beszegeztek.

Dies ist nicht so leicht als du denkst. Bei dem letztern Ausfalle, den sie gemacht haben, trugen sie einen großen Vortheil über uns davon; sie trieben uns mit einem ziemlich großen Verluste zurück, zerstörten uns eine Batterie, und vernagelten uns zwölf Vierundzwanzigpfündner.

Igaz, hogy nagy makacssággal védik magokat. Bástyáik nehéz álgyúkkal vannak magrakva, 's lövészeik a' karózatok megől igen háborgatnak minket. De arra még sem fognak birni, hogy a' vár alól eltakarodjunk.

Es ist wahr, sie wehren sich wie Verzweifelte; ihre Basteien sind mit schweren Kanonen gut besetzt, und die Scharfschützen, die sich hinter die Pallisaden stellen, beunruhigen uns sehr. Aber sie werden uns doch nicht vermögen, die Belagerung aufzuheben.

Mondják, a' general (tábornagy) épen most tartott hadi tanácsot, melylyen valamennyi genie-tiszt jelen volt. A' végzés még nem tudatik, de köz a' hiedelem, hogy a' váron csak megrohanással lehet erőt venni.

Man sagt, der General habe so eben einen Kriegsrath gehalten, dem alle Ingenieuroffiziere beigewohnt haben sollen. Der gefaßte Entschluß ist noch nicht bekannt; allein man glaubt, das einzige Mittel die Festung zu bezwingen, sey Sturm.

Én is ugy hallottam. Ma a' várvezér (parancsnok) fel fog szóllittatni, hogy

Dies habe ich auch gehört. Man wird heute den Kommandanten auffordern, sie zu über-

a' várat adja-fel; ugy az őrizet fegyverestűl és pogyászostul, egész katonabecsülettel, u. m. lobogó (kibontott) zászlókkal, dobszóval, töltéssel a' fog közt, 's égő kanócczal fog kitakarodhatni.

geben; man will der Besatzung erlauben, mit Waffen nnd Gepäcke, mit allen Kriegsehren, fliegenden Fahnen, Trommelschlag, Kugel im Munde und brennenden Lunten, auszuziehen.

Ha én volnék a' general (ha én a' generalnak — t. i. helyén — volnék), élet-halálra kellene magokat megadniok.

Wenn ich General wäre, so würde ich sie zwingen, sich auf Gnade und Ungnade zu übergeben.

Ha meg nem adják magokat. halálfiai; 's a' város kiraboltatik. Tüzzel vassal pusztítjuk a'helyet; kő kövön nem fog megmaradni.

Im Fall einer abschlägigen Antwort, wird man sie über die Klinge springen lassen, und die Stadt der Plünderung Preis geben. Man wird alles mit Feuer und Schwert verheeren.

Hiszem van mivel szorongatnunk őket. Vannak mozsaraink, haubitzaink, nehéz (nagy üregű) álgyuink 's rostélyaink a' golyók' tüzesitésére.

Wir haben da Mittel, ihnen tüchtig einzuheitzen: Mörser, Haubitzen, Kanonen von schwerem Kaliber, und Röste um die Kugeln glühend zu machen.

A' tüzes (izzó) golyók tudom, hogy féken fogják őket tartani. Míg majd álgyuink az előtért söprögetik, petardjaink a' kapukat szaggatják, 's bombáink a'várost ijesztgetik: mi addig a' másik oldalon felrohanunk.

Die glühenden Kugeln werden sie in Respekt halten. Während unsere Kanonen die Brustwehren reinigen, während man die Thore sprengt und Bomben in die Stadt wirft, werden wir auf einer andern Seite Sturm laufen.

De nem kell-e tartanunk, hogy a' percsöveket felgyujtják?	Ist aber nicht zu befürchten, daß sie die Minen sprengen?
Nincs mit félni: sapeurjeink (árkászaink) ezeknek már szelelőt fúrtak, 's most a' nagy szarumüv ellen vezetnek ellencsövet.	Es ist keine Gefahr: unsere Schanzgräber haben ihnen schon Luft gemacht; sie contreminiren jetzt das große Hornwerk.
Mit hallok? Dobszó!	Was hör' ich? man rührt die Trommel.
Megadásra dobolnak. Azt tartom, feltételeket (capitulálni) akarnak.	Sie schlagen zur Uebergabe; ich glaube sie wollen kapituliren.
Annál jobb. Ezzel is kevesebb vér foly.	Desto besser! es wird wieder so viel Blut gespart.

39. *Egy toborzó és egy napszámos közt.*

Zwischen einem Werber und einem Taglöhner.

Mit csinálsz te itt jó legény?	Was machst du hier, junger Mensch?
Semmit; pihenek.	Nichts; ich ruhe aus.
Ugy elfáradtál?	Bist du denn so müde?
Milliom hordtát! ugyan csuda is, mikor egész nap fát vágtam.	Sapperment! es ist sich nicht zu wundern; ich habe den ganzen Tag Holz gehauen.
Sajnállak, szegény fiu.	Ich bedaure dich, armer Junge.
Hát mivel keresi az ember kenyerét, ha nem dologgal?	Muß man denn nicht arbeiten, um sein Brod zu verdienen?
Mintha bizony dolgozni kellene, hogy az ember élhessen.	Als wenn es nothwendig wäre zu arbeiten, um zu leben.

Tud az Ur' módot, elélni a' nélkül?

Hát! — megállj, megmondom;... de micsoda csúnya kalap ez a' fejeden; 's ez a' mellény hogy' van varrva!

Én nem vagyok ur, mint az Ur.

Engem ugy se'! felette kár, hogy illy gyöngy fiatal ember, mint te vagy, nem szerencsésebb. Milly nagy vagy?

Azt én nem tudom.

Mit? te hat ujj vagy. Ha egy kicsinyt egyenesebben tudnál állani, valóban ollyan nagy volnál, mint én. Lássuk csak: ki a' vállad'! ki a' lábod'! — igy la!

Hő! fáj.

Melly pompás gyerek! milly nemes állása. Ez egész Achilles!

Nem uram; Petinek hínak.

No, megállj Peti, hagyd tegyem-fel neked süvegemet ezzel a' rózsával. Egy kicsinyt félre, a' füledre; igy. — Ne bántsd; felségesen áll. Ne' most a' kard.

Wissen Sie ein Mittel, das mich dieser Mühe überhebt?

Freilich. Ich will es dir sagen. ... Aber was hast du da für einen abscheulichen runden Hut! — Wie dein Kamisol so schlecht gemacht ist!

Ei, ich bin kein Herr wie Sie.

Hol' mich der Teufel! es ist Schade, daß ein so hübscher Junge, wie du, in keiner glücklichern Lage ist. — Wie groß bist du?

Das weiß ich nicht.

Du missest sechs Zoll. Wenn du ein wenig gerade stehen könntest, wärst du wahrhaftig so groß wie ich. Zeig' einmal: die Schultern zurück, die Füße auswärts — so!

Ei, ei, Sie thun mir weh!

Was dies für ein schöner Mann ist! welch stolzer Anstand! Es ist ein Achill!

Nein, Herr, ich heiß' Nickel.

Halt einen Augenblick still, lieber Nickel, ich will dir meinen Hut mit der Kokarde aufsetzen. — Ein wenig aufs Ohr, — schön so; — rühr' ihn nicht an: er steht dir vortrefflich. Jetzt den Säbel.

A' kardot is? hehe (*nevet*); meg' ezt a' bolondságot is ide a' vállamra?

Den Säbel auch? ho, ho! (er lacht) — und die Dinger da auf den Achseln auch?

Igen, ne' sze. Lánczos-lobogós, ez ám a' gránátos! Barátom, neked szolgálatba kell lépned.

Ja, hier sind sie. Potz Bomben und Granaten! das ist ein ausgemachter Grenadier. Guter Freund, du solltest Dienst nehmen.

Mit tesz az: szolgálatba lépni?

Was ist das, Dienst nehmen?

Menj katonának; állj-be az én ezredembe.

Soldat werden, dich unter mein Regiment anwerben lassen.

De nekem nincs ám pénzem, hogy ollyan szép ruhát szerezzek magamnak, mint az Uré.

Ich habe aber kein Geld, um mir ein so schönes Kleid, wie das Ihrige ist, anzuschaffen.

Lesz. Ne'sze addig tiz tallér felpénz.

Du wirst schon welches bekommen. Da hast du unterdessen zehn Thaler Handgeld.

Oh, be' derék egy ember! 'S mit kell aztán ezért tenni?

O, Sie sind ein braver Mann! Was muß ich dafür thun?

Most velem jösz a' csapszékbe (fogadóba), aláirod beállásodat, 's a' király' egészségéért iszol.

Du mußt mit mir ins Wirthshaus gehen, deine Anwerbung unterzeichnen, und auf des Fürsten Gesundheit trinken.

Oh, ha csak az kell: ezer örömmel. De hát aztán?

Wenn es nur das ist, das kann ich wohl. Was machen wir hernach?

Aztán az ezredhez megyünk. Ott még több ollyan fiatal legényt fosz találni, mind magad. Ezekkel aztán a' háborúba mégysz.

Hernach gehen wir zum Regiment; da findest du noch viele junge Leute wie du bist. Du gehst alsdann mit ihnen in den Krieg.

A' háborúba? De nekem azt mondták, hogy ott gyakran életveszedelemben forog az ember.

In den Krieg? Man hat mir aber gesagt, daß man da manchmal Gefahr läuft umzukommen.

Ne hidd; ritka a' ki elvész. Aztán melly dicsőség, egykor ezt mondhatni: Én is meghaltam a' hazáért!

Ei, das geschieht nur selten. — Allein wie rühmlich ist es, einst sagen zu können: Auch ich bin für das Vaterland gestorben!

40. *Égésről.*

Von einer Feuersbrunst.

Mit hallok? félre verik a' harangot; dobolnak. Tüz ütött volna ki a' városban?

Was hör' ich? es stürmt, man schlägt den Generalmarsch. Sollte Feuer ausgebrochen seyn?

Valóban tüzet kiáltanak. Tüz van. Ég valahol.

In der That, man schreit Feuer; es muß irgendwo brennen.

Nyissuk-ki az ablakot. Ur isten! a' szomszéd' háza ég; látom, mint jőnek a' szikrák a' kéményből. Fussunk (menekedjünk); mert itt ér a' tüz.

Machen wir das Fenster auf! Ach Gott! unsers Nachbars Haus brennt; ich sehe die Funken aus dem Kamine. Retten wir uns! das Feuer könnte uns hier ergreifen.

Sőt siessünk inkább a' tűzhöz és segítsünk a' szerencsétleneken. A' szomszéd veszedelme elsőbb mint a' miénk.

Lassen Sie uns vielmehr zur Brandstätte eilen, und den Unglücklichen beistehen. Die Gefahr des Nachbars ist dringender als die unsrige.

Valljon rakták-e a' tüzet, vagy csak vigyázatlanságból támadt?

Sollte das Feuer eingelegt worden seyn, oder ist es durch Zufall entstanden?

Mindegy! siessünk. De ime itt jőnek a' vízi-puskások vizi-puskákkal, vödrökkel (csöbrökkel) és lábtókkal.

Gleichviel! wir müssen fort. — Doch, da kommen die Pumpenwärter mit Feuerspritzen, Eimern und Leitern.

Ideje is csakugyan; a' tüz már a' födélbe kapott. Nézze Kegyed ezt az üszköt, melly itt lezuhan. Melly robaj!

Es ist wahrlich Zeit; das Feuer hat schon das Dachwerk ergriffen. — Sehen Sie den Brand, der da herunter fällt! Welch Krachen!

Sok gyulékony szernek kell a' padlaton lenni.

Es muß viel brennbares Material auf dem Boden seyn.

Valljon nem kell-e majd lerontani a' házat?

Wird man das Haus nicht abreißen müssen?

Nem gondolnám. A' vizipuskák jól dolgoznak. Most már csak füstöt látok.

Das glaube ich nicht. Man läßt die Spritzen gut spielen. Ich sehe nur noch Rauch.

Szerencse, hogy szél nincs; különben közös lehetett volna a' gyuladás.

Es ist ein Glück, daß es windstill ist; sonst hätte es einen allgemeinen Brand geben können.

Forróan csöpög a' víz alá. Hallja Kegyed, mint sisereg (sustorog), midőn a' vizsugár a' parázsra esik? — Bátorodjék Kegyed, a' tüzet eloltották. Hála a' jó tüzrendeletnek, a' kár nem igen nagy lett.

Das Wasser tropft siedend herab. Hören Sie, wie es zischt, wenn ein Wasserstrahl auf die Glut fällt? — Beruhigen Sie sich, das Feuer ist gelöscht. Dank sey der vortrefflichen Feuerordnung, das Unglück ist doch nicht sehr groß gewesen.

Én egy kalán borkőt veszekbe; nagyon megijedtem.

Ich will einen Löffelvoll Weinsteinpulver einnehmen; ich habe einen fürchterlichen Schrecken ausgestanden.

Mint mondják, a' ház bíztosítva volt.	Wie man ſagt, iſt das Haus in der Brandkaſſe.
Ugy hát nem lehetett nagy kártól tartani.	Es war alſo keine Gefahr.
Holnap én is beiratom falusi házamat a' közös kármentő-intézetnél.	Morgen werde ich auch mein Landhaus bei der allgemeinen Verſicherungs-Geſellſchaft einſchreiben laſſen.
Igen jól cselekszi az Úr. Ezek az egyesületek szintolly hasznosak a' biztosítók, mint a' biztosítottakra nézve.	Sie thun wohl. Dieſe Geſellſchaften ſind eben ſo vortheilhaft für die Verſicherer als für die Verſicherten.

41. *Könyvárussal.*

Mit einem Buchhändler.

Mi ujság a' literaturában?	Was gibt es Neues in der Literatur?
Nem sok; nem jő-ki semmi nevezetes.	Nicht viel; es kommt nichts Ausgezeichnetes heraus.
Pedig eleget nyomtatnak.	Doch druckt man viel.
Igen; de mit? Hirlapokat (ujságokat), havi lapokat, röpkény lapokat, dalokat, (verseket), zsebkönyveket, kalendáriomokat 's más illyes napi becsü iratokat, mást semmit.	Das iſt wahr; aber was druckt man? Zeitungen, Monatsſchriften, Flugblätter, Kalender, Lieder und andere ephemeriſche Werkchen: dies iſt alles.
De miért nem adnak könyvárus Urak jó munkákat ki?	Aber warum laßt ihr Buchhändler nicht gute Werke drucken?
Erre egy jó okunk van: az, hogy nem veszik. A'	Es iſt eine gute Urſache da: wir würden ſie nicht verkaufen.

legjobb könyveket takaróra kell használnunk. A' publicumnak (közönségnek) mostani izlése romlott ; mulatságból olvasnak csak, nem tanulás végett. De még azt a' könyvet sem veszik-meg, mellyet olvasni akarnak, hanem takarékosabbnak vélik, kölcsön olvasni (olvasásra előfizetni).

Die besten Bücher werden zu Makulatur gemacht. Der jetzige Geschmack des Publikums ist verdorben; man lieset nur zum Zeitvertreib, und nicht um sich zu unterrichten. Ueberdies kauft man nicht einmal die Bücher die man lesen will; man findet mehr Ersparniß dabei, wenn man sich zum Lesen abonnirt.

De a' tudósok legalább, kik magokat a' művészeteknek 's tudományoknak szentelik, nem lehetnek-el könyvek nélkül; 's nem gyüjt-e sok gazdag könyvtárakat?

Doch können die Gelehrten, welche sich mit Künsten und Wissenschaften beschäftigen, die Bücher nicht entbehren; und gibt es nicht auch reiche Leute, die Bibliotheken anlegen!

Kevés tudós bir annyi értékkel, hogy könyvízlését kielégíthetné; 's nem a' könyvszenvedély a' mai gazdagok' szenvendélye; ők a' tudományokat megvetik, 's jobban értenek a' borfajtákhoz, mint jeles írók' kiadásihoz.

Wenige Gelehrte sind begütert genug, um ihren Geschmack für die Literatur befriedigen zu können; und die Büchersucht ist nicht die Sucht der heutigen Reichen: sie verachten die Wissenschaften, und verstehen sich besser auf Weine, als auf Ausgaben guter Schriftsteller.

De hát a' szép nem nem olvas-e?

Aber beschäftiget sich denn das schöne Geschlecht nicht mit der Lektür?

Igaz, elfeledtem az Urnak mondani: az angolból

Ja, ich habe vergessen es Ihnen zu sagen: die aus dem

forditott románok minden asztalkán láthatók; a' lovagrománok' helyét ezek foglalák-el.

Englischen übersetzten Romane findet man auf allen Putztischen; sie haben die Stelle der Ritterromane eingenommen.

Ezt nagyon csudálom, holott e' románok olly szomorúk, olly borongók; olly borzasztó jelenetekkel, kisértetekkel, tüzzel, vassal telvék.

Dies wundert mich: diese Romane sind doch so düster und melancholisch, voll von schauerlichen Scenen, Gespenstern, Dolchen, Feuer und Blut.

Szelid érzelmek, szelid erkölcsök' kecsei nem találnak többé kedvet szépeink elött; ők erős izgattatást (rázkódtatást) szeretnek, 's csak a' csúdálatos, melly szenvedélyeket ébreszt, képes még őket érdekleni.

Sanfte Gefühle, die Reize der Moral finden keinen Eingang mehr in den Herzen unserer Schönen; sie wollen stark erschüttert seyn; und das Wunderbare, das die Leidenschaften reizt, kann allein sie interessiren.

O idők, o erkölcsök!

O Zeiten! o Sitten!

42. *Házasságról.*

Von einer Heirath.

Igaz-e, Kisasszony, mit a' városban beszélnek? Azt mondják, hogy a' Kisasszony rövid időn férjhez megy.

Ist es wahr, Mademoiselle, was man in der Stadt sagt? Man sagt, Sie werden sich bald verheirathen.

Tudja az Ur, milly keveset lehet hinni azon futékony hireknek, mellyeket gyakran csak időtöltésből terjegetnek.

Sie wissen ja, wie wenig man den öffentlichen Gerüchten Glauben beimessen darf, da sie nicht selten bloß zum Zeitvertreib ausgestreut werden.

De ezt még is örömest hiszik.

Megnevezheti az Ur a' személyt (férjfit) is, kinek engem szántak?

Ez egy igen jeles és a' Kisasszony' kezére méltó férjfiú.

Kiváncsi vagyok hallani.

Minek a' tettetés? Az egész világ tudja, hogy a' Kisasszony egy nagy nevű 's nagy vagyonú úrnak van oda igérve.

Ám, minthogy már tudja az Ur, hasztalan volna titkolnom. Igen is, én egy férjfival fogok szövetkezni, ki engem szeret, 's kinek indúlatja őszintén viszonoztatik. Megkért engemet, 's szüléim' megegyezését megnyeré. A' jegyváltás már megtörtént, 's a' szerződés is alá van irva.

Van szerencsém a' Kisasszony' jegyesét ismérnem: ő egy igen kellemes külsővel a' szívnek és észnek minden szép tulajdonit egyesíti. Engedje-meg Kegyed, hogy

Man glaubt aber dieses gern.

Können Sie mir die Person nennen, welcher man mich bestimmt?

Es ist ein sehr liebenswürdiger Kavalier, werth Ihre Hand zu erhalten.

Sie machen mich neugierig.

Wozu diese Verstellung? Jedermann weiß, daß Sie mit einem Manne versprochen sind, der einen großen Namen und ein ansehnliches Vermögen hat.

Nun, weil Sie es denn wissen, so ist es unnöthig es Ihnen zu verhehlen. Ja, ich soll mich mit einem Manne verbinden der mich liebt, und dessen Liebe aufrichtig erwiedert wird. Er hat um mich geworben, und die Einwilligung meiner Aeltern erhalten. Das Verlöbniß ist schon geschehen; auch ist der Ehevertrag geschlossen.

Ich habe das Glück Ihren Bräutigam zu kennen: er verbindet mit einem sehr angenehmen Aeußern alle Eigenschaften des Herzens und des Verstandes. Erlauben Sie, daß ich Ih-

a' szerencsés választáshoz, mellyet tett, örvendezzek. Éljenek mindketten sokáig azon boldogságban, mellyre mind ketten olly igen méltók.

nen zu der vortheilhaften Wahl, die Sie getroffen haben, Glück wünsche. Mögen Sie lange mit ihm alles das Glück genießen, dessen sie beide so würdig sind.

Igen örűlök az Ur' becses barátságának e' tanúságán, melly barátságot én továbbra is kikérek. Az esketés a' jövő héten lesz tiszteljen-meg az Ur jelenlétével.

Ich freue mich sehr über diesen Beweis Ihrer schätzbaren Freundschaft, deren Fortdauer ich mir erbitte. Die Hochzeit wird nächste Woche gefeiert: beehren Sie uns mit Ihrer Gegenwart.

Én e' kegyes meghivást örömmel fogadom-el.

Ich nehme diese freundschaftliche Einladung mit Vergnügen an.

43. *A' házról 's annak részeiről.*

Von einem Hause und dessen Theilen.

Kegyed a' kapus ennél a' háznál?

Sind Sie der Pförtner dieses Hauses?

Szolgálatjára.

Ihnen aufzuwarten.

Sokáig csengettem 's nyomkodtam a' kilincset; de senki sem jött, 's már azt hittem, hogy a' ház lakatlan.

Ich klingelte lange, und versuchte mit der Falle die Thüre zu öffnen; da sich niemand hören ließ, so glaubte ich, das Haus sey nicht bewohnt.

Nem voltam lakásomon, azért nem hallhattam az Urat (v. Uraságodat).

Das macht, ich war nicht in meiner Stube, und konnte Sie nicht hören.

A' kapura szegzett czédulából látom, hogy ez a' ház eladó. Megmutatná-e Kegyed?	Ich ſah an dem Zettel, der an dem Hausthor iſt, daß das Haus zu verkaufeu ſteht. Wollen Sie mir es weiſen?
Megyek a' kulcsokért.	Ich will ſogleich die Schlüſſel holen.
Van-e sok lakójok?	Haben Sie viele Miethsleute?
E' pillanatban nem igen sok. Csak a' földsor, a' fél 's a' negyedik emelet vannak elfoglalva.	Nicht viele in dieſem Augenblicke; es iſt bloß das Erdgeſchoß, das Halbgeſchoß und das vierte Stockwerk bewohnt.
Vannak bútorok a' házban?	Iſt das Haus möblirt?
Vannak, de a' vevő nem köteles azokat is áltvenni.	Ja; der Käufer iſt aber nicht verbunden die Mobilien mit zu kaufen.
Ez a' bejárás nekem igen tetszik.	Dieſer Eingang gefällt mir ſehr wohl.
Ez egy a' városnak legszebb házai körül. Eleje vágott kövekből van épitve, 's a' tetők palakővel fedve. A' ház' felosztása is igen jó.	Das Haus iſt eines der ſchönſten in der Stadt: die Vorderſeite iſt mit Quaderſteinen gebaut, und die Dächer ſind mit Schiefer gedeckt; es iſt auch ſehr wohl eingetheilt.
De talán a' szomszédság kellemetlen.	Aber die Nachbarſchaft iſt vielleicht unangenehm.
Bocsánat; minthogy a' város' e' részében nem laknak kereskedők 's kézmüvesek: a' ház igen csendes; alacsony rendűeket (pór lakókat) különben sem veszünk-be.	Verzeihen Sie; da keine Kauf- und Handwerksleute in dieſem Quartiere wohnen, ſo iſt es ſehr ſtille, und zudem logiren wir keine geringen (gemeinen) Leute.

Hol vannak az istállók 's kocsiszínek?	Wo sind die Stallungen und Wagenschoppen?
Itt hátúl az első udvarban; ott van még egy kút, egy mosóház, fakamara 's egy nagy szín is.	Hier hinten, im ersten Hofe, wo auch ein Ziehbrunnen, ein Waschhaus, eine Holzkammer und ein großer offener Schoppen befindlich ist.
Több udvara van a' háznak?	Sind denn mehrere Höfe da?
Van még egy hátulsó udvar is, minthogy a' ház két szárnyra 's egy hátépületre van építve; nem számítván az aprómarhaudvart, mellyet a' kerttől vas rostélyozat választ-el.	Es ist noch ein Hinterhof da, indem das Haus zwei Flügel und ein Hinterhaus hat, ohne den Hühnerhof zu rechnen, der von dem Garten vermittelst eines eisernen Gitters abgesondert ist.
Tehát kert is van a' házhoz?	So ist auch ein Garten dabei?
Egy a' leggyönyörűbbek körül, mellyeket látni lehet, egy igen csinos 's csak nem régiben épült kertilakkal. Be tetszik lépni?	Einer der schönsten, den Sie sehen können, mit einem sehr hübschen, vor kurzem erst erbauten Pavillon. Wollen Sie hinein gehen?
Majd későbben nézem-meg. Vezessen Kegyed most az első emeletbe. Hol (merre) van a' fő lépcső.	Ich werde ihn hernach besehen. Führen Sie mich zuvor auf den ersten Stock. Wo ist die Haupttreppe?
Itt a' pitvarban (előházban); széles és világos, mint látja az Úr, lépcsői kőlapok, 's a' karzat egy remek lakatosmű.	Hier in dem Vorhause: sie ist breit und wohl beleuchtet, wie Sie sehen; die Stufen sind von Steinplatten, und das Geländer ist ein Meisterstück von Schlosserarbeit.
Hová vezet ez a' kis rejtett lépcső, mellyet itt látok?	Wo führt denn diese kleine Geheimtreppe hin, die ich da sehe?

Egyenesen a' házi-asszony' rejtekszobájába szolgál. Én majd mindent megmutatok az Urnak; körül megyünk 's ismét ide jövünk vissza.	Sie stößt unmittelbar an das kleine Kabinet der Frau vom Hause. Ich werde Ihnen alles weisen; wir wollen rings herum gehen, und da wieder zurück kommen.
Jó; menjen Kegyed elől, én majd követem.	Gut! Gehen Sie voraus, ich will Ihnen folgen.
Látja az Ur ezt a' szobasort: ezek a' házi-ur' szobái; az asszonyék hátúl vannak.	Sie sehen hier diese Reihe von Zimmern: dieses ist die Wohnung des Herrn: die Wohnung der Frau geht hinten hinaus.
Ez a' folyosó a' szobák' mentében elég tágas, de a' lépcső-nyilás' pompájának még sem felel-meg.	Dieser Gang längs den Zimmern ist ziemlich geräumig; allein er entspricht der Pracht des Treppenhauses nicht.
Ez az előszoba: tessék besétálni. Csaknem valamennyi ajtaja a' háznak, valamit ez, szárnyajtó.	Hier ist das Vorzimmer; belieben Sie hinein zu spazieren. Beinahe alle Thüren des Hauses sind, wie diese, mit zwei Flügeln.
Nincsen erkelye a' háznak?	Ist kein Altan an diesem Hause?
Sőt inkább igen nagy az ebédlő elött itt mellettünk; hengerfüggönyökre van készitve 's igen kellemes a' messze kilátás miatt, melly róla a' nagy piaczra esik.	Verzeihen Sie, es ist ein großer vor dem Speisesaal hierneben; er ist mit Rollvorhängen versehen, und sehr angenehm wegen der Weite der Aussicht, die auf den großen Platz geht.
A' tükrök és kárpitok szinte a' bútorokhoz számittatnak?	Machen die Spiegel und die Tapeten einen Theil des Hausgeräthes aus?

Nem; ezek már a' ház árrába tudattak, valamint a' többi ékitvény is, u. m. a' fatáblázat, a' kandalók' márványozati, a' függönyrudak, a' csengettyük, szóval mind az, a' mi szögre van.	Nein, sie sind mit im Ankaufspreise begriffen, so wie alle übrigen Verzierungen, das Getäfel, die marmorne Einfassung der Kamine, die Umhangstangen, die Schellen, und überhaupt alles was nagelfest ist.
Mit hoz-be a' ház minden részeivel?	Wieviel trägt das Haus mit allem Zubehör?
Eddig ugyan csak 7,500 forintba volt kiadva (bérbe adva), de a' szerződés már kitelt, 's némi, csekély javitásokkal még nevelhetni e' jövedelmet.	Es war bisher nur zu 7500 Francs verpachtet; allein der Termin ist verflossen, und vermittelst einiger geringen Ausbesserungen kann der Ertrag vermehrt werden.
Ezek e' javitási költségek igen sokra mehetnek. Ezt a' felpadot például ki kell javittatni 's bemeszeltetni; az ablakfák nem csukódnak jól, sarkaik el vannak ferditve; sok a' tört ablaküveg, 's a' por- és belső táblák (portáblák — jalousies) igen rosz karban vannak.	Diese Unkosten können sich aber noch sehr hoch belaufen. Diese Decke, zum Beispiel, hat nöthig ausgebessert und geweißt zu werden; die Fensterrahmen schließen nicht gut, die Angeln daran sind verdreht; viele Fensterscheiben sind zerbrochen, und die Sommerläden und Fensterläden sind in schlechtem Zustande.
Csekélység. — A' többi szoba mind igen jó karban áll. Különösen diszes a' körterem, a' tanuló -'s az öltöző-szoba; ezekben csak egy szeget sem kell	Das ist eine Kleinigkeit. Die übrigen Zimmer sind alle sehr gut unterhalten. — Nichts ist niedlicher als der Gesellschaftssaal, das Studirzimmer und das Putz-

javitani vagy változtatni. Tessék betekinteni.	zimmer; da ist auch nicht ein Nagel einzuschlagen; thun Sie einen Blick hinein, wenn es Ihnen beliebt.
Mind ez, megvallom, igen szép.	Dieses alles ist sehr hübsch, ich muß es gestehen.
Oh, és melly tiszta itt minden: a' konyha, az eleségtár, söt magok az árnyékszékek is! 'S melly kényelem! minden szobában van almárjom, 's az alpad mindnyájokban vagy táblázva, vagy deszkázva van, egyedül az inasok' szobája van kővel padolva (kirakva).	O, es ist alles reinlich hier: die Küche, die Speisekammer, und sogar das heimliche Gemach. Und dann, welche Bequemlichkeit; alle Zimmer sind mit Schränken versehen, und alle haben eingelegte Fußböden oder sind gedielt; nur die Wohnung der Bedienten ist mit viereckigen Steinen belegt.
Ez az egész lakás egy, ugyanazon négyszög?	Ist diese Wohnung auf dem nemlichen Vierecke?
Minden egy lapon (síkon) áll. Itt a' hálószobában vagyunk. Tessék ezt az ágyhelyet (alkóvot) megnézni; mindenik oldalán egyegy kamrácska áll üveg-ajtóra, az egyik ruhatár, a' másik vetkező.	Alles ist ebenen Fußes. — Hier sind wir nun im Schlafzimmer. Besehen Sie diesen Alkoven! es ist auf jeder Seite ein Kämmerchen mit einer Glasthüre, wovon das eine zur Kleiderkammer, und das andere zur Gerümpelkammer dient.
Ez a' kandaló itt nem füstől?	Raucht dieser Kamin nicht?
Legkevesebbet sem.	Nicht im geringsten.
Mire való ez a' kis ajtó itt?	Zu was dient diese kleine Thüre hier?
A' fördő-szobába vezet.	Sie geht in den Badesaal.
Megmondhatja e Kegyed,	Können Sie mir sagen, ob die

valljon a' falak közösek-e?	Mauern gemeinschaftlich sind?
Azok, igen is; meg fogom mutatni a' vak-lyukakat, ha majd a' pinczébe lemegyünk.	Ja, sie sind es; ich werde Ihnen die Blindlöcher zeigen, wenn wir in den Keller hinunter gehen werden.
'S a' pinczék nagyok és mélyek-e?	Sind die Keller groß und tief?
Sziklába vannak vágva, 's mintegy 200 hordóra valók.	Sie sind in Felsen gehauen, und können ungefähr 200 Fässer Wein enthalten.
Megnézem holnap a' padlattal (padlással) együtt, midőn majd épitőmesteremmel eljövök a' talpfalakat megvizsgálni.	Ich werde sie nebst den Böden besehen, wenn ich morgen mit meinem Baumeister wieder kommen werde, um das Fundament zu untersuchen.
Ha akarja az Ur, tudósítani fogom a' tulajdonost, hogy ugyan akkor ő is itt lehessen, 's az Ur vele az árr iránt értekezzék.	Wenn Sie wollen, so will ich den Eigenthümer benachrichtigen, damit er sich zu gleicher Zeit einfinde, und Sie sich über den Preis mit ihm verstehen können.
Lekötelez Kegyed. Dél felé itt leszek.	Sie werden mich dafür verbindlich machen. Gegen Mittag werde ich da seyn.

44. *Egy templomról.*

Von einer Kirche.

Micsoda templom ez itt, barátom?	Was ist das für eine Kirche, mein Freund?
Ez a' fő (székes) templom.	Es ist die Hauptkirche.
Pompás egy templom; nem győzöm eléggé bámulni; való épitői remek.	Sie ist prächtig, ich kann sie nicht genug bewundern; es ist ein Meisterstück der Baukunst.

Pedig már több 200 esztendejénél, hogy épült; talpkövét 1583-ban tevék-le. A' torony' magassága nevezetes, hegye (teteje, csúcsa) a' fellegekig ér. A' mellette lévő kúp aranyozott rézzel van födve 's igen eleven fényt lövell, ha nap süt rá.

Doch ist es schon über zwei Jahrhunderte, daß sie erbaut worden ist; der Grundsteiu wurde im Jahr 1583 gelegt. Der Glockenthurm ist wegen seiner Höhe merkwürdig; die Spitze reicht bis an die Wolken. Die Kuppel daneben ist mit vergoldetem Kupfer bedeckt, welches in der Sonne einen sehr schönen Effekt macht.

Valóban ez a' fény vakít (vakitó).

In der That, das blendet einen.

Nézze az Ur ezt a' nagyajtót; ez öntött érczből készült. A' bevésett képek (ábrázolatok), mellyek ékesítik, minden müvértőnek csudáji. Belseje azonban még nevezetesb mint külseje.

Betrachten Sie dieses Thor, es ist von gediegenem Metalle; die ausgestochene Arbeit der Bilder, womit es geziert ist, wird von allen Kennern bewundert. Das Innere ist noch weit sehenswürdiger als die Außenseite.

Be lehet menni?

Kann man hinein gehen?

Miért ne? minden embernek nyitva áll. Nézze az Ur legelébb is ezt a' hajót; látott-e valaha illy merész, illy fölséges épitményt?

Warum nicht? sie ist für jedermann offen. Sehen Sie erst die Vorkirche (das Schiff); Sie haben gewiß noch nie so etwas kühnes und majestätisches gesehen.

Valóban fölötte szép (dicső). Micsoda emlék ez itt jobb kéz felől?

Sie ist äußerst prächtig. Was ist das für ein Monument rechter Hand hier?

A' szentnek (t. i. a' templom' szentjének) sirja, mellyet neki az itteni papság ra-

Es ist das Grabmal des Heiligen, das ihm die hiesige Klerisei errichtet hat: die Py-

katott; pyramisa alabástrom; a' mellszobor ércz (bronsz); a' koporsó porphyr; a' felirások vert ezüstből 's kivert betükre készültek.

ramide ist von Alabaster, das Brustbild von Erz, der Sarg von Porphyr, und die Sinnbilder von Silber in getriebener Arbeit.

Fenmaradott a' szent' teste is?

Hat man seinen Leichnam aufbewahrt?

Igen is; bebalsamozták 's egy sirboltba temették. Egyéb ereklyéji, valamint püspöksüvege is, a' sekrestyében tartatnak.

Ja; er ist einbalsamirt und in ein Todtengewölbe beigesetzt worden. Seine übrigen Reliquien, so wie auch seine Bischofsmütze, befinden sich in der Sakristei.

Hol a' kar?

Wo ist der Chor?

Itt hátul; jőjön az Ur közelebb, 's nézze ezeket a' márvánnyal bevont falakat; ezeket az ékitményeket, szobrászmüveket, aranyozatokat, a' drága kövekkel ékes képeket (szenteket) 's kivált ezt a' Corregio-festette oltárlapot.

Hier, im Hintergrunde; treten Sie näher und betrachten Sie diese mit Marmor belegten Wände, die Verzierungen, diese Bildhauerarbeit, die Vergoldungen, diese mit Edelsteinen geschmücktenKirchenbilder,und insonderheit dieses von Corregio gemalte Altarblatt.

Meg kell vallanom, szebb és drágább valamit még nem láttam. Hány mise mondatik itt napjában?

Ich gestehe, daß ich nirgends etwas schöneres, noch kostbareres gesehen habe. Wievielmal des Tags wird hier die Messe gelesen?

Tiz vagy tizenkettő. Tizenkét pap szolgálja a' templomot. A' kápolnák nem kevesbé diszesek; mindenikben kétkét gyón-

Zehn bis zwölfmal; der Altar wird von zwölf Priestern bedient. Die Kapellen sind nicht minder prächtig; es sind in jeder zwei Beicht-

tató-szék van a' községi (kebelbeli) hivek' számára.

stühle zum Gebrauche der Frommen des Kirchsprengels.

Az orgonát nem látom.

Ich sehe die Orgel nicht.

Itt fen van, a' szószékkel szemben, a' folyosó mellett.

Sie ist hier oben, der Kanzel gegenüber, neben der Emporkirche.

Ki játsza?

Wer spielt sie?

Maga az orgonás, a' ki készitette.

Der Orgelbauer selbst, der sie gebaut hat.

Csitt! a' szent-beszéd (prédikátzio) kezdődik; vegyünk szentelt-vizet és menjünk-ki. —

Stille! die Predigt fängt an. Lassen Sie uns Weihwasser nehmen und fortgehen.

45. *Temetésről.*

Von einer Beerdigung.

Kit gyászol az Ur?

Um wen trauern Sie?

Öcsémet (kis-öcsémet) vesztettem-el.

Ich habe meinen Vetter verloren.

Hogy' hogy'? az Ur' kisöccse meghalt? Én azt sem tudtam, hogy beteg volt.

Wie, Ihr Vetter ist gestorben? ich wußte nicht einmal, daß er krank war.

Ah, hamar oda lett szegény. Alig volt beteg három nap 's a' rothasztó-láz elragadta.

Ach! es war bald um ihn geschehen! ein Faulfieber hat ihn in weniger als drei Tagen weggerafft.

Élete' virágjában mult-ki.

Er war noch in der Blüthe seines Alters.

Nem volt több 32 esztendősnél. Már rég özvegy volt; örökösül csak két nevendék árvát hagyott.

Er war nicht älter als zwei und dreißig Jahre. Schon lange war er Wittwer; er hat keine Erben als zwei unerzogene Kinder.

Szegény gyermekek! ki lehend most atyjok?	Die armen Waiſen! wer wird bei ihnen nun Vaterſtelle vertreten?
Én; én öket gyermekimül ſogadom.	Ich; ich nehme ſie an Kindesſtatt an.
Ebben jót (jó tettet) követel az Ur. Boldogúlt rokona' emlékezetét jobban nem tisztelheti.	Sie werden eiu gutes Werk thun. Sie können das Andenken Ihres ſeligen Vetters nicht beſſer ehren.
Tartozom ezzel iránta. Ő egy igen derék ember 's nekem legjobb barátom volt.	Ich bin es ihm ſchuldig; er war mein beſter Freund, und ein ſehr würdiger Mann.
Mikor lesz a' temetés?	Wann iſt das Leichenbegängniß?
Épen most van. Mi itt öszszegyülekezünk, hogy a' templomba menjünk, hol halotti-beszéd fog tartatni; onnan elkisérjük a' testet egész' a' temetőbe, hol az sirba fog tétetni.	In dieſem Augenblicke: wir verſammeln uns, um uns in die Kirche zu begeben, wo eine Leichenrede gehalten wird; von da begleiten wir den Sarg auf den Kirchhof, wo er in die Erde eingeſenkt wird.
A' (halotti) kiséret kétségkivül számos lesz.	Der Leichenzug wird ohne Zweifel zahlreich ſeyn?
Minden bizonnyal. Valamennyi szegény és megszorult (házi szegény), kiket a' boldogult éltében gyámolitott, ki akarja őt kisérni. Ezeknél 's minden emberbarátnál sokáig fenmarad az én jó öcsém' emlékezete.	O ja; denn alle Dürftigen, alle Hausarmen, die der Verſtorbene in ſeinem Leben unterſtützt hat, wollen ihm beiwohnen. Er wird noch lange in ihrem und aller Menſchenfreunde Gedächtniß leben.

Ez a' dicsbeszéd többet ér, mint a' legpompásabb emlék, legmagasztalóbb sirirás.

Dieser Lobspruch ist mehr werth als das prächtigste Denkmal und die herrlichste Grabschrift.

46. *Falun.*

Auf dem Lande.

A' falusi levegő igen egészséges lehet Barátom Uramnak; mint látom, igen jó szinben van.

Die Landluft, Freund, muß Ihnen gut anschlagen; ich finde, daß Sie recht gut aussehen.

Százszorta jobban érzem magamat, mióta a' várost elhagytam, hogy magamat egészen földeim' müvelésére adjam.

Ich befinde mich unendlich besser, seitdem ich die Stadt verlassen habe, um mich ganz dem Anbaue meiner Felder zu widmen.

Itt az Urnak nagy és szép birtoka (jószága) van.

Sie haben hier ein großes und schönes Gut.

Nagy szorgalmat kiván. Ez a' nagy mezőség, mellyet itt lát az Ur, egészen müveletlen; ezt írtanom (ugarolnom) 's szántanom kell.

Es erfordert viele Sorgfalt. Alle diese Felder, die Sie da sehen, liegen brach; ich muß sie urbar machen und umpflügen lassen.

A' föld valamennyire homokosnak látszik; de gyümölcsözővé lehet tenni.

Die Erde scheint etwas sandig zu seyn; jedoch kann sie einträglich gemacht werden.

Időnkint trágyáztatnom kell. Hiszi-e az Ur, hogy ha ezt a' mocsárt lecsapoltatom, háromszor kaszálható rétet nyerek?

Sie muß von Zeit zu Zeit gedüngt werden. Glauben Sie, wenn ich diesen Sumpf abzapfen lasse, daß ich eine dreischürige Wiese daraus machen kann?

Kétségkivül; a' rét nedvet szeret. Micsoda gabona-nemet vettet most ar Ur?	Allerdings; die Wiesen wollen Feuchtigkeit haben. Was für Getreide lassen Sie gegenwärtig säen?
Nyáriakat, mellyek hamar csiráznak és kelnek.	Sommerfrüchte, die bald keimen und ausschlagen.
Jó aratást vár az Ur az idén?	Glauben Sie, daß die Ernte dieses Jahr gut ausfallen wird?
Jót; csak a' jégtől félek.	Ich hoffe es; nur befürchte ich den Hagelschlag.
Van az Urnak elég urbéri aratója?	Haben Sie Leute genug, Ihr Getreide zu schneiden?
Nincs; mihelyt a' szem megért, aratókat fogadok, kik a' gabonát sarlóval learatják 's kévékbe (kepékbe) kötik. Ők ezt a' munkát olly jól teszik, hogy csak igen kevés kalász marad-el utánok.	Nein; sobald die Frucht reif ist, dinge ich Schnitter, welche das Getreide mit Sicheln abschneiden und in Garben binden: sie verrichten diese Arbeit so gut, daß wenig Aehren zur Nachlese übrig bleiben.
Mingyárt csépeltet az Ur, mihelyest a' kepék be vannak hordva?	Lassen Sie das Korn dreschen, sobald die Garben eingescheunt sind?
Nem; ez téli munka. A' cséplők felmelegszenek (neki melegszenek) a' csépfa' (hadaró) forgatása közban. Miután kicsépeltek, kalangyába rakják a' szalmát; megszelelik a' gabonát 's megrostálják.	Das ist eine Winterbeschäftigung; die Drescher wärmen sich dabei, wenn sie den Flegel führen. Nachdem sie das Getreide gedroschen haben, schichten sie das Stroh auf, reinigen das Korn mit der Schwinge und sieben es.

Ugy látom, az Ur már igen jól ért a' mezei gazdasághoz.

Ich sehe, daß Sie sich schon sehr gut auf die Landwirthschaft verstehen.

Minden nap tanúlok valamit.

Ich lerne alle Tage mehr davon.

47. *Madarászatról.*

Vom Vogelfange.

Szereti Kegyed a' madarakat és madarászatot?

Sind Sie Liebhaber von Vögeln oder vom Vogelfangen?

Nagyon; otthon egész fészket tartok egy kalitkában, melly olly nagy mint ez a' szoba.

Ja wohl; ich habe zu Hause eine ganze Hecke in einem Käfig (Vogelbauer) so groß wie dies Zimmer.

Micsoda madarakat tart Kegyed?

Was für Vögel haben Sie darin?

Minden félét: csízeket, kanárikat, tengliczéket, czinegéket, vörösbegyeket, csalogányokat, pacsirtákat, pintyeket, zöld harkályokat (zsolnákat), fürjeket, rigókat, barázdabillegetőket, fülmileket, verebeket.

Von allerlei Arten: Zeisige, Canarienvögel, Distelfinken, Meisen, Rothkehlchen, Grasmücken, Lerchen, Finken, Blutfinken, Grünspechte, Wachteln, Amseln, Bachstelzen, Nachtigallen und Sperlinge.

Nem tart Kegyed kolcsagot, sast, sólymot és héját is?

Haben Sie nicht auch Reiher, Adler, Falken, Geier?

Tréfál Kegyed; hisz' ezek ragadozó-madarak, mellyekre szintolly keveset hajtok, mint a' vizi-bikára és bagolyra.

Sie machen Spaß: das sind ja Raubvögel, mit denen will ich eben so wenig zu schaffen haben als mit Rohrdommeln und Nachteulen.

Eljő velem Kegyed? én itt közelében, abban a' kis

Wollen Sie mit mir gehen? ich habe nicht weit von hier,

erdőben (ligethen) egy tanyát (t. i. madárfogó-tanyát) ütöttem-fel.	in einem Wäldchen, einen Vogelherd angelegt.
Szívesen elmegyek. Hozzon Kegyed sipot.	Recht gern. Nehmen Sie ein Lockpfeifchen mit.
Itt van egy, de nem lesz rá szükségünk; nekem igen jó hivóim vannak.	Hier iſt eins: wir werden es aber nicht nöthig haben, ich habe ſehr gute Lockvögel.
Hálóval vagy léppel (vesz-szővel) fog Kegyed?	Fangen Sie mit Leimruthen oder in Netzen?
Hálóval is, léppel is. Nézze csak Kegyed azt a' falka seregélyt, melly amott repül.	Auf beiderlei Art. — Sehen Sie den Flug Staaren, der dort vorbei zieht!
Hah, ha puskánk vagy fú-csövünk volna; egyetlen egy sem maradna ott.	Ha, wenn wir eine Flinte oder ein Blasrohr hätten! da ſollte nicht einer übrig bleiben.
Nem ám, mert mind elrepülne.	Ich glaub' es wohl; ſie würden alle davon fliegen.
Nem lő Kegyed soha fenyvest, szalonkát, foglyot, vad-réczét (kacsát) vagy vad-ludat reptében?	Schießen Sie nie Krammetsvögel, Schnepfen, Rebhühner, wilde Enten oder Schneegänſe im Fluge?
Én csak házi madarakat fogok. — De csitt, itt vagyunk a' kunyhónál.	Ich begnüge mich Stubenvögel zu fangen. — Doch ſtille! hier ſind wir nun an der Hütte.
Bemenjek?	Soll ich hinein gehen?
Igen, csendesen. Ha látja Kegyed, hogy a' madarak az étekre csapnak: rántsa-meg a' zsineget, 's a' háló azonnal összecsappan.	Ja, ganz leiſe. Wenn Sie ſehen, daß die Vögel auf das Futter einfallen, ſo ziehen Sie am Faden, und das Garn wird ſogleich zuſammenfallen.

Oh, itt jön egy egész csapat!	**O, da ist eine ganze Schaar!**
Huzzuk, hamar!	**Geschwind gezogen! —**
Csak egy sincs! átkozott madarak! de hát hová lehettek? hisz' épen most hallottam őket itt csipegni.	Nicht einen! verdammt! wo sind sie denn alle hingekommen? Ich habe sie doch eben noch pfeifen hören.
Talán bizony minket fütyöltek-ki.	Ich glaube, sie haben uns ausgepfiffen.

48. *Egy öreg asszony és egy fogorvos közt.*

Zwischen einem alten Weibe und einem Zahnarzt.

Uram, én az Ur' ügyességéhez folyamodom; egy odvas és romlott fogom van, melly miatt kimondhatatlanúl szenvedek.	Ich bin Ihrer Hülfe benöthigt; ich habe einen hohlen und verdorbenen Zahn, der mir schreckliche Schmerzen verursacht.
Kihúzzuk, Asszonyom.	Ich will ihn ausreißen, Madam.
Hogy a' fájdalmat enyhítsem, szegfűolajba mártott gyapotot tettem a' fog' odvába, de ez nem használt. Maga az in van sérülve. Már régóta nem eszem ezen az óldalon. Nem ólmozhatná-be az Ur?	Um den Schmerz zu stillen, habe ich ein wenig Baumwolle, in Nelkenöhl getunkt, in die Höhlung des Zahns gethan; allein das hat nicht viel geholfen. Der Nerv ist angegriffen. Seit langer Zeit kaue ich nicht mehr auf dieser Seite. Könnten Sie ihn nicht plombiren?
Mind ez csak altató. Ki kell húzni.	Das sind nur Scheinmittel; er muß herausgezogen werden.

Ugy de, Uram, az igen fáj.	Das thut aber sehr weh.
Legkisebbet sem. A' kihúzás igen szelíd mód 's egy pillanat alatt vége van.	Nicht im Mindesten. Es ist eine gelinde Operation, und in einem Augenblick geschehen.
Meg kell vallanom az Urnak, hogy én már is nehány fog' hijával vagyok, 's még csak nyolcz vagyon a' számban, u. m. négy elő- és négy zápfog; ez, mint látja az Ur, nem sok, 's azért őket a' lehetőségig kimélnem kell.	Ich muß Ihnen gestehen, daß ich einige Zahnlücken habe, und daß mir nur noch acht Zähne im Munde bleiben: vier Backenzähne und vier Vorderzähne; das ist nicht zu viel, wie Sie sehen: ich muß sie schonen.
Már az is sok. Lássuk csak. Üljön-le Asszonyságod ebbe a' karszékbe; a' foghuzómért megyek. Hajtsa fejét hátra 's nyissa-fel a' száját. Ez az?	Das ist mehr als Sie brauchen. Lassen Sie mich ihn sehen. Setzen Sie sich in diesen Lehnstuhl; ich will mein Werkzeug holen. Biegen Sie den Kopf zurück und machen Sie den Mund auf. Ist es dieser hier?
Nem.	Nein.
Hát ez?	Dieser da?
Nem, nem.	Auch nicht.
Tehát ennek kell lenni. Krakk! itt van ni. Csak nézze ezt a' kis romkát. Öblítse-ki száját.	So ist es denn dieser. — Krach! hier ist er. Sehen Sie diesen Stumpen! — Spühlen Sie sich den Mund aus.
Eltévesztette az Ur; nem ez fájt.	Sie haben sich geirrt; das ist nicht der, welcher mir weh that.

Sőt inkább; tessék csak meg nézni, melly rohadt és fekete.	Ja, ja; besehen Sie ihn nur, er ist faul und ganz schwarz.
Higye-el az Ur...	Ich versichere Sie...
No jó, hát tessék ujra leülni.	Nun, so setzen Sie sich wieder.
Ki akarja az Ur minden fogamat húzni egymás után?	Wollen Sie mir denn alle, einen nach dem andern, ausreißen?
Mi kár benne? Ujakat rakok Asszonyságodnak helyettök 's még szebbeket, mint a' mostaniak; egy egész fogsort, ha tetszik. — Szolgálhatok fogporral is tisztításra, a' fogmáz' fentartására 's az iny' erősitésére.	Was würde es schaden? ich setze Ihnen wieder andere ein und schönere als Sie haben; ein ganzes Gebiß, wenn Sie wollen. — Hier ist ein Zahnpulver, um die Zähne zu putzen, ihre Glasur zu erhalten, und das Zahnfleisch zu befestigen.
Köszönöm, nem vehetem többé hasznát.	Ich danke Ihnen; ich kann keinen Gebrauch mehr davon machen.

49. *Fördésről.*

Vom Bade.

Hova indultál, barátom?	Wo gehst du hin, Freund?
Förderni (förödni) megyek; igen melegem van.	Ich will mich baden, denn es ist mir sehr warm.
Kádban fördesz (fördöl)?	Wirst du dich in eine Badwanne setzen?
Nem; a' folyóban.	Nein, ich werde mich im Flusse baden.
Nem félsz, hogy bele halsz (fúlsz)?	Ist dir nicht bange zu ertrinken.
Nem, mert úszni tudok.	O nein, ich kann schwimmen.

Ki tanított-meg?	Wer hat es dich gelehrt?
Mult nyáron nehány leczkét vettem az úszó-iskolában.	Vergangenen Sommer habe ich einige Lektionen in der Schwimmschule genommen.
Nem veszedelmes az úszni-tanulás?	Ist keine Gefahr dabei, es zu lernen?
Épen nem. A' mesterek hólyagot kötnek az ember' hóna alá, 's kötélen tartják, hogy el ne sülyedhessen.	Gar keine. Die Bader binden einem Blasen unter die Arme, und halten einem mit einem Stricke, daß man nicht untersinken kann.
Tudsz bukni (búni) is?	Kannst du auch untertauchen?
Igen ám, majd megláthatod; elúszom a' víz alatt 's követ hozok-fel neked a' számban.	O ja, du sollst es sehen; ich werde unter dem Wasser schwimmen, und dir einen Kieselstein in meinem Munde bringen.
Ezt én is szeretném tudni.	Dies möchte ich auch können.
Nincs könnyebb, mint ezt megtanúlni, csak ne féljen az ember a' víztől, 's ne tegyen ugy, mint az, a' ki, midőn egyszer majd elmerült, ezt mondá: Nem megyek addig a' vizbe, mig jól meg nem tanúlok úszni.	Nichts ist leichter zu lernen als dieses! man muß sich aber nicht vor dem Wasser fürchten und es machen wie jener, der als er beinahe ertrunken wäre, sagte: ich will nicht eher wieder ins Wasser gehen, als bis ich schwimmen kann.
Ez az együgyüség egy másét juttatja eszembe, ki midőn hasonló esetben egy hídlábhoz ragaszkodott 's ugy menekedett-ki, felkiáltja: Ha *nem vagyok:* bele kell veszném!	Diese Naivetät erinnert mich an jene eines andern, der in demselben Falle war, und nachdem er sich vermittelst des Pfeilers einer Brücke, an dem er sich anklammerte, gerettet hatte, ausrief: Ohne mich wäre ich ertrunken!

50. *A' télről.*

Vom Winter.

Melly ritkaság nálam, kedves barátném ; van száz esztendeje, mióta nem volt szerencsém Kegyedet látnom.

Sie kommen sehr selten zu mir, liebe Freundin. Es ist ja eine Ewigkeit, daß ich das Vergnügen nicht hatte, Sie zu sehen.

Két hónap óta alig lépekki a' szobámból; hiszem olly hideg van, hogy a' kő is majd megreped.

Ich bin seit zwei Monaten beinahe nicht ausgekommen; es war ja eine Kälte, daß Stein und Bein zusammenfroren.

Én sem mozdultam-el a' kályha mellől; a' hideg engem rettenetesen bánt.

Ich bin nicht vom Ofen weggekommen. Die Kälte greift mich außerordentlich an.

Mondhatom Kegyednek, hogy én a' telet épen nem szeretem. Az ember nem tudja, mit csináljon. Négy órakor már éjszaka van.

Ich versichere Sie, daß ich den Winter gar nicht gern habe. Man weiß nicht, wie man seine Zeit zubringen soll. Um vier Uhr ist es schon Nacht.

Ha még concertek, bálok 's játékszín nem volna, az ember inkább nem is élne ebben a' rút évszakban.

Wenn es nicht Konzerte, Bälle, Komödien gäbe, so möchte man in dieser abscheulichen Jahrszeit gar nicht leben.

Ez a' tél különösen kemény. Csak gondolja Kegyed: szobaleányomnak elfagyott az orra; én pedig fagysérveket kaptam a' lábomon, mivel egykét pillanatig hóban jártam.

Dieser Winter insonderheit ist so hart. Denken Sie nur, meinem Kammermädchen ist die Nase erfroren, und ich selbst habe Frostbeulen an den Füßen gehabt, weil ich einen Augenblick im Schnee gegangen bin.

Valóban rettenetes; ha a' hideg igy tart, az ember ki sem fog léphetni a' házból.

Es ist in der That abscheulich! Wenn diese Kälte anhält, so wird man keinen Tritt zum Hause hinaus thun dürfen.

Férjem azt mondta, hogy a' hévmérő 9 fokot mutat a' fagypont alatt.

Mein Mann hat mir gesagt, daß der Wärmemesser (Thermometer) auf 9 Grad unter Eis stünde.

Ki nem állhatni. És még is vannak emberek, kik az illyen időt szeretik.

Ja, eine solche strenge Kälte ist nicht auszuhalten. Und doch gibt es Leute, welche diese Witteruug lieben.

Kik lehetnek azok?

Wer denn?

A' szűcsmesterek, kik prémes árukkal 's karmantyúkkal kereskednek, és a' fiatalok, kik csúszkálni szeretnek csúszvasakon (korcsolyákon), vagy szánkáznak.

Die Rauchhändler, die Pelzwaaren und Müffe verkaufen; und die jungen Leute, die gerne schleifen und auf Schlittschuhen oder im Schlitten fahren.

A' könnyelmük! (szelesek!) Alig szünt-meg a' viz jeget hajtani 's alig fagyott-be egy kicsinyt, már ök kiteszik magokat a' nyakszegés' vagy befúlás' veszedelmének, ha t. i. a' jég beszakad, mint ez a' mult zajláskor is történt.

Die Unbesonnenen! kaum daß der Fluß aufgehört hat, Grundeis zu führeu und ein wenig zugefroren ist, so setzen sie sich der Gefahr aus, den Hals zu brechen oder zu ertrinken, wie es beim letztern Eisgange der Fall war.

Az orvosok jobban szeretik a' nedves időt a' kemény fagynál; azt mondják, hogy esős, nedves időkben nekik több dolgok

Die Aerzte ziehen die Feuchtigkeit der großen Kälte vor: sie sagen, sie hätten bei einer feuchten und regnerischen Witterung mehr zu

van, mint a' száraz hidegben.	thun, als bei einer trocknen Kälte.
Elhiszem, mert akkor minden ember náthás.	Das iſt wahr, denn jedermann iſt alsdann mit dem Schnupfen behaftet.
Jőjön Kegyed közelebb a' tűzhöz, melegedjék; hiszem egészen áltfázott, szinte reszket.	Nähern Sie ſich dem Feuer, wärmen Sie ſich doch; es ſchauert Sie; Sie ſind ja ganz erſtarrt.
Valamennyire már felmelegedtem. Mennem kell.	Ich habe mich ſchon ein wenig gewärmt. Ich muß nun wieder nach Hauſe gehen.
Várjon Kegyed, míg fölenged; a' csillagászok, időjárási naptárokban, ma estvére teszik a' lágyulást.	Warten Sie lieber bis es aufthaut; die Aſtronomen haben in ihrem Witterungskalender das Thauwetter für dieſen Abend angekündigt.
Nem hiszek a' kalendáriomoknak.	Ich traue dem Kalender nicht.

51. *A' rokonságról (atyafiságról).*

Von der Verwandtſchaft.

Jó reggelt hugom-asszony.	Guten Tag, Frau Baſe.
Jó reggelt bátyám-uram. Mint vannak otthon, a' kedves hitves, és a' kisdedek?	Schönen guten Morgen, Herr Vetter. Wie befindet ſich die werthe Familie, die Frau Liebſte und die lieben Kleinen?
Idősb (nagyobbik) leányom egy kicsinyt roszul van, az ifjabb (kisebbik) ép, egészséges. 'S hát Kegyed és kedves férje?	Meine älteſte Tochter iſt etwas unpaß; die jüngſte iſt munter und wohl auf. — Aber Sie und der Herr Gemahl?

Köszönöm: az uram egészséges.
Ich danke Ihnen; mein Mann befindet ſich ſehr wohl.

Azon örűlök.
Das freut mich von Herzen.

Miért nem látogat-meg minket bácsikám? Nem gondol atyafiaival; az nem szép Kegyedtől. Pedig hiszem mi onoka-testvérek (két testvér' gyermeki) vagyunk.
Warum beſuchen Sie uns denn nicht? Sie vernachläſſigen Ihre Familie; das iſt nicht ſchön von Ihnen. Wir ſind ja leiblich Geſchwiſterkinder.

Bocsánatot kérek; az anyám roszúl volt, mellette voltam, 's lehetetlen volt kimennem.
Verzeihen Sie mir: meine Mutter iſt krank geweſen; ich mußte ihr Geſellſchaft leiſten, und konnte nicht ausgehen.

Mit hallok? nagy-néném beteg volt? erről én mit se' tudtam. Szerencsém lesz, őt meglátogatnom.
Wie, die Frau Tante war krank? davon wußte ich kein Wort. Ich werde mir die Ehre geben ſie zu beſuchen.

Örülni fog, Kegyedet láthatván.
Es wird ihr viel Vergnügen machen Sie zu ſehen.

Mi hir van kedves öccseuráról?
Was haben Sie denn für Nachrichten von Ihrem Herrn Bruder?

Csakugyan Amerikában van a' sógoránál.
Er iſt wirklich in Amerika bei ſeinem Schwager.

Még mindig nőtelen?
Iſt er noch immer ein Junggeſelle?

Nem többé; sógor-asszonya irta ide a' testvér-nénjéhez, hogy öcsém egy negerleányt vett-el.
Nein, die Schwägerin ſchrieb vor kurzem an die Schweſter, daß er ſich mit einer Negerin verheirathet habe.

Mit? egy feketét? ha azt boldogúlt nagy-hátyám, Kegyed' édes atyja, tudta
Wie! mit einer Schwarzen? Wenn das der Herr Oheim, Ihr ſeliger Herr Vater,

volna, soha meg nem engedte volna, hogy onokáji, a' Kegyed' onokatestvérei, feketék legyenek. — gewußt hätte, würde er nie zugegeben haben, daß seine Enkel und Ihre Neffen und Nichten schwarz würden.

A' szín nem választja-el a' dolgot. Ki tudja, milly szinűek valának eleink? — Die Farbe macht nichts zur Sache. Wer weiß, wie unsere Voraltern ausgesehen haben?

Éj, hát nem tudja bácsikám származásfáját? — Ei, kennen Sie denn Ihren Stammbaum nicht?

Nem tudom, kik voltak őseim. Atyai részről nem vihetem feljebb származásomat nagy-atyám' és nagy-anyámnál; anyai részről nem feljebb ükeimnél. Ezeken felűl, mint gyanitjuk, mostoha szülék voltak, 's ezek, mint tudja Kegyed, csak rokonok, nem vératyafiak. — Meine Ahnen sind mir unbekannt. Ich zähle in aufsteigender Linie, väterlicher Seite, nicht weiter als bis Großvater und Großmutter, und mütterlicher Seite, bis Urältervater. Ueber dieser Linie waren, wie man vermuthet, Stiefältern, und diese gehören, wie Sie wissen, nicht mehr zur Blutsverwandtschaft.

Ugy hát legyen Kegyed nemzetségének fentartója, 's legyen gondja rá, hogy ük-onokáji 's legkésőbb maradéka el nem fajulván, szép fejérek maradjanak. — So seyen Sie der Stammhalter der Familie, und sorgen Sie dafür, daß Ihre Urenkel und Ihre spätesten Nachkommen nicht ausarten, und hübsch weiß bleiben.

52. *Nyereg- és kocsigyártóval.*
Mit einem Sattler und Kutschenmacher.

Egy szép és tartós kocsit szeretnék venni. Mutas- — Ich möchte mir einen schönen und dauerhaften Wagen an-

son az Úr nekem egy-nehányat. — schaffen. Lassen Sie mich welche sehen.

Tessék a' kocsiszinbe lépni. Félberlín, nagy-hintó, cabriolet, whisky, garrick, könnyü postakocsi, nyilt vagy födeles (fél vagy egész födelü) kocsi fog tetszeni? — Belieben Sie in das Gewölbe hinein zu spazieren. Wollen Sie eine Halb-Berline, eine Postkutsche, eine Cabriole, ein Whisky, ein Garrick, eine Postkalesche, einen offenen oder zugemachten Wagen?

Egy könnyü és kényelmes, két ülésü utazó-hintót szeretnék vásárlani. — Ich möchte einen recht bequemen und leichten viersitzigen Reisewagen.

Itt van egy, melly minden tekintetben ki fogja az Urat elégíteni. Öröm nézni, a' mint ez a' hintó függ és szalad. — Hier ist einer, der Ihnen in aller Rücksicht anstehen wird; er hängt und rollt, daß es eine Freude ist.

De valljon tartós (erős)-e? — Ist er aber auch dauerhaft?

Tartós? Tessék csak megnézni ezeket az aczél tollakat (rugókat), a' vas tengelyeket, nyujtókat, ezeket a' küllőket 's az ezüst tokokat; miképp van ez mind készítve. A' kocsialj és bőrmű egészen uj. — Dauerhaft? Da sehen Sie die vortrefflichen Stahlfedern, diese eisernen Schwangbäume, die Speichen in den Rädern, die silbernen Büchsen: wie das alles gemacht ist. Das Gestell nnd das Lederwerk ist ganz neu.

De talán szekrénye (hajója) régi? — Aber der Kasten ist vielleicht alt?

Az sem az. Csak most nem régiben kapott festéket és fénymázt. — Eben so wenig; er ist vor kurzem erst angestrichen und lackirt worden.

Ugy látszik, igen alant függ. — Er scheint mir sehr niedrig zu hängen.

Ez a' legújabb módi (divat.) Annál nehezebben dől-fel.

Das ist die neueste Mode; er ist auch deswegen nicht so leicht umzuwerfen.

Nyissa-ki az Ur az ajtót; hagyd lássam belől.

Machen Sie den Schlag auf, daß ich ihn inwendig betrachte.

Tessék felhágni; a' hágcsó le van eresztve. Látja az Ur, hogy mindenütt finom posztóval van bélelve. Az ablaküveg mellett farostély 's forgó (v. bukó) függönyök vannak; itt alól egy pinczetok; fen a' mennyezeten szalagháló kalapok' számára; 's amott hátul egy eresz a' botok' és esernyők' számára.

Steigen Sie hinein; der Tritt ist herunter gelassen. Sehen Sie, er ist durchaus mit feinem Tuche ausgeschlagen. Hinter deu Kutschengläsern sind Gitterfenster und Rollvorhänge; da unten ist ein Flaschenkeller; da oben am Himmel ist ein Garn für Hüte, und da hinten ist ein Hinterkasten, um Stöcke und Regenschirme hinein zu thun.

Valóban, ugy látom, semmi sincs elfeledve, a' mi kényelmül szolgálhat.

Es scheint wirklich nichts vergessen zu seyn, was zur Bequemlichkeit dient.

És bátorságúl; mert, mint láthatja az Ur, jól be lehet zárni.

Und zur Sicherheit; denn, sehen Sie, er kann gut zugeschlossen werden.

Helyesen; most már csak a' fő dologban kell egyet értenünk, t. i. az árrában.

Gut! Nun haben wir uns nur noch über die Hauptsache, über den Preis, zu verstehen.

Az nem lesz nehéz, kivált ha nem akar az Ur sokat lealkudni.

Das wird leicht seyn, wenn Sie anders geneigt sind, nicht viel abzuhandeln.

53. *Egy koldus és egy fukar gazdag közt.*

Zwischen einem Bettler und einem hartherzigen Reichen.

Kőnyörüljön az Ur egy szerencsétlenen, adjon alamisnát egy szegény nyomorultnak.	Erbarmen Sie sich eines armen Unglücklichen! Geben Sie mir ein Almosen, lieber Herr.
Takarodjék Ked; nincs apró pénzem.	Geht Eures Wegs; ich habe kein klein Geld.
Adjon az Ur akarmi keveset, bár egy fillért. Az isten megfizeti száz annyival.	Geben Sie mir so wenig als Sie wollen, einen Heller; Gott wird es Ihnen hundertfältig vergelten.
Ki tudja. Menjen Ked isten' hirével.	Das ist nicht ausgemacht; laßt mich! Gott helf euch.
Cselédem van Uram: öt gyermekem; 's csak egy falat kenyerem sincs a' háznál.	Ich bin Hausvater, habe fünf Kinder, und nicht einen Bissen Brod im Hause.
Hát minek Kednek annyi gyerek? Nekem egy sincs.	Warum habt Ihr so viele Kinder; ich habe nicht eins.
A' jó isten adta, Uram; ez az egyetlen jószágom a' földön.	Der liebe Gott hat mir sie geschenkt; sie sind das einzige Gut, das ich auf Erden besitze.
Hát segítsen is rajtok a' jó isten. Ked dolgozhatik.	So mag ihnen auch der liebe Gott beistehen. Was Euch anbelangt, so könnt Ihr arbeiten.
Bár dolgozhatnám.	Wollte der Himmel, ich könnte!
Talán nem elég erős és izmos Ked? De jobban esik, ugy-e, henyélni 's az embereket terhelni, mint valami hasznos	Seyd Ihr nicht stark und rüstig? Aber Ihr geht lieber müßig und fallt den Vorübergehenden zur Last, als daß Ihr Euch mit etwas

munkához fogni. A' koldulás itt tilos, vigyázzon Ked, hogy meg ne lássa valamellyik hajdu.

Nützlichem beschäftigt. Das Betteln ist hier verboten; nehmt Euch in Acht, daß Euch kein Häscher gewahr wird.

Elbénultam Uram; a' jobb karom eltört. Segítsen meg az Ur inségemben.

Ich bin leider verstümmelt, ich habe den rechten Arm gebrochen. Helfen Sie mir in meinem Elende.

Mellyik csapszékben kapta ezt Ked?

In welcher Schenke habt Ihr das erholt?

Kömüvességet űztem, Uram, 's leestem a' háztetőről.

Ich war meines Handwerks ein Maurer, und hatte das Unglück vom Dache herunter zu fallen.

Elég rosz; minek esett-le Ked. Takarodjék.

Desto schlimmer für Euch, warum seyd Ihr gefallen. Packt Euch fort!

54. *Egy kutyáról.*

Von einem Hunde.

Látta már az Ur a' kis ebet, mellyet ajándékba kaptam?

Haben Sie das Hündchen gesehen, das man mir geschenkt hat?

Nem; még nem.

Nein, noch nicht.

Az a' legfurcsább kis eb a' világon.

Es ist das drolligste Thierchen von der Welt.

Mi fajta (fajú)?

Von welcher Art ist es?

Nem tudom. Sem uszkár, sem vizsla, sem tacskó, sem pumi, sem angolszelindek, sem pedig mopsz.

Das weiß ich nicht. Es ist weder ein Pudel, noch ein Spürhund, noch Dachshund, noch Spitz, noch Dogge, noch Mops.

Tehát korcs fajta lesz.

So ist es denn von Bastardart?

Nem nagyobb, mint az öklöm; szőre hosszu, mint a' spanyol ebnek, orra hegyes, mint az agáré; farkát kanyarítva hordja.	Es ist nicht größer als meine Faust: es hat lange Haare wie ein zottiges Schoshündchen, die Schnauße spißig wie ein Windspiel, und seinen Schwanz trägt es geringt.
Szine millyen?	Was hat es für eine Farbe?
Fekete; de füle fejér, körme (bokaszőre) vörösbarna, 's hátán egy barna folt van.	Es ist schwarz, seine Ohren sind weiß, die Pfoten braunroth, und anf dem Rücken hat es einen braunen Flecken.
Tud-e előhozni (hordani, fölkeresni valamit)?	Kann es apportiren?
Sőt többet tud ennél: botot ugrik, őrt áll, talpat ad, 's egeret fog, mint a' macska.	Es kann noch mehr als das: es springt über den Stock für die Damen, steht Schildwache, gibt die Pfote, und fängt Mäuse wie eine Katze.
Már ez ugyancsak kitanult kis állat. És nem hamis (nem harapós)?	Das ist ein sehr gelehrtes Thierchen. Aber ist es nicht böse?
Épen nem; szelíd és hizelkedő. Ha egyet csapok rajta, megnyalja kezemet, nem hogy harapna.	Nein; es ist sanft und schmeichelnd. Wenn ich ihm einen Streich gebe, leckt es mir die Hand statt mich zu beißen.
Példánya a' jóságnak! 'S miért üti Kegyed?	Das ist ein Muster von Tugend! Aber warum schlagen Sie es?
Néha, midön idegen lép a' szobába, kiugrik lakocsából, ugat, nyafog, szörnyü zajt indít.	Manchmal, wenn ein Fremder in das Zimmer tritt, springt es aus seinem Stalle, klafft, bellt und macht einen fürchterlichen Lärm.

Jele, hogy vigyázó.	Das ist ein Beweis, daß es wachsam ist.
Oh, inkább, mint a' házieb; 's hivebb, mint a' juhász-kutya (komondor v. kuvasz).	O, wie ein Hofhund, und treu ist es, über einen Schäferhund.
Ha kölyköt vet, kérni fogok én is egyet.	Wenn es Junge macht, so will ich mir eins davon ausbitten.

55. *Virágárusnéval.*

Mit einem Blumenmädchen.

Hallod-e lányom, nekem egy szép bokor (bokréta) kell.	Höre Mädchen, du mußt mir einen schönen Strauß binden.
Ma bizonyosan az Ur' barátnéjának neve-napja van.	Es ist gewiß heute das Namensfest Ihrer guten Freundin?
Kitaláltad.	Du hast es errathen.
Már úgy igyekezni fogok, hogy becsűletet valljon vele az Ur. Nézze csak, ide közepűl ezt a' nagy fejér rózsát teszem, mint képét az Ur' ártatlanságának.	Nun, so will ich machen, daß Sie Ehre damit einlegen. Sehen Sie, in die Mitte thu' ich diese große weiße Rose, das Sinnbild Ihrer Unschuld.
Igen!	Richtig.
Két felére ezt a' nefelejtset; fölibe ezt a' narcziszt, melly az Ur' személyét jelenti.	Auf beide Seiten diese Vergißmeinnicht; darüber eine Narcisse, das bedeutet Ihre Person.
Ez igen szép!	Das ist sehr artig.
Ide egy százszorszépet, jáczintot és szegfűt. Akar	Hieher ein Tausendschön, eine Hyacinthe und eine Nelke.

az Ur tulipánt 's granátot is?	Wollen Sie nun eine Tulpe oder Granate?
Csak szagos (illatos) virágokat akarok.	Ich will bloß wohlriechende Blumen.
Ne vegyek egy liliomot 's császárkoronát is hozzá?	Soll ich eine Lilie oder Kaiserkrone dazu thun?
Fih, hiszem ez sárgára festi az ember' orrát, ha szagolja.	Pfui! davon macht man sich beim Riechen die Nase gelb.
Jó, hát egy jazmin-ágacskát, 's szembe vele nehány gyöngyvirágot. Ez a' kék búzavirág sem állana roszúl, mit gondol az Ur?	Nun, also ein Stäudchen Jasmin, und da gegenüber einige Maiblümchen. Diese blauen Kornblumen stünden aber auch nicht übel: was meinen Sie?
Hagyj békét, kérlek, hiszem ezek mezei virágok. Miért ne még csalányt és tövis-bokrot! — Már elég.	Nicht doch! dies sind ja Feldblumen. Warum nicht gar Nesseln und Disteln? — Jetzt ist es genug.
Még nehány levelet; aztán egy szép szalaggal össze kötöm 's papiros tekercsbe teszem. — Igy. Tessék.	Nur noch einige Blätter! dann will ich ihn mit einem schönen Band umwinden und in eine Düte thun. — So, hier ist er.
Köszönöm.	Ich danke.

56. *A' lakatossal.*

Mit dem Schlosser.

Azért hivattam az Urat, hogy ezt az ajtót nyissaföl.	Ich habe Ihn rufen lassen, Meister, um Ihn zu bitten, mir diese Thüre aufzuschließen.

Elromlott a' zár, vagy csak a' kulcsot vesztette-el az Ur?	Ist das Schloß beschädigt? oder haben Sie den Schlüssel dazu verloren?
De bizony roszúl csavartam rá 's a' szakálát bele törtem.	Nein, ich habe ihn verdreht, und den Bart daran zerbrochen.
Ez lyukas (német) kulcs. Megpróbálom, ha felnyithatom-e a' fö-kulcscsal, vagy valamellyik kampóval.	Es ist ein gebohrter (deutscher) Schlüssel. Ich will sehen, ob ich nicht mit dem Dietrich oder mit einem Haken aufmachen kann.
Az nehezen fog menni (aligha elsül), mert kettőt fordítottam rajta.	Das wird schwer halten, denn ich habe zweimal umgedreht.
Söt a' rekeszt is elő tolta az Ur. Le kell srófolnom a' zárt 's egészen levennem.	Sie haben sogar den Riegel vorgeschoben. Ich werde das Schloß abschrauben und abnehmen müssen.
Tegye-meg az Ur 's kenje-meg a' tollat is egy kicsinyt, hogy könnyebben járjon.	Thu Er das, und schmier Er die Feder ein wenig, damit sie etwas leichter gehe.
Elviszem a' zárt magammal 's azalatt lakatot vetek az ajtóra.	Ich will das Schloß mit nach Hause nehmen, und indessen ein Vorlegeschloß anlegen.

57. *Pénzváltáskor.*

Um Geld zu wechseln.

Válthat az Ur nekem egy Lajos-aranyat?	Haben Sie nicht für einen Louisd'or Münze?
Megüti-e az Ur aranya a' mértéket (teljes sulyú-e?)	Ist Ihr Louis'dor vollwichtig?

Gondolom; tegye latra az Ur.	Ich denke es; wägen Sie ihn.
Szinéről itélve azt kellene hinnem, hogy hamis és sok a' vegyíték benne.	Der Farbe nach zu schließen, sollte man glauben, er sey falsch, und es sey viel Zusatz dabei.
Nincs az Urnak aranymérlege?	Haben Sie keine Goldwage?
Itt van egy. — Egy grán hija.	Hier ist eine. — Es fehlt ein Gran.
Csodálom; holott nincs megreszelve, 's széle egészen ép.	Das wundert mich; er ist doch nicht beschnitten, und der Rand ist unversehrt.
Nem adhatok rá jutalmat (feldij, agio).	Ich kann Ihnen keinen Aufwechsel geben.
Számitsa az Ur a' mint tetszik,	Rechnen Sie wie Sie wollen.
Micsoda pénznemet kiván az Ur?	Was wollen Sie für Münzsorten?
Adjon az Ur ezüstpénzt (ezüstöt), három hat livrás tallért; 's a' többit réz- vagy apró-pénzben.	Geben Sie mir Silbergeld, drei Sechslivresthaler, und den Rest in Scheidemünze oder Kupfer.
Ime, kivánsága szerint.	Hier ist es, wie Sie es verlangen.
Ez a' pénzdarab kopott; a' nyomat nem látszik-meg rajta.	Dieses Stück ist abgeschliffen, man sieht das Gepräge nicht mehr daran.
Itt van más.	Da ist ein anderes.
Ez a' pénz nincs még forgáson kül?	Ist dieses Geld hier nicht verrufen?
Bocsánat; még kelendő. 'S ha talán nem vennék-el,	Verzeihen Sie, es ist noch gangbar; und wenn Sie

tegye az Ur tartalékpénze közzé.	es nicht anbringen, können Sie es ins Schatzgeld (in die Sparbüchſe) legen.
Jó. Köszönöm.	Gut! ich danke Ihnen.

58. *Borról.*

(Borkereskedővel).

Vom Weine.

(Mit einem Weinhändler).

Nehány hordó borra volna szükségem, Van-e az Urnak jó bora?	Ich habe einige Fäſſer Wein nöthig. Haben Sie guten?
Micsoda fajút kiván az Ur? finom vagy közönséges asztali borokat? fejéret vagy vöröset?	Was für Sorten verlangen Sie? Feinen oder gewöhnlichen Tiſchwein, weißen oder rothen?
Vöröset akarnék; de tiszta (természeti) legyen.	Ich möchte rothen haben; er muß aber natürlich ſeyn.
Nálam nem szokás a' zagyválás (pepecselés); hamisított borokat pedig nem tartok. Kóstolja az Ur ezt. Hogy' tetszik?	Bei mir iſt der Gebrauch nicht, die Weine zu ſchmieren, und ich halte keine verfälſchte. Koſten Sie dieſen hier. — Wie ſchmeckt er Ihnen?
Hordószag érzik rajta (hordószaga van), fiatal és savanyús.	Er riecht nach dem Faß, iſt jung und hat einen Stich.
Majd megjavúl, ha vizahólyaggal letisztíttatik 's palaszkokra szedetik. Csapra ütőm ezt a' másikat. Mit mond az Ur ehhez?	Er wird ſchon beſſer werden, wenn er mit Hauſenblaſe abgeklärt und in Flaſchen abgezapft ſeyn wird. Ich will dieſes andere Faß anſtechen. — Was halten Sie von dieſem?

Valamivel enyhebb (édesebb); kerti (vidéki) bor.	Dieser ist etwas milder; es ist Landwein.
Igaz; de első folyás.	Das ist wahr; aber er ist von der ersten Kufe (vom Vorlauf).
Nem szeretek uj bort; adjon ót az Ur.	Ich mag keinen neuen Wein; geben Sie mir alten.
Itt van burgundi, két esztendős, nemes és erős bor.	Hier ist zweijähriger Burgunder; er ist vortrefflich und stark.
Nem volna rosz; de főbe megy.	Er wäre nicht schlecht, wenn er nur nicht in den Kopf stiege.
Nem megy épen a' főbe, hanem a' bor szeszes és tűri a' vizet; igen jó étel-közi bor.	Er steigt eben nicht in den Kopf, aber er ist geistig und kann die Mischung des Wassers ertragen; es ist ein sehr guter Wein zu Zwischenspeisen.
Kaphatok belőle egy hordócskát (átalagot)?	Können Sie mir ein Fäßchen davon geben?
Nem szolgálhatok; nincs (nem maradt) több belőle, egy negyed akómnál.	Nein, es bleibt mir nur noch ein Viertel davon übrig.
Jól van; tegye félre az Ur számomra. Majd elvitetem kádárom (pintérem) által.	Nun so legen Sie es bei Seite; ich will es durch meinen Küfer abholen lassen.
Nem parancsol az Ur bordeaux-it (bordóit)? igen jó illatúval (zamatúval) szolgálhatok.	Brauchen Sie nicht auch Bordeaux-Wein? ich habe welchen, der einen vortrefflich feinen Geruch hat.
Ezzel még birok (nem vagyok még hijával).	Ich bin noch damit versehen.
Vagy rajnait?	Oder Rheinwein?

Nem szeretem a' rajnai bort; hideg és földszagú.	Ich bin kein Liebhaber von diesem Wein; er ist kalt und hat eineu zu starken Erdgeschmack.
De talán csemegeborok tetszenek? jó malaga, piros champagne-i, vagy muskatálybor?	Aber Nachtisch=Weine? guten Malaga, rosenrothen Champagner, Muskatenwein?
Ha jó pezsgője van az Urnak, veszek belőle egy kosárral.	Wenn Sie guten moussirten Champagner hätten, so würde ich einen Korb davon nehmen.
Legelső jóságúval birok, melly ugy pezsg, hogy a' dugasz a' felpadot éri.	Da habe ich von der besten Sorte, der so schäumt, daß der Pfropf bis an die Decke springt.
Küldjön az Ur egy pár palaszkot hozzám mutatványúl.	Schicken Sie mir einige Flaschen davon zur Probe.
Szereti az Ur az almabort?	Sind Sie Liebhaber von Aepfelwein?
A' normandiait igen; ez erős és szeszes ital; de a' mellyet itt készítenek, nem ér semmit: édes mint a' méz, nem forrott eléggé 's hasmenést okoz.	Ja, von dem aus der Normandie, der ein starkes und geistiges Getränk ist: allein ich mache mir nichts aus dem, welcher hier fabrizirt wird, der süß wie Honig ist, und nicht gegohren hat; er verursacht den Durchlauf.
A' mellyet én kinálok az Urnak, épen nem árt az egészségnek. Küldök belőle egy csöbröt.	Derjenige, den ich Ihnen anbiete, ist der Gesundheit nicht nachtheilig. Ich will Ihnen eine Ohme davon schicken.

59. *A' kávéról.*

Vom Kaffee.

Megkínálhatom az Urat egy finzsa (csésze) kávéval?	Kann ich Ihnen mit einer Tasse Kaffe aufwarten?
Szívesen veszem.	Ich nehme es mit Vergnügen an.
Tejjel vagy a' nélkül issza az Ur?	Trinken Sie ihn mit oder ohne Milch?
Ebéd után szívesebben iszom feketén; jobban mozditja elő az emésztést.	Nach Tisch trinke ich ihn lieber schwarz; er hilft mehr zur Verdauung.
Engedje-meg, hogy tölthessek. Itt a' czukortartó; tessék czukrot venni.	Erlauben Sie, daß ich Ihnen einschenke. Hier ist die Zuckerbüchse; nehmen Sie Zucker.
Én soha sem teszek a' kávémba czukrot. Igy jobban érzeni azt az illatot, azt a' füszer-essentiát, melly a' kávénak erőt 's jóságot ad.	Ich nehme nie Zucker dazu. Man schmeckt den Wohlgeruch, die aromatische Essenz besser, welche dem Kaffee seine Güte und Stärke gibt.
Az Ur, ugy látszik, ért hozzá. Mit vél az Ur erről? nekem ezt igazi mokka gyanánt adták.	Sie sind Kenner, wie es scheint. Was sagen Sie zu diesem? man hat mir ihn für echten Mokkakaffee verkauft.
Szép, világos-sárga színe után itélve, jónak kell lennie. — Ej, be' forró! megégettem a' nyelvemet.	Nach seiner schönen hellgelben Farbe zu urtheilen, muß er recht gut seyn. — Ei, ei, wie ist er so heiß! ich habe die Zunge verbrannt.
Töltse-ki az Ur a' csészealjba (finzsa' aljába).	Gießen Sie davon in die Unterschale.
Azt nem tehetem; a' franczia szokás úgy kivánja,	Das darf ich nicht thun; der Gebrauch in Frankreich er-

hogy az ember a' felső csészéből igya-ki, bármelly forró.
No's hát mint tetszik?
Dicső.
Örűlök, hogy inyére van az Urnak. Nincs forralva, hanem csak lombikba forrázva és leszűrve; a' szeszes részecskék igy jobban együtt maradnak.

Ezt a' módot (készitésmódot) én is megpróbálom.
Ez a' mód most közdivatú, 's valóban igen jó.
Hát az Ur hogy' főzi?
A' régi mód szerint. Az őrlött kávét (kávélisztet) egyenesen csak a' forró vízbe töltöm; a' csuprot (kanuát) a' tüzhöz teszem; várok, mig a' kávé leül (leülepedik); akkor megtisztázom vizahólyaggal; lassan leszűröm, 's az üleďéket elvetem.

A' kávéfőzés igazi mesterség. Már maga a' forrázás (felöntés) chemiai ismereteket kiván. Sőt mingyárt a' pörkölést nagy gonddal kell tenni, mert egykét megé-

fordert, daß man ihn aus der Oberschale trinke, so siedend er auch seyn mag.
Nun, wie schmeckt er Ihnen?
Er ist köstlich.
Es freut mich, daß er nach Ihrem Geschmacke ist. Er ist nicht abgekocht, sondern bloß angebrüht und filtrirt worden, seine geistigen Theile werden dadurch besser beibehalten.

Ich will diese Art auch versuchen; sie ist nun zur Mode geworden und wirklich recht gut.
Wie machen Sie ihn?
Auf die alte Art: ich thue bloß den gemahlenen Kaffee ins siedende Wasser, setze die Kaffeekanne ans Feuer, warte bis er sich gesetzt hat, und läutere ihn mit Hausenblase; dann gieße ich ihn langsam ab, und schütte den Satz weg.

Es ist eine wahre Kunst guten Kaffee zu machen. Der Aufguß allein erfordert schon chemische Kenntnisse. Man muß sogar beim Brennen viel Sorgfalt anwenden, denn einige wenige zu Koh-

get szem elég, az italnak keserű és fanyar ízt adni.	len verbrannte Bohnen sind hinreichend, ihm einen bittern Geschmack mitzutheilen.
Igaz; 's örleni is csak a' mindenkori főzés előtt kellene.	Das ist wahr; man sollte ihn auch nicht eher mahlen, als im Augenblicke, da man ihn trinken will.
Igyék az Ur még egy finzsával (finzsányit).	Trinken Sie noch eine Tasse.
Köszönöm igen szépen; erős, félek hogy igen fölhevít.	Ich danke Ihnen; er ist stark, und ich befürchte, er möchte mich zu sehr erhitzen.
Legalább egy fél finzsányit.	Wenigstens eine halbe Tasse?
Eleget ittam.	Ich habe hinlänglich getrunken.
Nem fog megártani. Én éjjelenkint is gyakran iszom, midőn dolgom van, hogy gondolatimat ébren tartsam.	Er wird Ihnen nicht schaden. Ich trinke oft des Nachts, wenn ich arbeite, um die Gedanken lebhaft zu erhalten.
Nem fél az Ur, hogy az igen gyakor használat által kárt tesz magában? Azt mondják, a' kávé lassu méreg.	Fürchten Sie nicht, daß ein zu öfterer Gebrauch Ihnen schädlich werden könne? man sagt, es sey ein langsames Gift.
Az, de olly lassu, hogy én, mint Fontenelle, nyolczvan esztendős koromig akarom ezt a' mérget inni.	Ja, aber so langsam, daß ich mich, wie Fontenelle, bis ins achtzigste Jahr damit vergiften will.

60. *Egy asszonyság 's egy komorna közt.*

Zwischen einer Dame und einer Kammerjungfer.

Ugy hallottam, hogy Nagysád komornát (szobalányt) keres; én szolgálatomat jöttem ajánlani.	Madam, ich habe erfahren, daß Sie ein Kammermädchen brauchen; ich komme Ihnen meine Dienste anzubieten.
Meg tud-e felelni a' szolgálatnak?	Ist Sie dem Dienste gewachsen?
Két esztendeig voltam uraságnál 's tudok minden asszonyi munkát, u. m. varrni, kötni, főkötőt fölkészíteni, ruhát varrni.	Ich habe zwei Jahre bei einer Herrschaft gedient, und kann alle Arten Frauenzimmerarbeit machen: ich kann nähen, stricken, Hauben stecken, Kleider machen.
Tud-e hajat ékíteni?	Kann Sie auch frisiren?
Valamennyire.	Ein wenig, Madam.
Van-e jót-állója?	Hat Sie Personen, die für Ihre gute Aufführung bürgen?
Bizonyitványom van azon asszonyságtól, a' kinél szolgáltam.	Ich kann Ihnen einen Schein von der Dame weisen, bei der ich gedient habe.
Miért hagyta-el a' szolgálatot?	Warum ist Sie aus dem Dienste gegangen?
Nem tudom, miért küldött-el asszonyom. Azt mondá, hogy még igen lenge vagyok. Igyekezni fogok, hogy e' hibáról leszokjam.	Ich weiß nicht, warum mir meine Herrschaft den Abschied gegeben hat. Sie sagte mir, ich sey noch zu flatterhaft. Diesen Fehler werde ich zu verbessern suchen.
Mi volt fizetése?	Wieviel hat Sie Lohn gehabt?

Száz tallér; egy arany ujesztendei ajándék 's az ócska ruha.	Hundert Thaler, einen Louis-d'or Neujahrsgeschenk, und die abgelegten Kleidungsstücke.
Ez sok. De vásárhulladékra csak nem tart számot?	Das ist viel. Sie wird aber doch kein Wannengeld machen?
Ez csak a' szakácsnékat illeti.	Dieses Recht haben bloß die Köchinen.
Tud-e hallgatni? — A' napokban csak azért küldöttem-el dajkámat, mivel csevegett. Tudakolódni fogok volt asszonyánál.	Ist Sie verschwiegen? Ich habe vor kurzem meine Kindsmagd fortgeschickt, weil sie aus dem Hause geschwatzt hat. Ich werde mich bei Ihrer vorigen Herrschaft erkundigen.
Erre kérem is Nagyságodat.	Ich ersuche Sie, es zu thun.
Mi a' neve? (hogy' hívják?)	Wie heißt Sie denn?
Lizi; szolgálatjára.	Lieschen, Ihnen aufzuwarten.
Ez igen szokott (aljas) név. Rózsának fogom nevezni; érti-e?	Dieser Name ist zu gemein; ich werde Sie Rosalia nennen. Versteht Sie mich?
A' mint Nagyságodnak tetszik.	Wie es Ihnen gefällig ist, Madam.
Igazán hívem akar-e lenni?	Will Sie mir recht zugethan seyn?
Lehetetlen, hogy ez nehezemre essék: Nagyságod olly jónak látszik.	Dies wird mir nicht schwer fallen: Sie sehen so gütig aus.
Jól van; felfogadom. Holnap mingyárt beállhat. Itt a' felpénz.	Nun, ich nehme Sie in meinen Dienst. Sie kann morgen eintreten. Hier ist das Angeld.
Köszönöm alássan. Mindent el fogok követni, hogy Nagysád' kegyét megérdemeljem.	Ich danke Ihnen. Ich werde alles anwenden, um Ihre Gewogenheit zu verdienen.

61. *Gazdagságról.*

Vom Reichthum.

Melly szomorú dolog, vagyonnal nem birni!	Wie ist es doch so unangenehm kein Vermögen zu haben!
'S valljon miért?	Warum das?
Szép kérdés! Az ember szerencsétlen.	Eine schöne Frage! man ist unglücklich.
A' vagyontalan még nem szerencsétlen.	Man ist deswegen nicht unglücklich.
Legalább nem is szerencsés.	Wenigstens ist man nicht glücklich.
Pénz (vagyon) nem teszi az embert boldoggá.	Das Glück besteht nicht im Reichthum.
Ha gazdag volnék, nem panaszkodnám.	Wenn ich reich wäre, würde ich mich nicht beklagen.
Megelégedés több mint gazdagság! Aztán meg', te nem is tengesz nagy nyomorúságban.	Zufriedenheit geht über Reichthum; und du bist ja nicht in der größten Armuth.
Nem vagyok inségben; de még is sok nélkül kell ellennem.	Ich bin nicht im Elende, allein ich muß vieles entbehren.
Középszerű vagyon sokkal kivánatosb, mint a' nagy gazdagság.	Ein mittelmäßiges Vermögen ist einem großen Reichthume vorzuziehen.
Sok kincs nem árt.	Ueberfluß an Gütern schadet nicht.
Gyakran sok gondnak 's bánatnak kutfeje.	Sehr oft ist er die Quelle von viel Kummer und Sorgen.
Bőségben elakadni (a' bőség' bajaitól) nem félek.	Die Verlegenheit über die Anwendung der Reichthümer würde ich nicht befürchten.
Meg kell zabolázni vágyainkat.	Man muß seine Begierden zu mäßigen wissen.

Én is csak *becsületes* jövedelmet (elélhetést) kivánnok: harmincz ezer forintot esztendőnkint.

Ich verlange ja nur ein ehrliches Auskommen: dreißig tausend Gulden Renten.

Ez sok.

Das ist viel!

Nem igen. Becsülettel tudnám elkölteni.

Nicht zu viel; ich würde mir Ehre damit zu machen wissen.

Kétségkivül jótékony, adakozó lennél?

Du würdest ohne Zweifel wohltätig, freigebig seyn?

Igen, a' szokácsom, — a' borkereskedő iránt...

Ja, — gegen meinen Koch, den Weinhändler...

Fih! szégyenld magad'. Én nemesebbre használnám pénzemet: legédesb éleményem volna, szerencsétleneken segíteni, szegényeket ápolni.

Pfui doch! ich würde einen edlern Gebrauch vom Gelde machen: mein süßestes Vergnügen wäre, den Unglücklichen zu Hülfe zu kommen, die Armen zu unterstützen.

Én ha a' szerencse' utjára jutok, magamon fogom azt kezdeni.

Wenn ich auf dem Wege des Glücks seyn werde, so will ich bei mir selbst anfangeu.

Ám keresd; de vigyázz, mert sikos.

Such ihn; aber nimm dich in Acht, er ist schlüpfrig.

62. *Az udvariságról (bókolatokról).*

Von der Höflichkeit.

Honnan, barátom?

Wo kommst du her, Freund?

Azon emberemtől jövök, kinek házát tiz évvel ezelött holtáiglani évpénzért megvettem.

Ich komme so eben von dem Manne, der mir vor zehn Jahren sein Haus gegen eine Leibrente verkauft hat.

Ismerem. Mi dolgod volt nála?

Ich kenne ihn. Was hast du bei ihm gethan?

A' határnapot tartottam-meg. (Pénzt vittem neki a' határnapra).	Ich habe ihm den Termin bezahlt.
No's mint van?	Wie befindet er sich?
Ah, hetven esztendeje 's minden nyavalyája mellett is még igen eleven. —	Ach! ungeachtet seiner siebenzig Jahre und seiner Gebrechen, ist er sehr wohl auf.
'S te hihetőleg örvendeztél ezen?	Du hast ihm vermuthlich dein Kompliment deswegen gemacht?
Kétségkivül. Dehogy vétek én az udvariság' szabályi ellen! Sok szerencsét kivántam neki ép külsejéhez, piros és eleven arcz-szinéhez; és kértem az istent, hogy ezt a' drága életet még hosszu időre tartsa-meg.	Das versteht sich. Ich vergehe mich nie an den Gesetzen der Höflichkeit. Ich habe ihm zu seinem guten Aussehen, zu seiner frischen und rothen Gesichtsfarbe Glück gewünscht, und den Himmel angerufen, daß er noch lange so kostbare Tage erhalten möge.
Drága neked, az igaz, mert te jól megfizetsz érte. Nem-de?	Kostbar für dich, nicht wahr, weil sie dich theuer zu stehen kommen.
Midőn a' pénzzacskót meglátta, megölelt egész gyöngédséggel; rendkivüli örömét fejezte-ki azon, hogy engem láthat 's százszor ujitá-meg baráti érzelmeit.	Als er den Sack Geldes sah, den ich ihm brachte, umarmte er mich mit Zärtlichkeit, bezeugte mir seine außerordentliche Freude mich zu sehen, und machte mir tausend Freundschaftsbezeugungen.
Már ez *tud élni*, ugy-e?	Das ist ein Mann, der zu l e b e n w e i ß.
Nagyon is jól. De ő szint-olly őszinte volt mint én.	Nur allzu sehr! Er war so aufrichtig wie ich.
Hogy' hogy'?	Wie so?

Valójában ő engem nem szenvedhet; én pedig szeretném, ha jövőre fölmentene engem a' maihoz hasonló látogatástól.	Er kann mich im Grunde nicht leiden; und ich wünschte, daß er mir die Mühe ersparte, ihm künftiges Jahr einen ähnlichen Besuch zu machen.
Lám, lám; mit nem tesz az udvariság.	Was doch die Höflichkeit nicht thut!
A' bókolatok' legnagyobb része, barátom, hasonlít ehhez.	Der größte Theil der Komplimente, Freund, gleichet diesen.
Azonban az udvariság még is szükséges, mint az erkölcsök' védelme.	Die Höflichkeit ist jedoch nothwendig, weil sie der Schutz der Sitten ist.
Nem állítom az ellenkezőt. De ha annak nyelve nem mindig hazug is, igen gyakran üres és haszontalan.	Ich behaupte nicht das Gegentheil. Allein wenn die Sprache der Höflichkeit nicht immer falsch ist, so ist sie doch öfters sinnleer.
Mutasd-meg ezt.	Beweise mir das.
Midön, például, ismerőssel találkozol az utczán, legelső gondod is, azt kérdeni: mint van; ámbár arczáról láthatod, hogy nem beteg.	Wenn du, zum Beispiel, auf der Straße einen deiner Bekannten antriffst, so ist deine erste Sorge, ihn zu fragen, wie er sich befindet, ob du ihm gleich an seiner Miene ansiehst, daß er nicht krank ist.
Ez már szokás.	Es ist der Gebrauch so.
A' kérdés épen nem bizonyitja-be a' részvétet, mellyel valaki' egészsége iránt vagyunk, 's felesleg, mert alig vár az ember feleletet; de szerénytelen is, mert ha azon va-	Diese Frage beweiset nicht den Antheil, den man an jemandes Gesundheit nimmt; sie ist überflüssig, weil man kaum die Antwort erwartet: überdies ist sie unbescheiden, denn wenn die Per-

kakinek titkos baja van, bizonyosan nem fogja azt megmondani.

son eine geheime Unpäßlichkeit hätte, so würde sie es nicht sagen.

Nevetnem kell rajtad. Ez puszta mód a' beszédet elkezdeni, melly már a' társaságban el van fogadva.

Du machst mich lachen. Es ist eine Art das Gespräch einzuleiten, die in der Gesellschaft angenommen ist.

Azt igen is jól tudom, söt az illyes kifejezések olly igen szokottak, hogy még száz esztendő mulva is fogják mondani: jó reggelt, jó estét, jó étvágyat, jó éjszakát kivánok, ámbár a' mi kivánatunk mind ezeken mit se' segít.

Das weiß ich wohl; diese Art sich auszudrücken ist so allgemein angenommen, daß man in hundert Jahren noch sagen wird: ich wünsche Ihnen einen guten Morgen, guten Abend, guten Appetit, eine angenehme Ruhe, obgleich unsere Wünsche nichts dazu vermögen.

Megengedem, hogy meghitt barátok ezen üres szókat egymás közt elhagyhatnák.

Ich gestehe, daß man solche unbedeutende Worte unter vertrauten Freunden entbehren könnte.

63. *A' himlőoltásról.*

(Egy hajadonnal).

Von den Kuhpocken.

(Mit einer Jungfer).

Melly szerencsés találmány az a' himlőoltás!

Welch glückliche Entdeckung ist doch die Kuhpocken-Impfung!

Kár, hogy ezelőtt husz esztendővel még nem volt köz divatban.

Schade, daß sie vor zwanzig Jahren noch nicht allgemein angewendet wurde.

Igaz; ugy nem halt volna meg annyi ezer gyermek a' himlőben.	Das ist wahr, da hätten die Blattern nicht so viele tausend Kinder weggerafft.
És én nem volnék az, a' mi vagyok.	Und ich wäre nicht, was ich bin.
Hogy' hogy'?	Wie so?
Nem látja képemen Kegyed e' gyászos betegség' nyomát 's dulakodásit?	Sehen Sie nicht auf meinem Gesichte die Merkmale und die Verheerung dieser grausamen Krankheit?
Kegyed egy kicsinyt himlőhelyes, Kisasszonyom; de ez nem teszi Kegyedet kevesbé kecsessé.	Sie sind ein wenig blatternarbig, Mamsell; das benimmt Ihnen aber nichts von Ihren Reizen.
Kiestem egészen képemből; rút vagyok, 's a' mi több, mind eddig hajadon.	Ich bin ganz entstellt, sehr häßlich, und außerdem noch ledig.
Kegyed kellemes, 's ez több, mint a' puszta szépség.	Sie sind liebenswürdig; das geht über Schönheit.
Anyám igen roszúl cselekedett, hogy be nem oltatott, midön még kicsiny voltam.	Meine Mutter hat Unrecht gehabt, daß sie mir die Blattern nicht einimpfen ließ, als ich noch jung war.
Az oltás nem mindig sikerült.	Das Einimpfen hat nicht immer geglückt.
A' baj már megesett 's béketűréssel (tűrelemmel) kell viselnem. De ha valaha férjhez találok menni, minden gyermekemet beoltatom. Köszönet a' halhatatlan Jenner doctornak ezen üdvös fölfedezéseért.	Das Uebel ist geschehen, ich muß es nun mit Geduld ertragen. Allein wenn ich je einmal heirathen sollte, so will ich allen meinen Kindern die Schutz-Blattern einimpfen lassen. — Dank dem unsterblichen Doctor Jenner für diese wohlthätige Erfindung!

64. *Nemességről.*

Vom Adel.

Fiam, azt hallom, házasodol. Ki a' személy, ki meg tudta nyerni kedvedet, 's mi adhat neki erre just?	Ich habe erfahren, mein Sohn, daß du heirathen willst. Wer ist die Person, die sich deine Gunst erworben hat? was hat sie für Rechte dazu?
Atyám, az én hölgyem szelíd, kellemes, szép és jó.	Lieber Vater, sie ist sanft, liebenswürdig, schön und tugendhaft.
Nem azt kérdem. Hány őst mutathat?	Das ist nicht was ich wissen will. Wieviel Ahnen zählt sie?
Ősöket?	Ahnen?
Mellyik nemzetségből származik? melly ágról szakadt?	Von welcher Familie stammt sie her? von welchem Stamme ist sie?
Ezt nem tudom.	Ich weiß es nicht.
Nem tudod? Ez az első, mi után egy nemesnek tudakozódni kell, valahányszor egy kisasszonnyal szóll.	Wie, du weißt es nicht? das ist das erste, um das sich ein Edelmann zu erkundigen hat, wenn er mit einem Fräulein spricht.
Bocsánat kedves atyám; ez nem jutotd eszembe. Én eddig csak szép szemeit láttam.	Um Verzeihung! ich dachte nicht daran; ich sah bis jetzt bloß ihre schönen Augen.
Elő kell vala adatnod nemes-levelét, czímerét, irományait (okleveleit).	Du hättest dir sollen ihren Adelsbrief, ihre Wappen, ihre Dokumente weisen lassen.
Ugy hittem: erényei (rényei, virtusai) elegendők.	Ich glaubte, ihre Tugenden wären hinlänglich.

Erényei? Hah, veszem észre; nem polgárlány-e kedvesed?	Ihre Tugenden? — Ha, ich merke schon! Wäre sie vielleicht ein gemeines Bürgermädchen?
Megvallom, nem olly szerencsés, hogy nemes vérből származott volna.	Ich gestehe es, sie hat nicht das Glück von adeligem Geblüte entsprossen zu seyn.
Elfajúlt fiú, 's igy követed-e (tartod-e-meg) parancsaimat? megfeledkezel szüleidről, rangodról, hiredről; pórnéppel keveredel! Nem, én egy illy balszövetséghez soha sem adandom megegyezésemet.	Ausgearteter Sohn! folgst du so meinen Lehren? — Du vergissest deine Geburt, deinen Rang, deinen Ruhm; du gibst dich mit gemeinem Gesindel ab! — Nein, nie werde ich meine Einwilligung zu einer solchen Mißheirath geben.
Édes atyám!	Lieber Vater...
Atyád? nem atyád többé. Nézzd ezt a' származásfát, tiz dicső ivadéknak tanúját! Tekintsd e' czimert, mellyen fejér mezőben vörös kereszt látszik; eleid ezt a' keresztesháborukból hozák magokkal.	Dein Vater? — ich bin es nicht mehr. Sieh diesen Stammbaum, Beweis von zehn erlauchten Generationen! Betrachte dieses Wappen, das ein rothes Kreuz in weißem Felde führt; deine Vorfahren haben es von den Kreuzzügen gegen die Ungläubigen zurückgebracht.
Azt hiszem, hogy csak személyes érdem tarthat becsületre számot.	Mich däucht, das eigene Verdienst darf allein Anspruch auf Hochachtung machen.
Mit hallok? te eleid' hamvaiban gázolsz?	Was sagst du? du beunruhigst die Asche deiner Vorältern.
Hölgyemet a' szív' és ész' legjelesb tulajdoni teszik nemessé.	Meine Geliebte ist geadelt durch die vortrefflichsten Eigenschaften ihres Herzens und ihres Geistes.

Neved a' nemesek' sorából ki fog töröltetni, minden nagy-születésü megvet 's kerülni fogja társaságodat.	Dein Name wird aus dem Register der Adeligen ausgestrichen; alle Standespersonen werden dich verachten, sie werden deine Gesellschaft fliehen.
Én ezen kegyvesztést hitvesem' boldogító karjaiban fogom elfeledni. Egyébiránt is vagyona minden szükségen felűl emel.	Ich werde mich in den Armen meiner Frau, die mich glücklich machen wird, über die Ungnade trösten. Ihr Vermögen wird mich übrigens über alle Bedürfnisse hinaus setzen.
Hát gazdag?	Ist sie denn reich?
Jegypénze (hozománya) 100,000 tallér.	Ihre Aussteuer beläuft sich auf hundert tausend Thaler.
Miért nem mondtad ezt mingyárt? Ez megmásítja a' dolgot. Vannak esetek, midőn a' mennyiséget millyenség helyett vehetni.	Warum sagtest du das nicht eher? dies verändert die Sache. Es gibt Fälle, wo man die Quantität für die Qualität nehmen kann.

65. *A' nevelésről.*

(Egy asszonyság és tanitója közt).

Ueber die Erziehung.

(Zwischen einer Dame und ihrem Hauslehrer).

Nagysád szerencsét kivánhat gyermekének azon jutalomhoz, mellyet ez a' nevelő-intézetben nyert.	Madam, Sie können Ihrem Herrn Sohne Glück wünschen zu dem Preise, den er in seiner Erziehungsanstalt davon getragen hat.
'S mi által nyeré azt el?	Womit hat er ihn verdient?

Minden elakadás és a' nélkül, hogy csak egy szóban is hibáznék, elmondott húsz lapot a' világ' történeteiből, kérdésekben 's feleletekben, Ádámtól egészFaramondig.

Er hat ohne Anstoßen und ohne sich in einem einzigen Worte zu irren, zwanzig Seiten aus der Universalgeschichte, in Fragen und Antworten, von Adam an bis zum König Pharamund, an den Fingern hergesagt.

Ez azt mutatja, hogy fiam jó emlékezettel bir; de jobb volna, ha értené is azt, a' mit olvas.

Das ist ein Beweis, daß er ein gutes Gedächtniß hat. Es wäre jedoch besser, wenn er verstünde was er liest.

Az akkor jő majd meg, ha az urfi megnő. Akkor ő elmélkedni fog arról, a' mit tanult. Azalatt megtanulta könyvnélkül 's időszaki rendben valamennyi szentnek nevét a' kalendáriumból; több mesét igen csínosan szaval, 's a' mi-atyánkot elmondja tiz nyelven.

Das wird schon kommen, wenn er älter wird; er wird alsdann über das nachdenken, was er gelernt hat. Unterdessen weiß er auswendig, und nach chronologischer Ordnung, die Namen aller Heiligen im Kalender; er deklamirt ganz artig mehrere Fabeln, und kann sein Vater-Unser in zehn Sprachen.

Sajnálom őt.

Es thut mir leid für ihn.

Hogy' hogy'? sajnálja Nagysád, hogy olly fia van, ki a' legszebb reményekkel biztat; ki érett, mint egy Cato; ki rövid időn ugy fog latínúl (deákúl) tudni, mint Cicero; 's kinek hajlomai azt mutatják, hogy idővel nagy hirű tudós fog válni belőle?

Wie, Madam, es thut Ihnen leid ein Kind zu haben, das die beste Hoffnung gibt; das gesetzt ist wie Cato, das bald lateinisch sprechen wird wie Cicero, und das Anlage hat, mit der Zeit ein großer Gelehrter zu werden?

Ez ugyan nem volna lehetetlen; mert arra, hogy nagy tudós legyen valaki, gyakran elég, ha nagy emlékező tehetséggel bir. De hogy fiam czélját elérhesse, legelébb is megkivántatnék, hogy szivét, eszét, itélő tehetségét 's leginkább elméjét mivelje.

Das wäre möglich; denn um ein Gelehrter zu werden, ist es öfters hinlänglich, Gedächtniß zu haben. Mein Sohn, um zu seinem Zwecke zu gelangen, hat eher nothwendig, sein Herz, seine Vernunft, seine Beurtheilungskraft, und insonderheit seinen Geist auszubilden.

'S nem észt mutat az, midőn az ember, mint ő, reggeltől estig tanúl, elsápad a' könyvek felett, és semmi mulatságban sem talál örömöt.

Zeigt das nicht Geist an, wenn man, wie er, von Morgens bis Abends studirt, wenn man über den Büchern blaß wird und keinen Geschmack an Vergnügungen findet?

A' tanúlás' szeretete kétségkivül igen dicséretes; de megvallom őszintén az Urnak: az ő szertelen szorgalma engem nyugtalanít. Szeretném, ha többet szaladna, játszanék, mozgana.

Die Liebe zum Studiren ist unstreitig sehr lobenswerth; allein ich gestehe Ihnen offenherzig, sein allzu großer Fleiß leistet mir nicht Genüge: ich wünschte, daß er mehr liefe, spielte und sich Bewegung machte.

Ezt tanító nélkül is megtehetné.

Dazu braucht er keinen Lehrer.

Értsük egymást. A' tanitó, midőn vele sétálni megy, sőt vele játszik, ezer módot talál, tudvágyát különféle tárgyakra irányzani, 's ezen alkalommal olly dolgokra oktathatja őt, mellyek még

Lassen Sie uns einander verstehen. Der Lehrer, indem er mit ihm spazieren geht, ja sogar mit ihm spielt, findet Mittel, seine Neugierde über alle Arten Gegenstände zu erregen; er kann diese Gelegenheit benützen,

szükségesebbek mint a' latín nyelv.

A' latín nyelv kulcsa minden nyelvnek. Ki Virgílt eredetiben nem olvasta, tudatlan.

Az én fiamnak mindenek előtt anyanyelvét kell tudnia. — Tanúljon-meg könnyen, tisztán sőt ékesen is beszélni, 's szerezzen magának egykét kedveltető készséget, hogy a' társaságokban tessék. 'S minthogy lehetetlen mindent tudni, mivel egyik dolognak alapos ismerete gyakran csak a' másik, még hasznosabbnak elmulasztásával eshetik-meg: elég, ha e' pillanatban csak felűletes ismereteket kap minden tudományból.

Nem sokat tartanak most azon egyetemi emberekről, azon tudóskákról, kik mindenhez szólani, mindenről itélni akarnak, de valójában egyhez sem értenek.

um ihm Dinge beizubringen, die noch nothwendiger zu wissen sind als das Lateinische.

Das Lateinische ist der Schlüssel zu allen Sprachen. Wer nicht den Virgil im Original gelesen hat, ist ein Unwissender.

Mein Sohn soll vor allen Dingen seine Muttersprache wissen; er soll mit Leichtigkeit, Reinheit, mit Zierlichkeit sogar, sprechen und schreiben lernen; er soll einige angenehme Talente haben, um in der Gesellschaft zu gefallen; und, da es unmöglich ist alles zu wissen, da man die gründliche Kenntniß einer Sache nur auf Unkosten einer andern, öfters nützlichern, erlangt, so soll er sich für den Augenblick begnügen, einen oberflächlichen Begriff von jeder Wissenschaft zu haben.

Man macht sich wenig aus den Universal-Menschen, aus Halbgelehrten, die über Alles entscheiden wollen, und im Grunde nichts verstehen.

Nem akarom, hogy fiam azon nevetséges emberek' önhittségével birjon, kikről az Ur beszél; távol attól, hogy súlyos, praeceptori hangot vegyenfel, igyekezzék ismereteit tanúlt emberek' társaságában nevelni; szóval társasági miveltséget szerezzen magának.

Mein Sohn soll nicht den Eigendünkel jener lächerlichen Leute haben, von denen Sie sprechen: weit entfernt einen pedantischen Ton anzunehmen, soll er suchen, seine Kenntnisse durch den Umgang mit unterrichteten Männern zu erweitern; mit einem Worte, er soll sich für die gute Gesellschaft bilden.

Szóval nagyságos Asszonyom, Kegyed őt a' nagyvilági elvekben 's a' mai mód szerint kivánja neveltetni. Ezen esetben félek, hogy kevés hasznára lehetek Nagyságodnak.

Das heißt, Madam, Sie wollen ihn in den großen Prinzipien erziehen, und ihm eine Erziehung nach der Mode geben. Ich befürchte in diesem Falle, Ihnen nicht nützlich seyn zu können.

66. *A' földirástudományról.*

Von der Geographie.

Hogy a' földirástudományt haszonnal (kellőleg) tanulhassa az ember: három fő szempontból kell azt tekinteni. Ezek a' csillagászati, földszíni, vagy is természeti, 's a' politikai vagy történeti földirástudomány.

Um die Geographie gehörig zu studiren, ist es nöthig, sie unter drei Haupt-Gesichtspunkten zu betrachten; diese sind: die astronomische, die physische oder natürliche, die politische und historische Geographie.

Ezeket a' neveket én soha sem hallottam. Meg fog-

Das sind Namen, die ich nie gehört habe; wollen Sie

ja az Ur nekem azokat magyarázni?

Szives-örömest. A' csillagászati földirás e' földet az éghez (egyéb égi testekhez) való viszonyaiban tekinti; kifejti a' föld' és ég' külön részei közötti öszhangzást 's az ebből eredő fő tüneményeket; végre az égen képzelt mathematicai felosztásokat a' földre alkalmazza.

Ez a' csillagászati földirástudomány igen nehéz lehet. Szükséges-e azt tudni?

Igen nagyon; mert ezen ismeretek teszik az egész földirástudomány' alapját. A' természeti földirás leirja a' földet saját mivolta' 's természeti tulajdonai' tekintetéből; kifejti annak kűlső szinét vagy alakját, szárazra és vizekre való felosztását, e' két fő résznek több alosztályait, azoknak fekvéseiket 's egymás-közötti viszonyaikat 's kapcsolataikat.

mir dieselben wohl erklären?

Sehr gern. Die astronomische Geographie ist die Beschreibung der Erde in ihrem Verhältnisse zum Himmel: sie erklärt die Zusammenstimmung der verschiedenen Theile der Erde mit den Theilen des Himmels: die Hauptwirkungen, die daraus entspringen, und die mathematischen Abtheilungen, die man vom Himmel auf die Erde übergetragen hat.

Diese astronomische Geographie scheint mir sehr schwer. Ist es nothwendig sie zu wissen?

Sicher; denn diese Kenntnisse dienen der ganzen Geographie zur Grundlage. — Die physische Geographie ist die Beschreibung der Erde nach ihrer eigenen Natur: sie entwickelt den äußern Bau der Erde, ihre Abtheilung in Land und Wasser, die Unterabtheilung dieser verschiedenen Theile, ihre Lage, ihren Zusammenhang und ihre Verhältnisse zu einander.

A' harmadik rész talán még kecsesebb.

Bizonyosan, 's egyszersmind fő tárgya is a' földirás-tudománynak; de hogy megérthesse az ember, némi ismeretekkel kell az első kettőből birnia.

Meghiszem.

A' politikai 's történeti földirás a' földet lakosihoz képesti viszonyában tekinti, ugy, a' mint az a' külön népségek' birtokában van; leirja az országokat 's városokat, mellyekben minden népség lakik, a' független statusokat, mellyeket mindenegyik, vagy többen együtt képeznek; továbbá ezen népségek' kormányformáját, vallását, nyelvét, erkölcseit és szokásait, szóval mindent, a' mi egyik vagy másik nemzetnél nevezetes.

Valóban ezek olly tárgyak, mellyek tudvágyomat ingerleni 's táplálni is képesek. Igen le lennék az Urnak kötelezve, ha engemet azokban oktátni szives lenne.

Der dritte Theil ist vielleicht noch interessanter.

Gewiß: auch ist er der Hauptgegenstand der Geographie; aber um ihn zu verstehen, ist es nöthig, einige Kenntnisse von den beiden vorigen zu haben.

Ich glaube es.

Die politisch-historische Geographie betrachtet die Erde in Rücksicht ihrer Bewohner: sie handelt von der Vertheilung der Erde unter die verschiedenen Völker; von den Ländern und Städten, die jedes Volk bewohnt; von den unabhängigen Staaten, welche sich gebildet haben; von ihrer Regierungsform, ihren Religionen, Sprachen; von ihren Sitten und Gebräuchen; mit einem Worte, von allem was jede Nation eigenes und bemerkenswerthes hat.

In der That, das sind Sachen, die wohl im Stande sind, meine Wißbegierde zu reizen und zu unterhalten. Ich würde Ihnen sehr verbunden seyn, wenn Sie sich die Mühe geben wollten, mich in allem diesem zu unterrichten.

67. *A' csillagászatról 's természettudományról.*
Von der Astronomie und der Naturlehre.

Mit értesz ezen nevezet alatt: világegyetem v. mindenség?	Was verstehst du unter dem Worte Universum?
A' bujdosók' és napok' öszszeségét. De a' nap és bujdosó közötti különséget nem tudom világosan.	Die Gesammtheit der Sonnen und Planeten. Aber den eigentlichen Unterschied zwischen einer Sonne und einem Planeten weiß ich nicht recht zu erklären.
Ez igen könnyü. Nap minden nagy égi test, melly ön maga (ön tengelye) körül forog 's más égi testeket mozgásba hoz, mellyek aztán világot tőle kapnak 's azt vissza verik. Ez utóbbi égi testek a' bujdosók.	Das ist doch nicht schwer. Eine Sonne ist ein großer Himmelskörper, der sich um sich selbst dreht, der andere Himmelskörper in Bewegung setzt, welche von ihm Licht empfangen und zurückwerfen; und diese großen Himmelskörper heißen Planeten.
Most már tudom. Minden álló csillag nap; az általunk ismert bujdosók pedig két félék, u. m. fő és mellék bujdosók.	Nun verstehe ich es: alle Fixsterne sind Sonnen; und die uns bekannten Planeten werden in Haupt- und Nebenplaneten eingetheilt.
Igaz.	Richtig.
Fő v. első rendű bujdosók azok, mellyek valamelly nap körül forganak; ilylyet mi tizenegyet ismerünk, 's ezek: Mercurius, Venus, Föld, Mars, Vesta, Juno, Ceres, Pallas, Jupiter, Saturnus, Uranus.	Hauptplaneten sind solche, die sich um eine Sonne bewegen; wir kennen eilf: Merkur, Venus, die Erde, Mars, Vesta, Juno, Ceres, Pallas, Jupiter, Saturn und Uranus.

Ugy van. De mit nevezsz mellék bujdosónak?

Sehr wohl. Aber was nennst du Nebenplaneten?

Mellék v. másod rendű bujdosó az, mellynek pályaköri középpontja nem nap, hanem más valamelly bujdosó. Illyenek például a' mi holdunk 's Jupiter', Saturnus' és Uranus' holdjaik.

Nebenplaneten sind solche, die zum Mittelpunkte ihrer Bewegung nicht eine Sonne, sondern einen Planeten haben, wie der Mond, und die Trabanten des Jupiters, Saturnus und Uranus.

Mit tartasz a' bujdosók' befolyásáról földünkre?

Was hältst du von dem Einflusse der Planeten auf die Erde?

Valamennyi bujdosó közt csak a' hold látszik némi behatással lenni földünkre; a' tengerár akkor legmagasabb, midőn a' hold hozzánk legközelebb.

Der Mond allein scheint unter allen Planeten einigen Einfluß auf die Erde zu haben: die Meeresfluth ist am höchsten, wenn er uns am nächsten ist.

Van-e a' holdnak hatása a' növény és állatországra is?

Hat der Mond nicht auch Einfluß auf das Pflanzen- und Thierreich, ꝛc.?

Ez a' hatás igen hihető, de ugy látszik, nem lehet tetemes; mert a' hold' világa gyüjtő üvegek által sűrítve sem melegít.

Dieser Einfluß ist wahrscheinlich, aber er scheint nicht so beträchtlich zu seyn; denn das Mondlicht gibt, auch im Brennglase vereinigt, gar keine Wärme.

Mit tudsz az üstökösökről?

Was sagst du von den Kometen?

Az üstökösök is bujdosók, de pályakörök, — ezek ellipsiseknek hívatnak, — hosszúdad; mi őket csak akkor láthatjuk, midőn

Die Kometen sind auch Planeten, welche aber längliche Bahnen beschreiben die man Ellipsen nennt; sie werden uns nur dann sichtbar, wenn

pályájoknak azon részére jutnak, mellyben hozzánk 's a' naphoz legközelebbek. Ekkor igen nagy mennyiségű gőzt bocsátanak-ki magokból, mellyet mi üstöknek vagy farknak nevezünk.	sie den Theil ihrer Bahn erreichen, in welchem sie uns und der Sonne am nächsten sind. Sie dünsten alsdann eine große Menge Dämpfe aus, die man ihren Schweif nennt.
Nem hitték-e sok századon keresztűl, hogy az üstökösök' megjelenése háborút, inséget, fejedelmek' halálát 's más efféleket jelel?	Ist man nicht lange im Wahne gestanden, die Kometen verkündigten Krieg, Fürstentod, u. s. w.?
Hitték; de ma már tudjuk, hogy ez a' megjelenés merő természeti tűnemény.	Ja; aber man weiß jetzt, daß die Sichtbarwerdung der Kometen eine ganz natürliche Erscheinung ist.
Mit tudsz az elemekről?	Was weißt du von den Elementen?
A' tűz folyó, melegszer név alatt ismeretes, minden testben létező anyag, melly világot 's meleget szül, ha dörzsölés, napsugár vagy más tüz által mozgásba hozatik.	Das Feuer ist eine flüssige, als Wärmestoff bekannte, durch alle Körper verbreitete Materie, welche Licht und Wärme gibt, wenn sie durch Reibung, oder durch die Wirkung der Sonne oder eines andern Feuers in Bewegung gesetzt wird.
Hiszed-e, hogy a' jégben is van tüz?	Glaubst du, auch im Eise sey Feuer?
Kétségkivül. A' víz akkor válik jéggé, midőn a' tűz' szabad forgása benne elakad.	Allerdings. Das Wasser wird fest oder zu Eis, wenn das Feuer darin wenig Bewegung hat.

Mik a' viz' tulajdonai?

Welche sind die Eigenschaften das Wassers?

A' víz folyó, álttetsző, színtelen, iztelen és szagtalan test, melly minden más testet álthat 's bámulatos terjedhetőséggel bir.

Das Wasser ist flüssig, durchsichtig, ohne Farbe, ohne Geschmack, ohne Geruch; es durchdringt alle Körper und hat eine bewunderns-würdige Ausdehnungskraft.

Azon gőzök, mellyeket a' levegőbe látunk emelkedni, nem szinte víz-e?

Sind die Dänste, welche in die Luft steigen, nicht auch Wasser?

E' gőzök föld-, viz-, kén-, salétrom-, só- és más ásványrészecskékből állanak, mellyeket a' nap' heve 's a' földi testek' mozgása támaszt-fel. E' részecskék, ugy hiszik, két ezer ölnyi magasságra hágnak-fel.

Diese Dünste sind aus Erd-, Wasser-, Schwefel-, Salpeter-, Salz- und Mineralien-Theilchen zusammengesetzt, welche die Sonnenhitze und die Bewegung der Erdkörper steigen macht. Diese Theilchen steigen, wie man glaubt, bis zweitausend Klafter hoch.

De mikép lesznek láthatók?

Aber wie werden sie sichtbar?

Láthatókká lesznek, mihelyt elég sűrű tömegbe állanak össze, hogy a' rájok ható világosság' egy részét elfoghassák; illyenek a' köd 's a' fellegek.

Sie sind sichtbar sobald sie eine Masse bilden, die dicht genug ist, um einen Theil des Lichtes aufzuhalten, wie der Nebel, die Wolken.

Belőlök erednek-e a' légtünemények is?

Entstehen auch aus ihnen die Luft-Erscheinungen?

A' tüzes légtünemények nem egyebek, mint salétrom-, kén-, viz- és ásványnemű szerek, mellyek vegyületőknél fog-

Die feurigen Luft-Erscheinungen sind nichts anders als salpeterartige, schwefelige, wässerige, metallische Materien, die sich durch ihre

vást a' levegőben (légben) meggyúlnak 's azon tüneményeket képzik, mellyeket mi villámlásnak, égdörgésnek 's égi tüzeknek nevezünk; így támadnak a' levegőben gyakran tüzgolyók, mellyek hirtelen ismét szétoszlanak, 's azon rém- vagy bolygó tüzek, mellyeket sokáig rosz lelkeknek, vagy halottak' lelkeinek tartottak.

Vermischung entzünden und in der Luft die Phänomene bilden, die wir Blitz, Donner, Sternschuß nennen; daher entstehen auch oft Feuerkugeln, die plötzlich wieder zerfahren, und jene Irrlichter, die man so lange für Dämonen oder für Seelen der Verstorbenen hielt.

Mondj valamit a' szelekről.

Nun ein Wort von den Winden.

A' szelek a' levegőnek érezhető mozgásai, melly mozgások által t. i. a' levegőnek tetemesb része egyik helyről a' másikra tolatik.

Der Wind ist eine empfindbare Bewegung der Luft, wodurch ein beträchtlicher Theil derselben von einer Stelle zu einer andern getrieben wird.

De mi okozza a' szeleket?

Aber welche sind die Ursachen der Winde?

A' szélnek klüönféle okai lehetnek. Igy 1) a' földnek naponkinti, önmaga körüli forgása, megfordulása; 2) a' nap' heve, melly a' levegőt az egyenlítő (aequator) alatt kiterjeszti 's a' sarkok felé hajtja, honnan azt azután ön rugereje 's a' fellegek' nyomása ismét

Es gibt mehrere Ursachen der Winde: 1) die tägliche Umwälzung der Erde; 2) die Sonnenhitze, welche die Luft unter der Linie ausdehnt und gegen die Pole treibt, woher sie durch ihre Spannkraft sowohl als durch den Druck der Wolken wieder zurückströmt; 3) die Ebbe und Fluth der Meere, welche

vissza hajtja; 3) a' tengerek' folyási és viszfolyási, minthogy ezek a' levegőt is mozgásba hozzák.

ihre Bewegungen unſerer Atmosphäre mittheilen.

Jól van, édesem; ezek a' szeleknek küzönös okaik; de vannak különös okaik is, millyen a' folyamok' folyása, a' földalatti tüzek 's egyebek. — De mi a' gőzökről szólottunk. Nem származnak-e ezekből még más tüneményék is?

Sehr wohl, mein Beſter! das ſind die allgemeinen Urſachen der Winde; es gibt aber noch beſondere Urſachen derſelben, als: Lauf der Flüſſe, unterirdiſche Feuer, u. ſ. w. — Aber wir ſprachen von den Dünſten; gibt es nicht noch andere Erſcheinungen, die aus ihnen entſtehen?

Viz- és sórészecskék, mellyek a' levegőben megfagynak 's más fagyott cseppekkel egyesülnek, a' jégesőt képzik. Ha a' vizrészecskék megfagynak, mielött cseppekké egyesülnének, hó esik.

Die Waſſer- und Salz-Theilchen, die in der Luft gefroren ſind und ſich mit anderen gefrornen Tropfen verbinden, bilden den Hagel. Die Waſſertheilchen, die gefroren ſind, ehe ſie ſich in Tropfen verbanden, erſcheinen als Schnee.

Mit hiszesz a' szivárványról? Ez a' sok szinű iv, melly eső után a' levegőben támad 's földünkre támaszkodik, esőt mutat-e, vagy szép időt?

Was hältſt du vom Regenbogen? Dieſer vielfarbige Bogen, der nach dem Regen in der Luft erſcheint und auf der Erde ſteht, droht er Regen, oder kündigt er ſchönes Wetter an?

Sem ezt sem amazt. A' nedves gőzök által vissza vert napsugárok mindannyiszor szivárványt

Er zeigt weder das eine noch das andere an; er wird von den durch die feuchten Dün-

képzenek, valahányszor a' szemünktől a' napig 's a' naptól a' gőztömegig húzott vonal 45 fokú szegletet képez.

ſte zurückgeprallten Sonnenſtahlen gebildet, wenn die von unſerm Auge zur Sonne mit der aus der Sonne zu den Dünſten gezogenen Linie einen Winkel von 45 Grad macht.

Halljuk még, mi okozza a' földrengéseket (földindúlást) 's tűzhányó hegyeket.

Sage mir nun noch, welches die Urſachen der Erdbeben und Feuerberge ſind.

A' kén- és ásványanyagok, mellyek bizonyos mélységig az egész földszínen találtatnak; továbbá a' levegő, melly e' gyúlékony szereket meggyujtja, 's több más okok fel-felemelik néha a' föld' szinét, álttörik azt, 's hegyeket és szigeteket képeznek. Lehet még az is, hogy magában a' föld' belsejében is van mozgás, mert hiszem tökéletes nyúgalom nincs a' természetben.

Die Schwefel- und Mineralſtoffe, die ſich im ganzen Erdballe bis auf eine gewiſſe Tiefe befinden, die Luft, welche dieſe entzündbaren Materien in Feuer ſetzt, und andere Urſachen, erheben die Oberfläche der Erde, durchbrechen ſie, und bilden Berge und Inſeln. Es kann auch wohl Bewegung im Innern unſers Erdballs Statt haben: es gibt ja keine vollkommene Ruhe in der Schöpfung.

Valóban: az égi testek vonják egymást, a' világ egyik égi testről a' másikra hat-el, az anyagok' némelly részeik mintegy keresik egymást és önkényt egybe forrnak, mig mások elüzik, vissza

In der That, die Geſtirne ziehen ſich wechſelſeitig an; das Licht verbreitet ſich von einem Geſtirne zum andern; gewiſſe Theile der Materie ſuchen ſich zu verbinden, andere ſtoßen ſich zurück: alle ſtreben, ſich in gewiſſe For-

verik egymást: bizonyos formába, műszerbe alakulni mindnyájan igyekeznek.

men zu bilden und zu organisiren.

Az állatok növényekből 's más állatokból élnek; a' növények pedig gyökereik által a' föld' nedveiből, 's leveleik által a' levegő' gőzeiből táplálják magokat.

Die Thiere nähren sich von Pflanzen oder Thieren; und die Pflanzen nähren sich, indem sie mit ihren Wurzeln die Säfte der Erde, und mit ihren Blättern die Dünste der Luft einsaugen.

Ugy látszik, e' köz mozgást 's ezt a' szerkezet-keresést a' tüz-elem 's a' villámanyag (villany) okozzák leginkább.

Es scheint, das Feuer und die elektrische Materie unterhalten diese allgemeine Bewegung, dies Streben nach organischer Bildung.

Ismered-e a' villámanyagot?

Kennst du diese elektrische Materie?

Nem ismerem belső valóját, de igen hatásait. Ez egy tűzanyag, melly hihetetlen erővel és sebességgel hat, 's a' villanyos testekből a' villanytalanokba által megy.

Ich kenne ihre Natur nicht, wohl aber ihre Wirkungen. Es ist eine Feuermaterie, die mit unbegreiflicher Kraft und Geschwindigkeit wirkt, und aus den elektrischen Körpern in die nicht elektrischen übergeht.

Ez elég mára. Örömmel látom, hogy tanitód' leczkéit sikerrel hallgattad.

Das ist genug für heute. Ich sehe mit Vergnügen, daß du dir den Unterricht deines Lehrers zuNutze gemacht hast.

68. *Egy hitelező és adósa.*

Ein Gläubiger und sein Schuldner.

Igen örülök, hogy szerencsém van az Urral ta-

Es freut mich sehr die Ehre zu haben Sie anzutreffen. Sie

látkozni. Egész ritkaság, az Urat láthatni.
Valóban nekem is rég nem volt szerencsém. Én ritkán megyek-ki.

Én pedig több izben valék már az Urnál, de mindig azt mondák, hogy nem lehet Kegyeddel szólani.
Igaz; kapusomnak meg van hagyva, hogy senkit se bocsásson-be. Ha az embernek olly igen sok a' dolga, szeret maga lenni. A' látogatók alkalmatlanok gyakorta, 's nekem olly sok a' barátom. — Azonban felette fájlalom, hogy nem leheték szerencsés, az Urat fogadhatnom.
Azt a' kis jegyzéket akartam az Urnak által adni.
Sajnálom, hogy fáradott az Ur. Hogy' és mint szolgál egészsége?
Köszönöm; igen jól. Tudja az Ur, hogy némi vásárlatokat tett nálam...

És a' nemzetes asszony?

lassen sich ja gar nicht mehr sehen.
In der That, es ist schon lange, daß ich nicht mehr das Vergnügen hatte Sie zu sehen. Ich gehe selten aus.
Ich bin doch verschiedenemale bei Ihnen gewesen, und man sagte mir immer, Sie wären nicht zu sprechen.

Es ist wahr, mein Pförtner hat den Befehl, niemand einzulassen. Wenn man mit Geschäften überhäuft ist, so ist man gern allein. Die Besuche sind manchmal lästig, und die Anzahl meiner Freunde ist so groß! Ich bedaure inzwischen unendlich, das Glück nicht gehabt zu haben, Sie zu empfangen.
Ich kam, um Ihnen meine kleine Rechnung zu überreichen.
Es thut mir leid, daß Sie sich die Mühe gegeben haben. Wie befinden Sie sich denn?
Ihnen aufzuwarten. Sie wissen, daß ich die Ehre hatte Ihnen einige Lieferungen zu machen.
Die Madam N. sind ebenfalls wohl auf?

Köszönöm; egészséges. Nagy örömet csinálna nekem az Ur, ha ezt a' számadást kifizetni.	Meine Frau befindet sich ganz wohl. Wenn Sie diese Rechnung in Richtigkeit bringen wollten, so würde es mir wirklich Freude machen.
De kedves gyermekei, szinte egészségesek? Ezek gyönyörű gyermekek. Valóban az ember szerencsésnek tarthatja magát, ha illy szeretetre méltó kisdedei vannak.	Und Ihre lieben Kleinen sind auch bei guter Gesundheit? es sind allerliebste Kinder. Man kann sich glücklich schätzen, wenn man so liebenswürdige Kinder hat.
Az Ur igen nyájas. Ez az adósság olly régi; már több három esztendejénél, mióta az Urat kifizetésére kérem.	Sie sind sehr höflich. — Die Schuld ist so alt; es ist schon über drei Jahre, daß ich Sie um die Bezahlung anspreche.
Oh, ezerszer bocsánatot kérek; valóban rútúl elfeledtem. Ha az embernek ugy tele van dologgal a' feje, látja az Ur... Mennyivel tartozom az Urnak?	O, ich bitte Sie tausendmal um Verzeihung, ich hatte es schändlich vergessen. Wenn man so viele Geschäfte im Kopfe hat, sehen Sie...Wieviel bin ich Ihnen schuldig?
Épen nálam van a' jegyzék. Tessék. Száz tallér.	Ich habe gerade die Rechnung bei mir; sie beläuft sich auf hundert Thaler.
Csekélység. (*félre*) Átkozott találkozás!	Das ist eine Kleinigkeit. (beiseite) Verdammter Zufall.
Elhiszem, hogy csekélység az Urnak; de nekem épen most olly igen nagy szükségem van pénzre, hogy felette lekötelezne az Ur, ha ezt a' csekélységet kifizetné.	Freilich ist es eine Kleinigkeit für Sie; allein ich habe in diesem Augenblicke so dringend Geld nöthig, daß Sie mich unendlich verbinden würden, wenn Sie mir diese Kleinigkeit bezahlten.

Adja ide kérem. Majd általnézem 's elmegyek az Ur előtt.	Geben Sie her. Ich werde sie untersuchen, und bei Ihnen vorbeigehen.
Jobb', szeretném, ha bejőne az Ur.	Ich wollte Sie bitten, lieber bei mir einzukehren.
Ne féljen semmit. Nálam a' jegyzék; nem feledem-el az Urat.	Seyen Sie ruhig; ich habe die Rechnung, ich werde Sie nicht vergessen.
Az Urnál a' jegyzék, de bezzeg nálam még nincs a' pénz.	Sie haben die Rechnung; allein ich habe das Geld noch nicht.

69. *Csacskaságok.*

Klatschereien.

Honnan jő kedves Szomszéd-széd-asszony, hiszem alig tud lélekzeni.	Wo kommt Sie her, Frau Nachbarin? Sie ist ja ganz außer Athem.
Szörnyen szaladtam; nagy ujságot hozok...	Ich bin so sehr gelaufen, um Ihr eine große Neuigkeit zu hinterbringen.
Üljön-le, üljön-le. Halljuk.	So setze Sie sich doch. Rede Sie.
Nem ülhetek soká.	Ich kann mich nicht lange aufhalten.
Hát csak rajta, mondja-el szaporán. Alig várom.	Nun, so erzähle Sie geschwind, ich sterbe vor Ungeduld.
De kérem édes Szomszéd-asszony, ne mondja senkinek; nem szeretném, ha csacskának tartanának.	Aber ich bitte Sie, sage Sie es nicht weiter. Ich möchte nicht für eine Schwätzerin gehalten werden.
Tudja az egész város, hogy én hallgatag vagyok.	Meine Verschwiegenheit ist in der ganzen Stadt bekannt.
Tehát nem szól, Szomszéd-asszony; megtartja a' titkot?	Sie verspricht mir also reinen Mund zu halten?

Ugy, mint maga, édes Szomszéd-asszony; de az istenért, ne gyötörjön olly soká.

So sicher, wie Sie es selbst thut. — Martere Sie mich doch nicht so lange.

Ismeri azt az asszonyt, ki itt a' mi utczánk' szegletén lakik?

Sie kennt die Frau, die an der Ecke unserer Straße wohnt?

A' ki két hét elött jött ide lakni?

Die Fremde, die seit vierzehn Tagen hier ist?

Azt, azt.

Richtig, die nemliche.

Az sem igen lehet nagy állat. Még be sem vezetteté magát társaságunkba.

Man sagt, sie sey nicht viel Rechtes. Sie hat sich noch nicht in unserm Kränzchen präsentiren lassen.

Mindenféle emberek járnak hozzá. Nem megy-ki soha, se' a' templomba, se' a' sétára.

Es gehen allerlei Leute zu ihr. Man sieht sie nie, weder in der Kirche, noch auf dem Spaziergange.

És felette sokat költ; van inasa, szakácsa, komornája. Honnan veszi ezt a' pénzt? ki tudja! — Ura nincs itt.

Sie macht großen Aufwand: sie hat Bediente, Kammermädchen, einen Koch. Wo nimmt sie das Geld her? ich weiß es nicht. — Ihr Mann ist nicht hier.

Csavargó; az szent.

Sie ist eine Landstreicherin: das ist ausgemacht.

De mi történt hát vele?

Nun, was ist ihr denn widerfahren?

Szomszéd-asszony tudja, hogy én senkiről sem szeretek roszat mondani.

Hör' Sie, Frau Base, ich hasse die Schmähsucht, das weiß Sie.

Én sem. Nincs gyűlöletesb előttem, mint a' rágalmazó.

Ich auch; nichts kommt mir abscheulicher vor als die Verläumdung.

Némellyek azt vették észre, hogy az asszonyság viselős.

Man will bemerkt haben, daß sie guter Hoffnung ist.

Miről az ura hihetőleg egy szót se' tud. — Tudtára kellene adni kéz alatt.

Es ist wahrscheinlich, daß ihr Mann nichts davon weiß. Man sollte es ihm unter der Hand zu wissen thun.

Ha tudnám, hol lakik, irnék neki.

Wenn ich den Ort wüßte, wo er sich aufhält, so würde ich ihm schreiben.

Ez igazi jó tett volna rá nézve. Nekem azt mondták, hogy most a' seregnél van. Tovább kellene iránta tudakozódni.

Dadurch könnte ihm ein großer Dienst geleistet werden. Ich habe sagen hören, er sey in diesem Augenblick bei der Armee. Man müßte nähere Nachrichten einziehen.

Ajánlom magamat kedves Szomszéd-asszony; nekem még egy pár látogatást kell tennem; azután haza megyek, az ablakba ülök, 's nézem, ha nem történik-e valami az utczán. Ha valami uj adja elő magát, tüstént ismét itt leszek.

Lebe Sie wohl, Frau Nachbarin! Ich will jetzt noch einige Besuche in der Nachbarschaft machen; dann gehe ich nach Hause, um mich wieder ans Fenster zu legen, und zu sehen was in der Straße vorgeht. Sobald ich etwas Neues erfahren werde, will ich wieder zusprechen.

Igen le leszek kötelezve. Én is hasonlót fogok cselekedni.

Sie wird mich sehr verbinden. Ich verspreche Ihr ein Gleiches zu thun.

70. *Két nagy-világi asszonyság között.*

Zwischen zwei Damen vom großen Tone.

Ah, Kegyed itt, édesem? lehetetlen! egy pillanat-

Sie hier, meine Liebe! das ist unbegreiflich! einen Au-

tal elöbb még ágyban talál Kegyed. Még dél sincs.	genblick früher, hätten Sie mich noch im Bette angetroffen. Es ist noch nicht zwölf Uhr.
Korán ki kellett mennem; ollyan vagyok, mint egy polgárné. Szegény Dorval; a' ministerrel szólottam miatta; egészen kiesett volt a' kegyelemből.	Ich mußte ausgehen; ich sehe aus wie eine Bürgersfrau. — Der arme Dorval! ich bin für ihn beim Minister gewesen; er war völlig in Ungnade gefallen.
Meg is érdemlette; mindent gyaláz, mindennel elégtelen; minket magunkat is gúnyol.	Er verdient es auch wohl: er tadelt alles, ist mit nichts zufrieden; er macht sich sogar über uns lustig.
Melly igazságtalan Kegyed. Tűrje-e hogy érdemtelenek hágjanak elejébe? Minket a' mi illet, édesem, bizonyossá tehetem Kegyedet, hogy nekünk hivebb imádónk nincs, mint ő.	Wie unbillig Sie sind! Kann er gelassen zusehen, daß ihm Leute von geringeren Verdiensten vorgezogen werden? Was uns anbelangt, meine Liebe, so kann ich Sie versichern, daß wir keinen getreuern Anbeter haben.
Milly forró részvétel!..	Welch warmen Antheil!...
Szóljunk egyébről. — Mit mond Kegyed azon szinésznéről, ki tegnap Zaire' szerepében lépett-fel?	Lassen Sie uns davon abbrechen. — Was halten Sie von der Schauspielerin, die gestern in der Rolle von Zaire auftrat?
Csodálják a' lányka' szépségét; de én, megvallom, nem látok rajta semmi szépet.	Jederman bewundert ihre Schönheit; ich muß gestehen, daß ich nichts Schönes an ihr finde.
Igaza van Kegyednek; olly feszes. — De vette észre	Sie haben wohl recht; sie ist so steif. — Aber, haben Sie

Kegyed, csak egy csinos öltözet, egy okos kalap sem vala az egész játékszinben. Kettőnket kivéve gyémántot nem is lehetett látni.	darauf Acht gegeben, nicht ein eleganter Anzug, nicht ein Hut, der ein wenig eine Art gehabt hätte! Uns beide ausgenommen, so war auch nicht ein einziger Schmuck von Diamanten zu sehen.
De én láttam egyet. A' grófné gyönyörű gyémántláncziot viselt.	Doch einen habe ich bemerkt; die Gräfin hatte ein prächtiges Diamanten-Halsband.
Mellyet én ismerek. Emlékezik Kegyed, milly szerencsétlenűl játszottam egy izben a' mult évi alakos bálok' egyikében? Három ezer tallérig vesztettem, 's lánczomnak ugrani kellett. A' grófné azt aztán az udvari gyöngyárusnál találta-meg.	Das ich kenne. Sie errinern sich des Unglücks, welches ich vergangenes Jahr auf dem Maskenball beim Spieltisch hatte? Ich verlor drei tausend Thaler, und es war um mein Halsband geschehen. Die Gräfin fand es nachher beim Hofjuwelier.
Illy veszteségre nem tudnám elszánni magamat; előbb megadóztatnám minden barátomat, sőt magát férjemet is.	Ich würde über einen solchen Verlust untröstlich seyn; ich hätte lieber alle meine Freunde, meinen Mann sogar, in Kontribution gesetzt.
A' Kegyed' jó férjét elhiszem; de az enyim olly különös; gyülöl mindent, a' mi fényüzés és pompa.	Ihren Mann, ja, den wohl! allein der meinige ist so sonderbar: er haßt alles was Luxus und Pracht heißt.
Vallja-meg Kegyed, hogy ez a' grófné rendkivül	Sie müssen gestehen, daß diese Gräfin außerordentlich

szerencsés. Millyen kocsija! inasai! háza!	glücklich ist. Was für ein Wagen! was für Lakaien! welcher Ton im Hause!
Meg nem foghatom, miat viszi ezt véghez, holott minden inkább, mint bájló. De vannak asszonyok, kiket a' szerencse emel, 's kik feljutnak, mig más minden igyekezete 's tehetsége mellett sem ér czélt. Részemről, miután az én drága férjem semmire sem használható, elszántam magamat; tegyen ő, a' mi neki tetszik, de javaslom, viszont az én tetteimbe ne avatkozzék.	Ich weiß nicht wie sie es macht; sie ist doch nichts weniger als hübsch. Es gibt Weiber, denen das Glück lächelt, und die sich empor schwingen, während daß andere mit allen ihren Mitteln nicht zum Zwecke gelangen. Da mein theurer Herr Gemahl zu nichts tauglich ist, so habe ich meine Partie genommen: er mag Herr über seine Handlungen seyn; ich rathe ihm aber nicht, die meinigen zu kritisiren.
Más férjfiaknál az okosság' és szilárd character' leple alatt gyakran nagy bátortalanság rejtezik; nem mennek emberek közzé, mivel nem tudnak fellépni. Innen van, hogy mi gyakran életünk' felét falun vagyunk kénytelenek tölteni.	Andere Männer verstecken öfters unter dem Namen von Klugheit und Festigkeit des Charakters eine große Schüchternheit; sie gehen nicht unter die Leute, weil sie nicht wissen wie sie sich präsentiren sollen. Daher kommt es, daß wir öfters die Hälfte unsers Lebens auf dem Lande zubringen müssen.
Faluról levén szó: mikor megy Kegyed oda vissza?	Da wir vom Lande reden, wann kehren Sie dahin zurück?
Nem sokára; félek, hogy itt mulatásom már sem tetszik.	Bald; ich glaube, daß mein Aufenthalt in der Stadt schon mißfällt.

Én ott Kegyedet meglátogatom. Dorval bir azon a' vidéken. Ha ő majd dolgait végzi, lehet, hogy egy pár hétre oda vonom-el magamat.

Ich werde Sie dort besuchen. Dorval hat ein Landgut in Ihrer Gegend; wenn seine Geschäfte geendigt seyn werden, so werde ich mich vielleicht vierzehn Tage daselbst aufhalten.

Kegyed' munkás élete valóban pihenést kíván. E' szerint meglátjuk egymást. Higye Kegyed, hogy ez nekem mindig kimondhatatlan örömömre szolgál.

Ihre thätige Lebensart erfordert wohl einen Augenblick Ruhe. Wir werden uns also sehen. Seyen Sie versichert, daß es immer mit meinem größten Vergnügen seyn wird.

71. *A' játékszinről.*

Vom Schauspiel.

Volt az Ur tegnap a' játékszínhen a' két uj darab' legelső adatásán?

Waren Sie gestern in der Komödie, um die erste Vorstellung der zwei neuen Stücke zu sehen?

Igen, de rosz helyre jutottam 's alig láthattam valamit.

Ja, ich hatte aber einen schlechten Platz, so daß ich nicht recht sehen konnte.

'S hol volt (ült, állott) Kegyed?

Wo waren Sie denn?

Nem kapván helyet sem földszint, sem a' karzatokon, sem az első benyilókban, kénytelen voltam magára a' szinre menni 's egy vászonfal mögé állani.

Da ich keinen Platz mehr weder auf dem Parterre, noch auf den Gallerien, noch in den ersten Logen fand, so mußte ich auf das Theater gehen und mich hinter eine Theaterwand stellen.

Én egy padon ültem nem messze a' hangászkartól. A' szakaszok alatt ki-kifordúltam a' fűtözőbe 's ugy tetszett, mintha az Urat a' csemegeasztalnál láttam volna egyik figuransnéval beszélgetve.	Ich saß auf einer Bank nicht weit vom Orchester. In den Zwischen-Akten ging ich einen Augenblick in den Wärmesaal, und ich glaubte sogar Sie bei dem Kredenztisch gesehen zu haben, wie Sie mit einer Figurantin sprachen.
Roszúl látott az Ur; én ki sem mozdúltam helyemből.	Sie haben sich geirrt; ich bin nicht von meiner Stelle gewichen.
Mint tetszett az opera?	Was sagen Sie zu der Oper?
Engem egészen kielégített. Jól adták 's az egész ház tapsolt. Én ugyan már ismertem a' darabot, mert jelen voltam a' próbán.	Ich war vollkommen zufrieden damit; sie wurde sehr gut gespielt und allgemein beklatscht. Sie war mir übrigens schon bekannt, denn ich hatte der Probe beigewohnt.
Az ékitvények és öltözet (szokmány) igen szépek; a' színváltozatok hihetetlen sebességgel történtek.	Die Dekorationen und das Costum sind sehr schön, und die Theaterverwandlungen wurden mit einer unbegreiflichen Geschwindigkeit gemacht.
Muzsikája is igen jeles; kivált az ouverture nekem különösen tetszett.	Die Musik ist auch ganz vortrefflich; die Ouverture insonderheit machte mir viel Vergnügen.
Mit mond az Ur az uj szinésznéhez, ki a' komornaszerepben először lépett-fel?	Was halten Sie von der neuen Schauspielerin, die in der Rolle des Kammermädchens zum erstenmal aufgetreten ist?

Sok kellem van mozdúlatiban 's szavalata helyes. Ezenkivül külseje igen tetsző 's szava igen kedves.

Sie hat viel Grazie in ihren Geberden, viel Richtigkeit in der Deklamation, ein sehr angenehmes Aeußeres und eine reizende Stimme.

Én is azt tartom; a' leányt igen jól lehet majd használni; de még biztossága kevés, 's a' szinhez szoknia kell.

Ich bin auch Ihrer Meinung; sie ist ein vortreffliches Subjekt; es fehlt ihr nur noch ein wenig mehr Haltung und Gewohnheit der Bühne.

Az megjön; azonban a' serdülő talentumokat biztatni kell.

Das wird schon kommen: unterdessen muß man die aufkeimenden Talente aufmuntern.

Látta az Ur a' másik darabot is?

Haben Sie auch das zweite Stück gesehen?

Láttam 's tanúja valék bukásának.

Ja, ich war Zeuge seines Falles.

Tehát, csakugyan nem tetszett? Én nem tudtam, mert nem maradtam végig.

Es ist also nicht wohl aufgenommen worden? Ich wußte nichts davon, denn ich bin nicht bis zum Ende geblieben.

Hasra esett. Már a' második felvonás' harmadik jeleneténél kezdettek fütyölni, 's még a' darab' vége elött le kellett a' függönyt ereszteni.

Es ist gänzlich gefallen. Man hörte schon bei dem dritten Auftritt des zweiten Aufzuges pfeifen, und noch vor der Entwickelung mußte man den Vorhang fallen lassen.

'S valóban olly igen rosz a' darab?

War es denn wirklich so schlecht?

Kiállhatatlan. Nincs benne egész, 's tele van hihetlenségekkel. E' felett az

Unausstehlich. Es fehlt ihm an einem zusammenhängenden Ganzen, und es ist voll

első szerető (v. hős) nem tudta szerepét, 's azon szinész, ki az aljasb comicumban N* urat szokta felváltani, annyira terhelte a' magáét, hogy narancsokat dobáltak fejéhez.	Unwahrscheinlichkeiten. Der erste Liebhaber konnte überdies seine Rolle nicht, und der Schauspieler, welcher die niedrigkomischen Rollen an der Stelle des Herrn N. ... spielt, hat die seinige so übertrieben, daß man ihm Pomeranzen an den Kopf warf.
Ugy kell. Az illy nyomorult kaczagtatók nem érdemelnek kiméletet.	Das ist recht. Man muß mit elenden Possenreißern keine Nachsicht haben.

72. *Mindennemü nyavalyákról.*

(Egy paraszt és egy kuruzsló közt).

Von allerlei Krankheiten.

(Zwischen einem Bauer und einem Quacksalber).

Ugyan, Uram, nem itt lakik az a' híres orvos, ki olly sok csodagyógyitást visz véghez?	Wohnt nicht hier der berühmte Arzt, der so viele Wunderkuren thut?
Itt, jó barátom; jól jár Kelmed. Én vagyok.	Ja, guter Freund, Ihr seyd recht: ich bin es.
Az én falumban, ide nem messze, olly sokat beszélnek az Ur felől, hogy különben is dolgom levén a' városban, el nem mulaszthattam, az Urhoz beszólanom.	Die Leute in meinem hier nahe gelegenen Dorfe sprechen so so viel von Ihnen, daß ich, da ich ohnehin in die Stadt kam, die Gelegenheit benutzen wollte Sie zu sprechen.
Már az igaz, hogy sok volt közületek kezem alatt;	Ja, ja, ich habe viele von Euch kurirt; Ihr müßt öfters an

ti, tudom, hogy megemlegettek. — Hogy' van a' nagy Gergő, kinek a' mult télen szeme fájt? használta-e a' szemvizet, mellyet adtam neki?

Biz' ő az egyik szemére megvakúlt, kedves Doctor Ur, de a' másikra, ugy hiszi, jobban lát, mióta a' szemviz elfogyott.

Hát a' kövér Istók, ki zúzást kapott a' jobb lábán, használta-e gyakran az én puhító és oszlató borogatásimat?

Oh, az én Istók bátyám fris és jó szinben van; csak kár, hogy sántít szegény, és mankón jár. Ezerszer köszönteti Doctor Urnak, hogy őt egészen fel nem zsugorította, vagy hogy lábát le nem vette.

Hát Jancsi' felesége, kinek fagysérvei és tyúkszemei voltak, nemde, hamar meggyógyította őt tapaszom?

Mindig imádkozik Doctor Urért, hogy őt ollyan hamar meggyógyitá. Nem feküdt tovább három hónapnál, 's ezt is csak

mich denken. Wie befindet sich der große Klaus, der vergangenen Winter Augenweh hatte? hat er das Augenwasser gebraucht, das ich ihm gegeben habe?

Er hat das eine Auge verloren, Herr Doctor; er glaubt aber, daß er mit dem andern besser sieht, seitdem das Wasser verbraucht ist.

Und der dicke Steffen, der eine Quetschung am rechten Fuß hatte, hat er meinen erweichenden und zertheilenden Umschlag aufgelegt!

O, dieser ist frisch und gesund! nur Schade, daß er hinkt und an Krücken geht. Er dankt es Ihnen tausendmal, daß Sie ihn nicht ganz gelähmt, oder ihm das Bein abgenommen haben.

Und Kunzens Weib, das Frostbeulen und Hühneraugen an den Zehen hatte, nicht wahr, mein Pflaster hat sie schnell geheilt?

Sie bittet den lieben Gott für Sie, daß Sie sie so bald von ihrem Uebel befreit haben. Sie ist nur drei Monate lang bettlägerig gewe-

azért, mivel gyúladás jött a' bajhoz.

ſen, und dies bloß weil eine Entzündung dazu gekommen iſt.

Mondja-meg neki Kelmed, hogy ha fene esik a' sebbe, jőjön hozzám, majd bekötöm, a' vadhúst pokolkővel leégetem, 's a' sebre enyhítő irt teszek, melly fájdalmait eloszlatja.

Sagt ihr, daß wenn ſich der Brand an dem Geſchwüre zeigt, ſie mich wieder beſuchen ſoll; ich will ſie alsdann verbinden, das todte Fleiſch mit dem Höllenſteine wegbeizen, und auf den kranken Theil eine lindernde Salbe legen, die ihre Schmerzen zertheilen wird.

El nem felejtem, Uram.

Ich werde nicht ermangeln es ihr zu ſagen.

Ugy', épen most jut eszembe: hát fiacskája, kinek rágása 's hasmenése volt, meggyógyult?

Potz, da ich eben daran denke: ihr Kind, welches das Bauchgrimmen und den Durchfall hatte, iſt es wieder hergeſtellt?

Nem szenved többé.

Es leidet nicht mehr.

Tehát az én poraim használtak?

Mein Magenpulver hat alſo ſeine Wirkung gethan?

Igen nagyon, Doctor Ur; csak az kár, hogy mindnyáját be nem vehette: a' tizenötödiknél meghalt szegény. Az Ur Isten magához akarta őt venni, 's elvette.

Ja, Herr Doctor. Nur Schade, daß es nicht alle Paketchen hat nehmen können, die Sie ihm gegeben haben; es iſt beim fünfzehnten geſtorben. Unſer lieber Herr Gott hat es haben wollen; er hat es zu ſich genommen.

Helyesen gondolkozik Kelmed, jó barátom. Nagyobb erő ellen nincs orvosság. De hagyjuk ezt.

Das iſt ſehr wohl gedacht, guter Freund. Wir können uns vor ſtärkerer Macht nicht ſchützen. — Doch, laßt

Kelmed bizonyosan kérdezősködni jött baja iránt. Hát halljuk, mi baja (mi lelte)? kehes, bővérű, tüdősorvas, aszkóros, vízkóros, borongó Kelmed?

uns davon abbrechen. Ihr kommt vermuthlich, mein Gutachten über Eure Krankheit zu vernehmen. Was fehlt Euch? seyd ihr engbrüstig, zu vollblütig, lungensüchtig, schwindsüchtig, wassersüchtig, schwermüthig?

Nem értem az Urat.

Ich verstehe Sie nicht.

Mi bántja? lábköszvény, rüh, vérhas, aszkór, nyilalás, süly, dugúlás, gyomorgörcs, görvély, aranyér? a' váltó, folytonos, harmad-, vagy negyednapos, gonoszindulatú, kanyaró, rohasztó láz (hideg)? üdült vagy ragadós nyavalyában szenved?

Habt Ihr das Podagra, die Krätze, die rothe Ruhr, die Schwindsucht, das Seitenstechen, den Scharbock, Verstopfungen im Unterleibe, Magenkrämpfe, Skrofeln, die goldene Ader; das abwechselnde, das anhaltende, das dreitägige, das viertägige, das bösartige, das Fleck- oder Faulfieber? Habt Ihr eine chronische oder ansteckende Krankheit?

Mentsen a' jó isten!

Da bewahre mich der Himmel dafür!

Halljuk, mije fáj? mája, lépe, melle, tüdeje, veséje, bele? Nem érez valami felszivárgó savanyúságot, gyomorrágást, bőrnyilalást? vagy talán idegbajok, gutaütés, nehéz-kór (nehézség), őrültség kerülgetik? Az orvosnak mindent meg kell vallani.

Was thut Euch denn weh? die Leber, die Milz, die Brust, die Lunge, die Nieren, die Eingeweide? Fühlt Ihr eine aufsteigende Säure, ein schmerzhaftes Reißen im Magen, in der Haut? habt Ihr Nervenumstände, Anfälle von Schlagflüssen, von der fallenden Sucht, vom Wahnsinne? Man muß dem Arzte alles gestehen.

Egészen elrémít az Ur.	Sie machen mir bange.
Nem kell félni. Látja itt ezeket a' katulyákat Kelmed?	Fürchtet nichts. — Ihr seht hier diese Büchsen?
Látom.	Ich sehe sie.
Ezekben van orvosság (gyógyszer) minden kigondolható, legmakacsabb, legtüzesebb, legrögzöttebb, sőt még azon nyavalyák ellen is, mellyek gyógyithatatlanoknak tartatnak. Szagolja Ked ezt a' balsamot: ez több mint ezer nővénynek 's gyökérnek kivonatja, lelke, mellyeket a' Szent Gellért (v. Gothárd) hegyén én magam szedtem. Vágja-le Ked az ujját, essék-le a' fáról 's törje-ki lábát, nyakát vagy a' mijét tetszik, — ezzel a' balsammal mindenen segítek (kifogok).	Darin sind Mittel für alle nur erdenkliche Krankheiten, für die hartnäckigsten, für die heftigsten, für die eingewurzeltsten, und sogar für die, welche als unheilbar angesehen werden. Riecht an diesen Balsam: er ist die Quintessenz von mehr als tausend Pflanzen und Wurzeln, die ich selbst auf dem großen Gothardsberge gesammelt habe. Schneidet Euch den Finger ab, fallt von einem Baum herunter und brecht das Bein, den Hals, oder was Ihr sonst wollt, — mit diesem Balsam trotze ich allem.
Köszönöm igen szépen; semmi kedvem hozzá.	Großen Dank, ich habe keine Lust dazu.
Legyen halálán Ked; haljon-meg, ha akar: ezzel a' balsammal újra fölélesztem.	Seyd in den letzten Zügen, sterbt sogar wenn Ihr wollt: mit diesem Balsam bring ich Euch wieder zum Leben.
Lehetséges-e ez?	Ist das wohl möglich!
Kérdezze csak Ked azokat a' városiakat, kik kezem alatt voltak.	Fragt einmal die Leute in der Stadt, die ich in der Kur gehabt habe.

Ezek, Uram, nem fognak felelni, igen jó okokból. Bocsásson-meg az Ur, hogy háborgattam. Nekem hál' istennek semmi bajom, 's csak azt akartam tudni, igaz-e, mit az emberek mondanak.

Diese werden es mir nicht sagen — aus guten Gründen. Verzeihen Sie, daß ich Sie gestört habe. Ich bin, Gottlob! nicht krank; ich wollte nur wissen, ob das, was man von Ihnen sagt, wahr ist.

'S mit mondanak?

Was sagt man denn?

Azt, hogy az Ur egy tudatlan kuruzsló. Isten az Urral.

Man sagt, Sie seyen ein Ignorant und ein Quacksalber. Leben Sie wohl.

73. *Az örökség.*

Die Erbschaft.

Ah, kedves te'ns Ur, mikép fogja ezt elviselni! Én egy igen szomorú hirnek vagyok hozója.

Ach, Herr! Sie werden sich sehr betrüben. Ich habe Ihnen eine höchsttraurige Botschaft zu hinterbringen.

Mi baj? Valamellyik hitelezőm talán annyira elfeledte magát, hogy engem fenyegetni mer?

Was ist es? Sollte sich einer meiner Gläubiger unterstanden haben mich zu bedrohen?

Nem az; a' szerencsétlenség, mellyet hirdetnem kell, sokkal nagyobb. Az ur isten... mi mindnyájan halandók vagyunk... kérem, ne essék kétségbe.

Nicht doch; das Unglück, das ich Ihnen anzukündigen habe, ist weit größer. Der liebe Gott! ... ach! wir sind alle sterblich! — Erschrecken Sie nicht.

Mit akarsz ezzel a' nyavalygással?

Was soll dein jämmerliches Klagen und Seufzen?

Nagybátyja urát a' guta meg-ütötte.

Ihr Herr Oheim ist von dem Schlage gerührt worden.

Mit hallok? nagybátyám meghalt?	Wie, mein Oheim ist gestorben?
Most adta-ki lelkét; az én karjaimban mult-ki.	Er hat so eben seinen Geist aufgegeben; er ist in meinen Armen verschieden.
Melly szomorú eset!	Welch traurige Begebenheit!
A' te'ns Urat, ugy látszik, nagyon szerette. Egy órával halála előtt még emlegette.	Er liebte Sie sehr, wie es scheint. Eine Stunde vor seinem Tode sprach er noch von Ihnen.
A' derék, a' jeles férjfiú! hihetőleg mindenes örökösének nevezett (mindenét nekem hagyta). De szólj kérlek, bizonyosan meghalt?	Ach, der brave Mann! der vortreffliche Mann! er hat mich vermuthlich zu seinem Universal-Erben eingesetzt. — Aber sage mir, ist er gewiß todt?
Én fogtam-fel utolsó sohajtását; magam fogtam-be szemeit.	Ich habe seinen letzten Seufzer aufgenommen; ich habe ihm die Augen zugedrückt.
Isten adjon neki örök nyugodalmat! ő jó helyt van; ne irígyeljük enyhe szendergését. — Hiszed, hogy sokat hagyott maga után?	Gott hab' ihn selig! es ist ihm wohl! wir wollen ihm seine Ruhe gönnen. — Meinst du, daß er ein großes Vermögen hinterlassen hat?
Ládái pénzzacskókkal vannak tele.	Seine Kasse ist hoch mit Geldsäcken angefüllt.
Oh, kegyetlen Parca! azt ragadod-el tőlem, kit e' világon legjobban szerettem. Nem, soha sem fogom magamat e' veszteség felett vigasztalhatni; egész életemen ált fogom szeretett nagybátyám'	O grausame Parze! du entreissest mir den, welchen ich am liebsten auf der Erde hatte. Ich werde mich nie über diesen Verlust trösten; mein ganzes Leben hindurch werde ich das frühzeitige Absterben meines lieben Oheims be-

kora elhunytát siratni. Ő a' legérdemesebb, legerényesebb férjfiu volt.

Bizonyos vagyok benne, hogy többel birt száz ezer tallérnál.

Menj szaporán, 's tedd-meg a' temetkezési szükséges rendeléseket. Tartsák készen a' hat-lovas nagy halottszekeret. Akarom, hogy a' temetés minden kigondolható pompával történjék. Márvány emléket fogok sirjánál emeltetni, mellynek dicső sirverse boldogult nagybátyám' magas tulajdonait a' maradékra (utókorra) áltvigye. Behúzatom az egész házat tetőtől talpig feketével; minden ember gyászt és fátyolt viseljen, 's az egész várost meghivatom, hogy az elhúnytnak a' vég tiszteletet adja-meg.

Ugy! majd el is felejtém; ezeket a' papirosokat zsebében találtam, 's magamhoz vettem, nehogy valamikép idegen kézre kerüljenek. Meglehet,

weinen. Er war der verdienstvollste, tugendhafteste Mann.

Ich bin gewiß, er war mehr als hundert tausend Thaler reich.

Gehe geschwind, die nöthigen Anstalten zur Beerdigung zu machen. Man soll den großen Leichenwagen mit sechs Pferden in Bereitschaft halten. Ich will, daß das Leichenbegängniß mit allem ersinnlichen Gepränge Statt habe. Auf seinem Grabe soll ein marmornes Denkmal errichtet werden, mit einer herrlicheu Grabschrift, welche die vortrefflichen Eigenschaften meines seeligen Oheims auf die Nachwelt bringe. Das ganze Haus von oben bis unten soll schwarz behängt werden; jedermann soll den Flor und die Trauer anlegen, und die ganze Stadt eingeladen werden, dem Verstorbenen die letzte Ehre zu erweisen.

Ei, beinahe hätte ich es vergessen; ich habe diese Papiere hier in seiner Tasche gefunden, und sie zu mir gesteckt, damit sie nicht in fremde Hände gerathen:

hogy némi tudósitások lesznek közöttök a' boldogult' életéről, mellyeket a' tekintetes Ur a' plebanus urral közölhet, ki felette a' halotti beszédet fogja tartani.

Lássuk. Hm, orvosi és gyógyszerárusi jegyzékek; adósságai' jegyzéke, 's ez igen tetemes. Hah, itt a' fő, a' végrendelet. Halljuk: „Testemet a' földnek, lelkemet istennek . . .“ jól van. — „N. szomszédomnak, ki irántam mindenkor igaz barátságot mutatott, hagyom házamat bútorostúl; kocsisomnak kocsimat és lovaimat; komornokomnak ruhatáramat; 's tb. 's tb.“

Hogy' hogy', 's a' te'ns Urat elfelejtette volna?

Rendes; én itt egy sereg hagyományost látok, de az én nevem nincs közöttök. Ah, ime: „Mi pedig onokaöcsémet illeti, kinek soha legkisebb hajlandóságát sem tapasztaltam, a' ki ezen

vielleicht finden Sie einige Nachrichten von ſeinem Lebenslaufe darin, die Sie dem Pfarrer, welcher die Leichenrede halten wird, mittheilen können.

Laß ſehen! — Hm, Doktorzettel, Apothekerzettel! ein Verzeichniß ſeiner Schulden! es iſt ſehr beträchtlich. — Ha, da kommt die Hauptſache: das Teſtament. Leſen wir es: „Ich vermache Gott meine Seele.“— Gut. — „Ich vermache meinem Nachbar**, für die Freundſchaft, die er jederzeit für mich gehabt hat, mein Haus ſammt den Mobilien; meinem Kutſcher meine Wagen und Pferde; meinem Kammerdiener meinen ganzen Kleiderſchrank, ꝛc., ꝛc.“

Aber Sie, mein Herr, ſollte er Sie vergeſſen haben?

Sonderbar! ich ſehe hier eine Menge Legaten, und meinen Namen nicht dabei. — Doch, hier kommt er: „Was meinen Neffen anbelangt, der mir nie die mindeſte Zuneigung bewieſen hat, der ein Verſchwender iſt, ein

kivül tékozló és korhely..." Oh, a' vén kobak!

liederlicher Bursche..." — O, der alte Geck!

Olvassa csak te'ns Uram. „és az én intéseimre soha sem ügyelt: ki kellene őt örökségemből egészen tagadnom;..." Milly gonoszság! — „azonban minthogy még fiatal 's magát megjobbíthatja: örökségemnek huszad részét neki hagyom. Elégedjék-meg vele."

Lesen Sie weiter. „und der nie meinen guten Rath anhören wollte, so sollte ich ihn ganz enterben;.." Welche Bosheit! „doch, weil er noch jung ist, und sich mit der Zeit bessern kann, so gebe ich ihm den zwanzigsten Theil meiner Verlassenschaft. Er mag sich damit begnügen!"

Hány kocsit rendeljek kiséretül?

Wie viel Wagen soll ich für den Leichenzug bestellen?

Hagyd abba; nincs miért sietni.

Bleib! es hat keine Eile mehr.

74. *Egy házasulandóról.*

Von einem Heiratslustigen.

Kedvem volna megházasodni.

Ich fühle eine Neigung zum Heirathen.

Korodban? Ez a' kedv tehát ugy lepett-meg, mint a' hideglelés. Választottál-e már?

In deinem Alter? die muß dich wie ein Fieber angefallen haben. Hast du schon eine Wahl getroffen?

Egy leányt ismerek; ki nekem igen jól tetszenék, ha..

Ich habe ein Frauenzimmer gesehen, das mir ziemlich wohl gefiele, wenn...

Ha szive még szabad volna, ugy-e?

Wenn ihr Herz noch frei wäre, nicht wahr?

Szive szabad, 's ő nekem akarja azt adni. Külön-

Es ist frei, und sie will mir es schenken. Sie ist übrigens

ben is a' leány fiatal, gazdag, okos, kellemes, szép . . .

Jeles tulajdonok! 's mi híja van még is?

Épen ezen tulajdonoktól rettegek. Ő tizennyolcz esztendős, én ötven, az ő izlése különbözni fog az enyimtől. Ő a' mulatságokat, játékot, szinházat fogja kedvelni, mig én magányt ohajtandok; ő tánczolni fog akarni, midőn én aludni kivánnék.

De ha gazdag, mint mondod.

Fájdalom, hogy gazdag. Balgatag fényüzésnek adja majd magát 's azt fogja hinni, hogy vagyona kiapadhatatlan.

Ettől megóvja szép esze.

Az ész veszedelmes ajándék. Kinek sok esze van, erősebb másoknál. A' nő saját véleményét fogja vitatni; már pedig mi szomorúbb mint olly férj, kinek nincs igaza.

Kelleme mindent jóvá teend.

De majd mások is kellemesnek találják.

jung, reich, verständig, liebenswürdig, schön.

Schätzbare Eigenschaften! was fehlt ihr denn noch?

Eben diese Eigenschaften sind es, die ich fürchte. Sie ist achtzehn Jahre alt, und ich fünfzig; ihr Geschmack wird nicht der meinige seyn: sie wird die Vergnügungen, das Spiel, das Schauspiel lieben, wenn ich die Einsamkeit suchen werde; sie wird tanzen wollen, wenn ich Lust zu schlafen habe.

Sie ist aber reich, sagst du.

Unglücklicherweise. Sie wird einen thörichten Aufwand machen, und glauben, ihr Vermögen sey unerschöpflich.

Dafür wird sie ihr Verstand chützen.

Der Verstand ist eine gefährliche Gabe. Wenn man Verstand hat, so ist man Andern überlegen; eine Frau will Recht haben; und ein Mann, der Unrecht hat, spielt eine traurige Rolle.

Ihre Liebenswürdigkeit wird dem allem zuvorkommen.

Andere werden sie auch liebenswürdig finden.

Szép asszonynak megbocsát az ember kevés szeszélyt. Épen szépsége az, mitől leginkább félek. Én bennem sok a' hiuság, 's — érted a' többit.

Einem schönen Weibe verzeiht man gern einige Launen. Ihre Schönheit ist es eben, die mich am meisten beunruhigt. Ich habe viel Eigenliebe, und — du verstehst mich?

Barátom, a' te okaid felségesek; ne házasodjál illy balgatagúl. Jobb lesz, ha te magadnak egy vén, szegény, buta, gonosz és rút feleséget vészsz. —

Deine Gründe sind vortrefflich, Freund. Mache keine so einfältige Heirath; nimm vielmehr ein altes, armes, dummes, böses und häßliches Weib.

75. *Egy asszonyság 's egy festő közt.*

Zwischen einer Dame und einem Maler.

Nehány müvét láttam az Urnak az utóbbi műmutatáskor, mellyek minden ismerőtől dicséretet nyertek; de különösen csodáltam több arczképet az Urtól, mellyek fölötte hasonlatosak voltak. Nem festene az Ur engemet is?

Ich habe bei der letzten Ausstellung Verschiedenes von Ihrer Arbeit gesehen, welche das Lob aller Kenner verdienet; besonders habe ich einige Portraite bewundert, die außerordentlich ähnlich sind: wollten Sie das meinige auch malen?

A' legnagyobb örömmel, Asszonyom. Szerencsésnek tartom magamat, ha gyönge tehetségemet a' szépség' és kellemek' mintáján gyakorolhatom.

Mit dem größten Vergnügen, Madam. Ich schätze mich glücklich, meine schwachen Talente zum Ebenbilde der Schönheit und dem Muster der Grazien anwenden zu können.

Az Ur hizelkedik nekem. Ohajtom, hogy ecsetje szavát ne kövesse.	Sie schmeicheln mir; ich wünsche, daß Ihr Pinsel Ihre Sprache nicht nachahmen möge.
A' müvészet nem szebbítheti Kegyed' (Nagysád') vonalmait, sem kecseihez semmit nem adhat. Milly képben kíván festetni, mell – vagy egészképben?	Die Kunst kann Ihre Züge nicht verschönern, noch Ihre Reize vermehren. Wie wollen Sie gemalt seyn? im Brustbild oder mit dem ganzen Körper?
Egészben, természeti nagyságban. Ülhetek-e mingyárt?	Mit Händen und Füßen, in Lebensgröße. — Kann ich gleich sitzen?
A' mint parancsolja. Itt a' vászon; én mingyárt szineket vegyítek. Tessék leülni.	Ich stehe zu Ihrem Befehl. Hier ist eine Leinwand, ich will meine Farben bereiten. Setzen Sie sich, wenn es Ihnen gefällig ist.
Micsoda állást vegyek?	Was für eine Stellung soll ich annehmen?
A' millyen tetszik; minél természetesb, annál jobb.	Nach Belieben; die natürlichste ist die beste.
Jól ülök igy?	Sitze ich so recht?
Tessék egy keveset oldalt fordulni. Bal karját eressze könnyedén térdére 's nézzen rám.	Halten Sie den Körper ein wenig mehr auf die Seite; lassen Sie den linken Arm nachläßig auf die Knie fallen, und sehen Sie mich an.
Nem vagyok felöltözve.	Ich bin aber nicht angekleidet.
Ez az öltözet igen deli. Illy könnyű ruha, melly a' testet álttünteti, most a' legujabb divatú. Engedje-meg Kegyed, hogy	Ihr Anzug ist sehr elegant; ein leichtes Gewand, welches das Nackte durchscheinen läßt, ist vom neuesten Geschmacke. Erlauben Sie mir diese

ezt a' redőt jobban össze illesszem 's a' nyakkendőt valamennyire félre toljam.	Falte zurecht zu legen, und das Halstuch ein wenig auf die Seite zu schieben.
Uram, e' szabadság...	Mein Herr, diese Freiheit...
Festői szabadság. Tessék egy pillanatig e' helyzetben maradni és mosolyogni. A' körrajzhoz fogok.	Ist das Privilegium der Maler. Bleiben Sie einen Augenblick in dieser Stellung, und lächeln Sie; ich will die Umrisse zeichnen.
Még mosolyognom is kell?	Sie wollen, daß ich noch lächle?
Ez eleveníti a' vonalmakat 's az egész arczra kellemeket derít. A' müvésznek főleg azon kell igyekezni, hogy mintájának characterét fogja-fel.	Dies belebt die Züge, und verbreitet Grazie auf dem ganzen Gesichte. Die Maler müssen sich insonderheit bemühen, den Charakter ihrer Modelle abzubilden.
Hiszi az Ur, hogy egykét nap alatt az asszonyét kiismeri?	Glauben Sie, in wenig Tagen den Charakter eines Weibes kennen zu lernen?
Legalább tanúlnunk kell azt. Hajdan erre nem igen ügyeltek; a' fagyos hasonlat elég volt. Az asszonyok a' leggazdagabb 's nehezebb öltözetben festeték magokat; egyik kezökben egy bokor virágot, 's a' másik' ujjain egy kanárit vagy papagájt tartva.	Wir suchen ihn zu studiren. Vor Zeiten sah man nicht so genau darauf; die kalte Aehnlichkeit war hinlänglich. Die Weiber ließen sich mit den reichsten und schwersten Gewändern malen; man sah sie, in einer Hand einen Strauß haltend, und auf den Fingern der andern einen Canarienvogel oder Papagai sitzend.
Ez ugyan nevetséges lehetett, de legalább illendő volt.	Das war freilich etwas lächerlich; doch war es ehrbar.

A' mai izlés közelebb visz a' természethez. Kerülünk mindent, a' mi a' formákat elfedhetné, hogy annál inkább közelítsünk az igazsághoz, melly meztelen.	Der heutige Geschmack nähert uns mehr der Natur; man vermeidet mit Fleiß alles, was die Formen bedeckt, um der Wahrheit ähnlicher zu werden, die ohne Schleier ist.
De igézőbb fátyol alatt; én fedve akarok festetni.	Verschleiert ist sie liebenswürdiger; ich will bedeckt seyn.

76. *A' rabszolga és tulajdonosa.*

Der Herr und der Sklave.

Hah, gazember, te el akartál szökni? Tudod-e, milly büntetés vár?	Ha, Schurke! du wolltest davon laufen? Weißt du, welche Strafe dich erwartet?
Tudom.	Ich weiß es.
Szólj, nem vagy-e te rosz ember, semmirekellő? mit tudsz felelni?	Bist du nicht ein Niederträchtiger, ein Bösewicht? Was hast du darauf zu antworten?
Semmit. Én az Ur' rabja vagyok.	Nichts. Ich bin Ihr Sklave.
Nem adtam-e étket, ruhát, szállást. Mi kellett még?	Ich gab dir Nahrung, Kleidung, Wohnung. Was fehlte dir noch?
Szabadság.	Die Freiheit.
Szabad voltál, mikor megvettelek?	Du warst ja nicht frei, als ich dich kaufte.
Engem kiragadtak honomból 's véreim' köréből; lánczra vertek; száz más negerrel együtt hajóra hurczoltak; ide hoztak, 's itt a' vásárra, mint	Man hatte mich meinem Lande, dem Schooße meiner Familie entrissen; ich wurde an die Kette gelegt, mit hundert anderen Negern auf das Schiff geschleppt, hieher

vonó marhát, kiállítottak...

gebracht, und auf dem Markte wie ein Lastthier ausgestellt.

Az a' világ' rendje, hogy egyik ember a' másiknak szolgáljon. Ez mindig ugy volt és mindig ugy is lesz.

Es ist in der Ordnung der Dinge, daß ein Mensch der Diener des andern wird. Dies ist von jeher so gewesen, und wird immer so seyn.

Tudom ezt a' szokást 's az erősebb' jusát, mellyet az úton-álló (rabló) gyakorol. A' természet, igaz, erős körmöt adott az oroszlánnak, de egyszersmind gyors lábat az őznek.

Ich kenne diesen Gebrauch, und das Recht des Stärkern, welches die Straßenräuber ausüben. Die Natur hat zwar dem Löwen Klauen gegeben, aber auch leichte Füße dem Reh.

Háladatlan! nem bántam-e veled emberileg?

Undankbarer! habe ich dich nicht mit Menschlichkeit behandelt?

Igaz, az Ur velem jobban bánt, mint más rabtársimmal.

Ich gestehe es, Sie haben mich besser behandelt als andere meines Gleichen.

Más ur alatt nem lett volna sorsod olly szelíd. Én még öreg napjaidról is gondoskodtam.

Dein Dienst unter einem andern Herrn wäre nicht so leicht gewesen. Ich wollte sogar dafür sorgen, daß du in deinen alten Tagen Brod hättest.

Nekem agg korom eszembe' sem volt. A' rabszolga ohajtja a' halált, mint a' melly bajainak véget vet.

Ach! ich habe nicht an das Alter gedacht. In der Sklaverei wünscht man das Ende seines Lebens, als das Ziel seines Ungemachs.

Elötted tehát igen nagy becse van a' szabadságnak?

Du setzest also einen sehr hohen Werth auf deine Freiheit?

Lehetetlen, hogy ezt az, ki egyszer ismerte, a' legfőbb jónak ne tekintse.	Es ist unmöglich für den, der sie gekannt hat, sie anders als das höchste Gut anzusehen.
És ha én azt neked vissza adnám?	Wenn ich dir sie wieder gäbe?
Akkor igazságot követne-el az Ur. Én azt arra használnám, hogy hazámat, szüleimet, barátimat még egyszer láthassam. Azután vissza jönnék ismét az Urhoz 's én lennék leghivebb szolgája. Háladatomnak egyedül halálom vetne véget.	Da würden Se eine gerechte Handlung begehen. Ich würde sie benutzen, um noch einmal mein Vaterland, meine Verwandten, meine Freunde zu sehen: dann würde ich wieder zu Ihnen kommen, um Ihr aufrichtigster Diener zu seyn. Meine Erkenntlichkeit würde bloß mit meinem Leben aufhören.
Legyen; igazságos akarok lenni. Menj, szabad vagy!	Nun, ich will gerecht seyn: ich schenke dir die Freiheit!

77. *A' klastromról.*

(Egy lányka és nevelőnéje közt).

Vom Kloster.

(Zwischen einem jungen Mädchen und dessen Gouvernante).

Te reggeltől estig nem csinálsz egyebet, mindig csak játszol. Tedd félre azt a' bábot 's tanúld a' catechismust, ez sokkal okosabb lesz.	So thust du doch von Morgens bis Abends nichts als spielen. Thu deine Puppe weg, und lerne im Katechismus; das wird klüger seyn.
Tudom már én a' catechismust könyvnélkül.	Ich kann meinen Katechismus an den Fingern hersagen.
Halljuk. Hány a' fő bűn?	Laß sehen! Wieviel gibt es Todsünden?

Kilencz.

Csak hét. Csúnyaság, hogy csak igy tudod vallásodat. Tizenöt esztendős koromban én különben tudtam bűneimet. Szüleim engemet klastromba adtak, holott a' jámborság' 's istenesség' útján nevelkedtem.

Tetszett Kegyednek a' klastrom?

Különös hivattatásom volt a' szerzetes élethez; szerettek is mindnyájan: a' kosztkisasszonyok, nevendékszüzek és apáczák nem neveztek másképen, mint *a' kis szent.* Ah, mint ohajtom most vissza ifjukorom' ezen boldog szakát, mellyben távol az álnok világtól irígylendő napokat imádságban 's ájtatoskodásban töltöttem.

'S miért nem maradott ben Kegyed?

Az volt akaratom. A' szerzet' szigorú törvényei engem nem ijesztettek; be akartam esküdni, lemondani a' világról, el-

Neun.

Es gibt deren nur sieben. — Schande, daß du nicht besser in deiner Religion unterrichtet bist. In meinem fünfzehnten Jahre kannte ich meine Sünden besser. Meine Aeltern hatten mich ins Kloster gethan, wo ich in der Frömmigkeit und auf dem Wege zur Seligkeit erzogen wurde.

Gefiel es Ihnen im Kloster?

Ich hatte einen besondern innern Ruf zum geistlichen Stande; auch war ich von jedermann geliebt: die Kostgängerinen, die Novizen und die Nonnen nannten mich bloß die kleine Heilige. Ach, wie glücklich war die Zeit meiner Jugend, wo ich, entfernt von der verführerischen Welt, beneidenswerthe Tage im Gebet und in der Andacht zubrachte.

Warum sind Sie nicht da geblieben?

Es war eigentlich mein Wille. Die strengen Ordensregeln machten mir nicht bange; ich wollte Profeß thun, der Welt, dem Satan und sei-

lene mondani a' sátánnak 's incselkedésinek, 's életemet e' szent magányban tölteni-el. Már a' próbaidőt is kiállottam 's épen be kell vala öltöznöm, midőn a' sátán . . Isten bocsássa bünömet.

Halljuk csak, mit csinált a' sátán?

Egy nap', soha sem felejtem-el, épen az ebédlőből tértem szobácskámba vissza 's buzgón fohászkodtam istenhez, őrizné-meg szüzeségemet, midőn a' kapusné hozzám belép és jelenti, hogy egyik rokonom vár kivül 's velem kivánna szólani.

Mit akart, mit kivánt?

Követtem a' szüzet, 's nem kevéssé bámultam-el, a' rostély elött az idegenek' szobájában egy szép fiatal embert látván, ki előttem egészen ismeretlen volt. Egy levelet hozott nekem szüleimtől, 's egy másikat, melly a' fejedelemasszonyhoz szólott.

nen Lüsten entsagen, und mein Leben in diesem verborgenen Zufluchtsorte heiligen. Schon war die Probezeit vorüber, und ich war im Begriffe mein Gelübde abzulegen, als der Teufel . . Gott verzeih mir's!

Fahren Sie fort! was that der Teufel?

Eines Tages, ich werde es in meinem Leben nicht vergessen, als ich aus dem Speisesaal gekommen war und mich in meine Zelle begeben hatte, betete ich mit Inbrunst zum Himmel, daß er meine Keuschheit bewahren möchte, als die Pförtnerin zu mir trat und mir sagte, es wäre einer meiner Verwandten da, der mit mir sprechen wollte.

Was verlangte er von Ihnen?

Ich folgte der Schwester, und wunderte mich nicht wenig, vor dem Gitter im Sprachzimmer einen sehr hübschen jungen Menschen zu sehen, den ich nicht kannte; er überbrachte mir einen Brief von meinen Aeltern, und einen andern an die Superiorin.

Kiváncsi vagyok hallani, mi volt a' levelben?

Sie reizen meine Neugierde. Was enthielten diese Briefe?

Vissza kellett mennem szüleimhez, hova az ifjúnak, mint mondá, engemet azonnal vissza vinni parancsolatja volt. Atyám, ugy mondá, igen jó férjre talált számomra.

Sie riefen mich in das väterliche Haus zurück, wohin er, wie er sagte, Befehl hatte, mich sogleich zu begleiten. Er versicherte mich, mein Vater habe eine sehr vortheilhafte Partie für mich gefunden.

Melly váratlan szerencse!

Welch unerwartetes Glück!

A' lélek kész, de a' test gyönge. Hiába mondottam neki, hogy a' klastromi élet nekem tetszik, hogy én már az ég' jegyese vagyok. Addig ostromolt, mig végre erőt vett gyarlóságomon.

Der Geist ist willig, aber das Fleisch ist schwach. Vergebens stellte ich ihm vor, daß das Klosterleben mir gefiele, und daß ich schon die Braut Christi sey. Er drang in mich, und ich hatte die Schwachheit nachzugeben.

Most már megszabadúlt Kegyed!

Nun waren Sie gerettet!

Elbucsúztam a' fejedelemasszonytól, megöleltem szűz feleimet, kik sirtak erősen, 's felültem a' kocsiba, melly a' monostor' udvarán várakozott.

Ich nahm von der Superiorin Abschied, umarmte meine Schwestern, die in Thränen zerfloßen, und stieg in den Wagen, der uns im Hofe der Abtei erwartete.

Melly igen örülhettek szülei, Kegyedet ujolag láthatván!

Welche Freude Ihre Aeltern müssen gehabt haben, Sie wieder zu sehen!

Ah, jó leányom; ők engem ugyanazon ifju emberhez adtak férjhez; de alig mult-el a' menyegző, férjem Keletindiába

Ach, mein Kind! sie verheiratheten mich mit demselben jungen Menschen; allein kaum war die Hochzeit vorüber, so verreisete er nach

utazott 's azóta nem hallottam semmi hirét. Most én azt sem tudom, hajadon vagyok-e még, vagy özvegy.

Ostindien, und seit der Zeit habe ich keine Nachricht von ihm. Ich weiß nun nicht, ob ich Jungfer oder Wittwe bin.

Melly boszúság!

Welch ein Unglück!

Az én siralmas esetem legyen neked tanúságúl, jó leányom; 's adjon neked isten erőt, hogy a' kisértetekben el ne essél.

Meine traurige Geschichte soll dir zur Warnung dienen, gutes Mädchen! Der Himmel möge dir die Gnade verleihen, dich nie der Versuchung unterliegen zu lassen.

Talán jobb lett volna, ha Kegyed is tizenhat esztendős koráig a' bábbal játszott volna.

Sie hätten vielleicht besser gethan, bis ins sechzehnte Jahr mit der Puppe zu spielen.

78. *Egy iró és egy könyvárus közt.*

Zwischen einem Schriftsteller und einem Buchhändler.

Lehet-e szerencsém, az Urral egy pár szót négy szem közt szólanom?

Kann ich die Ehre haben mit Ihnen ein Wort allein zu sprechen?

Tessék iró-szobámba fáradni.

Kommen Sie in mein Comptoir.

Tudom, hogy az Ur szép ésmeretei által a' könyvkereskedői világban némi vagyonkát szerzett már magának, de ez még sem annyi, hogy magát gazdagnak mondhatná.

Ich weiß, daß Ihnen Ihre Kenntnisse vom Buchhandel einen gewissen Wohlstand verschafft haben, aber daß Sie nicht sind was man eigentlich reich nennt.

A' könyvárusok csak azok után élnek, kik magokat a' tudományokra és mü-

Die Buchhändler leben bloß von den Personen, die sich den Wissenschaften und Kün-

vészetekre adják. Ezek kevesen vannak, 's azért amazoknak nehéz meggazdagodni.	ſten widmen. Die Anzahl derſelben iſt nicht groß; ſie haben deswegen Mühe ſich zu bereichern.
Én az Urat szerencséssé teszem.	Ich will Ihr Glück machen.
Abba ugyan édes-örömest megegyezek.	Das laſſe ich mir gerne gefallen.
Egy kincs van nálam, mellyet az Ur' kezeibe szándékom letenni.	Ich habe einen Schatz bei mir, den ich in Ihre Hände niederlegen will.
Rúdaranyat hoz az Ur, vagy drágaköveket, vagy banknotákat?	Bringen Sie mir Goldſtangen, oder Edelſteine, oder Banknoten?
Eh, távol legyen! Itt van, nézze az Ur, ez a' kézirat a' nagy kincs. A' teremtés' munkája óta ennél mélyebb, jelesebb, érdekesebb valami meg nem jelent. Ez minden dolog' lét-titkának felfedezése. Kifejtetik itt, miképp teremtette isten a' mennyet és a' földet, 's miért lett ez vagy ama' dolog épen ugy a' mint lett és nem másképen.	Pfui! nichts von allem dem. Sehen Sie, hier iſt er, der Schatz: dieſes Manuſcript. Seit dem Werke der Schöpfung iſt nichts tiefgedachteres, nichts merkwürdigeres, nichts intereſſanteres erſchienen. Es iſt die Auflöſung des Räthſels der Exiſtenz aller Dinge: es erklärt, wie der Himmel und die Erde erſchaffen worden ſind, und warum gewiſſe Dinge auf eine gewiſſe Art gemacht worden ſind, und nicht anders.
Oh, oh!	Ho, ho!
Csodálkozik az Ur, ugy-e? Annyi százados tudatlanság után nekem volt fentartva, az igazság' fá-	Das wundert Sie? Nach ſo vielen Jahrhunderten von Unwiſſenheit iſt es mir aufbehalten geweſen, den

tyolát felfednem. Kéziratom' tartalma egy metaphysicai értekezés, melly Newtonnek és Kantnak minden munkáira homályt vonand.	Schleier der Wahrheit aufzudecken. Mein Manuscript ist eine metaphysische Abhandlung, die alle Schriften Newtons und Kants verdunkelt.
Én egészen el vagyok bámúlva.	Sie setzen mich in Erstaunen!
Ugy van a' mint mondom, kedves Ur. De el is képzelheti Kegyed, hogy illyes mi nem öt-hat nap alatt készül: ez itt harmincz évi elmélkedesimnek 's fontolgatásimnak gyümölcse. Az Ur a' munkát álló táblákkal fogja nyomatni 's legelőször is egy millio példányt huzatni-le.	Es ist so, wie ich die Ehre habe Sie zu versichern. Sie können sich vorstellen, daß es nicht das Werk von sechs Tagen ist; es ist die Frucht von dreißigjährigem Nachdenken und reifer Ueberlegung. Sie müssen es mit stehenbleibenden Schriften drucken, und Anfangs eine Million Exemplare abziehen lassen.
Egy milliót?	Eine Million!
No's, hány lakosa van a' világnak? Az én munkám az egész embernemet érdekli. Tegyük, hogy minden, a' ki olvasni tud, csak egy példányt vesz is, melly kereset! mennyi nyereség!	Wieviel zählt man Bewohner auf der Erde? Mein Buch interessirt das ganze menschliche Geschlecht. Gesetzt, daß ein jeder der lesen kann, nur ein einziges Exemplar kauft, welche Spekulation! welcher Gewinn!
Melly számolat!	Welche Berechnung!
Ime tehát, köszönje-meg az Ur, én ezt a' drága munkát, melly az Urat, gyermekeit és egész ivadékát szerencséssé teendi,	Wohlan, danken Sie mir! diese kostbare Arbeit, die Ihr und Ihrer Kinder und Kindeskinder Glück sichert, gebe ich Ihnen für die

egy csekélységért, nyomorult száz tallérért, az Urnak adom.	Kleinigkeit von hundert Thalern.
De miért nem nyomatja-ki az Ur ön költségén? Ez a' kaput nekem valamenynyire kopottnak látszik; melly jó volna...	Warum laſſen Sie aber das Buch nicht ſelbſt drucken? Ihr Rock ſcheint mir etwas abgetragen zu ſeyn; Sie könnten...
Arany és ezüst engem nem kecsegtet; én megvetem e' nyomorú érczeket. Hir, dicsőség, halhatatlan név a' czél, melly után törekszem; egyedül ez illet ollyakat, kik, mint én, magokat az emheriség' javára feláldozzák.	Gold und Silber haben keinen Reiz für mich; ich verachte dieſe ſchlechten Metalle. — Ruhm, Unſterblichkeit, dies iſt der Zweck, den ich zu erlangen mich beſtrebe; es iſt der einzige, den Leute, wie ich, habeu ſollen, die ſich für das Wohl der Meuſchheit aufopfern.
Van-e az Urnak neve, kedves Ur?	Haben Sie einen gewiſſen Namen, mein Herr?
Kinek nincs neve?!	Wer iſt wohl, der keinen hat?
Azt akarom mondani, valljon az Ur' neve a' tudós világ előtt ismeretes-e?	Ich will ſagen, ob Ihr Name in der Gelehrten-Republik vortheilhaft bekannt iſt?
Most irok legelőször.	Es iſt das erſtemal, daß ich ein Buch ſchreibe.
Ugy igen sajnálom, hogy az Ur' ajánlatát el nem fogadhatom. Ha az Urnak hires, ismeretes neve lett volna, kéziratát, jó vagy rosz, elfogadtam 's jól megfizettem volna, a' nélkül hogy bele tekintsek.	In dieſem Falle thut es mir leid, daß ich Ihnen eine abſchlägige Antwort geben muß. Wenn Sie einen berühmten Namen gehabt hätten, ſo würde ich Ihr Manuſcript, es möchte gut oder ſchlecht ſeyn, angenommen und gut bezahlt haben, ohne es anzuſehen.

79. *A' könyvkötővel.*

Mit dem Buchbinder.

Itt hozom a' köteteket, mellyeket nálam megrendelni méltóztatott. Tessék megnézni, meg van-e velök elégedve Uraságod.

Ich bringe Ihnen die Bände, die Sie bei mir bestellt haben; sehen Sie, ob Sie damit zufrieden sind.

Hagyd lássam. Ah, Montesquieu' munkái hat kötetben, nyolczad rétben, szattyánba kötve arany széllel, 's habos tafotával bélelve!

Weisen Sie her. Ha! Montesquieu's Werke in sechs Oktavbänden in Safian, mit vergoldetem Schnitte, und mit gewässertem Taffet gefüttert.

Tessék megtekinteni a' hátat, a' hátczimeket, 's a' fedél' széleit; legszebb vasaimat vettem hozzá.

Betrachten Sie die Zierathen auf dem Rücken, die Titel, und die Kante auf der Decke; ich habe meine schönsten Stämpel dazu genommen.

Egyszerű vonalokat, térekre elosztva, jobban szerettem volna. Izlésem szerint az sokkal szebb.

Ich hätte einfache Linien, in Felder eingetheilt, vorgezogen. Dies wäre meinem Geschmacke nach schöner gewesen.

De nem olly dús. — Itt vannak Rousseau' munkái simított pergamenvelínen; ezeket én fakó borjubőrbe kötöttem üres háttal, a' mint méltóztatott parancsolni; meghagytam a' sajtónyomokat is, 's minden réz' elejébe egyegy lap se-

Aber nicht so kostbar. — Hier sind Rousseau's Werke auf geglättetem Pergamentpapier. Ich habe sie in falbes Kalbleder und hohlrückig gebunden, wie Sie mir befohlen haben; auch habe ich Randspuren gelassen, und zwischen jede Kupfertafel ein Blatt Schlangenpapier

lyempapirost tettem, hogy ne kopjanak; egyszersmind minden kötetbe egyegy tiszta füzetecskét varrtam.	gelegt, damit sie nicht abfärben, und ein schmales Bändchen in jeden Theil genäht.
Mást nem hozott most az Ur?	Ist dieses alles was Sie mir bringen?
Ez úttal nem. Az iv-és tizenketted-rétű kötetek még munkában vannak; de nem sokára azokat is megkapja Uraságod; már is részint füzőben, reszint présben vannak, csak borítanom kell még őket,	Ja, für diesmal. Die übrigen Bände in Folio und Duodez sind noch in der Arbeit; Sie werden sie aber bald bekommen: sie stehen in der Heftlade und in der Presse; ich habe sie nur noch zu überziehen.
Nézze az Ur, itt még kötetlen könyvek vannak; ezeket elviheti. — Ezeket itt félbőrbe, vagy báránybőrbe kell kötni; azokat ott pergamenbe; a' többit kemény táblába vagy csak papirosba (füzve).	Sehen Sie, hier sind rohe Bücher, die Sie mitnehmen können. — Diese hier sollen in Halbfranzband oder in Schafleder gebunden werden; diese da, in Pergament, und der Rest bloß in Pappe oder geheftet.
A' kemény-táblájúakat körül vágjam?	Soll ich die Pappenbände beschneiden?
Mentsen isten. Hagyja-meg az Ur az egész szélt; magam fogom a' köteteket kivágni.	Bei Leibe nicht: lassen Sie ihnen vielmehr den ganzen Rand, ich will sie selbst aufschneiden.
Ezeket a' nagy nyolczadköteteket nem lesz-e jó, lesimítani? Papirosok igen rosz; szürke, mint	Sollen diese Großoktavbände nicht planirt werden? Das Papier ist sehr schlecht dabei; es ist grau, wie der größte

a' német nyomtatványoknál többnyire. — Theil der in Deutschland gedruckten Bücher.

Söt tegye azt az Ur. De vesse jól össze a' lapokat, mert nincs kelletlenebb valami, mint hiányos kötetek. — Ja, ich bitte Sie darum. Kollationniren Sie sie aber sorgfältig; denn nichts ist unangenehmer als defekte Bücher zu haben.

Tessék rám bízni; ügyelni fogok. — Ich verspreche Ihnen Acht darauf zu geben.

Lássa az Ur: alig nyitom-ki ezt a' kötetet, már is hibára találok. Ezt a' szenyczímet a' czímlap' ellenébe tette az Ur, holott elejébe kell vala tennie; ezt az uj (ujon nyomtatott) levelet pedig rosz helyre tűzte. — Sehen Sie, beim Aufmachen dieses Bandes finde ich schon einen Fehler: Sie haben den Schmutztitel dem Titelblatte gegenüber gesetzt, statt ihn vorzusetzen; auch haben Sie dieses umgedruckte Blatt unrecht angebracht.

Csak ált van téve; azon könnyü segíteni. — Das ist bloß eine Versetzung, dem ist leicht zu helfen.

Hát ez micsoda iv itten, mellynek fele része üres? — Was ist das für ein Bogen, der auf der einen Seite ganz weiß ist?

Azt barátivnek nevezik. — Das nennt man einen Mönchsbogen.

Miért nem hagyta-ki az Ur? Ha illyes hiányokat talál, tegyen legalább sarkot a' könyvbe, mig a' teljes lapok elérkeznek. — Ime még egy könyv, mellyet, kérem, tüzdeljen-meg (tiszta lapokat tüzdeljen bele) 's füzzön-be. — Warum haben Sie ihn nicht weggelassen? Wenn Sie solche Defekte finden, so machen Sie wenigstens eine Falze ins Buch, bis wieder andere Blätter an ihrer Stelle da sind. Hier ist noch ein Buch, das ich Sie bitte mit weißem Papier zu durchschießen und zu heften.

A' könyv igen vastag; egész kölöncz (nyaláb).	Es ist sehr dick; es ist ein Klotz.
Verje-meg az Ur jól, hogy valamivel vékonyabb legyen; vagy talán ossza inkább két részre.	Um es dünner zu machen, werden Sie es stark schlagen, oder vielmehr in zwei Theile theilen müssen.
Mikorra parancsolja ezeket Uraságod?	Wann wollen Sie dieses alles haben?
A' jövő hétre; nehány üres szakot szeretnék könyvtáramban betölteni.	Künftige Woche; ich möchte gern einige leere Schäfte in meinem Bücherschranke ausfüllen.
Meglesz okvetetlenül. Mióta egy bizonyos iró a' szép kötetek' barátit gáncsolta, kétszeresen igyekszem ezeket kielégithetni.	Sie sollen es unfehlbar bekommen; denn seitdem ein gewisser Schriftsteller die Liebhaber der schönen Einbände getadelt hat, gebe ich mir doppelt Mühe dieselben zufrieden zu stellen.
Ugyan mit mondott ama' gáncsoló?	Warum tadelt er sie?
Azt mondja, hogy gyakran a' kötet' tisztasága miatt nem meri az ember a' könyvet felnyitni és olvasni.	Er sagt, daß um den Einband nicht zu verderben, man öfters sich nicht getraut das Buch aufzumachen um es zu lesen.
Igaz.	Das ist wahr.
És ismét, hogy a' kötet' árán uj könyveket lehetne venni; ugy sincs az embernek soha elég könyve.	Er sagt auch, daß man für den Preis des Einbandes andere Bücher kaufen könne; denn man habe deren nie genug.
Nem épen roszúl.	Er hat nicht ganz Unrecht.

80. *Egy ebédről.*

(Két nyalánk közt).

Von einer Mahlzeit.

(Zwischen zwei Gourmands).

Mit mond az Ur azon ebédhez, mellyet tegnap N... ur adott?

Was sagen Sie von der Mahlzeit, die Herr N... gestern gegeben hat?

Jeles egy ebéd volt, mondhatom, 's a' müvészet' nagy szabályai szerint készítve. Én még most sem emésztettem-meg egészen.

Sie war sehr schön, und nach den großen Principien der Kunst bereitet. Ich habe noch eine Art von Unverdaulichkeit davon.

Nála mindig igen jól eszik az ember, de tegnap önmagán kitett szakácsa.

Sein Tisch ist immer sehr gut, doch gestern hat sich sein Koch selbst übertroffen.

Meg kell vallani; hogy ez a' szakács igazán kitanúlt müvész és nagy practicus.

Man muß gestehen, daß dieser Koch ein gründlich gelehrter Künstler und ein vortrefflicher Praktikus ist.

Igaz; de maga a' mi Amphitryonunk (gazdánk) is jól ért a' kóstoláshoz, 's a' legfinomabb étkeket tökéletesen ismeri. Azt lehet mondani, hogy ő mélységgel, megválasztással, megfontolással és kéjjel eszik.

Das ist wahr; allein unser Amphitrion ist selbst auch ein guter Speisekoster und ein vollkommener Kenner der ausgesuchtesten Gerichte; er ißt mit Gründlichkeit, mit Auswahl, mit Ueberlegung und Wollust.

A' minek e' mellett örültem, az volt, hogy ez őt épen nem tartóztatá a' házi-gazda' tiszteiben, a' félénk étvágyak' felé-

Was mir Freude machte, war zu sehen, daß ihn dies nicht hinderte, die Ehre des Tisches zu retten, die schüchterne Eßlust aufzumun-

lesztésében, 's azon gondban, hogy vendége' tányérja szünetlenül terhelve legyen.

tern, und die Teller der Gäste immer sorgfältig mit Speisen zu beladen.

A' jó marhahús, mellyet tálaltak, milly lévdús vala, nemde?

Das gute Rindfleisch, das man aufgetragen hat, wie saftig! nicht wahr?

Dicső! — Meg kell vallani, hogy ez az étek alapja 's talpköve minden ebédnek, azonkivül az egyetlen, mellyet soha sem ún-meg az ember, ámbár mindennap elő jő. Az Angolok igen méltán becsülik rostbeef- és beefsteakjeiket minden egyéb húséteknél többre.

Diese Schüssel ist unstreitig die feste Grundlage eines jeden Mittagessens, und das einzige Gericht, dessen man nie überdrüssig wird, ob es gleich alle Tage vorkommt. Die Engländer ziehen mit Recht ihr rostbeef und ihre beefsteaks allen übrigen Fleischspeisen vor.

Kóstolta az Ur azt a' fölséges strassburgi lúdmáj-pástétomot?

Haben Sie von der köstlichen Straßburger Gänseleberpastete gekostet?

Éljen a' lúdmáj! Ha Strassburgnak nem volna egyéb érdeme, mint hogy tőle e' dicső pástétomot, jó savanyú-káposztáját 's cseresnyevizét kapjuk: már csak ezért is méltó volna a' másod rangú városok közzé számittatni.

Ehre den Gänselebern! Wenn Straßburg kein anderes Verdienst hätte, als daß es uns diese vortrefflichen Pasteten, Sauerkraut und Kirschwasser liefert, so verdiente es schon eine Stadt vom zweiten Range zu seyn.

Mit vél az Ur a' becsinált felől?

Wie hat Ihnen das Ragout geschmeckt?

Jeles! A' leveknél (mártalékoknál) különösen ki-

Herrlich! bei den Brühen kann ein Koch besonders sein Ta-

tűntetheti a' szakács talentumát. Egy igen érdemes iró a' nagy ebéd' több tálait egy épület' részeihez hasonlította, 's világosan kijelelé a' viszonyokat a' leves, ingerek, főebéd 's középétkek — és ismét egy pompás palota' pitvara, félemelete, első emelete 's padszobái között.

lent zeigen. Ein sehr geschätzter Schriftsteller hat die verschiedenen Gänge eines Gastmahls mit den verschiedenen Theilen eines Gebäudes verglichen, und die Verhältnisse deutlich erwiesen zwischen der Suppe, dem Beiessen, dem Vorgericht und dem Zugemüse einer Mahlzeit, und zwischen der Hausflur, dem Halbgeschoße, dem ersten Stocke und den Dachzimmern eines prächtigen Pallastes.

Ez a' hasonlitás igen elmés.

Diese Vergleichung ist sinnreich.

Továbbá ugyan ő a' leveket azon pompás épület' teremінek bútoraival hasonlította egybe; valamint, ugy mond, bútorok nélkül nem lehetne a' palotát lakni: ugy levek és fűszer nélkül épen olly kopasz volna az ebéd, mint egy ház, melylyet az exequens hajdú takarított-ki.

Er hat hierauf die Brühen mit den Mobilien, welche die Zimmer dieses kostbaren Gebäudes zieren, in gleiche Linie gesetzt. Ohne Mobilien, sagt er, wäre es nicht zu bewohnen, so wie ohne Brühe und ohne Gewürz eine Mahlzeit so kahl wäre, wie ein Haus, das von den Gerichtsboten geplündert worden ist.

Ennek az irónak igaza van; legalább izléssel birt, a' szó' legszorosabb értelmében.

Dieser Autor hat richtig geurtheilt; das war ein Mann von Geschmack, im strengsten Verstande genommen.

Jó ízűt nevettem a' minap egy különködőn, ki azt

Ich mußte neulich sehr lachen über einen Sonderling, der

merte előttem állítani, hogy az embernek enni kell hogy éljen, nem pedig élni, hogy egyék.

sich unterstand mir zu behaupten, daß man essen sollte um des Lebens willen und nicht leben um des Essens willen.

Moliére' fösvénye akarta ezt a' szép maximát ebédlője' fölébe arany betűkkel iratni. Csak egy fukar vagy egy szegény ficzkó mondhat illyeneket.

Moliere's Geiziger wollte diese schöne Maxime mit goldenen Buchstaben in sein Speisezimmer schreiben. Nur ein Geiziger oder ein armer Teufel kann eine solche Sprache führen.

Az én csacskám, ki ugyan sem szegény sem fukar, el akará velem hitetni, hogy ő fölségesen ebédel csupán levesből, húsból, zöldségből, sültből és salátából.

Mein Schwätzer, der jedoch weder arm noch geizig ist, wollte mich versichern, er mache eine sehr gute Mittagsmahlzeit mit Suppe, Rindfleisch, einem Gemüse, Braten und Salat.

Már úgy ostobának kell lennie, ki merő növényéletet él 's az élet' édességeit nem ismeri, mert hiszem ma már megállapitott dolog, hogy semmi élemény sincs a' jó asztal fölött, 's hogy ezzel még a' szerelmieket, mint felette mulékonyakat, sem lehet hasonlatba hozni.

So ist er denn ein Dummkopf, der nur ein Pflanzenleben führt, und der die Süßigkeiten des Lebens nicht kennt: denn es ist ja heutiges Tags eine ausgemachte Sache, daß nichts über den Genuß einer guten Tafel geht, und daß sogar der Genuß der Liebe, als viel zu vergänglich, nicht in Vergleichung kann gebracht werden.

Igaza van az Úrnak, édes barátom; mi nyalánkok a' világ' legszebb asszonyáért sem adunk egy jó westphaliai sódort.

Sie haben Recht, Freund; das schönste Weib von der Welt ist für uns Speisekenner keinen westphälischen Schinken werth.

Beszéljünk halkabban, édes Ur; nekem egy észrevételem van: hagyjuk-meg ezen előítéleteket a' köznépnél; mert ha minden ember a' mi izlésünkkel birna, a' jó falatok csakhamar igen megritkúlnának. —	Sprechen wir nicht so laut! ich bemerke Ihnen, daß es klug ist, dem gemeinen Volke seine Vorurtheile zu lassen; denn wenn jedermann unsern Geschmack hätte, so würden die delikaten Bissen viel zu selten.

81. *Képtárban.*

In einer Gemälde-Gallerie.

Megengedi az Ur, hogy jeles képtárát (képgyüjteményét, képcsarnokát) megtekintsem?	Wollten Sie mir erlauben Ihre schöne Gemälde-Sammlung anzusehen?
Az Ur hihetőleg müvész?	Sie sind vermuthlich ein Künstler?
Csak műkedvelő.	Verzeihen Sie; ich bin bloßer Liebhaber.
Tehát müvértő is.	Folglich Kenner.
Valamennyire.	Ein wenig.
Nézze az Ur ezt az eredetit Rubenstől. Talán velem együtt fogja csodálni az eleven szinezetet 's a' nagy, szabad modort, mellyben e' hires müvész dolgozott.	Betrachten Sie dieses Original-Gemälde von Rubens. Vielleicht bewundern Sie, wie ich, das frische Kolorit, und die große, fertige Manier dieses berühmten Meisters.
Rubens kétségkivül a' legjobb szinező; szerzeményei csodálatra méltók, alakjai felette jól vannak csoportozva; de	Rubens ist unstreitig der vorzüglichste Kolorist; seine Kompositionen sind bewundernswürdig, seine Figuren sind vortrefflich gruppirt:

gyakran hibázik (hiánylik) bennök a' rajzolatnak azon nemessége, melly csak a' régieknek tulajdona, kiket ő, fájdalom, nem tanúlt.

allein es fehlt ihnen öfters an der edeln Zeichnung, die man nur bei den Alten antrifft, welche er unglücklicherweise versäumt hat zu studiren.

Mit szól az Ur ehhez a' Rembrandhoz? Lehet-e másnál ennyi harmoniát a' szinekben, ennyi erőt a' kifejezésben találni?

Was sagen Sie denn zu diesem Rembrand? Findet man wohl anderswo eine solche Harmonie der Farben, eine solche Stärke im Ausdruck?

Valóban a' félfény' mély ismeretében őt senki el nem érte. Kár, hogy az ő festeményeiben sincs meg mindig a' rajzolat' hibátlansága.

In der That, kein Maler kann ihm, in Rücksicht seiner tiefen Kenntniß vom Helldunkel, an die Seite gestellt werden. Schade, daß man in seinen Werken ebenfalls die Korrektheit der Zeichnung vermißt.

Jöjön az Ur ide 's nézze ezen fődarabokat Tenierstől, Ow Gerhardtól 's van Ostadetól; ezt a' csatadarabot Wouwermanntól; e' tájképet Berghemtől; e' tengerdarabot Backhuysentől; ezen állatdarabot Potter Páltól; 's e' virágokat Vanhuysumtól. E' remek müvek valóban tökéletesen kielégitők mind a' rajzolat' tisztasága, mind a' természethüség,

Kommen Sie hieher, und besehen Sie diese Kapitalstücke von Teniers, von Gerhard Dow, von van Ostade, diese Schlacht von Wouwermann, diese Landschaft von Berghem, dieses Seestück von Backhuysen, dieses Thierstück von Paul Potter, und diese Blumen von Vanhuysum. Alle diese Meisterwerke lassen gewiß nichts zu wünschen übrig, sowohl in Rücksicht der Reinheit der Zeichnung, als der Na-

mind a' világ' kellemes hatása, mind végre az ecset' különös finomságára nézve.

tur, der angenehmen Wirkung des Lichts und der Feinheit des Pinsels.

De mikép jő, hogy én itt egyet sem látok az olasz iskola' müveiből?

Wie kommt es aber, daß Sie nichts von der italienischen Schule besitzen?

Én csak a' németalföldiekben gyönyörködöm.

Die niederländische Schule ist die, welche mich allein befriedigt.

De vallja-meg az Ur, hogy a' németalföldi képészek (festők) legnagyobb részénél csak a' természet' szolgai utánzatát találja az ember, de kevés leleményt, kevés elrendelést és semmi geniet. Melly különség (v. távolat) ezek 's a' dicső Raphael, Titian, Corregio, Poussin, Lesueur, söt maga a' franczia ujabb iskola között is!

Gestehen Sie jedoch, daß bei den meisten flammändischen Malern man bloß eine knechtische Nachahmung der Natur, aber wenig Erfindung, wenig Anordnung und kein Genie bemerkt. Welch ein Unterschied zwischen dem göttlichen Raphael, dem Titian, Corregio, Poussin, Lesueur, und sogar zwischen der neuen französischen Schule!

Kérem, ne emlitse az Ur ezen utóbbit.

O, sprechen Sie mir nicht von dieser letztern.

Nem kell egybe zavarni Boucher-t, Vanloo-t, Pierre-t 's a' hajdani academiának más képészeit azokkal, kik a' legujabb időkben vissza vivék a' müvészetet annak igaz alapelveihez, 's kik most a' franczia nemzetnek dicsőségére vannak.

Verwechseln Sie nicht Boucher, Vanloo, Pierre und andere Maler der ehemaligen Akademie, mit denen, die seit kurzem die Kunst zu ihren wahren Grundsätzen zurückgebracht haben, und die nun der französischen Nation den größten Ruhm bringen.

’S kik ezek az oriás szellemek?

Wer sind denn diese erhabenen Geister?

Párisnak háromszáz jelesb müvésze közt húsz és egynehányat nevezhetnék-meg az Urnak, kiknek a’ nagy hirhöz nem hiánylik egyéb, mint hogy a’ mult században éltek legyen. Némellyiknek közűlök csak meg kell halnia, hogy munkáit keresve keressék ’s drága aranyon vásárolják.

Unter dreihundert ausgezeichneten Künstlern, die sich in Paris aufhalten, könnte ich Ihnen einige zwanzig anführen, zu deren Ruhm nichts fehlt, als im vorigen Jahrhundert gelebt zu haben. Manche dürften nur sterben, damit ihre Arbeiten aufgesucht, und schwer mit Gold bezahlt würden.

82. *A’ kőmetszésről.*

Von dem Steindruck.

Mi szépe van itt az Urnak?

Was haben Sie Schönes da?

Ezek egy időnkben igen becsült ’s a’ rézmetszéssel vetekedő müvészetnek szüleményei.

Es sind Erzeugnisse einer in unseren Tagen sehr geschätzten Kunst, welche mit dem Kupferstiche wetteifert.

Kétségkivül a’ kőmetszést érti az Ur?

Sie sprechen ohne Zweifel von dem Steindruck?

Igen is, e’ szép találmányt, mellyet müncheni fi Sennefelder Aloiz ur’ éles eszének köszönünk, ’s melly már egész Europába, sőt Amerikába is, elterjedett.

Ja; eine Erfindung, die wir dem Scharfsinn des Hrn. Aloysius Sennefelder in München zu verdanken haben, und welche sich in ganz Europa und selbst in Amerika verbreitet hat.

Mint mondják, a’ feltaláló’ testvére, Sennefelder Clemens ur, is szép tehetségü müvész.

Wie man sagt, hat auch sein Bruder, Hr. Clemenz Sennefelder, viel Talent.

Igen is, kivált a' tollmunkában. Levrault ur' kőmetsző-intézete' számára Strassburgnak egy laprajzát készitette, mellyet egynek tekinthetni az illy nemű legjobb munkák közül.

Ja; besonders in der Federarbeit; er hat für die Lithographie des Herrn Levrault einen Plan von Straßburg verfertigt, welcher als eine der besten Arbeiten dieser Art angesehen werden kann.

Francziaországban, de kivált Parisban, az ott nagy számban össze gyülekező müvészek által a' kömetszés nagy tökéletesülést nyert.

In Frakreich, hauptsächlich in Paris, ist der Steindruck durch die große Anzahl geschickter Künstler, welche dort vereinigt sind, sehr vervollkommnet worden.

Igaz; 's különösen műhlhauseni fi Engelmann ur által, ki ott hasonló intézetet állított 's a' legjobb rajzolókkal egyesült. Nem emlitvén sok egyes darabját, tőle van a' pompás *Galerie des tableaux de Madame, duchesse de Berry*; a' *Galerie de S. A. R. le duc d' Orléans*; és ismét: *Voyage pittoresque dans l' ancienne France*; *Souvenirs pittoresques du général Bacler d' Albe*; *Antiquités de l' Alsace*, 's több más, igen becses munka.

Das ist wahr; besonders durch Hrn. Engelmann, von Mühlhausen, der anch in der Hauptstadt eine ähnliche Anstalt errichtet und sich die besten Zeichner beigesellt hat. Vieler einzelner Gegenstände nicht zu erwähnen, hat man von ihm die prächtige Galerie des tableaux de Madame, duchesse de Berri; die Galerie de S. A. R. le duc d' Orléans; ferner, Voyage pittoresque dans l'ancienne France; Souvenirs pittoresques du général Bacler d'Albe; die Antiquités de l'Alsace, und mehrere andere sehr geschätzte Werke.

Gróf Lasteyrie ur Cloquet Julius' Boncztudományát 's dr. Automarchi' boncztudományi tábláit adta-ki, mellyek mind a' tudományt, mind a' kőmetszést tekintve tökéletesek.	Der Hr. Graf von Lasteyrie hat die Anatomie de l'homme von Julius Cloquet, und die Tables anatomiques des Doktors Automarchi herausgegeben, welche nichts zu wünschen übrig lassen, sowohl in Ansehung der Wissenschaft, als auch in Rücksicht der Lithographie.
Ne feledjük-el Langlumé urat, ki igen sok szépet készitett, sem Delpech urat, kinek emlékkönyvei diszesek.	Vergessen wir Hrn. Langlümé nicht, welcher mehrere schöne Arbeiten geliefert hat, noch Hrn. Delpech, dessen Album sich auszeichnen.
Vernet Horácz ur több nemzeti hadi tárgyat rajzolt e' müvészet' számára, mellyeket mindig örömmel lát az ember.	Hr. Horaz Vernet hat mehrere militärische National-Gegenstände gezeichnet, welche man immer mit Vergnügen betrachtet.
Mauzaise, Grevedon és Isabey urak pedig fő helyen állanak azon arczképekért, mellyekkel a' *Henriade*-ot 's a' *Galerie des contemporains*-t gazdagították.	Die Hrn. Mauzaise, Grevedon und Isabey behaupten den ersten Rang in Ansehung der Portraits, womit sie die Henriade und die Galerie des contemporains bereicherten.
A' tájképekben különösen jelesek Atthalin, Villeneuve, Helmsdorf, Bichebois, Joly és Arnault urak, kik a' Golbery és Schweighäuser urak által szerzett *Antiquités de l' Alsace*' szép kőtábláit rajzolák.	Für die Landschaften zeichnen sich besonders aus: die H Hrn. Atthalin, Villeneuve, Helmsdorf, Bichebois, Joly und Arnault, welche die schönen Tafeln zu den Antiquités de l'Alsace, von den Hrn. Golbery und Schweighäuser beschrieben, gezeichnet haben.

Valóban e' munka' kivitele fölötte szerencsés; de a' legnagyobb tetszéssel fogadtatott is mindenütt. A' helyes választás 's a' tárgyak' eltalált hasonlata e' táblákban, valamint a' leirás' gyönyörü nyomtatása is, felül múlnak minden várakozást.

Német müvészektől nem bir az Ur' gyüjteménye semmit?

Épen most nem; de a' müncheni, bécsi, stuttgarti, carlsruhei 's több más német városi kőmetsző-intézetekből szinte nevezetes müvek kerültek már ki, mellyeket én gyüjteményembe szinte megszerzek, mihelyt azon mümutatásnak sikerét meghallom, mellyet mind annak, mi a' müvészet' feltalálása óta feltünt, kijelelésére Senefelder ur ajánlott, 's melly ezen müveszet' történetirására nézve igen fontos leend, minthogy az a' legközelebb lefolyt 20 év alatt rend-

Ja, in der That, die Ausführung dieses Werks ist in hohem Grade gelungen; auch ist es überall mit dem größten Beyfall aufgenommen worden. Die schöne Auswahl und die treffende Aehnlichkeit der Gegenstände, welche diese Tafeln darbieten, so wie auch der schöne Druck der Erklärungen, übertreffen alle Erwartung.

Haben Sie nichts von deutschen Künstlern in Ihrer Sammlung?

In diesem Augenblicke nicht; doch haben die Steindruckereien von München, Wien, Stuttgart, Carlsruhe und mehrerer anderer Städte merkwürdige Erzeugnisse hervorgebracht, welche ich zu sammeln gedenke, so bald ich den Erfolg der Ausstellung dessen, was seit der Erfindung dieser Kunst geleistet worden ist, erfahren habe, wozu Hr. Sennefelder den Vorschlag gemacht hat, und welche für die Geschichte dieser Kunst sehr wichtig seyn wird: denn diese Erfinduug hat seit zwanzig Jahren außerordentliche Fortschritte gemacht; und wer kann

kivüli előhaladást tett; 's ki fogja a' tökéletesség' azon magas fokát meghatározhatni, mellyre az jövendőben még eljutand? —

den hohen Grad von Vollkommenheit bestimmen, den sie in Zukunft noch erreichen wird.

83. *Izlésről.*

(Egy párisiné 's egy negerné között).

Ueber den Geschmack.

(Zwischen einer Pariserin und einer Negerin).

Miből vannak ezek a' nagy gyöngyök, mellyeket itt Kegyed a' nyakán visel?	Von welcher Materie sind die großen Perlen gemacht, die Ihr da am Halse tragt?
Üvegből, madame.	Sie sind von Glas, Madam.
Nézze csak Kegyed az én füzérem' gyémántjait. Nem szebbek ezek?	Betrachtet einmal die Diamanten an meinem Halsbande. Findet Ihr sie nicht weit schöner?
Én az én álgyöngyeimet inkább szeretem.	Ich ziehe meine falschen Perlen vor.
Miért köt Kegyed zsebkendőt a' fejére? a' kalap jobban áll.	Warum bindet Ihr ein Schnupftuch um den Kopf? ein Hut steht viel besser.
Nekem a' kalapok nem tetszenek.	Die Hüte gefallen mir nicht.
Ha Kegyed füzné magát, a' vál sokkal sugarabbá tenné termetét 's kecseit szerfölött nevelné.	Wenn Ihr, um Euern Leib schlanker zu machen, eine Schnürbrust anlegen wolltet, so würde dies Eure Reize ungemein erhöhen.
Fih, az igen rút volna.	Pfui! dies wäre sehr häßlich.
De, mit látok? uram bocsáss! talán bizony keni	Aber, was sehe ich! ich glaube, Gott verzeihe mir! Ihr

Kegyed magát; bőre olly zsiros, olly olajos!	schmiert Euch die Haut, so fett und öhlicht ist Euer Gesicht.
Hogy minél fényesebb legyen.	Ich thue es, um sie recht glänzend zu machen.
Milly rettenet! Kegyed tehát azt hiszi, hogy ezzel a' lapos orral 's ezekkel a' duzzadt ajkakkal igen szép?	Wie abscheulich! Ihr glaubt denn recht schön zu seyn mit Eurer breiten Nase und mit Euern aufgeworfenen Lippen?
Az én hazám' ifjai engemet elég szépnek találtak.	Alle jungen Leute in *meinem* Lande haben mich ziemlich hübsch gefunden.
Ha oda egy francziáné menne, azt imádnák.	Wenn eine Französin dort ankäme, sie würde angebetet werden.
Ne higye Kegyed, Asszonyom. Nálunk e' csúnya fejér színt, a' piros arczot és kék szemeket nem szeretik.	Glauben Sie das nicht, Madam. Man liebt bei uns die häßliche weiße Farbe, die rosonfarbigen Wangen und die blauen Augen nicht.
Ugyan balga egy izlés.	Ihr habt einen närrischen Geschmack.
Csak olly jó, mint a' Kegyeteké, Asszonyom.	Er ist so gut wie der Ihrige.
Mit? 's Kegyed azt meri állítani, hogy a' fejér arczszín nem ezerszerte szebb, mint a' Kegyedé, melly hiszem fekete mint az ördög?	Wie, Ihr wolltet behaupten, daß eine weiße Gesichtsfarbe nicht hundertmal schöner ist als die Eurige, die schwarz ist wie der Teufel!
Mi az ördögöt fejérnek képzeljük.	Wir stellen uns den Teufel weiß vor.
Szánandó emberek! Már látom, hogy Kegyednek	Wie sehr bedaure ich Euch! Ich sehe wohl, daß Ihr nicht den

legkisebb fogalma sincs az izlésről és szépről. Jól esik, hogy a' vadak között lakik Kegyed, ezer mérföldre Paristól, hol se' módi, se' játékszín, sem ebédek, se' szép formák nincsenek. Ha közöttünk akar lakni Kegyed, legelébb is az izlés' szabályait kell megtanúlnia.

Tehát lehet az izlést szabályokra is venni?

Igen . . nem . . ; a' dolog még nincs egészen eldöntve.

Minden hazának van saját izlése, ugy-e? Fejtse-ki Kegyed nekem a' magáét.

Ezt nem tehetem. Az izlés velünk születik 's nem igen lehet pontosan meghatározni. Annyi azonban bizonyos, hogy a' jó izlésű ember egészen más szemmel, más füllel bir, mint a' vad emberek, 's érzéke sokkal finomabb, kitalálni nyomban bármelly dologban a' hiányt 's tökéletlenséget.

mindesten Begriff von Geschmack und Schönheit habt. Ihr verdient wohl bei den Wilden zu leben, tausend Stunden von Paris, in einem Lande, wo man weder Moden, noch Schauspiel, noch gute Mahlzeiten, noch schöne Formen kennt. Wenn Ihr unter uns leben wollt, so müßt Ihr zuerst die Regeln des Geschmacks studiren.

Gibt es denn Regeln des Geschmacks?

Nein... ja... Man ist darüber noch nicht ganz einig.

Jedes Land hat die seinigen, nicht wahr? Lehren Sie mich doch die Ihrigen.

Das kann ich nicht. Der Geschmack ist etwas angebornes, und es läßt sich nicht eigentlich sagen, was er ist. Doch so viel ist gewiß, daß der Mensch von Geschmack ganz andere Augen, ganz andere Ohren hat, als der gewöhnliche Mensch; er hat ein feineres Gefühl, um sogleich die Fehler und die schlechte Seite an jeder Sache zu entdecken.

Igy tehát a' vad termé-szet- embere sokkal sze-rencsésebb, mert ez él, gyönyörködik, a' nélkül hogy a' tárgy' hiányit észre venné.

So wäre denn der Naturmensch glücklicher, weil er den Genuß hat, ohne die Fehler wahrzunehmen.

Erről sokat lehetne beszél-ni; de én a' tárgy' mé-lyebb visgálatát a' tudó-sokra bizom.

Es läßt sich viel darüber sagen; doch die tiefern Untersuchun-gen über diesen Gegenstand überlasse ich den Gelehrten.

Nekünk legjobb lesz, As-szonyom, az izlésről é-pen nem vetekedni.

Wir werden am besten thun, Madam, wenn wir über den Geschmack nicht streiten.

84. *Gyöngyárussal.* (*Drágamüárussal*).

Mit einem Juwelenhändler.

Én egy kisasszonynak (asz-szonyságnak) szeretnék valamit ajándékúl vásár-lani, de nem tudom, mit válasszak; kérem, segít-sen az Ur tanácsával.

Ich möchte gern einem Frauen-zimmer ein Geschenk machen, ich bin aber wegen der Wahl in Verlegenheit; rathen Sie mir, was ich nehmen soll.

Ime itt vannak pompás asz-tali-edények, teljes asz-tali-készületek aranyo-zott ezüstből, ugy szinte ezüstből és fejér ércz-ből; továbbá levestálak, kanták, kávé- és thé-ibrikek, sótartók 's mártalékcsészék: mind a' legujabb izlés szerint.

Ich habe hier prächtiges Tisch-geschirr; vollständige Aufsä-tze von vergoldetem Silber, von Silber, von weißem Metalle; Suppenschüsseln, Kannen, Kaffee- und Thee-Kannen, Salzbüchsen, Scha-len zu Brühen und der-gleichen: alles im neuesten Geschmack.

Ez mind igen pompás, az igaz, de aranymüvesi

Es ist wirklich alles prächtig, aber ich kann mich nicht mit

munkákkal nem terhelhetem magamat; én valami könnyen szállíthatót, például köveket vagy más drágaságot ohajtanék.

Oh, illyesekből a' legbecsesbekkel szolgálhatok. Ime egy szekrényke a' legszebb drága-kövekkel, közöttök egy csoda ragyoglatú magánykő (solitair); itt több fülfüggő (fülbe-való) rózsaszín gyémántból; igen gazdagon kirakott gyürük; arany fülgyürük; drága, filigrán óralánczok; kristály szivecskék; nyakfüzérek a' legszebb vizű gyöngyökből.

Mutassa az Ur azt a' rezgetyűt.

Az csak csekély, 14 karatos aranyú; ez itt finom aranyból van.

De amazon a' munka csinosabb.

Tessék megnézni ezt a' csemegeszelenczét sárga tekenősbékahajból arannyal szegve; ez igen csinos ajándék; sokat adok el belőle.

Goldschmidtsarbeit beladen; ich möchte etwas haben, das man leichter wegbringen kann, so etwas von Schmuck, von Steinen.

Oh, da habe ich das kostbarste dieser Art. Hier ist ein Schmuckkästchen von den schönsten Edelsteinen, darunter ist ein einzelner Diamant vom schönsten Feuer; hier sind Ohrengehänge von Rosetten, gut gefaßte Fingerringe, goldene Ohrenringe, sehr kostbare Uhrketten von Filigranarbeit, Herzchen von Kristall, Halsbänder von Perlen vom schönsten Wasser.

Weisen Sie mir diese Zitternadel hier.

Sie ist nur von geringem, von 14karatigem Golde; hier ist eine andere von feinem Golde.

Die Arbeit an jener scheint mir weit niedlicher.

Besehen Sie dieses Zuckererbsen-Büchschen von gelber Schildkröten-Schale, mit Gold garnirt; es ist ein hübsches Präsentchen: ich verkaufe viele dergleichen.

Deli, az igaz; tegye félre az Ur.

Ja, es iſt zierlich; legen Sie es auf die Seite.

'S itt ez a' kis, ezüstös szekrényke, melly mindent magában foglal, mire egy asszonynak szüksége van: u. m. ollót, fogkefét, fogócskát, kis irótáblát ezüst óntartóval, fogpiszkálót, gyüszüt 's t. ef.

Hier habe ich ein Käſtchen von eingelegtem Silber, das alles enthält, was ein Frauenzimmer braucht: eine Scheere, ein Zahnbürſtchen, Zängelchen, Schreibtäfelchen mit einem ſilbernen Griffel, einen Zahnſtocher, Fingerhut, ꝛc.

Jó, ezt is elviszem.

Gut, dies will ich auch nehmen.

Ezt az arany abroncsos, elefántcsont szelenczét (tobáktartót) ajánlanám az Urnak maga' számára; a' rajta levő pénzképet le lehetne venni 's helyébe azon asszonyságét tenni, kinek az Ur ezen ajándékokat szánta.

Sie ſollten dieſe elfenbeinerne Tobakdoſe mit goldnem Reifchen für ſich kaufen; Sie könnten das Medaillon, das darauf iſt, wegthun, und das Porträt der Dame, welcher Sie dieſe Koſtbarkeiten zum Geſchenke beſtimmen, hineinſetzen laſſen.

Nem tudom, mi hasznát venném; én nem tubákolok.

Ich wüßte nichts damit zu machen; ich ſchnupfe keinen Tobak.

Oh, ha az embernek szép szelenczéje van 's egy szeretett tárgynak ábrázza rajta, akkor ugyan hamar megszokja a' tobákolást.

Wenn man eine hübſche Büchſe mit dem Bilde eines geliebten Gegenſtandes hat, ſo lernt man bald Tobak ſchnupfen.

Igazat mond az Ur; nem bánom, ezt is megveszem.

Sie haben nicht Unrecht; ich nehme ſie auch.

85. *A' szenvedélyekről.*

Von den Leidenschaften.

Kegyed kétségkivül a' legboldogabb halandó e' föld' kerekségén; mindig egyenlő kedvű, semmi sem bántja, semmi sem érdekli; szíve nem ismer boszúságot, 's egészsége, ugy látszik, változhatatlan.

Sie sind wohl der glücklichste Sterbliche auf Gottes Erdboden: immer gleicher Laune; nichts kann Sie bewegen, nichts rühren; Ihr Herz kann keinen Kummer fassen, und ihre Gesundheit scheint unveränderlich.

Csak Kegyedtől függ, hogy szintolly boldog legyen, mint én.

Es hängt nur von Ihnen ab, eben so glücklich zu seyn als ich.

Tanitson-meg engem Kegyed, mit kell csinálnom.

Lehren Sie mich was man thun soll.

El kell űzni minden kedvetlenitő gondolatot; a' múltat feledni, a' jövendőről nem aggódni, 's a' jelent élni.

Man muß alle unangenehme Gedanken verjagen, das Vergangene vergessen, sich nicht um die Zukunft bekümmern, und das Gegenwärtige genießen.

Ez, elhiszem, könnyü Kegyednek, kinek biztos vagyona (v. jövedelme) van; de én szegény ördög az illyen elvekkel a' gyámházba jutnék. Ki adna nekem kenyeret, ha én csak mulatság után járnék? különben is, nem minden embernek van olly szerencsés charactere, mint Kegyednek.

Das ist leicht für Sie; Ihr Vermögen ist gesichert: aber ich armer Teufel müßte mit diesen Grundsätzen in das Spital gehen. Wer würde mir Brod geben, wenn ich nur meinen Vergnügungen nachhienge? Jedermann hat auch nicht einen so glücklichen Charakter wie Sie.

Characterét maga képezheti az ember. Meg kell zabolázni a' szenvedélyeket, mellyek gyakran minden bajainknak forrási.	Man kann seinen Charakter selbst bilden; man kann seine Leidenschaften bändigen, die öfters die Quelle aller unserer Uebel sind.
A' szenvedélyek, mint mondják, velünk születnek. Egyébiránt nem forrási ezek egyszersmind legnagyobb örömeinknek is?	Die Leidenschaften, sagt man, sind uns angeboren; allein, sind sie nicht auch die Quelle unseres höchsten Genusses?
Ne higyen nekik Kegyed. A' szenvedélyes játékos, teszem, örök háborgásban él; a' boriszák elveszti azon drága csendet, melly a' lelket bizonyos szendergésbe meríti, 's melly a' boldogságra olly igen szükséges. Az illyen ember hamar haragra gyúlad.	Trauen Sie Ihnen nicht. Der Mensch, der sich dem Spiel ergibt, ist in immerwährender Gemüthsbewegung; der den Wein liebt, verliert die so köstliche Ruhe, die seine Seele in eine Art von Schlummer versetzt, der zu seinem Glücke so nothwendig ist; er wird sich vom Zorn hinreißen lassen.
Kegyed tehát soha sem játszik?	Sie spielen also nie?
Soha; még a' dicső libásdit sem.	Niemals; nicht einmal das edle Gänsespiel.
'S kétségkivül csupán vizet iszik?	Und Sie trinken vermuthlich Wasser?
Csupán vizet. Ha egy fellobbanás talál megkapni, kiürítek egy nagy pohár vizet; és ha tüzbe jövök, az abcét mondom-el magamban, 's haragom azonnal lenyugszik.	Reines Wasser. Wenn ich mich von einer Aufwallung überrascht fühle, so leere ich ein großes Glas Wasser; und wenn ich in Hitze gerathe, so recitire ich heimlich das A b c; da legt sich mein Zorn auf der Stelle.

Ez a' szer jó. Nagyra-vágyó (v. dicsvágyas) Kegyed szinte nem, ugy-e?	Dieses Mittel ist gut. Sie sind auch nicht ehrgeizig, nicht wahr?
Egy cseppet (máknyit, szikrát) sem. Én sorsommal megelégszem, 's nem kivánok egyebet, mint hogy hagyjanak engem békével.	Nicht im mindesten. Ich bin mit meinem Schicksale zufrieden, und verlange nichts, als daß man mich in Ruhe lasse.
De szerelme csak van Kegyednek?	Sie lieben aber doch?
Hála legyen istennek, szerelmes nem vagyok. A' szerelem ugyan soha eszemet nem veszti.	Dem Himmel sey's gedankt! ich bin nicht verliebt. Die Liebe wird mir nie den Kopf verrücken.
Illy életrend mellett bizonyos Kegyed, hogy soká fog élni?	Bei diesem Verhalten können Sie gewiß seyn, lange zu leben.
Azt akarom.	Das ist mein Zweck.
Részemről, én uem nagy kedvet érzek magamhan sok esztendőt ennyi áldozaton vásárlani. Nem, én Kegyedet többé nem irígylem.	Ich habe nicht Lust, eine lange Reihe von Jahren durch so viele Aufopferungen zu erkaufen. Nun beneide ich Sie nicht mehr.

86. *Rendes panasza egy vén asszonynak.*

Die sonderbare Klage eines alten Weibes.

Lehet-e szerencsém a' te'ns szolgabiró urral szólani?	Kann ich die Ehre haben den Herrn Stuhlrichter zu sprechen?
Én vagyok. Tessék parancsolni.	Ich bin es. Was steht Ihnen zu Diensten?

Uraságod? Ej, be' fiatal. Én nem szeretek egy fiatal emberrel magam lenni.	Sie? ei, Sie ſehen noch ſehr jung aus; ich ſcheue mich mit einem jungen Manne allein zu ſeyn.
Mitől tart Asszonyságod?	Was befürchten Sie?
A' fiatal férjfinép mai nap igen veszedelmes; mindenkor azon van, mikép szedhesse rá gyenge nemünket. Én nem tudom, ha bizhatom-e az Urban.	Die jungen Leute ſind heutzutage ſehr gefährlich; ſie ſuchen immer unſer ſchwaches Geſchlecht zu hintergehen. Ich weiß nicht, ob ich mich Ihnen anvertrauen darf.
Ne tartson semmitől; Asszonyságod iránt eltelik az ember tisztelettel.	Seyn Sie unbeſorgt, Madam: Sie flößen zu viel Reſpekt ein.
Azt kell mondanom az Urnak, hogy engemet minden nyomon üldöznek szeretőim. 'S ez az ok, melly Uraságodhoz vezet.	Ich muß Ihnen ſagen, daß mich die Liebhaber überall verfolgen; und dies iſt die Urſache, warum ich zu Ihnen komme.
A' szeretők üldözik-e Asszonyságodat? Hiszem ez csúnyaság!	Die Liebhaber verfolgen Sie? ei, dies iſt ja abſcheulich!
Ugy van, tessék elhinni. De kivált egy van közöttök, ki igen terhemre van, 's a' kitől, kérem, szabadítson-meg az Ur.	Ich kann Sie es verſichern. Es iſt beſonders einer, der mir ſehr läſtig iſt, und von dem ich Sie erſuche mich zu befreien.
Mi panasza van Kegyednek ellene?	Was haben Sie ihm vorzuwerfen?
Képzelje az Ur, minden este muzsikát adat ablakom alatt, melly szivemet annyira lankaszt-	Stellen Sie ſich vor, er bringt mir alle Abend ein Ständchen, das mich ſo ſchmachten macht, daß ich die

ja, hogy egész éjjel nem alhatom.	ganze Nacht nicht schlafen kann.
Bizonyos benne Kegyed, hogy ez a' muzsika érette van?	Sind Sie gewiß, daß diese Ständchen für Sie sind?
Minden kétség kivül. Kiért is lehetne különben? Leányom még igen fiatal, 's mi csak magunk lakjuk a' házat.	O, ganz gewiß. Für wen anders könnten sie wohl seyn? Meine Tochter ist noch zu jung, und wir sind ganz allein im Hause.
Ugy tartom, ezért nem kellene Kegyednek neheztelni; ez merő kecseskedés.	Mich dünkt, darüber sollten Sie sich nicht beklagen. Es ist bloß eine Galanterie.
Olly szerető' kecseskedése, ki engem gyötreni, erényemet probára akarja tenni.	Die Galanterie eines Liebhabers, der mein Herz quälen und meine Tugend auf die Probe stellen will!
'S kit gondol illy szörnyü vétekre képesnek?	Wen haben Sie im Verdacht, der ein so abscheuliches Verbrechen begehen könnte?
Egy férjfit, ki harmincz év óta szerelmes belém.	Einen Mann, der schon seit dreißig Jahren in mich verliebt ist.
Illy állandóság inkább jutalmat érdemelne, mint büntetést.	Eine solche Beständigkeit verdiente ja eher belohnt, als bestraft zu werden.
Igen, ha én még hajadon volnék; de az özvegyet tisztelni kell. Az özvegy állapot bajos állapot.	Ja, wenn ich noch unverheirathet wäre; allein eine Wittwe soll man in Ehren halten. Der Wittwenstand ist ein sehr schwerer Stand.
Megengedem, az első hetekben...	Ich gebe zu, daß in den ersten Tagen...

Mind úntalan, Szolgabiró Ur, mind úntalan. Miért kisért ő engemet? miért akarja e' szivet lágyítani? azt hiszi-e, hogy én kőből vagyok?

Zu jeder Zeit, Herr Stuhlrichter, zu jeder Zeit. Warum will man mich in Versuchung führen? warum will man mein Herz zu erweichen suchen? Meint man, ich seye unempfindlich?

Ám, halljuk a' gonosztévő' nevét.

Nun, so nennen Sie den Frevler.

Tőszomszédom, N* táblabiró.

Es ist mein nächster Nachbar, der Assessor N...

Eh, hiszem ez egy kemény, durva ember.

Ei, das ist ja ein roher, harter Mann.

Annak látszik, de valójában ö a' legérzékenyebb szerető.

Das scheint er zu seyn; er ist aber der zärtlichste Liebhaber.

Tehát azt hiszi Asszonyságod, hogy az esti-dalokat ő adatja?

Sie glauben also, daß er es ist, der Ihnen die Ständchen bringt?

Ő, kétség kivül; 's én azt kivánom, hogy Szolgabiró Ur őt ettől tiltsa-el.

Ja, er ist es; und ich verlange, daß Sie ihm Stillschweigen gebieten.

Ált hivassam őt, hogy halljuk, mit mond?

Soll ich ihn rufen lassen? wir wollen hören was er sagt.

Nem bánom; megvárom itt: hadd lássam, mivel védi magát.

Gut: ich will bleiben, um zu sehen wie er sich vertheidigt.

De im', itt ő maga. (*A táblabiró belép*). Épen jókor. Ezen asszonyságnak panasza van Táblabiró Ur ellen.

Doch, da kommt er selbst. (Der Assessor tritt herein.) Sie kommen eben recht. Diese Dame hat eine Klage gegen Sie.

Ellenem? ugyan mi?

Diese Dame klagt mich an? ei, worüber denn?

Azt mondja, hogy Kegyed háborgatja az ő özvegységét szerelme által.	Sie sagt, Sie beunruhigen ihren Wittwenstand durch die Liebe, die Sie für sie haben.
Én volnék szerelmes Asszonyságodba? Már ez ujság!	Ich hätte Liebe für Sie, Madam? das ist ja was neues!
Nincs ideje többé a' tettetésnek.	Es ist nicht mehr Zeit sich zu verstellen.
Tréfál Kegyed.	Sie belieben zu scherzen, Madam.
Hogy? Kegyed nem szerelmes belém már harmincz esztendeje?	Wie, sind Sie nicht seit dreißig Jahren in mich verliebt?
Nevetség.	Sie spaßen.
Bebizonyíthatom.	Ich kann es Ihnen beweisen.
Ezt a' bizonyitást szeretném hallani.	Den Beweis möchte ich sehen.
Im, nézzd, hitszegő! (Egy iratkát húz-ki zsebéből). Itt a' szerelemvallás, mellyet nekem ezelött harmincz évvel tettél.	Da, sieh hier, Treuloser! — (Sie zieht ein Papier aus der Tasche.) Da ist eine Liebeserklärung, die du mir vor dreißig Jahren gemacht hast.
Én-e?	Ich?
Te, te, csábító! Olvasd a' hátirást: „A' kellemes Louise-nak"; nem a' te kezed ez, te álnok?	Ja, ja, du Verführer! Hier lies die Aufschrift: „An die liebenswürdige Louise." Ist das nicht deine Schrift, Betrüger?
Az meglehet; de hiszem, nem csak egy asszonyt hivnak Louise-nak. Ez a' level nem Kegyedhez szólott, Asszonyom.	Das kann wohl seyn; allein mehrere Frauenzimmer heißen Louise. Diese Schrift war nicht für Sie, Madam.

Nem? 's kinek szól tehát a' muzsika, mellyet egy hónap óta ablakom alatt minden éjjel adatsz?	Für wen sind denn die Ständchen, die du mir seit einem Monate alle Nächte gibst?
Ah, a' muzsika!.. az más!	Ha, die Ständchen!... das ist etwas anders.
Nem azt hiszed-e, hogy ezzel szivemet illeted, magadhoz hajtod? Sem éjjelem sem nappalom többé; akaratom ellen is mindig rajta jár az eszem. Nem, én nem akarlak többé hallani.	Glaubst du dadurch mein Herz zu rühren und es dir günstig zu machen? Tag und Nacht habe ich keine Ruhe mehr; ich denke wider meinen Willen stets daran. — Nein, ich will dich nicht länger anhören.
Hallja tehát Kegyed legalább ezt: Én Kegyedet soha sem szerettem és soha sem fogom szeretni.	Nun, so hören Sie wenigstens noch dieses an: ich habe Sie nie geliebt, und werde Sie nie lieben.
Látja Szolgabiró Ur: haragszik, hogy szenvedélyét Uraságod elött fölfedeztem.	Sie sehen, Herr Stuhlrichter, er ist böse, daß ich seine Leidenschaft vor Ihren Augen enthüllt habe.
Nem, Asszonyom, én nem haragszom; hanem az esti-dalokra nézve, igen jól tudom, ki és kinek adatja azokat.	Nein, Madam, ich bin nicht böse; allein, was die Nachtmusik anbelangt, so weiß ich wohl, wer sie gibt, und für wen sie ist.
Azt meghiszem, te szörny!	Das glaube ich gern, Ungeheuer!
Nem más, mint az én fiam, ki nekem Kegyed' kisasszonyához való szerelmét 's azt, hogy viszonszerettetik, megvallotta.	Es ist mein Sohn, der mir das Geständniß seiner Liebe zu Ihrer Tochter gethan hat, und der von ihr wieder geliebt wird.

Mit? az én lányom szeretné üldözőm' gyermekét?	Was? meine Tochter sollte den Sohn meines Verfolgers lieben?
Nincs különben. Ha Kegyed szövetségökbe megegyez, mindkettőjöket szerencsésekké teszi.	Es ist dem also. Wenn Sie in ihre Heirath willigen, so werden Sie beide glücklich machen.
Nem, én ebbe soha sem egyezek-meg, hanemha megvallja Kegyed, hogy engemet szeret.	Das werde ich nie zugeben, es sey denn, Sie gestünden, daß Sie mich lieben.
Mikép valljam azt, a' mi nincs. Azonban idővel talán ki tudja, ez még lehetséges lehet.	Ich kann nicht gestehen, was nicht ist. Doch, mit der Zeit, vielleicht ... wer weiß? ... kann es möglich werden.
Ah, kis pogány! tudtam, tudtam. No jó, meglátom, mit tehetek a' dologban.	Ah, Sie loser Schelm! ich wußte es wohl.... Wohlan, ich will sehen, was zu machen ist.

87. *A' kertészetről.*

Ueber die Gartenkunst.

Mondjon Kegyed akarmit, én szebb valamit nem ismerek a' franczia kerteknél. Mi lehet bájolóbb, mint ezek a' legszebb virágokkal diszes és ezer különféle alakra szeldelt virágágyak; mint ezek a' pompás vizmedrek ugró sugaraikkal; ezek a' nagy földlépcsők; ezek a' hoszszúdad négyszögbe ültetett fasorok;	Sie mögen mir sagen, was Sie wollen, ich kenne nichts schöneres als die französischen Gärten. Was gibt es entzückenderes, als die mit den schönsten Blumen geschmückten und in tausenderlei Gestalten gezeichneten Blumenbeete; diese prächtigen Wasserbecken mit Springbrunnen, diese großen Terrassen, diese rautenförmig gepflanzten Reihen von Bäu-

ezek a' csinos lombernyők; 's ezek a' pázsitszeletek halvány szobraikkal?

Mind ezen szépségek, a' puszta symmetriának megannyi müvei, engem nem illetnek; én a' sinóros kertek' egyalakuságát nem szeretem, holitt az egyenes vonalnak, a' vizszíniránynak 's a' szögmértéknek minden egyéb föláldoztatik.

Hogy' hogy'? Kegyedet nem ragadják-el ezek a' legyező vagy pyramis (gula) alakra nyirbált fák, mellyeken egy level sem emelkedik-ki a' többi felett; nem ezek a' csalkertek, sem ezek az elláthatlan séták, melylyek a' nap' sugáritól ált nem hatható boltozatokat képeznek?

Nem, engemet legkevesebbé sem kecsegtetnek ezek a' kopaszított régi gyertyánsorok, sem ezek a' födeles séták, mellyekben megeszik az embert a' szúnyogok, 's mellyekben ugy tetszik, mintha négy fal közzé volna az ember bezárva.

men, diese niedlichen Sommerlauben und diese mit Bildsäulen gezierten Rasenplätze.

Alle diese schönen Sachen, diese Werke der symetrischen Ordnung können mir nicht gefallen. Ich liebe die Einförmigkeit der regelmäßigen Gärten nicht, wo alles der geraden Linie, der Bleiwage und dem Winkelmaße aufgeopfert ist.

Wie? die fächer- oder pyramidenförmig beschnittenen Bäume, an denen kein Blatt vor dem andern hervorragt; der Anblick dieser Irrgärten, dieser unübersehbaren Alleen, welche ein den Sonnenstrahlen undurchdringliches Gewölbe bilden, setzen Sie nicht in Entzücken?

Nein, sie haben nichts Anziehendes für mich, die alten geschornen Hagebuchenhecken und die bedeckten Alleen, in welchen man von den Mücken gefressen wird, nnd wie zwichen vier Mauern eingeschlossen ist.

De hát ugyan mi tetszik Kegyednek?

Én a' szabad vidék' mosolygó ábrázát szeretem, zöldelő tájakat, mellyek a' szemet és lelket egyiránt gyönyörködtetik, 's azon egyszerü, bájoló csoportozatokat, mellyek a' szivet édes andalodásba merítik.

Erre nem szükséges a' kert. Menjen-ki Kegyed a' rétre, a' mezőre, hol a' nyájak legelnek; menjen a' ligetekbe, berkekbe; üljön egy gyöphantra valamelly magas tölgy' árnyába a' patak' szélén, hol a' madarak' énekében gyönyörködhetik 's idyllionokat készithet; vagy menjen az erdő' rengetegébe, hol az üregeket, sziklákat, vizbukásokat 's csörgetegeket kényére szemlélheti.

Ha mind ezt, mit itt Kegyed említ, egy kisded földterületen lehetne öszsziteni: az kétségkivül egy igen festményi kertet képezne, mellyet én százszorta többre becsül-

Ei, was gefällt Ihnen denn?

Ich liebe das lachende Bild der ländlichen Natur, jene Gegenden, welche zu gleicher Zeit das Auge und den Geist auf sich ziehen, und jene rührenden Gemälde, wovon die Seele auf eine so angenehme Art bewegt wird.

Dazu brauchen Sie keinen Garten. Gehen Sie auf das Feld, auf die Wiesen, wo die Heerden weiden, in die Weiler, in die Lustwäldchen; setzen Sie sich auf eine Rasenbank, in den Schatten einer hohen Eiche, an den Rand eines Baches, wo Sie dem Gesange der Vögel zuhören und Idyllen machen können; oder gehen Sie in die Tiefe eines Waldes, und betrachten Sie mit Muße die Felsen, die Wasserfälle, die Schluchten und die Ströme.

Wenn alle diese Gegenstände, die Sie hier nennen, in einem kleinen Raume von Erdreich könnten beisammen seyn, so würden sie unstreitig einen sehr malerischen Garten bilden, den ich hun-

nék a' legpompásb franczia kert' sinórra vett ültetvényeinél.	dertmal den nach der Schnur abgemessenen Anpflanzungen der prächtigsten französischen Gärten vorziehen würde.
Oh, Kegyed igen érzékeny egy lélek.	Sie haben eine sehr empfindsame Seele.
Megvallom, engemet ellágyít egy szép pázsittér' szemlélete, vagy egy rétségé (fenyéré), melylyen ezer kellemes csavarodásban ömlik keresztül egy kisded folyam; örömmel szemlélek egy kőrösfát, egy nyárt, egy füzt, mellyet a' természet ültetett, vagy azon csalit- és bokorcsoportokat, mellyeket különböző szinvegyülettel művészi kéz rakott. Ha én egy illyes mezei jószág' birtokosa volnék, azt még kisded faházikókkal, szalmafedeles gunyhókkal 's eff. is szépíteném.	Ja, ich gestehe es, ich fühle eine sanfte Rührung beim Anblick eines schönen Rasenteppichs, bey einer Aue von einem kleinen Flusse gewässert, der tausend anmuthige Krümmungen macht; ich sehe mit Vergnügen Eschen, Pappelbäume und Weiden von den Händen der Natur gepflanzt, oder Gruppen von künstlich angeordneten und in verschiedenen Farben schattirten Stauden und Gesträuchen. Wenn ich Besitzer eines Landguts wäre, so würde ich es mit kleinen Hütten, mit Strohhütten, ꝛc., verschönern.
'S hihetőleg barlangokat, chinai kerti-lakokat (kioszk), török mecseteket, indus templomokat (pagóda), váromladékokat 's törött oszlopokat is rakna Kegyed bele, azt akarván velünk képzel-	Vermuthlich würden Sie auch Grotten, chinesische Gartenhäuschen, Moscheen, indische Tempel, Ruinen, zerstümmelte Säulen darin anbringen: dies alles um uns glauben zu machen, daß Chinesen, Türken, India-

tetni, hogy itt hajdan Chinaiak, Törökök, Indusok, Görögök 's Rómaiak laktak?

ner, Römer und Griechen vor Zeiten diese Gegend bewohnt haben.

Illyes fonákságokat csak olly emberek' kerteikben találunk, kik izlés hiával vannak 's kik azt hiszik, hogy ez az épitményhalmaz mellözhetetlen dísz.

Dergleichen Unschicklichkeiten findet man bloß in den Gärten solcher Leute aufgehäuft, die wenig Geschmack haben, und welche diesen Ueberfluß an Gebäuden als eine nothwendige Zierde ansehen.

Mind ezen bohóságok sok pénzbe kerülnek 's hasznok semmi. Én a' valót, a' hasznost szeretem. Nekem egy derék konyhakert tetszik legjobban, mellyben káposztám, babom, borsóm, répám terem. Kegyed' külföldi növényeiből, mellyek csak szemre valók, én jól nem lakhatom. Gyümölcsösömből jó almát, körtét, szilvát kapok; 's én jobb izűt mosolygok, ha asztalomon saját kertem nevelte zöldséget, saját szőlőm termette bort látok, mint Kegyed mosolyghat egy mezei táj' mosolygó ábrázatán.

Alle diese Albernheiten kosten viel Geld, und nützen zu nichts. Ich halte mich an das Solide. Ich lobe mir einen guten Gemüsgarten, der mir Kohl, Bohnen, Erbsen und Rüben bringt. Ihre fremden Pflanzen, die nur zur Annehmlichkeit da sind, geben mir nichts zu essen. Die Fruchtbäume in meinem Obstgarten bringen mir gute Aepfel, Birnen und Pflaumen; und ich lache mehr, wenn ich auf meinem Tische Gemüse aus meinem Garten und Wein von meinen eigenen Reben sehe, als Sie lachen können bei Ihren lachenden Gemälden der ländlichen Natur.

Szánom Kegyedet érzéstelen sziveért.

Ich bedaure Sie, daß Sie ein so unempfindliches Herz haben.

88. *A' vadászat.*

(Egy nemes és hitvese közt).

Die Jagd.

(Zwischen einem Edelmann und seiner Frau).

Szerencsétlen nap ez, Asszonyom: — nem hozok Kegyednek egyebet apró vadnál; nehány foglyot, szalonkát, nyulat 's tenyeri-nyulat.

Milly későn érkezik-meg Kegyed, Édesem; már féltem, hogy valami szerencsétlenség történt. Elmegy Kegyed hajnal előtt, 's itt hagy engemet magányosan 's rettegések között. Már ez nem szives Kegyedtől.

A' fél hazáért sem maradtam volna meg tovább ágyamban. Legényeim egy szép koszorus, tiz ágas szarvast találtak fektiben, a' hely törésekkel volt kijelelve 's a' hajtásra minden kész. Ma reggel minden ebemmel kiindúltam, hogy őt felzavarjam.

Unglücklicher Tag, Madam! Ich bringe Ihnen für heute bloß kleines Waidwerk: Rebhühner, Schnepfen, einige Hasen und einige Kaninchen.

Wie Sie so späte nach Hause kommen, Lieber! ich befürchtete, es möchte Ihnen ein Unglück widerfahren seyn: Sie sind vor Tagesanbruch fortgegangen, und lassen mich so allein in der Besorgniß. Das ist nicht artig von Ihnen.

Ich hätte um kein Königreich länger im Bette liegen bleiben mögen. Meine Jäger haben gestern einen schön gehörnten, siebenjährigen Hirsch auf seinem Lager angetroffen; der Ort war mit Brüchen bezeichnet, und alles war bereit ihn zu jagen. Diesen Morgen bin ich mit der ganzen Koppel Hunde fort, um ihn aufzutreiben.

Hogy' hogy'? alig van két hete, hogy megházasodott Kegyed, 's kiragadja magát gyöngéden szerető hitvese' karjai közül, hogy egy szarvas után indúljon?

Bocsánat, Kedves, azt hittem, hamarabb itt leszek. Az átkozott állat ugyan megzaklatott. Midön a' kutyákat kieresztették 's a' vadászok megfútták kürtjeiket, olly cselt vetett nekik, hogy fürkész-ebem, ki ugyancsak jól van tanítva 's a' nyomváltásra jól vigyáz, a' nyomot elvesztette. Magam is kiestem a' nyomból; bebarangoltam az egész erdőt; de vissza-bukását meg nem találhattam. Csaknem eldőlök éhemben 's lankadságomban.

Kegyed liheg 's az izzadság csorog homlokáról. Mondja-meg nekem, kérem, mi örömét leli ebben a' nyargalásban? Ti vadász urak meleget és hideget tűrtök, fütyöltök, lármáztok, kiteszitek magatokat ezer ve-

Wie! kaum sind es vierzehn Tage, daß Sie verheirathet sind, und Sie reißen sich aus den Armen Ihres Sie zärtlich liebenden Weibes, um nach einem Hirsche zu jagen?

Verzeihen Sie, Madam; ich dachte früher wieder nach Hause zu kommen. Das verdammte Thier hat uns viel zu schaffen gemacht. Als die Hunde losgelassen waren und die Jäger das Horn bliesen, so hat es uns so belistet, daß mein Stöber, der gewiß gut abgerichtet ist und wohl auf den Wechsel Acht gibt, die Spur verloren hat. Ich selbst bin aus der Fährte gekommen; ich habe den ganzen Wald durchstrichen, und seine Rückflucht nicht entdecken können. Ich falle um vor Müdigkeit und Entkräftung.

Sie sind ja ganz außer Athem, und der Schweiß rinnt Ihnen tropfenweise von der Stirn. Sagen Sie mir doch, welch Vergnügen Sie finden so zu rennen? Ihr Herren Jäger ertraget Kälte und Hitze, ihr pfeift, ihr schreit, ihr setzt euch tau-

szedelemnek, miért? hogy egy szegény vadat megöljetek, melly titeket nem bántott 's melly nem kiván egyebet, mint hogy élni hagyjátok.

Ej, ha mi ezen állatokat élni hagynók, elpusztítanák mezeinket, gabonáinkat, 's utoljára minket magunkat is felfalnának.

Nem fél Kegyed, hogy egy nyúl megeszi? — Vallja-meg Kegyed, hogy vadász, csak azért, hogy vadásszon, és öl, csak azért, hogy ölhessen.

Nem számítja Kegyed a' mozgást, mellyet a' vadászat ad, 's melly az egészségre olly igen szükséges?

A' mozgást-e? Menjen Kegyed sétálni, járkáljon, lovagoljon, kocsizzon. Kisérni fogom Kegyedet minden sétáiban.

De hát nem szép becsület-e jól lőni, jól találni?

Ha úgy: a' helyett hogy élő teremtményre lőjön Kegyed, lőjön inkább

fenderlei Gefahren aus, ... und warum? um ein armes Thier zu tödten, das euch kein Leid angethan hat, und das nichts verlangt als das Leben.

Ei, wenn man die Thiere nicht umbrächte, so würden sie unsere Felder verheeren, unser Getreide verzehren, und uns zuletzt selbst auffressen.

Fürchten Sie nicht von einem Hasen gefressen zu werden? Gestehen Sie, daß Sie nur jagen um zu jagen, und daß Sie umbringen, bloß um das Vergnügen zu haben zu tödten.

Rechnen Sie die Bewegung für nichts, die man bei der Jagd hat, und die zur Erhaltung der Gesundheit so nothwendig ist?

Die Bewegung? gehen Sie spazieren, reiten Sie, fahren Sie. Ich will Sie auf allen Ihren Spaziergängen begleiten.

Die Geschicklichkeit aber, wohl zu zielen und gut zu treffen, bringt einem dies nicht Ehre?

Nun gut; statt auf ein lebendiges Geschöpf zu schießen, so schießen Sie nach der

czélt. Én Kegyedet az egész falu' jelenlétiben a' vidék' legügyesb czéllövészének fogom kikiáltatni.

Kegyed, Édes, nem képzelheti azon örömet, melylyet az ember érez, midőn látja, mint fekszik a' szarvas utolsó vonaglatiban, mint tépik, szaggatják őt az ebek 's mint dúlnak beleiben.

Ez az öröm nem lehet egy szives szerető', egy szives, nyájas férj' öröme.

Kegyed' érzelgése engem mulat. A' természet az asszonyoknak lágy és szánakodó szivet, de a' férjfiaknak erőt 's bátorságot adott.

Nagy vitézség egy szegény, védtelen állatot megölni!

'S tudja-e Kegyed, hogy a' vadászat nemes szenvedély? Nagyok, herczegek, fejedelmek, magok az istenek is kedvelik ezt.

Ennek a' nemes szenvedélynek köszönöm én, hogy itt nem hallok szót egyébről, mint ebről, puská-

Scheibe. Ich werde Sie in Gegenwart des ganzen Dorfes als den geschicktesten Schützen des Kantons ausrufen lassen.

Sie haben keinen Begriff von der Freude, die man empfindet, wenn man sieht, wie der Hirsch in den letzten Zügen liegt, wie die Hunde ihn zerreißen, und wie sie in seinen Eingeweiden wühlen.

Diese Freude kann unmöglich die Freude eines zärtlichen Liebhabers, eines gefälligen Ehemanns seyn.

Ihre Empfindlichkeit macht mich lächeln. Die Natur hat den Weibern ein zärtliches Herz gegeben, den Männern aber Muth und Tapferkeit.

Der große Muth, den man braucht, um ein wehrloses Thier zu tödten!

Wissen Sie, daß die Jagd eine edle Leidenschaft ist? Sie ist das Vergnügen der Großen, der Könige, der Fürsten; der Götter sogar.

Dieser edeln Leidenschaft habe ich es zu verdanken, daß ich hier von nichts als Hunden, Flinten, Pulver und Blei

ról, porról és sörétről. Kegyed' egész társasága csak vadászokból áll, 's a' beszéd örök és egyetlen tárgya a' vad, mellyet talált vagy mellyet nem talált. Estve csak azon gondolattal fekszik-le Kegyed, hány rőt, hány fekete vadat fog más nap elejteni.

Mondjon Kegyed, a' mit akar, én holnap a' szarvast felkeresem 's a' hibát helyre hozom. Ha majd, mint nincs kétségem, elejthetem: szarvát Kegyed' lábaihoz teszem hódolatúl.

Mit csináljak én vele?

Üttesse-fel Kegyed a' nagy kapu' fölébe. E'jelröl meg fogja minden elmenő ismerni, hogy itt egy híres vadász lakik.

'S nem tart Kegyed, hogy ez a' czimer némi balmagyarázatra adhat okot?

reden höre. Sie nehmen nur Jäger in Ihre Gesellschaft auf, und Ihr Gespräch ist immer bloß von dem Wilde, das Sie geschossen oder verfehlt haben. Des Abends legen Sie sich nur mit dem Gedanken zu Bette, wieviel Sie des andern Tages Rothwild oder Schwarzwild schießen wollen.

Sagen Sie was Sie wollen: morgen will ich die verlorne Spur des Hirsches wieder aufsuchen; und wenn ich ihn tödte, wie nicht daran zu zweifeln ist, so lege ich sein Geweih zu Ihren Füßen.

Was soll ich damit thun?

Sie lassen es über das Hausthor am Schlosse aufhängen. An diesem Zeichen werden alle Vorübergehenden die Wohnung eines berühmten Waidmannes erkennen.

Befürchten Sie nicht, daß dieser Schild zu einigem Mißverstande Anlaß geben möge?

19. *A' baromudvar.*

Der Viehhof.

Ked csak mindig szorgalmatos, István bátya.	Man sieht Euch immer arbeiten, lieber Steffen.
Egy majorban, nagyságos Uram, mindig akad az embernek valami dolga. Mi falusiak soha sem unjuk-el magunkat.	Auf einem Meierhofe, gnädiger Herr, fehlt es einem nicht an Beschäftigung. Wir Landleute haben nie lange Weile.
Ebben szerencsésbek Ke'tek a' városiaknál. — Ez itt a' baromudvar, ugy-e?	Das ist ein Vorzug, den Ihr vor den Stadtleuten habt. — Ist das hier Euer Hühnerhof?
Igen is, nagyságos Uram. Méltóztassék besétálni. Nézze Nagysád ezt a' ganéjdombot (ganajost) 's ezt a' ganéjmocsárt. Ez itt az apró-marha' gyülhelye; láthat itt Nagysád ludakat, kácsákat (réczéket), galambokat, pulykákat, kappanyokat 's száz más féle apró-marhát. Itt mindig nyilt asztal tartatik, 's a' vendégben nincs hiány, mint látja Nagysád.	Ja, Ew. Gnaden. Spazieren Sie herein, wenn es Ihnen gefällig ist. Betrachten Sie den Misthaufen und die Pfätze; hier ist der Sammelplatz von aller Art Federvieh: da finden Sie Gänse, Enten, Tauben, wälsche Hühner, Kapaunen und eine Menge anderer. Da ist immer offene Tafel, und an Gästen fehlt es nicht, wie Sie sehen.
Ugyan szép lárma lehet, ha ez a' sok állat mind egyszerre kiáltozni kezd.	Das mag ein schöner Lärm seyn, wenn alle diese Thiere zumal ihre Stimme erheben.
Nincs mulatóbb hallomás, mint midön egyszersmind a' kakas kukorékol, a'	Nichts ist lustiger anzuhören, als wenn zu gleicher Zeit die Hähne krähen, die

tyúk kodácsol, a' csibe csipog, a' lúd gágog, a' gólya kelepel, a' galamb turbékol, a' gili (gerlicze) búg, a' páva kiált (rikólt), a' méh dong, a' [illegible]ka rekeg, 's a' macska nyávog.

Hennen gluckſen, die Hühnchen piepen, die Gänſe gackern, die Störche ſchnattern, die Tauben ruchſen, die Turteltauben girren, die Pfauen ſchreien, die Bienen ſumſen, die Fröſche quacken und die Katzen miauen.

Ez valóban fura kis concert lehet.

Eine ſolche Muſik muß wirklich ſehr komiſch ſeyn.

Oh, itt még nincs vége. Nekünk tenorjaink is vannak, 's gyakran együtt hallhatjuk a' bikát bömbölni, a' tehenet bőgni, a' borjút bégetni, a' kutyát ugatni, a' juhot mekegni, a' sertést (disznót) röfögni, a' szamarat ordítni, 's a' lovat nyeríteni.

Das iſt noch nicht alles; wir haben auch tiefe Tenorſtimmen, und hören oft zu gleicher Zeit die Ochſen brüllen, die Kälber muhen, die Hunde bellen, die Schafe blöken, die Schweine grunzen, die Eſel ſchreien, und die Pferde wiehern.

Hol vannak az aklok 's istállók (lóaklok)?

Wo ſind denn Eure Ställe?

Itt körben. Ha én, ugy mint most, az udvar' közepén, ezen a' ganéjdombon, megállok, egy kis fejedelemnek tetszem magamnak jobbágyim' közepettök. Tiszteim a' juhászok, kanászok és tehenészek.

Hier rings herum. Wenn ich mich, wie jetzt, auf dem Mittelpunkt, auf meinem Miſthaufen befinde, ſo dünke ich mich ein kleiner Fürſt zu ſeyn mitten unter ſeinen Unterthanen. Meine Beamten ſind die Schafhirten, die Schweinhirten und die Kuhhirten.

Népe számos-e?

Sind Eure Völker zahlreich?

Birodalmam elég messze terjed, de csak egy tagja sincs, melly ne dolgoznék 's hasznot ne hajtana. Nem hizlalom én jobbágyimat ingyen. Szarvas marhám szánt, 's feje' munkájának én több hasznát látom, mint sok tudós a' magáénak; teheneim tejelnek; juhaim gyapjút, sertéseim szalonnát adnak; öszvérim a' zsákokat hordják; szóval nálam, mint minden jól kormányzott országban, mindennek meg van a' maga' terhe, 's megteszi a' magáét a' köz jóra.

Meine Staaten sind ziemlich groß; es ist aber kein einziges unnützes Mitglied darin, und ich mäste meine Unterthanen nicht umsonst. Mein Hornvieh pflügt den Acker, und seine Kopfarbeit trägt mir mehr ein, als manchem Gelehrten die seinige; meine Kühe geben mir Milch, meine Schafe versehen mich mit Wolle, meine Schweine geben mir Speck, meine Maulesel tragen Säcke; kurz, ein jeder hat, wie in einem wohl regierten Staate, seine Last, und trägt zum allgemeinen Wohl bei.

A' Ked' alattvalói tehát boldogok 's megelégedettek?

Eure Unterthanen sind also zufrieden und glücklich?

Nem hallok soha semmi panaszt. Ellenben atyai gondom is van rájok. Megóvom őket a' ragadó nyavalyák' minden nemeitől, 's ők, ugy szólván, kezeim alatt tenyésznek. Teheneim borjaznak, sertésim fiaznak, juhaim ellenek. Igy szaporodik népségem év-

Es kommt mir nie eine Klage von ihnen zu Ohren. Aber ich pflege sie auch mit vieler Sorgfalt; ich beschütze sie vor jeder Art ansteckender Krankheit, und sie vermehren sich, so zu sagen, unter meinen Augen; die Kühe kälbern, die Schweine ferkeln, die Schafe lämmern. So vermehre ich meine Be-

ről évre minden bajom 's fáradságom nélkül.

völkerung alle Jahre ohne Mühe und Anstrengung.

Örvendek Kednek, István gazda; megérdemli Ked, hogy uralkodjék.

Ich mache Euch mein Kompliment. Ihr seyd würdig zu regieren.

90. *A' románokról.*

(Egy kisasszony és nevelőnéje közt).

Ueber die Romane.

(Zwischen einer Gouvernante und einem jungen Frauenzimmer).

Egy románt irni, felette könnyü munka lehet, minthogy ma olly sokan foglalatoskodnak az irászság' ezen nemében.

Ein Roman, Madam, muß eine sehr leichte Arbeit seyn, da so viele Federn sich heutzutage mit dieser Art Schriftstellerei beschäftigen.

A' szín csal, Kedvesem.

Der Schein trügt, meine Theure.

Nekem pedig azt mondák, hogy napjára hármat négyet lehet az illy nemű munkákból számítani, mellyek Német-, Angol- és Francziaországban jelennek-meg; a' mi azt látszik bizonyítani, hogy semmit sem könnyebb késziteni, mint egy románt.

Aber ich habe mir sagen lassen, man könne auf jeden Tag drei oder vier Produkte dieser Art rechnen, die in Deutschland, England und Frankreich erscheinen; welches zu beweisen scheint, daß ein Roman eines der leichtesten Machwerke in der Welt ist.

Hallja csak, Kedvesem, egy iró ezen románokat azon mindennapi kenyérnek nevezi, mellyet haszonlesés és tehetségtelen hiú-

Hören Sie, Liebe, ein Schriftsteller nennt diese Romane das tägliche Brod, welches der Eigennutz und die talentlose Eigenliebe der Lang-

ság az únalomnak 's tehetetlen henyeségnek nyújt. Ez az iró, ugy hiszem, igazat mondott.

Nem értem Kegyedet.

Azt akarám mondani: ha nem volna olly sok ember, ki semmi okosabbat nem tud tenni, mint hogy rosz románokat olvas: ama' nyomorú firkálók is csakhamar elhallgatnának 's kénytelenek lennének valami hasznosabb keresetre adni magokat.

De Kegyed tehát kárhoztat minden románt?

Mentsen isten; vannak igen jók, mellyek nagy tehetségű férjfiak (könyvszerzők) által irattak 's erkölcsjavító irányzatúak.

Nem ismertetne-meg velek Kegyed?

Czimét legalább megmondom nehánynak közűlök, mert meg kell vallanom, hogy ismereteim az irászat' ezen neméében nem messze terjedők.

weile und dem hülflosen Müssiggange darbieten; und mich dünkt, dieser Schriftsteller hat Recht.

Ich weiß nicht, was Sie damit sagen wollen.

Ich will sagen: wenn es nicht so viele Leute gäbe, die nichts Besseres zu thun wissen als schlechte Romane zu lesen, so wären diese erbärmlichen Schriftsteller bald zum Stillschweigen gebracht und genöthigt, ein nützlicheres Gewerbe zu treiben.

Verwerfen Sie denn alle Romane?

Ganz und gar nicht. Es gibt Romane, die von talentvollen Männern geschrieben sind, und eine sehr moralische Tendenz haben.

Wollten Sie mich doch damit bekannt machen?

Ich will Ihnen wohl die Namen von einigen wenigen anzeigen; denn ich muß gestehen, daß meine Kenntniß in dieser Gattung der Literatur nicht gar ausgebreitet ist.

Semmi, csak halljuk!	Gilt gleich; nennen Sie sie nur.
Illyenek: Gil Blas, Clarissa, Tom Jones, Cecilia, A' wakefieldi pap, Wilhelm Meister 's több.	Gil Blas, Clarissa, Tom Jones, Cecilia, der Dorfprediger von Wakefield, Wilhelm Meister, ꝛc.
Igen jól van; ezeket fogom tehát olvasni, míg majd a' többit is megnevezi Kegyed; mert annyi bizonyos: románt kell az embernek olvasni, hogy a' társaságokban megjelenhessen.	Gut! ich will mit diesen den Anfang machen, bis Sie mir die übrigen anzeigen; denn das bleibt doch ausgemacht, Romane muß man gelesen haben, um sich in der Gesellschaft zeigen zu können.
Melly nagy tévedésben van Kegyed, Édesem! Higye-el: a' legkedvesb társalkodású lehet, a' nélkül hogy csak egy románt is olvasott volna. Egyébiránt is meg nem engedhetem, hogy illy nemü könyveket olvasson, mielőtt magának való 's alapos ismereteket szerzett volna.	Wie sehr sind Sie im Irrthum, meine Liebe! Sie können sicher eine sehr angenehme Gesellschafterin seyn, ohne einen einzigen Roman gelesen zu haben. Uebrigens werde ich nicht zugeben, daß Sie dergleichen Bücher lesen, bis Sie erst reelle und solide Kenntnisse besitzen.
Minek ez, ha a' nevezett románok oktatók 's erkölcsiek?	Und warum das, wenn Ihre Romane unterrichtend und moralisch sind?
Azért, mert ha ki egyszer ezen olvasmányba bele fog: szerfölött nehéz a' kellö határnál megállapodnia. Fiatal észnek, tapasztalatlan személy-	Weil, wenn man dergleichen Leserei einmal angefangen hat, es sehr schwer ist, ihr Grenzen zu setzen; für junge Köpfe, für Personen ohne Erfahrung und ohne Kennt-

nek kivált a' román a' legsajátabb értelemben emésztő tűz; megrontja a' szivet és elmét.

Hogyan?

A' románok főkép a' képzelethez szólanak 's azt tündér képről tündér képre vezetik. Ez tetszik a' mi henyeségünknek, mivel nem kell hozzá semmi erőködés, semmi megfeszitése az elmének; ennél fogvást az ember az olvasmányt megkedveli, utóbb megszokja, végre nem lehet-el nélküle, mert az időt csak meg kell ölni, legyen az igy vagy amúgy, ezzel vagy amazzal.

Meg kell ölni az időt! miért?

Igen természetes okból, mert az embernek szükségképen valamit tenni, vagy valami cselekvést legalább látnia kell: a' teljes tétlenség neki elviselhetetlen. — De Kegyed szavamba esett.

Bocsánatért esdek és kérem, tessék csak folytatni; én gyanítani kezdem, hogy Kegyed igazat mond.

nisse wird sie, im eigentlichen Sinne, ein verzehrendes Feuer; sie verdirbt Herz und Kopf.

Wie so?

Die Romane nehmen hauptsächlich die Phantasie in Anspruch, und führen sie durch eine Reihe von Täuschungen. Da nun eine solche Lektüre unserer Trägheit behagt, weil keine Kraftanwendung, keine Anspannung des Geistes dabei nöthig ist, so findet man sie angenehm; sie wird zur Gewohnheit: endlich kann man gar nicht mehr davon ablassen; denn die Zeit muß nun einmal getödtet seyn, auf welche Art es auch sey.

Die Zeit muß getödtet seyn, sagen Sie?

Ganz gewiß: der Mensch muß handeln, oder handeln sehen; absolute Unthätigkeit ist für ihn eine unerträgliche Last. — Aber, Sie haben mich unterbrochen.

Verzeihen Sie mir's und fahren Sie fort, ich bitte Sie, denn ich fange an zu ahnden, daß Sie recht haben.

Csak azt akarám még mondani, hogy a' képzelet' világaiban merengés által a' fiatal személy e' való világ 's az őt környező lények iránt unatkozást, undorodást kap; feleitől 's hivatala' foglalatosságitól elidegenül 's képtelenné lesz, társas állapotbeli kötelességeit teljesíteni. Szóval, elveszti izlésėt ahhoz, mi egyedül képes öt e' világban boldogítani, 's igy búnál és bánatnál egyebet nem szerez magának.

Ich wollte hinzusetzen, daß durch das Herumtreiben in den Welten der Einbildung eine junge Person an der wirklichen Welt und den sie umgebenden Wesen Ekel bekommt, sich ihren Mitgeschöpfen und den Geschäften ihres Berufes entfremdet, und untauglich wird die Pflichten ihres Standes zu erfüllen; daß sie den Geschmack an dem verliert, was in dieser Welt allein sie glücklich machen kann; daß sie folglich sich nichts als Unglück bereitet.

Engedjen időt Kegyed, a' mondottak felől gondolkodnom. Kegyed egészen tüzbe jött.

Lassen Sie mir Zeit, über das, was Sie gesagt haben, nachzudenken; Sie sind dabei in Eifer gekommen.

Helyesen, Kedves. Ha én talán melegebbecskén szólottam, vessen Kegyed még egyszer mindent a' leghidegebb megfontolás alá.

Sehr gern, meine Liebe! Wenn ich vielleicht mit etwas zu viel Wärme gesprochen habe, so bitte ich Sie, alles nochmals der kältesten Ueberlegung zu unterwerfen.

91. *A' győzelemről.*

Vom Siege.

Victoria! barátom, mi egy ütközetet nyertünk-meg, melly a' történetek' év-

Victoria, lieber Freund! Wir haben einen Sieg erfochten, der in den Jahrbüchern der

könyveiben uj időszakaszt fog kezdeni. Harmincz ezer embere maradt halva mind a' két résznek.

Harmincz ezer ember!

Katonáink rettentő véron-tást vittek véghez; nem adtak kegyelmet senkinek; dicskoszorúzottan tértek vissza.

Dicskoszorúzottan!

Illy jeles nap' megűletéséül 's háladatúl holnap Téged-isten' fog énekeltetni.

Háladatúl!

Egyszersmind pompás ünnepelés fog tartatni 's este a' város kivilágittatni örömjelül e' szerencsés történeten.

Szerencsés történeten!

Igen. — De mi lelt téged? te, ugy látszik, ezen örvendetes hírnek nem igen örülsz?

Bocsánat, barátom, én nem örülhetek olly dolognak, melly lelkemet eltölti borzadással. Annyi ezer ember halt-meg, mint mondod, ezen a' dicsőséges napon.

Geschichte Epoche machen wird. Dreißig tausend Mann sind von beiden Seiten auf dem Schlachtfelde geblieben.

Dreißig tausend Mann!

Unsere Soldaten haben ein fürchterliches Blutbad angerichtet; sie haben keinen Pardon gegeben; sie haben sich den größten Ruhm erworben.

Den größten Ruhm erworben!

Um einen so merkwürdigen Tag zu feiern, wird man morgen zur Danksagung ein Te Deum singen.

Zur Danksagung!

Es wird ein prächtiges Fest gegeben werden und eine allgemeine Beleuchtung Statt haben, als Freudensbezeigung eines so glücklichen Ereignisses.

Glücklichen Ereignisses!

Freilich. — Aber, was ist dir denn? es scheint, diese frohe Nachricht macht dir nicht viel Freude.

Verzeihung, lieber Freund: ich kann mich nicht über eine Sache freuen, die mir Grausen verursacht. So viel tausend Menschen, sagst du, haben an diesem ruhmvollen Tage ihren Tod gefunden!

'S ez meglep, ugy-e?	Dies wundert dich, nicht wahr?
Nem, barátom; ez busít.	Nein, das betrübt mich.
Eh, barátom, ha el nem töröd a' tojást, nem csinálsz vajrényét (rántottát).	Ei, man macht keinen Eierkuchen ohne Eier zu zerbrechen.
Megvallom gyengeségemet, ez a' gondolat nekem utálatosnak tetszik.	Ich gestehe meine Schwachheit, dieser Gedanke kömmt mir abscheulich vor.
Te igen rosz katona volnál.	Du würdest ein schlechter Kriegsmann seyn.
Igaz! az igazság.. az emberiség...	O ja! Die Gerechtigkeit... die Menschenliebe...
Olly szavak, mellyek a' katonaszótárban nem állanak. Hir, dicsőség, becsület, győzelem: ezek a' szók, mellyekkel mi élünk.	Diese Worte stehen nicht in dem militärischen Wörterbuch. Ehre, Ruhm, Sieg, Lorbeeren; diese sind die Ausdrücke, deren wir uns bedienen.
Ezt a' nyelvet én soha sem fogom megtanúlni. Minden szó vérre emlékeztet.	Ich werde nie deine Sprache lernen können: jeder Ausdruck erinnert an Blut.
Rövidlátó! Nagyban kell tekinteni a' dolgot. Harmincz ezer emberrel több vagy kevesebb a' földön, mi ez, midőn a' jövendő ivadékok', egész századok' szerencséi forognakfen?	Kurzsichtiger! man muß die Sache im Großen betrachten. Dreißig tausend Menschen weniger auf der Erde, was macht das, wenn das Glück künftiger Generationen, künftiger Jahrhunderte dadurch gegründet wird?
Igen, én buta vagyok. Nekem ez a' jelen ivadék leginkább fekszik szivemen.	Ich bin leider ein Schwachkopf! die jetzige Generation liegt mir am meisten am Herzen.

92. *Bérkocsissal.*

Mit einem Miethkutscher.

Hé, kocsis! meg vagy fogadva?	He, Kutscher! bist du gemiethet?
Nem vagyok. Hova tetszik?	Nein. — Wo wollen Sie hin?
A' pokol-utczába. Mit kívánsz?	Du mußt mich in die Höllenstraße führen. Wieviel verlangst du?
Ott marad az Ur?	Bleiben Sie dort?
Nem; vissza is hozsz.	Nein, du mußt mich wieder zurück führen.
Egy tallér.	Nun, so geben Sie mir einen Thaler.
Az sok.	Das ist zu viel.
Kérem alássan, két útat kell tennem; oda és vissza.	Verzeihen Sie, der Weg ist zweimal zu machen, hin und her.
No, jó; de jól hajts.	Es sey demnach; aber du mußt recht zufahren.
Majd meglátja az Ur. Tessék felülni. Messze behajtsak az utczába?	Sie werden schon sehen. Steigen Sie ein. Ist es weit in der Straße?
A' harmadik kapu jobb kéz felöl.	Es ist das dritte Hausthor rechter Hand.
Tudom már, hova.	Gut, ich weiß nun wo es ist. —
Állj-meg; itt vagyunk. Leszállok,	Halt! hier ist es; ich will aussteigen.
Soká mulat az Ur?	Werden Sie lange bleiben?
Nem; csak egy szót szólok; nyomban itt leszek (itt termek).	Nein, ich habe nur ein Paar Worte zu sprechen; ich werde gleich wieder da seyn.
Megvárom az Urat.	Ich will Sie hier erwarten.

93. *Hajóra - keléskor.*

Um sich einzuschiffen.

Az Ur e' hajó' kapitánya?	Sind Sie der Schiffs-Kapitän?
Én vagyok, szolgálatjára.	Ja, Ihnen aufzuwarten.
Dowerbe szeretnék vitetni (ált kelni, utazni): mikor indúl a' postahajó (rak-hajó)?	Ich möchte mich nach Dower einschiffen. Wann wird das Paketboot abfahren?
Mihelyt jó szelünk lesz.	So bald der Wind günstig seyn wird.
Mi az áltmeneti (áltviteli) bér?	Wieviel kostet die Ueberfahrt?
Tizenöt franc a' hajó' farában, 's csak nyolcz franc az alban, vagy a' födelen.	Fünfzehn Francs in der Kajüte, und nur acht Francs im untern Theile des Schiffes oder auf dem Verdecke.
Van-e már sok utasa az Urnak?	Haben Sie viele Passagiere?
Húsz egynehány. Ha velünk tart az Ur, hozassa hajóra nyalábjait (pogyászát, holmijét).	Nur einige zwanzig. Wenn Sie mit wollen, so müssen Sie Ihre Effekten an Bord bringen lassen.
Lesz-e időm, előbb ebédelnem?	Habe ich noch Zeit, zuvor zu Mittag zu essen?
Tessék. Hol van szállása?	Ja. Wo logiren Sie?
Itt, nem messze.	Hier ganz nahe.
Jól van; tudtára adatom az elindúlás' pillanatját. Egyék az Ur sokat, hogy legyen mit kihányni, ha majd a' tengeri betegség (émelygés) elő kapja.	Gut, ich werde Sie von dem Augenblicke der Abreise benachrichtigen lassen. Ich rathe Ihnen viel zu essen, damit Sie etwas auszuspeien haben, wenn Sie die Seekrankheit bekommen.

MAGYARBÓL NÉMETRE FORDÍTANDÓ.

Aus dem Ungrischen ins Deutsche zu übersetzen.

TOLLAGI JÓNÁS' VISZONTAGSÁGAI.

ELSŐ RÉSZ.

Első Level.

* *1-ma Maji.* [1])

Barátom! én nagy világba megyek. Azt megirtam már, hogy mióta gazdag bátyánktól tetemes *successiot* [2]) nyerénk, atyámnak velem szörnyü nagy *planumai* [3]) vannak. Minap megáll elöttem 's a' bodor füstöt igen sürün eregetve pipájából, igy szólt: Fiam Jónás! huszonkét esztendős múltál; pénzed lesz; deákul tanultál; ma holnap szép hivatalomba léphetsz: de még világi tapasztalásod nincsen; azért utazni küldelek. Először is járd-el a' fővárost; szerezz tapasztalást 's több effélét. Eszed van, kün még talán gyarapodik is: ennél fogva mentorra nincs szükséged.

Örömmel hallám mind ezeket, mert az ember nem azért született, hogy azon helységből, hol nagy nehezen általfutá iskoláit, soha ki ne szökjék. Magam sürgettem elindulásomat. — Bár ne szakadtál volna olly messze tőlem; most velem jöhetnél. Mindazáltal leveleimmel felkereslek 's híven napról napra mindent lei-

---

[1]) Soll heißen: Majus' 1-jén (elsőjén). [2]) S. h. *örököt* oder *hárulmányt.* [3]) *tervei.*

rok, mi történik velem. Fogadd szivesen sorsom' közlését és rakd-el tiszta érzésem' *docummentumai* [4]) gyanánt. — Innen hazúl többé nem írok; mert ha az ember nagy útra készül: hamar kifogy az időből. Itt is, akárhol is szives barátod — Tollagi.

2.

Pest, 7-ma Maji.

Ha az ember uj világba lép: valami különöst érez, a' mit otthon nem érzett. Igy vagyok én. Mind a' mellett fogadásom szerint iráshoz fogok.

4-*a hujus* [5]) megáztatva anyai könyektől, tetézve atyai áldással, szivdobogva ülék kocsira, 's két feldülésen és azokkal járó kék foltokon kivül szerencsésen ide is érkezvén, a' Remény fogadóba megszálltam. Illy nagy városban, gondolám, az embert föl sem veszik; azonban jöttömkor mindjárt nagyságoltak; de mi az embernek nem *competál* [6]), ne vegyc magára. Én is a' magas *titulust* [7]) eltiltottam.

Hol az ember idegen: senkit sem ismer. De igy az ember csupa nézésből nem sokat tapasztal; azért én is lementem az alattam levő kávéházba, hol több városi ifjakkal mindjárt is megismerkedtem. A' rokon lelkek egymás feltalálják; én hozzám is bizonyos Lépfalvi különösen vonzódik, 's ittlétem' czélját tőlem meghallván, barátságát 's pártfogását ajánlotta.

Meglátom, miket tapasztalok. Nálunk ugy birlelik, hogy a' nagy városban a' ki nem akar is tanul. Ezer föltételek sarjadoznak keblemben; de azért aludni készülök; mert ha az ember elfárad: szeret pihenni.

---

[4]) *bizonyitmányi.* [5]) *e' folyó hónap' 4-dikén* (negyedikén). [6]) mi az embert nem *illeti.* [7]) *czimet.*

3.

8-*va Maji.* [8])

Barátom, kulcslyukon ne nézz keresztűl. Én tettem azt; de meg is adtam az árát. — Hogy az ember okos maradjon: olvasni szükséges; — e' végre nehány deák irót raktam-el ládámba. Ma épen előszedém őket: midőn a' mellék szobában éneklést hallok; de a' világért sem tudtam, férjfi- vagy asszonytorok zeng-e; *curiositástól* [9]) unszoltatván, a' kulcslyukon nézek keresztül, 's im tűkör előtt áll egy drágán öltözött személy 's irásból énekel; mellette egy hosszú ember hadonáz kezével 's az egész *scalat* [10]) kiejti képével. Ajtóhoz lapulva várom, mi lesz a' dologból, 's hajam a' bilincsre tekeredik; de fájdalmasan akkor vevém csak észre, midőn a' fogadóbeli inas belép, hirtelen hátra nézek 's egy fürtöt kiszakasztok; mire a' bilincs zörren, 's az ének megszünik. Az inas elmondá, hogy szomszédném egy hires alt énekesné 's ma fogja épen magát *producálni* [11]). Gondolhatod, mint vágytam őt nyilván is hallani; mert nálunk nehány csepüevő 's más bukfenczes embereken kivül illyetén mesterek nem fordúlnak-meg. Az inas zárt-székkel kinál. Mit használ a' szék, ha be van zárva? mondám, inkább innen vigyünk széket. Erre viszonzá, csak bizzam rá, ő szerzend úri helyet. Ment 's nem sokára hozott czédulát. Drága volt, az igaz; de, ingyen csak a' halál, gondolám 's kifizettem.

Rendelt órára *theatrumba* [12]) megyek. Előnyujtván a' kártyát, első emeletre egy rekesztékbe vezetnek. Ott bámultam a' tolongó sokaságot, midőn egy ifjú, kit már tegnap a' kávéházban láték, hozzám szövetke-

---

[8]) *Majus' 8-dikán.* [9]) *visgaságtól.* [10]) *lépcsőt*, ober *hanglépcsőt.* [11]) ma fog *fellépni.* [12]) *játékszinbe* ob. *szinházbá.*

zik. Uraságod maga vagyon? mond, talán nem lesz terhére társaságom? — *Absolute* [13]) nem; felelék, őt mellém ülni kényszeritvén. Sok beszéd után monda: Cornelia derék énekesné, de nagy ellensége 's ócsárlója nemzetünknek, hogy minden hangért ezrekkel nem adózunk. Hadd legyen ellenség! viszonzám, nincsenek huszárjai sem álgyui! Az nincs, felel, de vannak szép szemei, 's azok néha huszároknál is több kárt okoznak. Mi ifjak ma őt kifütyölni akarjuk, 's mint jó hazafit az Urat is ezen frigybe meghívom. Ha igy van, mondám, szivesen; miként szokták? Tessék engem utánazni, felel. — Azalatt muzsika kezdődik; mély csendesség lőn; a' kárpit felhuzatik, és az énekesné kilép. Társam lassan fütyöl. Én hirtelen kidugom fejemet 's két ujjammal ollyat füttyentek, hogy a' theatrum is visszahangzott bele; gondolván, ha az ember valamit tesz: tegye igazán. Erre alól tapsolnak, lármáznak, 's minden szem felém lövel. Ennek okát tudni ohajtván, társamhoz fordúlok: az elillant; a' kis folyosóra megyek utána, — 's egy ur haragosan elállja utamat, kérdvén, én fütyöltem-e. Igen is, felelék biztosan. Erre ő felzudúl, fenyítni kezd, miként merem a' köz társaságot zavarni, 's hogy tettemért adóznom kell. Hasztalan kértem, hogy *compescálja* [14]) nyelvét, folyvást dörgött 's nevemet kérdé; de én okos voltam 's nem mondtam-meg; — több ember szorong öszve, 's mind ellenem voltak; mármár szepegni kezdék; ekkor Lépfalvi törtet elő; megpanaszlom a' dolgot, ő azon haragos urat hátra vonja, 's minekelötte magamhoz térek, a' nagy zúgás nevetségben oszlék-fel.

Tele *confusioval* [15]), megmentőmtől kisérve, térék szállásomra, hol megértém a' dolog' mivoltát:

---

[13]) *Épen* nem. [14]) *zabolázza* vagy *fékezze.* [15]) *zavarral* vagy *szégyennel.*

hogy t. i. azon ifju, ki megcsalt, az énekesnét szereti, 's most valamin öszvezörrenvén, engem választa boszúja' eszközének. — Az ember könnyen hisz; ennél fogva könnyen csalatik 's aztán boszonkodik.

4.

9-a *Maji.*

Ha az embert egy baj éri: a' többi sincs messze. Búfelejtésre ma korán reggel a' szabadba menék, soká tünődvén, miként lehetne a' tegnapi dolgot helyre hozni. Nagy észmarczonglás után, az ártatlan énekesnét megkövetni, legjobbnak itéltem; ennél fogva vissza 's hozzá sieték. Ajtót nyiték, 's egy szép szőke leány ült az asztalnál 's kötött, látásomon nem kevessé ijedvén-meg. Szótlan nézek sokáig égszinű szemébe, 's úgy rémlett, hogy az, kit a' kulcslyukon láttam volt, egészen más vala. Ezen gondolaton elfelejtém mondandómat.

Talán bátyámat tetszik keresni? kérdi szelid hangon, nyomban vissza várom. Ez a' hang nem volt ollyan trillás mint a' tegnapi, engem még is mélyebben meghatott. Felbátorodva felelék: Semmiféle férjfit, csak ékes hangú személyét jövök tisztelni 's az esti fütytyért töredelmes szivvel bocsánatot kérni.

Erre szemei jobban rám nyiltak. Ha én volnék a' megbántott, — monda igen kegyesen, — szivemből megbocsátanék; de az nem vagyok. Ugy vélem, a' szobát tetszett ismét elhibázni; azonban örvendek, hogy ezen tévedés által tanúja levék jószivüségének.

Mit feleltem, mint jöttem-ki, már nem tudom, olly zavarba jöttem; és csak uj bajom hozott magamhoz, midőn tudnillik szobámba akarék térni, de kulcsomat elvesztettem. Lépfalvi jön, 's ismét panaszlom neki sorsomat. Ő részszerint gondolá, hogy nem sze-

rencsétlenség, ha az ember véletlenűl egy széphez jut; résszerint az énekesnét is valami ajándékkal megkérlelhetőnek állítá 's mindent magára vállalt. — A' tapasztalás, látom magamról, vagy pénzbe vagy érzésbe kerül, 's igy az ember nyerve veszt, vagy, ha akarod, vesztve nyer; mi haszna marad?

5.

10-ma Maji.

Ma Lépfalvi' javalására elhordozkodtam, még pedig ugyanazon házba, hol ő lakik. Szolgálatomra, mig itt leszek, egy inast is fogadtam; jó ember, de keveset hall; az semmi, csak azt megértené, a' mit hall. — A' fogadóban jól meghúztak. Nálunk az egész falu' kulcsa nem *constált* [16]) annyit, mint ez a' városi kulcs. — Rendre vergődvén, eljártam a' város' ritkaságait. Mi sok szép van a' világban, a' mi nem áll a' könyvekben! Ellenben mi sok festetik nagynak, a' mi csekély magában! jele: hogy nem mind arany, a' mi fénylik; nem mind igaz, a' mit tesznek; nem mind jó, a' mit dicsérnek; de az való marad: mig az ember szűk határ között él, magát okosnak tartja; ha kijebb lép, látja, mennyit kell még tanúlnia!

Tele van a' fejem; de abból nem következik, hogy mind azt le is tudom irni.

6.

11-ma Maji.

Ma Lépfalvi egy kertbe vitt sétálni, *respective* [17]) szaladni, mert alig léptünk-be, két fejérszemély ötlik

---

[16]) nem *jött* ol. *került* annyiba. [17]) *vagy is inkább* ol. *úgy szólván.*

szemébe, kik után iramlik, 's én ő utána. Hozzájok érvén, köszöntjük őket. Lépfalvi titkos beszélgetésbe ered velök, 's alig ha nem felőlem szóltak, mert az ifjabbik' szemei többször lopva mosolyogtak felém; pedig azok szép szemek voltak ám; barna fürtök alól úgy ragyogtak-ki, mintha Amor két csillagot dugott volna oda, a' szíveket olvasztani. — Lépfalvi rosz deák lehetett. Egy becsületes *sententia* [18]) sem jött-ki ajkain, még is úgy figyeltek rá, mintha Horáczot *explicálta* [19]) volna. Utóbb kifogyni látszatott, mert engem unszola szólásra. Én sok szépet akartam mondani, de hirtelen semmi sem jutott eszembe. Ebből tapasztalám, hogy az ember nem tud mindent, a' mit akar, 's ha tud is, nem úgy 's nem akkor, mikor kell.

A' másik személy korosabb és vastag személy volt. Nyájas lebocsátkozással egy deszkapadra *invitált* [20]); de nagy *extensioja* [21]) miatt csak a' pad' szélére fértem. Míg Lépfalvi a' másikkal elmerűlten beszélett, ő nekem a' tavasz' kellemeit magasztalá. Erre én tudósan megmutatám, hogy tél után tavasz, tavasz után nyár következik; érzékenyen hozzá tevén, milly nehéz lesz majd neki a' rekkenő nyári melegben illy *húsmasságát* [22]) hordozni. Arra ő hirtelen felkel, a' deszkapad felbillen, 's én a' földre bukom; de csakhamar talpon valék ismét, a' kis leánynak időt sem engedvén a' sikoltásra.

Nem sokára bucsút vevén, a' rájok váró kocsihoz mentek. Lépfalvi az ifjabbat, csókot nyomván kezére, felsegíté, én kalapomat a' bakra tevém, hogy annál könnyebben emelhessem-fel a' vastagot, de elkéstem, mert akkorra már a' kocsiba be is telepedett. Meghajtom magam; a' barna szemek felém kacsintanak, 's én olly

---

[18]) *velős-mondás.* [19]) *fejtegette.* [20]) *hivott-meg* [21]) *terjedelme.* [22]) hús*nyalábot* vb. *terhet.*

valamit érzek, a' mit *definiálni* [23]) nem tudok. Szerettem volna én is egy csókot *applicálni* [24]) gömbölyü karjára; — de elindultak, 's nekem semmi sem jutott. Elandalodva, későn vevém észre, hogy kalapom is velök ment; utánok futok, és szerencsére az útfélen lelem kalapomat, de *horrende* [25]) öszvezúzva. Mérgelődve térek Lépfalvihoz, elébe tartváa a' *destruált* [26]) jószágot. Mi egy kalap, mondá, illy gyönyörü mulatságért?! Szemei égtek, az enyéim pedig tele voltak porral. — Hazamentünkben kifejté a' titkot, hogy az ifjabbik, Kamati Lolli, egy gazdag kereskedő' leánya, a' vastag pedig, madame *Laurent*, [27]) annak guvernántja. Milly nehéz itt egy leányt megörzeni! *Gubernator* [28]) egy oszágnak is elég.

7.

12-*ma* *Maji*.

Alvásért fekszik-le az ember; de én az éjjel ébrebben valék, mint máskor nappal. Képzeletem hol a' kék hol a' barna szemekkel vesződött. Miért van ez? Nálunk is teremnek szép szüzek, de talán nincs annyi mesterségök az embert virasztgatni.

Lépfalvi nagy emberismerő; mindjárt eltalálta, mi nyugtalanított. Ő úgy véli, Cupidoval lesz dolgom, ki főkép Morpheusnak esküdt ellensége. Igy hát nekem kellett utána járni; különben ő látogatja-meg váratlan is a' sziveket.

Olvasni nincs kedvem; hasztalan forgatom a' classicusokat; minden betűn szép szemek lebegnek. Hol fel hol alájárok; az idő hosszú, még sem únom-el ma-

---

[23]) *meghatározni.* [24]) *alkalmazni* od. *illeszteni.* [25]) *iszonyúan* oder *szörnyen.* [26]) *tönkre tett.* [27]) Sprich: Lorán. [28]) *Kormányzó* od. *Igazgató.*

gamat; óránként eszmélkedem 's mind e' mellett semmit sem gondolok. Rendes állapot! —

8.

13-a *Maji.*

Mit az ember örömest hall: arról örömest beszél, ha van kivel; én is általmentem Lépfalvihoz 's kitanúltam tőle a' többi közt: mint kell a' szép nemet *captiválni* [29]). Ő a' boldog szerelmet négy szakaszra osztja-fel: látás, szólás, vallás, és ha van miből a' kedves tárgyat kitartani, örök frigy. Ezekkel járnak: andalgás, remény, sejtés, boszúság, lángoló öröm és gyilkoló féltés. Ez mind nálunk is úgy vagyon; csakhogy a' munkás ember nem igen ér rá, egész nap fohászkodni 's ablakok alá járni. Itt, gondolom, a' szerelem mesterséges időtöltés, ott valódi érzés. — De mit okoskodom? Bevett szokás fél törvény: azért, minthogy Lépfalvitól hallám Lollinak első látástól fogva irántam serkenő hajlandóságát, és azt viszonzani kötelességemnek tartom: tehát hozzá fogok az első czikkelyhez, azaz a' nézéshez.

Utóirás.

Ha poeta volnék, azt hinném, hogy az ég könyezé szerelmes szándékomat 's úgy tele sírta ruhámat, hogy egy hajszálnyi sem maradt benne száraz. Halljad, miként jártam. Kamati' háza' numerusát 's utczáját megértvén, pontban négy órakor délután felkeresém; mivel pedig Kamati' háza szögletház, 's nem tudtam, melly felől lakik Lolli: az útcza' közepén olly *situs*ban [30]) álltam-meg, hogy szemeim minden ablakra eljuthatának; 's ezt okosan is cselekedtem, mert

[29]) *megnyerni* ob. *hóditani,* [30]) *helyzetben.*

azonnal a' ház' bal oldalán egy szőke fő tűnt előmbe, 's ha tüstént vissza nem vonja magát, megírhatnám, az a' szőke fő volt-e, mellyet 9-*a huius* a' fogadóban láttam. — Ott állék merően kémlelve az ablakokat, 's ime több emberek szövetkeznek hozzám 's majd rám majd a' házra tekintve, egymás' kérdéseire vállvonítva felelnek. Én elválok azon kiváncsi csoporttól 's külön szempontot veszek; de egyszerre forgószél támad, zápor szakadt az égből 's mindnyájunkat szétmosott. — Keresztülázva tértem szállásomra.

Illyen az élet! Tele szép reménnyel kimegy az ember a' meleggel 's mire körülnéz, a' sors megfürösztí, és az ember fázik.

9.

18-*va Maji.*

A' betegnek orvosság való; de hallottad-e, hogy valakinek gyógyitásúl versirást *praescribáltak*? [31]) Velem ez történt. A' minapi megázás szörnyü *rheumát* [32]) vont fejemre. Lekötve szobámban különfélét olvasgaték 's egy helyen következendő velős mondást találtam: Lelki emelkedés enyhíti a' testi gyötrelmet; azért a' költő, midőn képzeti' szárnyain felleng, minden földi bajt felejtve, az ifjúság' aranykorát éli.

Ha igy van: gondolám, én is elűzhetem rheumámat. Neki ülék 's ezen sonettet vagy hangzatkát zengém:

Kiballagék andalgva, gyöngyalak!
De ah, irígy felhők zúgtak felettem.
'S örömczélom' bus áldozatja lettem:
Megáztam jól, de nem láthattalak.

---

[31]) *rendeltek.* [32]) *csúzt,*

Most, vad sors! elzárnak hideg falak.
Repüljön hát ez édes dal helyettem
Hozzád, kit első perczben már szerettem;
Lásd innen, milly buzgón ohajtalak!

Beteg vagyok. De szivem' indulatja
Vigasztalásomúl azt mondogatja,
Hogy tán azon hódító játszi szem,

Melly nem rég olly sok szép reményt igére,
Egykét könyet gördít sirom' kövére,
Ha meghalok; de azt alig hiszem.

Lépfalvi *doctort* [33]) külde hozzám. Ez nagy cseppeket látván homlokomon, kérdé, mi izzaszthat enynyire. Én nyilt szivvel megvallám, hogy a' versirás' verítéke ütött-ki. — Igy tehát a' szelíd Musa a' jótevő Hygiaeával egyesült 's utat jelel az orvoslásra; ennél fogva én is izzasztó szer gyanánt versirást *ordinálok* [34]); minél többet, minél magasbat irand, annál előbb tér vissza egészsége. Mondá 's mosolygva elhagyott. Igy lettem *recipe* [35]) szerint *poeta ex officio* [36]).

Miuden kénytelenség fáraszt; de költeni szükségből rettenetes baj, minden kínok' kínja. Mennyit vesződtem, mennyit gondolkodtam, tudósan öszverakván a' szavakat, de hasztalan; semmi egész nem született, mindenütt kitűntek a' hiányok, 's nekem csak azon tapasztalás maradt, hogy nádparipán nem lehet Pindusra nyargalni. — Azonban egészségem ismét helyre állott.

Mi az embernek nehezen megy: azzal hagyjon-fel. Én is ezentúl, ha a' dicsőség' szomja bolygat, ezen emlékverset tartom előmbe:

---

[33]) *orvost.* ob. *gyógyászt.* [34]) *rendelek.* [35]) orvosi *rendelmény* [36]) *költő hivatalból.*

Ki ésszel bir, szép 's nagyot ir,
Fejére koszorút fűz.
Az ügyetlen 's készületlen
Levegőben halat űz;

'S tettit bár miként hirdesse,
De azt még sem gátolhatja,
Hogy a' késő kor' magzatja
Hiú álmát ne nevesse.

Das Uebrige dieser Erzählung, so wie die andern Werke des genialen Dichters siehe in: Kisfaludy Károly' minden munkái. Öszveszedte Toldy Ferencz. X. Kötet. Budán a' magyar királyi egyetem' betűivel. 1831.

NÉMETBŐL MAGYARRA FORDÍTANDÓ.

Aus dem Deutschen in's Ungrische zu übersetzen.

1. Die Pfirsichen.

Ein Landmann brachte aus der Stadt fünf Pfirsichen mit sich, die schönsten, die man sehen konnte. Seine Kinder aber sahen diese Frucht zum erstenmal, deshalb wunderten und freuten sie sich sehr über die schönen Aepfel mit den röthlichen Backen und dem zarten Pflaum. Der Vater vertheilte sie unter seine vier Knaben, und eine erhielt die Mutter.

Am Abend, als die Kinder in's Schlafkämmerlein gingen, fragte der Vater: Nun, wie haben Euch die schönen Aepfel geschmeckt? Herrlich, lieber Vater, sagte der älteste; es ist eine schöne Frucht, so säuerlich und so sanft von Geschmack. Ich habe mir den Stein sorgsam bewahrt und will mir daraus einen Baum ziehen. — Brav, sagte der Vater, das heißt haushälterisch auch für die Zukunft gesorgt, wie es dem Landmann geziemt.

Ich habe die meinige sogleich aufgegessen, sagte der jüngste, und den Stein weggeworfen; und die Mutter hat mir die Hälfte von der ihrigen gegeben. O, das schmeckt so süß und zerschmilzt einem im Munde. — Nun, sagte der Vater, du hast es zwar nicht sehr klug, aber doch sehr natürlich und nach kindlicher Weise gemacht; für die Klugheit ist auch noch Raum genug im Leben.

Da begann der zweite Sohn: Ich habe den Stein, den der kleine Bruder fort warf, gesammelt und aufgeklopft. Es war ein Kern darin, der schmeckte so süß wie eine Nuß.

Aber meine Pfirsiche habe ich verkauft und so viel Geld dafür erhalten, daß ich, wenn ich nach der Stadt komme, wohl zwölfe dafür kaufen kann.

Der Vater aber schüttelte den Kopf und sagte: Klug ist das wohl, aber kindlich wenigstens ist es nicht. Bewahre dich der Himmel, daß du kein Kaufmann werdest.

Und du Edmund? fragte nun der Vater.

Unbefangen und offen antwortete Edmund: Ich habe meine Pfirsiche dem Sohn unsers Nachbarn, dem kranken Georg, der das Fieber hat, gebracht. Er wollte sie nicht nehmen, da habe ich sie auf das Bett gelegt und bin hinweggegangen.

Nun, sagte der Vater, wer hat denn wohl von Euch den besten Gebrauch von seiner Pfirsiche gemacht?

Da riefen sie alle drei: Das hat Bruder Edmund gethan. Edmund aber schwieg still; und die Mutter küßte ihn mit einer Thräne im Auge.

2. Das Wunder.

Eines Tages im Lenze saß Salomo der Jüngling unter den Bäumen in den Gärten seines Vaters des Königs, und schaute vor sich nieder in tiefen Gedanken. Da trat Nathan sein Lehrer zu ihm und sprach: Was sinnest du so ernst unter den Bäumen?

Der Jüngling erhob nun sein Haupt und sagte: Nathan, ich möchte gern ein Wunder sehen.

Der Lehrer lächelte und sprach: Ein Wunsch, den auch ich in meinen Jünglingsjahren hatte. — Und ward er dir gewährt? so fragte eilends der Königssohn.

Ein Mann Gottes, fuhr Nathan fort, trat zu mir und trug einen Obstkern in seiner Hand. Sieh, sprach er, was aus diesem Kern werden wird. Darauf machte er mit seinem Finger eine Oeffnung in die Erde und legte den Kern

hinein und bedeckte ihn. Als er nun die Hand zurückzog, da hob sich die Scholle von einander, und ich sah zwei Blättlein hervorkommen. Aber kaum hatte ich sie gesehen, da schlossen sich die Blättlein unten von einander, und es ward ein runder Stamm, in eine Rinde gewickelt, und der Stamm wurde zusehends höher und dicker. Hierauf sprach der Mann Gottes: Gieb Acht! und indem ich aufmerkte, verbreiteten sich sieben Aeste aus dem Stamm, gleich wie die sieben Arme an dem Leuchter des Altars. Ich erstaunte, aber der Mann Gottes winkte und gebot mir zu schweigen und aufzumerken. Siehe, sprach er, bald werden neue Schöpfungen beginnen. Darauf faßte er Wasser in seine hohle Hand aus dem Bächlein, das vorüber floß, und besprengte dreimal die Aeste: und siehe, nun hingen die Aeste allesammt voll grünender Blätter, also, daß ein kühler Schatten uns umgab, vermischt mit lieblichen Düften. — Woher, rief ich, diese Wohlgerüche zu dem erquicklichen Schatten? — Siehest du nicht, sprach der Mann Gottes, die purpurfarbige Blüthe, wie sie aus den grünen Blättern hervorsprosset in Büscheln hernieder hangt? Ich wollte reden; aber ein sanfter Wind schwebte in den Blättern und streuete die Blüthen um uns her, wie wenn der Schnee aus den Wolken hernieder schwebt. Kaum waren die Blüthen gesunken, so hingen zwischen den Blättern die rothen Granatäpfel hernieder, wie die Mandeln an den Stäben Arons. Da verließ mich der Mann Gottes in tiefem Staunen.

Hier endete Nathan. Da fragte hastig Salomo: Wo ist er, wie heißt der Name des göttlichen Mannes, lebet er noch? Da erwiederte Nathan: Sohn Davids, ich habe dir ein Traumgesicht erzählt. — Als Salomo diese Worte vernahm, ward er betrübt in seinem Herzen und sprach: Wie vermagst du mich also zu täuschen?

Nathan aber fuhr fort: Ich habe dich nicht getäuscht. Siehe, in dem Garten deines Vaters magst du Alles in

Wirklichkeit schauen, wie ich dir gesagt habe. Geschieht nicht jetzt an jenem Granatbaum und andern Bäumen dasselbe?

Ja, sagte Salomo, aber unbemerkt und in langer Zeit. — Da antwortete Nathan: Ist es darum weniger ein göttliches Wirken, weil es in leiser Stille und unbeachtet geschieht? ich dächte, es wäre um desto göttlicher. Erkenne erst die Schöpfung und ihr Wirken, dann wirst du leicht an ein Höheres glauben und nicht nach Wundern einer Menschenhand dich sehnen.

3. Die Eiche.

(Eine Beschreibung).

Die Eiche gehört zu den Bäumen. Sie wächst nur da, wo sie von andern Bäumen geengt ist, gerade in die Höhe. Ihre Wurzeln verbreiten sich sehr weit in die Erde, wodurch sie einen sichern und festen Stand bekömmt. — Bei alten Eichen sind die Wurzeln oft einen Fuß im Durchmesser dick und im sandigen Boden bisweilen durch den Wind entblößt. Das Wurzelholz ist sehr zähe. Der Stamm der alten Eichen ist mit einer sehr dicken, aufgerissenen, höckrigen Rinde umgeben und hat oft Auswüchse. Die Aeste sind gewöhnlich sehr stark und zumal da, wo sie Raum zum Ausbreiten haben. Die Abweichung der Aeste vom Stamm und der Zweige von den Aesten ist ein bedeutender Winkel, ein starker spitzer, ein rechter und auch ein stumpfer. Die Blätter sitzen größtentheils büschelförmig und an langen Trieben, die selten vorkommen, auch geeinzelt, und sind stark ausgeschweift, nach oben breiter als nach unten. Die Früchte sind ziemlich eirund und sitzen unten in einer Halbkugel, die durch einen Stiel mit den Zweigen zusammenhängt. — Weil oft einzelne Zweige, Zacken und Aeste vermorschen und abfallen, auch sonst die Eiche, wenn sie alt wird, im Innern anfängt morsch zu werden, so finden sich oft Löcher in ihr, die den Staaren und andern Vögeln zum Nisten dienen. Man trifft

die Eichen im sandigen und im fetten Boden. Eine besondere Art ist die Steineiche, die ein sehr hartes und schweres Holz hat, dann kurzgestielte Früchte und langgestielte Blätter. Die Farbe des Eichenholzes ist gelblich braun, der Geruch nicht übel, und der Geschmack etwas bitter. Es giebt Eichen, die hundert Jahre alt sind, denn sie wachsen sehr langsam, wodurch ihr Holz so derb wird. Die zweite Rinde, oder der Bast, und auch die Blätter werden zum Gerben des Leders gebraucht, sowie das Holz zum Brennen, zu Bauten, zu Haus- und Stubengeräthen.

4. Das Schlaraffenland.

Das Königreich Schlaraffenland
Ist faulen Leuten wohlbekannt.
Der Eingang aber ist gar schwer,
Denn um die ganze Gegend her
Liegt ein Gebirg von Hirsebrei,
Breit wohl zwei Meilen oder drei;
Wer einziehn will, muß sich vermessen,
Durch dies Gebirg sich durchzuessen:
Hat er dazu Lust und Geschick,
So ist er drin im Augenblick.
Die Dächer sind von Zuckerfladen,
Von Honigkuchen Thür' und Laden,
Speckkuchen aber Diel' und Wände.
Um jedes Haus zieht sich behende
Rings ein geflochtner schöner Zaun
Von Leberwürsten, fett und braun.
Voll Wein sind alle Bäch' und Flüsse,
Und wenn es schloßt, schloßt's Pfeffernüsse.
Auf Tannen, Fichten, Birken, Eichen
Giebt's Mandeln, Präzeln und dergleichen.
Ein Schinkenschnitt ist jedes Blatt,
Und ausgepflastert jede Stadt

Mit Eierkuchen und mit Torten,
Von Marzipan sind Thor und Pforten.
Ein Schweizerkäs' ist jeder Stein;
Und wenn es regnet, regnet's Wein.
Die Dornenhecken tragen Trauben,
Zimmt und Makronen alle Lauben.
Auf Weidenbäumen Semmeln stehen
An Bächen Milchs; die Winde wehen,
Die Semmeln fallen plumps hinein,
Und Alles schmaust, so Groß als Klein.
Gekocht, gesalzt, gebraten gehen
Die Fisch' in Teichen nnd in Seen;
Am Ufer stehn sie alle still;
Man fängt, so viel man immer will.
Auch fliegen um, ihr könnt es glauben,
Gebratne Hühner, Gäns' und Tauben;
Wer sie zu fangen ist zu faul,
Dem fliegen sie schnurr in das Maul.
Die Säu' alljährlich wohlgerathen,
Sie gehn umher und sind gebraten,
Ein Messer steckt in ihrem Rücken;
Der Erste nimmt die besten Stücken,
Und steckt das Messer wieder ein,
Damit auch Andre sich erfreun.
Die Menschen wachsen an den Aesten,
Wie Pflaumen, flugs mit Stiefeln, Westen,
Und Kleidern von Damast und Drap,
Und fallen, wenn sie reif sind, ab.
Auch ist ein Jugendbad im Reiche,
Drin baden Arme sich und Reiche,
Und wer sich badet, wird verjüngt.
O, da giebt's Lust. Man tanzt, man singt,
Es schießen nach dem Ziel die Gäste,
Der Weit'ste ab, gewinnt das Beste.
Im Lauf' gewinnt der Letzt' allein.

Wer träg ist, schläft bei'm Sonnenschein,
Dem giebt man für die Stund ein'n Thaler.
Reich wird der schlechteste Bezahler:
Denn steht die Schuld ins andre Jahr,
Reicht man die Schuld ihm dreifach dar.
Hast du gespeiset einen Braten,
So zahlt man dir flugs vier Dukaten.
Vor einem nur mußt du dich wahren: —
Vernunft allhier zu offenbaren.
Wer Sinn und Witz gebrauchen wollt',
Dem wär' kein Mensch im Lande hold.
Wer Lust an Zucht und Arbeit hat,
Dem untersagt man Land und Stadt.
Wer aber thut, was Weisheit tadelt,
Der wird in diesem Reich geadelt;
Wer wüst, wild, und unsinnig ist,
Grob, unverständig, säuft und frißt,
Der wird hier flugs gemacht zum Fürsten.
Wer trefflich ficht mit Leberwürsten,
Der wird zum Ritter auserkoren,
Und heißet Eu'r Hochwohlgeboren.
Wer seinen Tag vollbringt mit Schlafen,
Den macht man hier alsbald zum Grafen.

— — —

Bayerische
Staatsbibliothek
München

27/SM

Buchbinderei
Theo Storfinger

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Csató, Pál

Ungrische und deutsche Gespräche Nach d. 15. Orig.-Ausg. d. beliebten Levrault'schen Gespräche

Pesth 1834

L.rel. 2629 h
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10589452-3